

Preporučeno godišnje vrijeme trajanja nastave u redovnom obaveznom obrazovanju u Evropi

2020/2021. godina

Eurydice – Činjenice i brojke

Više informacija o Evropskoj uniji je dostupno na veb stranici <http://europa.eu>.

Luksemburg: Kancelarija za izdavaštvo Evropske unije, 2021

PDF ISBN 978-92-9484-606-8 ISSN 2443-5325 doi:10.2797/14312 EC-AK-21-001-EN-N

© Evropska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu, 2021

Politika ponovne upotrebe Komisije sprovodi se Odlukom Komisije 2011/833/EU od 12. decembra 2011. godine o ponovnoj upotrebi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39 – <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Osim ako nije drugačije naznačeno, ponovna upotreba ovog dokumenta je dozvoljena prema licenci *Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)* (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna upotreba dozvoljena, pod uslovom da su data odgovarajuća prava i da su sve promjene naznačene.

Za bilo koju upotrebu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu EU, dozvolu će možda biti potrebno tražiti direktno od odgovarajućih nosilaca prava. EU ne posjeduje autorska prava na slike koje ne nose oznaku autorskih prava © Evropska unija.

Preporučeno godišnje vrijeme trajanja nastave u redovnom obaveznom obrazovanju u Evropi

2020/2021. godina

Eurydice – Činjenice i brojke

Eurydice – Činjenice i brojke

Izveštaj objavljen od strane Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (engl. *EACEA*; Analiza obrazovnih i omladinskih politika).

Molimo vas da ovu publikaciju citirate kao:

Evropska komisija/EACEA/Eurydice, 2021. Preporučeno godišnje vrijeme trajanje nastave u redovnom obaveznom obrazovanju u Evropi – 2020/2021.godina, *Eurydice* – Činjenice i brojke. Luksemburg: Kancelarija za izdavaštvo Evropske unije.

Tekst je dovršen u maju 2021. godine.

© Evropska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu (EACEA), 2021.

Dozvoljeno je umnožavanje pod uslovom da se navodi izvor.

Evropska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu (EACEA)

Istraživanje obrazovnih i omladinskih politika

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A6)

BE-1049 Brussels

Mejl adresa: eacea-eurydice@ec.europa.eu

Web adresa: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/>

UVOD

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

DIO I: KOMPARATIVNA ANALIZA

8

Statistička tabela

8

1. Minimalno vrijeme trajanja nastave u formalnom obrazovanju zavisi od broja razreda

9

2. Godišnji broj nastavnih sati je veći u obaveznom opštem srednjem obrazovanju nego u osnovnom obrazovanju

11

3. U periodu između 2018/2019. i 2020/2021. godine, došlo je do izmjena u minimalnom vremenu trajanja nastave u većini zemalja. Zdravstvena kriza, uslijed pandemije COVID-19, takođe je uticala na vrijeme trajanja nastave u obrazovnim sistemima

14

4. U pojedinim zemljama škole fleksibilno raspoređuju preporučeno vrijeme nastave između predmeta i/ili razreda

16

5. Najveći procenat u kurikulumu zauzimaju čitanje, pisanje i književnost, posebno u osnovnom obrazovanju

19

6. Matematika je druga po najvećem udjelu u kurikulumu za osnovno obrazovanje, ali se njen relativni značaj smanjuje u obaveznom opštem srednjem obrazovanju

23

7. Prirodne nauke imaju mali udio u kurikulumu osnovnog obrazovanja, dok veći značaj stiču na nivou srednjeg obrazovanja

26

8. Vrijeme trajanja nastave društvenih nauka se kombinuje sa vremenom nastave iz drugog predmeta u jednom ili više razreda u osnovnom obrazovanju, u oko trećini obrazovnih sistema

30

DIO II: NACIONALNI DIJAGRAMI

34

Odjeljak 1. Vodič za tumačenje nacionalnih podataka, akronima i skraćenica

34

Odjeljak 2. Vrijeme trajanja nastave po zemlji

36

Odjeljak 3. Vrijeme trajanja nastave po predmetu

87

Odjeljak 4. Dodatak

131

Odjeljak 5. Napomene za pojedine zemlje

135

POJMOVNIK

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Definicija vremena trajanja nastave

159

Definicija predmetnih kategorija

159

Definicija kategorija nastavnog plana i programa

161

Kodovi za zemlje

Error! Bookmark not defined.

Statistički kodovi

162

PRIZNANJA ZA DOPRINOS

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Količina vremena koje je na raspolaganju učenicima je važan faktor u njihovom procesu učenja. Postojeći dokazi ukazuju na to da kvalitet nastave i vrijeme dostupno za učenje mogu pozitivno uticati na postignuća učenika, štaviše, mogu nadomjestiti određene slabosti u nekim oblastima kao što su sposobnosti učenika ili volja za učenjem⁽¹⁾. Istraživanje je pokazalo da povećanje količine nastavnog vremena za podučavanje određene discipline može uticati na povećanje stepena interesovanja kod učenika i dovesti do poboljšanja učinka⁽²⁾.

Korelacija između vremena trajanja nastave i učinka nije, međutim, konačno određena (definitivna), jer i druge bitne elemente treba uzeti u obzir; uključujući, kvalitet nastave i vrijeme na raspolaganju za učenje mimo školskih sati. Pozitivna veza između povećanog obima nastavnog vremena i učenikovih postignuća je u stvari očiglednija kada je ovo povećanje praćeno dodatnim mjerama podrške i usmjereno na učenike marginalizovanih grupa, na primjer, prema učenicima koji imaju manje povoljno okruženje za učenje kod kuće.

Levi (2015) je istraživao korelaciju između rezultata PISA testiranja učenika iz iste škole, iz različitih predmeta, i vremena nastave opredijeljene za ove predmete. Došao je do zaključka da su razlike u postignućima učenika, iz različitih predmeta, povezane sa razlikama u vremenu trajanja nastave ovih predmeta, posebno kod učenika koji potiču iz porodica sa nižim stepenom obrazovanja i djece imigranata druge generacije⁽³⁾. Profesori Dobi i Frajer (*Dobbie; Fryer; 2013*) su u svom istraživanju primijetili da postojeći indeks od pet politika (povećani obim vremena trajanja nastave, redovni povratni odgovori od strane nastavnika, korišćenje podataka kao smjernica u nastavi, visoki stepen mentorske podrške i visoka očekivanja) može objasniti oko 45% variranja u rezultatima učenika i u školskom učinku u državno-privatnim školama u Njujorku⁽⁴⁾. Štaviše, Battistin i Meroni (2016) su sproveli analizu uticaja povećanja količine vremena nastave u italijanskim školama koje bilježe visoki stepen slabih postignuća u okviru projekta "Kvalitet i zasluge", i došli su do zaključka da je uslijed ove intervencije došlo do poboljšanja rezultata iz matematike kod učenika koji potiču iz sredina sa veoma lošim socio-ekonomskim statusom. Nasuprot tome, dodatne aktivnosti iz predmeta jezika za najbolje učenike imale su za posledicu smanjenje učinka ovih učenika iz matematike⁽⁵⁾. Aucejo i Romano (2016) su primijetili da su rezultati iz matematike i čitanja bili značajnije bolji nakon intervencija koje su imale za cilj smanjenje čestog odsustvovanja sa nastave (i stoga, izjednačavanje količine vremena za učenje koje su učenici dobili na raspolaganju) nego nakon mjera koje su imale za cilj povećanje broja nastavnih dana u školskoj godini⁽⁶⁾.

(¹) *Gettinger, M.*, 1985. Vrijeme izdvojeno i vrijeme utrošeno u odnosu na potrebno vrijeme za učenje kao determinante postignuća. *Dnevnik obrazovne psihologije*, 77, str. 3-11. *Carroll, J. B.*, 1989. Karolov model: 25-godišnji pogled na retrospektivu i perspektivu. *Prosvjetni istraživač* 18 (1), str. 26-31. *Kidron, Y.*, i *Lindsay, J.*, 2014. Efekti uvećanog vremena učenja na učenička postignuća i neakademske ishode: Nalazi iz meta-analičkog pregleda (REL 2014-015). Vašington, DC: Američko Odjeljenje za obrazovanje, Institut obrazovnih nauka, Nacionalni centar za evaluaciju obrazovanja i regionalnu podršku, Regionalna laboratorija Apalača <http://ies.ed.gov/ncee/edlabs>.

(²) *Traphagen, K.*, 2011. Jačanje naučnog obrazovanja: Moć većeg obima vremena za produblivanje ispitivanja i angažovanja. Vašington DC: Nacionalni centar za vrijeme i učenje. *Blank, Rolf K.*, 2013. Vrijeme za naučnu nastavu se smanjuje u osnovnim školama: Koje su implikacije na učenikova postignuća i smanjenje jaza? *Naučno obrazovanje*, 97, str. 830-847. *Fitchett, P.G.; Heafner, T.L., Vanfossen, P.*, 2014. Analiza prioritizacije vremena za društvene nauke u učionicama osnovne škole. *Časopis za nastavni plan i program i nastavu* 8 (2), str. 7-35.

(³) *Lavy, V.*, 2015. Da li razlike u vremenu školske nastave objašnjavaju međunarodne jazove u postignućima? Dokazi iz razvijenih i zemalja u razvoju? *Ekonomski časopis*, tom. 125(588), str. F397-F424. <https://www.nber.org/papers/w16227.pdf>.

(⁴) *Dobbie, W.* i *Fryer R. G.*, 2013. Proći ispod vela efektivne škole: Potvrde iz Njujorka. *Američki ekonomski časopis: Primijenjena ekonomija* 2013, 5(4), str. 28-60.

(⁵) *Battistin, E.* i *Meroni, E. C.*, 2016. Da li treba da povećamo vrijeme trajanje nastave u školama koje ostvaruju slabe rezultate? Primjeri rezultata iz Južne Italije. *Pregled ekonomije obrazovanja*, 55, str. 39-56.

(⁶) *Aucejo, E.* i *Romano, T. F.*, 2016. Ocjenjivanje uticaja broja školskih dana i dana odsustvovanja na testove za bodovanje učinka. *Pregled ekonomije obrazovanja*, 55, str. 70-87.

Ovaj izvještaj se bavi preporučenim minimalnim vremenom trajanja nastave u redovnom obaveznom opštem obrazovanju (tj. obuhvata period od prvog razreda osnovne škole do kraja redovnog obaveznog obrazovanja za sve učenike) u školskoj 2020/2021. godini u 39 evropskih obrazovnih sistema (7). Podatke su zajednički prikupile mreže Evropske komisije (Eurydice) i OECD-a (NESLI). Programi stručnih profila srednjeg obrazovanja i obrazovni programi za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama neće biti predmet ovog izvještaja.

Kada su u pitanju Holandija, Austrija i Lihtenštajn, informacije su raščlanjene prema različitim obrazovnim putanjama ili programima, koji počinju na nižem srednjem nivou opšteg obrazovanja(8). U francuskoj zajednici Belgije, Bugarskoj, Mađarskoj, Italiji, Rumuniji i Turskoj, podaci za više srednje obrazovanje (nivo ISCED 34) se odnose samo na program opšteg obrazovanja u koji je upisan najveći procenat učenika.

U fokusu ove publikacije je preporučeni minimalni fond nastavnih sati za obavezni kurikulum utvrđen propisima i politikama obrazovnih vlasti na najvišem nivou, tj. minimalno vrijeme nastave kojem su izloženi učenici. Međutim, u pojedinim zemljama, propisani fond časova se ne primjenjuje na sve škole ili geografske oblasti. Štaviše, u nekim zemljama, postoji obavezna praksa uvođenja dodatno raspoloživog nastavnog vremena od strane škole, dok učenici imaju mogućnost da odlučuju da li da iskoriste prednosti dodatne nastave ili ne. Ovaj vid nastave se obično pruža u formi programa namijenjenih učenicima iz ugroženih grupa ili učenicima koji ne postižu zadovoljavajući nivo postignuća. Neobavezni kurikulum nije predmet komparativne analize, dok se više detalja može naći u prilogima ovom izvještaju i napomenama za pojedine zemlje.

Izvještaj je organizovan na sledeći način:

Prvo dio sadrži komparativnu analizu preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave i njegove raspodjele duž predmetnog kurikuluma, sa posebnim fokusom na oblasti čitanja, pisanja i književnosti, matematike, prirodnih nauka i društvenih studija. Ove oblasti su izabrane za analizu u kontekstu indikatora Savjeta Evropske unije za čitanje, matematiku i nauku, koji postavlja kao cilj, udio petnaestogodišnjaka sa slabim postignućima manji od 15%, do 2020. godine (9). Takođe, nedavna preporuka Savjeta o promovisanju zajedničkih vrijednosti, inkluzivnog obrazovanja i evropskih dimenzija podučavanja uključuje među prioritete promociju građanskog obrazovanja, demokratskih vrijednosti, građanskog učešća i razumijevanja porijekla i rada Evropske unije; ovi elementi kurikuluma obično pripadaju oblasti društvenih nauka (10).

Uporedna analiza se sastoji od osam odjeljaka:

- Odjeljak 1 opisuje kako je minimalno vrijeme za nastavu u obaveznom obrazovanju povezano sa brojem godina na koje se ono odnosi.
- Odjeljak 2 daje poređenje preporučenog godišnjeg vremena trajanja nastave širom zemalja po obrazovnim nivoima.

(7) I pored toga što su jedan ili više razreda predškolskog obrazovanja obavezni u 17 evropskih zemalja, ovaj nivo obrazovanja nije bio predmet prikupljanja podataka mreže (vidjeti Evropska komisija/EACEA/Eurydice, 2019. *Ključni podaci o ranom predškolskom obrazovanju i njezi u Evropi – izdanje 2019.* Luksemburg: Kancelarija za publikacije Evropske unije).

(8) U srednjem obrazovanju u Holandiji, prisutne su tri obrazovne staze, preduniverzitetsko obrazovanje (VWO), više opšte srednje obrazovanje (HAVO), pripremno srednje stručno obrazovanje (VBMO). U Austriji, podaci za srednje obrazovanje se odnose na *Mittelschule* (obavezna srednja škola, MS) i *Allgemeinbildende höhere Schule* (akademska srednja škola, AHS). Takođe, u Lihtenštajnu, na srednjem nivou, postoje tri obrazovne staze: *Gymnasium*, *Oberschule* i *Realschule*.

(9) Zaključci Savjeta od 12. maja 2009. godine o strateškom okviru za evropsku saradnju u obrazovanju i obuci ('ET 2020'). 2009/C 119/02: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:en:PDF>.

(10) Preporuka Savjeta u vezi sa promocijom zajedničkih vrijednosti, inkluzivnog obrazovanja i evropske dimenzije podučavanja, Brisel. 17/01/2018. COM(2018) 23, finalna: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-common-values-inclusive-education-european-dimension-of-teaching.pdf>.

- Odjeljak 3 pruža pregled ključnih promjena u prethodnoj godini.
- Odjeljak 4 ispituje fleksibilnost lokalnih vlasti i škola u odlučivanju o preporučenom vremenu nastave u razredima i/ili predmetima, ili izboru predmeta za izučavanje.
- Odjeljak 5 ispituje minimalno vrijeme trajanja nastave predviđeno za čitanje, pisanje i književnost u osnovnom i obaveznom opštem srednjem obrazovanju.
- Odjeljak 6 se fokusira na minimalni fond nastavnih sati matematike u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju.
- Odjeljak 7 posmatra preporučeni minimalni fond sati nastave prirodnih nauka u osnovnom i redovnom opštem srednjem obrazovanju.
- Odjeljak 8 ispituje značaj društvenih nauka u kurikulumu u smislu vremena trajanja nastave.

Dio II je podijeljen u pet odjeljaka. Odjeljak 1 sadrži vodič za tumačenje dijagrama (nacionalna lista podataka), uključujući listu akronima i skraćenica. Dijagrami su prikazani u Odjeljku 2 (vrijeme trajanja nastave po zemljama) i Odjeljku 3 (vrijeme trajanja nastave po predmetima). Odjeljak 4 sadrži dodatak sa grafičkim prikazima za pojedine predmetne kategorije (tj. jezici IV ili V stepena), kao i za neobavezni kurikulum. Napomene za pojedine zemlje su dostupne u Odjeljku V.

Definicije i kodovi koji su korišćeni mogu se naći u pojmovniku na kraju izvještaja.

DIO I: KOMPARATIVNA ANALIZA

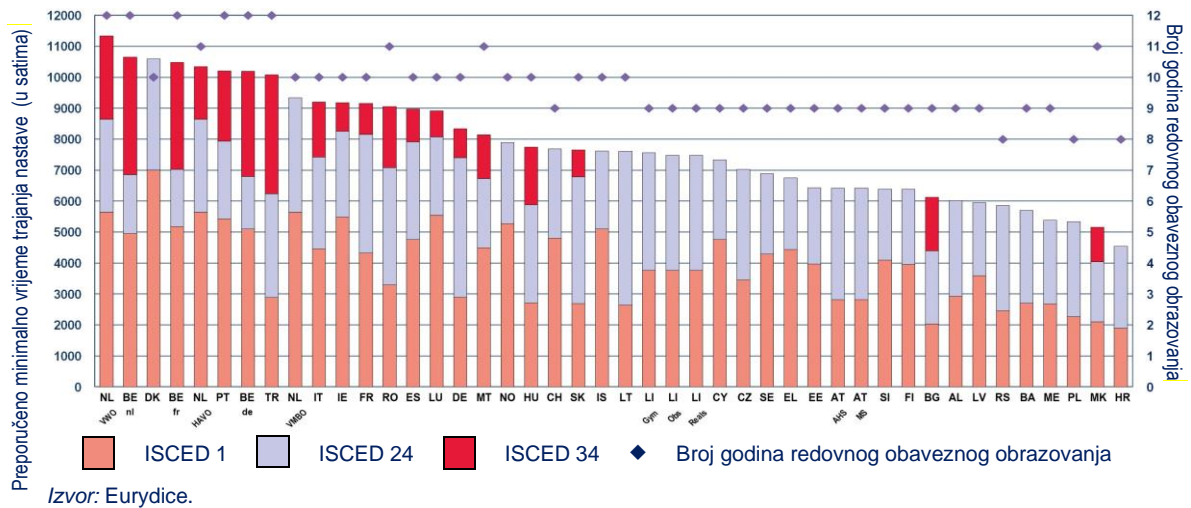
Tabela sa pregledom slika

Slika 1:	Broj godina redovnog obaveznog obrazovanja (u osnovnom i srednjem obrazovanju) i ukupno vrijeme trajanja nastave (u satima) za obavezni kurikulum, 2020/2021	9
Slika 2:	Raspodjela obrazovnih sistema prema ukupnom vremenu trajanja nastave (u satima) na osnovnom i srednjem nivou, 2020/2021	11
Slika 3:	Preporučeno minimalno vrijeme trajanja nastave za obavezni kurikulum, u satima, po nominalnoj godini i prema ISCED nivoima, 2020/2021	13
Slika 4:	Promjene u preporučenom minimalnom vremenu trajanja nastave za redovno obavezno opšte obrazovanje u periodu od 2018/2019. do 2020/2021. godine i uticaj krize COVID-19	14
Slika 5:	Vremenska i predmetna fleksibilnost, % ukupnog vremena trajanja nastave po nivoima ISCED, 2020/2021	17
Slika 6:	Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave za ČITANJE, PISANJE I KNJIŽEVNOST u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, 2020/2021	20
Slika 7:	Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave za MATEMATIKU u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, 2020/2021	Error! Bookmark not defined.
Slika 8:	Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave za PRIRODNE NAUKE u osnovnom i redovnom obaveznom srednjem obrazovanju, 2020/2021	28
Slika 9:	Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave, posebno izdvojenog za DRUŠTVENE NAUKE u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, 2020/2021	31

1. Minimalno vrijeme trajanja nastave u obaveznom obrazovanju je povezano sa brojem obuhvaćenih razreda

Redovno obavezno opšte obrazovanje (kako je definisano u ovoj analizi) generalno traje od 8 do 12 godina, u zavisnosti od zemlje do zemlje. U 21 obrazovnom sistemu, ono obuhvata osnovno i opšte niže srednje obrazovanje (tj. ISCED nivoe od 1 do 24). U 18 obrazovnih sistema, ono takođe uključuje jedan ili više razreda opšteg višeg srednjeg obrazovanja ili ISCED nivo 34. U Holandiji, broj nivoa zavisi od propisane obrazovne staze (ISCED 1 i 24 za predstručno srednje obrazovanje (VMBO) i ISCED 1, 24 i 34 preduniverzitetsko obrazovanje (VWO) i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)). Ukupno preporučeno vrijeme trajanja nastave u ukupnom redovnom obaveznom opštem obrazovanju u svakoj zemlji, obično se odnosi na broj obuhvaćenih razreda: što je više razreda obuhvaćeno, to je veći broj nastavnih sati (Slika 1).

Slika 1: Broj godina redovnog obaveznog obrazovanja (u osnovnom i srednjem obrazovanju) i ukupno preporučeno vrijeme trajanja nastave (u satima) za obavezni kurikulum, 2020/2021. godina

Minimalno vrijeme trajanja nastave u satima za obavezni kurikulum za svaki obrazovni nivo, 2020/2021

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV
ISCED 1	5 180	5 096	4 947	2 028	3 452	7 000	2 900	3 964	5 490	4 437	4 750	4 320	1 890	4 455	4 760	3 589
ISCED 24	1 850	1 699	1 902	2 367	3 569	3 600	4 502	2 468	2 772	2 317	3 167	3 832	2 651	2 970	2 570	2 359
ISCED 34	3 453	3 397	3 804	1 728			932		924		1 060	1 008		1 782		
	LT	LU	HU	MT	NL			AT		PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
ISCED 1	2 646	5 544	2 712	4 494	5 640			2 820		2 268	5 429	3 300	4 091	2 693	3 962	4 283
ISCED 24	4 957	2 535	3 168	2 236	3 000 HAVO	3 700 VMBO	3 000 VWO	3 600 AHS	3 600 MS	3 066	2 505	3 778	2 298	4 095	2 423	2 607
ISCED 34		845	1 869	1 412	1 700		2 700				2 268	1 972		870		
	AL	BA	CH	IS	LI			ME	MK	NO	RS	TR				
ISCED 1	2 927	2 700	4 801	5 100	3 767			2 682	2 099	5 272	2 457	2 880				
ISCED 24	3 098	3 008	2 884	2 516	3 795 Gym	3 713 Obs	3 713 Reals	2 698	1 940	2 622	3 407	3 360				
ISCED 34									1 113			3 840				

Izvor: Eurydice.

Zabilješke za pojedine zemlje:

Njemačka: Podaci prikazuju procijenjeno prosječno vrijeme trajanja nastave za obavezni osnovni predmetni kurikulum, koji je propisan od strane Sekretarijata ministara prosvjete i kulturnih poslova država, na osnovu broja učenika upisanih u različite vrste škola (referentna godina 2019/2020).

Španija: Podaci o predviđenom vremenu trajanja nastave su zasnovani na nacionalnim i regionalnim propisima za kurikulum i školske kalendare (referentna godina je 2020/2021). Da bi se izračunalo prosječno opterećenje, korišćeni su statistički podaci o učenicima po razredima i autonomnim zajednicama iz Kancelarije za stastiku Ministarstva prosvjete i stručnog obrazovanja (referentna godina je 2020/2021).

Austrija: Iako je deveti razred dio redovnog obaveznog opšteg obrazovanja, podaci za njega nisu dostupni,.

Švajcarska: Osim za minimalni broj časova za fizičko obrazovanje, standardni kurikulum i standardno vrijeme trajanja nastave na nacionalnom nivou nisu definisani. Nastavni planovi i programi i planirano nastavno vrijeme se određuju od strane 26 kantona. Podaci predstavljaju procjene prosjeka kantonalnih zahtjeva za svaki razred i ukupno vrijeme trajanja nastave, kako je utvrđeno kantonalnim rasporedom (*Studentafeln i grilles horaires*).

Ukupni broj preporučenih sati u redovnom obaveznom opštem obrazovanju je ispod 7 700 sati u 22 obrazovna sistema i, u skoro svakom od sistema, redovno obavezno opšte obrazovanje se proteže u trajanju od samo osam ili devet godina. U Hrvatskoj, Poljskoj i Srbiji, ukupno trajanje je osam godina. U 15 obrazovnih sistema, ono obuhvata devet godina. Od toga, najmanji broj preporučenih sati je zabilježen u Crnoj Gori, zatim slijede Bosna i Hercegovina, Letonija, Albanija i Bugarska. Litvanija, Slovačka i Island takođe preporučuju manje od 7 700 sati, iako se redovno obavezno opšte obrazovanje proteže na deset godina. Napokon, u Sjevernoj Makedoniji, dužina redovnog obaveznog obrazovanja je 11 godina za ukupnu školsku populaciju, dok je trajanje opšteg obrazovanja 13 godina i četiri godine stručnog obrazovanja.

U 13 obrazovnih sistema u kojima redovno obavezno opšte obrazovanje obuhvata 10 godina, preporučeni fond nastavnih sati je između 7 603 i 10 600. Danska je očigledni izuzetak, sa vremenom nastave od 10 600 sati, što je za 1 260 sati više od maksimalnog broja sati u Holandiji (četvorogodišnje predstručno srednje obrazovanje (*VMBO*) sa 9 340 sati).

U preostalim obrazovnim sistemima/obrazovnim putanjama u kojima redovno obavezno opšte obrazovanje traje 11 ili 12 godina, nastavna norma se kreće između 5 152 sati (Sjeverna Makedonija) i 11 340 sati (Holandija – engl. *VWO* - preduniverzitetsko obrazovanje koje vodi upisu na univerzitete primijenjenih nauka).

Osnovno obrazovanje obično obuhvata više godina i opredjeljuje više vremena za nastavu od nižeg srednjeg obrazovanja

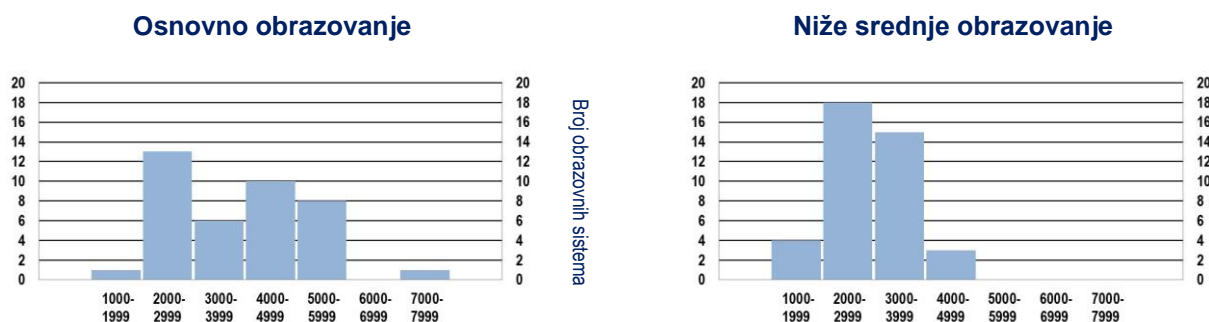
Osnovno obrazovanje obično obuhvata veći broj godina u odnosu na broj godina nižeg srednjeg obrazovanja, pa je i ukupno vrijeme trajanja nastave u osnovnom obrazovanju duže u mnogim zemljama.

Osnovno obrazovanje se proteže na period od četiri do sedam godina zavisno od zemlje, i obuhvata pet ili šest godina u dvije trećine obrazovnih sistema. S druge strane, niže srednje obrazovanje traje četiri godine ili manje u svim osim u tri obrazovna sistema.

U skladu s ovim, osnovno obrazovanje obuhvata 4 000 ili više sati podučavanja u polovini obrazovnih sistema, dok niže srednje obrazovanje uključuje 4 000 sati ili više u samo dva obrazovna sistema. U prosjeku, osnovno obrazovanje obuhvata minimum od 4 082 nastavnih sati, dok opšte niže srednje obrazovanje obuhvata najmanje 2 858 nastavnih sati.

Kako Slika 2 prikazuje, stepen variranja između zemalja kad je riječ o preporučenom vremenu trajanja nastave, viši je u osnovnom obrazovanju od stepena variranja u nižem srednjem obrazovanju. Preporučeni fond nastavnih sati za obavezno opšte niže srednje obrazovanje kreće se između 2 000 i 4 000 sati u većini obrazovnih sistema, sa izuzetkom sedam zemalja. Na osnovnom nivou, stepen razlika u broju nastavnih sati je mnogo veći.

Slika 2: Raspodjela obrazovnih sistema prema ukupnom broju sati alociranih na osnovnom i srednjem nivou, 2020/2021. godina

2. Obavezno opšte srednje obrazovanje ima tendenciju većeg broja godišnjih nastavnih sati za razliku od osnovnog obrazovanja

Iako osnovno obrazovanje obično uključuje veću ukupnu količinu vremena za nastavu, vrijeme trajanja nastave na godišnjem nivou obično duže traje na srednjem nivou. Opšte niže srednje obrazovanje obično obuhvata manji broj razreda, ali ovi razredi obično uključuju više sati nastave nego na osnovnom nivou. Sličan slučaj je na višem srednjem nivou u zemljama u kojima je jedan ili više razreda redovnog obaveznog opšteg obrazovanja obuhvaćeno ovim nivoom. Ovo ukazuje na tendenciju obrazovne politike da se produži vrijeme učenja u skladu sa uzrastom učenika, pri čemu mlađi učenici provode manje vremena u nastavi. Zaista, prvi razredi osnovnog obrazovanja često uključuju manje časova nastave.

Na Slici 3 prikazano je minimalno vrijeme trajanja nastave po nominalnoj godini, koje se izračunava dijeljenjem preporučenog ukupnog vremena trajanja nastave za osnovno, niže srednje i više srednje obrazovanje sa brojem godina po pojedinačnom obrazovnom nivou. U osnovnom obrazovanju – najnižem od tri obrazovna nivoa - prosječno minimalno vrijeme trajanja nastave po nominalnoj godini je 723 sata. Godišnje vrijeme nastave se kreće ispod 500 sati u zemljama kao što su Hrvatska i Sjeverna Makedonija, do više od 900 sati u Danskoj, Irskoj, Luksemburgu, Holandiji i Portugalu. U više od tri četvrtine obrazovnih sistema, preporučeni godišnji fond časova po pretpostavljenoj godini je manji od 864 sata.

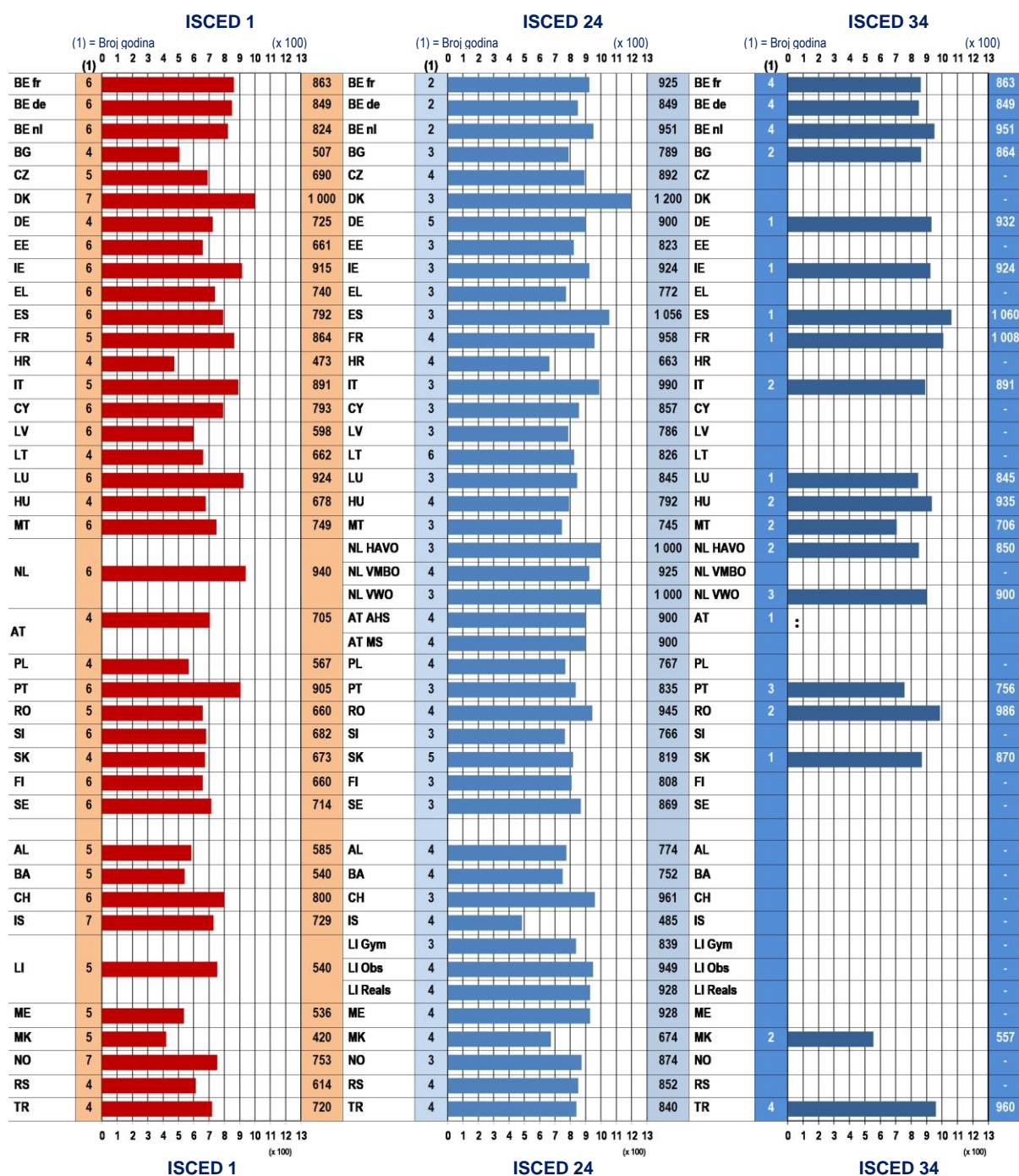
U opštem nižem srednjem obrazovanju, prosječni minimalni fond sati po nominalnoj godini je 862 sata, koji se kreće od 485 sati na Islandu i 663 sata u Hrvatskoj, do 1 000 ili više sati u Danskoj, Španiji i Holandiji (više opšte srednje i preduniverzitetsko obrazovanje). U oko polovini zemalja, preporučeno godišnje vrijeme trajanja nastave (po nominalnoj godini) je duže od 864 sata.

U skoro svim obrazovnim sistemima, minimalno trajanje nastave po nominalnoj godini u nižem srednjem obrazovanju je duže nego u osnovnom obrazovanju. Razlika od više od 260 sati se javlja u Bugarskoj, Španiji i Rumuniji; sa izuzetkom Luksemburga, Malte, Holandije (predstručno srednje obrazovanje) i Portugala, preporučeno godišnje nastavno vrijeme je neznatno duže u osnovnom obrazovanju nego u nižem srednjem obrazovanju. U njemačkoj govornoj zajednici Belgije, količina minimalnog vremena trajanja nastave je ista za oba obrazovna nivoa.

U 18 obrazovnih sistema, najmanje jedan razred na nivou ISCED 34 (koji se obično poklapa sa opštim višim srednjim obrazovanjem) je obavezan. Prosječni preporučeni fond nastavnih sati po nominalnoj godini na svakom obrazovnom nivou je 884 sati, koji se kreće od 557 sati u Sjevernoj Makedoniji do više od 1 000 sati u Španiji i Francuskoj ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Austrija nije uključena u pomenute proračune. Što se tiče Holandije, preduniverzitetsko obrazovanje je obuhvaćeno proračunom.

Slika 3: Preporučeno minimalno vrijeme trajanja nastave za obavezni kurikulum u satima, po nominalnoj godini i po ISCED nivoima, 2020/2021

Izvor: Eurydice.

Pojašnjenja

Grafikon prikazuje preporučeno minimalno trajanje vremena nastave (broj nastavnih sati) po nominalnoj godini. Za svaku zemlju, minimalni fond nastavnih sati je prikazan za obavezni kurikulum za svaki od ISCED nivoa, podijeljen prema trajanju u godinama. Broj obaveznih godina po obrazovnom nivou, prikazan je ispred svake trake za sva tri obrazovna nivoa.

Na slici su dati podaci samo za redovno obavezno opšte srednje obrazovanje. Razredi predškolskog nivoa nisu obuhvaćeni, iako su dio redovnog obaveznog obrazovanja.

Kolona za nivo ISCED 34 pruža informacije samo o onim zemljama koje u okviru redovnog obaveznog opšteg obrazovanja uključuju jedan ili više razreda višeg srednjeg obrazovanja.

Napomene za pojedine zemlje

Njemačka: Podaci predstavljaju procjenu prosječnog vremena nastave za obavezne osnovne predmetne kurikulume, izračunatu od strane Sekretarijata ministara prosvjete i poslova kulture država, na osnovu broja učenika upisanih u različite vrste škola (referentna godina 2019/2020).

Španija: Podaci o planiranom vremenu nastave su zasnovani na nacionalnim i regionalnim propisima u vezi sa kurikulumom i školskim kalendarom (referentna godina 2020/2021). Kako bi se izračunali prosjeci opterećenja, korišćeni su statistički podaci o broju učenika po razredima i autonomnim zajednicama Kancelarije za statistiku Ministarstva obrazovanja i stručne obuke (referentna godina 2018/2019).

Austrija: Podaci za IX razred nisu dostupni, iako je ovaj razred dio redovnog obaveznog opšteg obrazovanja.

Švajcarska: Osim za minimalan broj časova fizičkog obrazovanja, standardni kurikulum, kao ni standardno vrijeme trajanja nastave na nacionalnom nivou, nisu definisani. Kurikulume i planirano vrijeme trajanja nastave definiše 26 kantona. Brojke iskazuju prosjeke kantonalnih zahtjeva za sve razrede i ukupno vrijeme trajanja nastave, kako je utvrđeno kantonalnim rasporedom nastave (*Studentafeln / grilles horaires*).

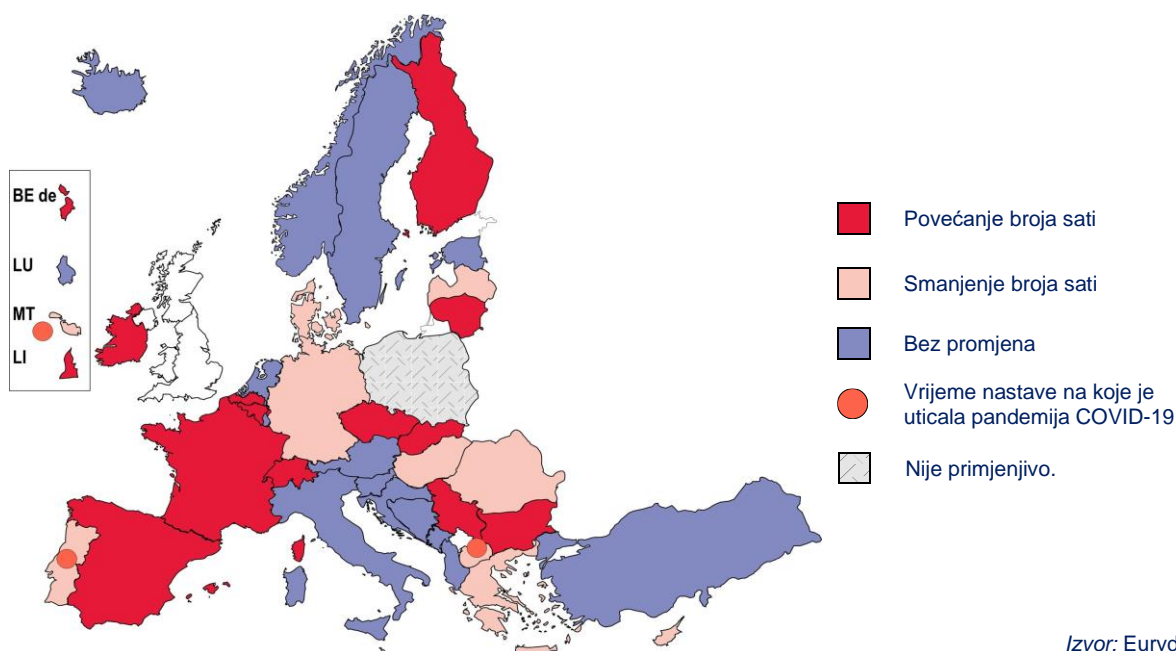
3. Minimalno vrijeme trajanja nastave se promijenilo u većini zemalja između 2018/2019. i 2020/2021. godine. Pandemija COVID-19 je takođe imala posledice na vrijeme trajanja nastave u nekoliko obrazovnih sistema

Više od polovine obrazovnih sistema napravilo je izmjene u dužini vremena trajanja nastave između 2018/2019. i 2020/2021. godine. U 14 obrazovnih sistema, nije bilo promjena u minimalnom vremenu trajanja nastave (Slika 4). Opsežne reforme kurikuluma objašnjavaju promjene kod preporučenog vremena trajanja nastave u Mađarskoj i Lihtenštajnu (povećanje broja sati) i u Poljskoj (smanjenje broja sati).

U nekoliko drugih zemalja, manje promjene u minimalnom vremenu nastave su se dogodile zbog fluktuacija u broju nastavnih dana, u zavisnosti od npr. datuma praznika tokom godine i specifičnog rasporeda u školskoj godini. U 2020/2021. godini, dodatnih jedan ili više dana su uključeni u svim zajednicama Belgije, Češkoj, Slovačkoj i Finskoj. Ukupni fond nastavnih sati se, dakle, u ovim zemljama povećao. S druge strane, pad broja nastavnih dana u školskoj godini – i neznatno smanjen broj nastavnih sati – zabilježen je na Kipru (ISCED 1) i u Mađarskoj.

Podaci za Njemačku, Španiju i Švajcarsku su nastali izračunavanjem prosjeka koji imaju tendenciju variranja svake godine. U većini drugih zemalja gdje su se dogodile promjene, one su nastale uslijed manjih izmjena u kurikulumu.

Slika 4: Promjene u preporučenom minimalnom vremenu nastave za redovno obavezno opšte obrazovanje između 2018/2019. i 2020/2021. godine i uticaj pandemije COVID-19

Variranja u broju nastavnih sati u periodu između 2018/2019. i 2020/2021. god.

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	IE	EL	ES	FR	CY	LV
ISCED 1	224.0	56.0	31.1	78.7	17.7	-360.0	3.4	60.0	-51	0.1	0.0	-112.0	0.7
ISCED 24	-38.0	18.7	11.9	0.0	18.3	0.0	-24.1	0.0	-57	6.8	48.0	0.0	-22.7
ISCED 34	149.3	37.3	23.7	0.0			-4.3	0.0		6.9	-28.0		
	LT	HU	MT	PL*	PT	RO	SK	FI	CH	LI Gym	LI Obs	MK	RS
ISCED 1	204.8	-57.4	-633.5	*	-30.3	-60.0	14.4	57.0	19.0	27.3	27.3	-997.2	-54
ISCED 24	41.6	-35.4	-291.5	*	-249.2	-22.4	21.9	0.0	48.0	0.0	27.3	-964.2	93
ISCED 34		-48.0	-192.5		-146.7	23.2	4.6					-507.0	

Izvor: Eurydice.

Pojašnjenje

Na mapi su prikazane ukupne promjene za sve ISCED nivoe. Izmjene koje se tiču razlike od manje od sat vremena nisu uzete u obzir. Uticaj pandemije COVID-19 je prikazan u slučaju kada je promjena vremena trajanja nastave usvojena propisima prije početka školske godine. (*) označava prekid u nizu.

Napomene za pojedine zemlje

Njemačka i Španija: Podaci se poklapaju sa prosjecima minimalnog vremena trajanja nastave definisanim od strane svake od zemalja i autonomnih zajednica. Ovi prosjeci variraju iz godine u drugu uslijed fluktuacija učeničke populacije.

Letonija: Pad je prouzrokovan metodološkom teškoćom da se vertikalna fleksibilnost, koja će postepeno biti uvedena za trogodišnji period, uključi u podatke, počevši od razreda I, IV i VII od školske godine 2020/2021. Svi razredi (I - III, IV - VI i VII - IX) će postati dio vertikalne fleksibilnosti od 2022/2023. godine.

Poljska: Uslijed značajne reforme obrazovnog sistema, nemoguće je upoređivati podatke iz jedne godine sa drugom. U prethodnom sistemu, osnovno obrazovanje (ISCED I) je uključivalo šest godina školovanja i niže srednje obrazovanje (ISCED 23), koje je uključivalo tri godine školovanja. Nakon reforme, osnovno obrazovanje (ISCED I) odgovara razredima od I do IV jedinstvene obrazovne strukture (ISCED 1+24) i niže srednje obrazovanje (ISCED 24) odgovara razredima V - VIII ove jedinstvene strukture. Stoga, u tabeli je ovo označeno kao "prekid u nizu".

Švajcarska: Planirano vrijeme nastave je zasnovano na 26 kantonalnih rasporeda časova. *Stundentafeln / grilles horaires*) za ISCED 1 i 24 u 2020/2021. godini, utvrđeno od strane Švajcarske konferencije kantonalnih ministara prosvjete.

Zdravstvena kriza izazvana pandemijom COVID-19, tokom 2020 - 2021. godine, takođe je uticala na obrazovne sisteme. Prema podacima Organizacije za obrazovanje, nauku i kulturu UN-a, do 10. marta 2021. godine, oko 145 miliona učenika širom svijeta je bilo suočeno sa prekidom nastave zbog zatvaranja škole, što čini 8,3% ukupnog broja upisanih učenika. Štaviše, u 26 zemalja svijeta su zabilježena potpuna zatvaranja škola⁽¹²⁾ na nivou zemlje.

U Evropi, u tri obrazovna sistema je zabilježeno smanjenje preporučenog minimalnog vremena za nastavu, kao direktna posledica pandemije (vidjeti Sliku 4 i Pojašnjenje).

Na Malti, školska 2020/2021. godina je počela sa zakašnjenjem u odnosu na uobičajeni datum početka po školskom kalendaru. Početak je organizovan tokom šest dana, za različite razrede različitim danima. U Portugalu, školskim kalendarom za 2020/2021. godinu je propisan inicijalni period kompenzacionog učenja ('nadoknađivanja nastave' tokom prvih pet nedelja prvog polugodišta), bez remećenja rasporeda nastave za školsku godinu. Zbog pandemije i privremenog prelaska na obrazovanje na daljinu, donijeta je odluka vlade u februaru 2021. godine, da se poveća broj nastavnih dana i odloži početak letnjeg raspusta.

U Sjevernoj Makedoniji, početak školske godine je odložen za mjesec dana, umjesto 1. septembra 2020, školska godina je počela 1. oktobra, zbog čega je broj nastavnih dana smanjen sa 180 na 159. Takođe, dužina školskih časova je skraćena za deset minuta kako bi se osigurala bezbjedna nastava i bezbjedni odlazak sa jednog časa na drugi, čime se smanjilo ukupno vrijeme trajanja nastave.

U pet obrazovnih sistema je smanjen broj nastavnih dana zbog pandemije, ali ovo smanjenje nije prikazano u podacima izvještaja. U Belgiji, nakon početka školske godine, odlukom donijetom u novembru jesenji raspust je produžen za četiri dana (francuska zajednica) i 3,5 dana (flamanska zajednica), dok je u Zajednici njemačkog govornog područja raspust produžen za četiri dana za ISCED 1 nivo i dva dana za nivo ISCED 24. U Sloveniji je jesenji raspust produžen za pet dana.

⁽¹²⁾ UNESCO, 'Obrazovanje: od prekida do otkrića' (<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>, pristupljeno 10. marta 2021).

U Irskoj, božićni raspust je produžen za tri dana, dok je nastava na nižem i višem srednjem nivou završena pet dana ranije, tačnije 28. maja, što je rezultiralo smanjenjem broja nastavnih dana za osam dana na ovim nivoima. U Češkoj su, takođe, jesenji i božićni praznici produženi za ukupno četiri dana.

4. U pojedinim zemljama, škole imaju fleksibilnost u raspoređivanju preporučenog vremena po predmetima i/ili razredima

U većini zemalja, zvaničnim propisima se definišu načini raspoređivanja preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave po razredima i predmetima. U jednom broju zemalja, međutim, postoji manji broj zahtjeva koji su definisani na državnom nivou, dok organi lokalne vlasti i školske uprave uživaju veću fleksibilnost pri odlučivanju o neophodnoj količini vremena za podučavanje obaveznih ili izbornih predmeta. Ovom fleksibilnošću se stvara određeni prostor za škole za prilagođavanje nastave specifičnim potrebama učenika, kao i osnažuje potreba za unapređenjem koordinacije između nivoa, razreda i disciplina. Ovaj odeljak ispituje vrstu i stepen fleksibilnosti omogućenih školama i lokalnim vlastima u raspodjeli fonda nastavnih sati po razredima (vertikalna fleksibilnost) ili po predmetima (horizontalna fleksibilnost), kao i za podučavanje predmeta po sopstvenom izboru (predmetna fleksibilnost).

Vertikalna fleksibilnost se javlja kada prosvjetne vlasti na najvišem nivou naznače ukupan broj nastavnih sati za određeni predmet koji se izučava u više od jednog razreda, ali precizno ne definišući načine raspoređivanja pomenutih sati. Na ovaj način je minimalno nastavno vrijeme definisano za sve predmete u Estoniji, Litvaniji (osnovno obrazovanje), Holandiji, Finskoj, Švedskoj, Islandu i Norveškoj (Slika 5). U Litvaniji, na srednjem nivou, oko jedna trećina preporučenog vremena podliježe vertikalnoj fleksibilnosti. U Češkoj, na osnovnom i sekundarnom nivou, vertikalna fleksibilnost se implementira za više od 80% preporučenog vremena.

Vertikalna fleksibilnost ne funkcioniše uvijek na isti način. U nekim slučajevima, ukupno vrijeme nastave je naznačeno za kompletan nivo obrazovanja; u drugima se izdvaja za grupu razreda u okviru jednog nivoa. U Češkoj i Holandiji, vrijeme trajanja nastave je naznačeno za kompletan nivo obrazovanja. U Estoniji, Islandu i Švedskoj, na osnovnom nivou (ISCED 1), razredi su podijeljeni u dvije grupe. U Litvaniji se minimalno vrijeme nastave izdvaja za svaku grupu od dva razreda na osnovnom i na srednjem nivou. U Finskoj i Norveškoj, broj razreda koji se kombinuju zavisi od predmeta⁽¹³⁾.

U novom obrazovnom sistemu Poljske, minimalno vrijeme trajanja nastave je raspoređeno po razredima (a ne više po grupi razreda kao što je to ranije bio slučaj). U Irskoj, vertikalna fleksibilnost je postupno uvedena u nižem srednjem obrazovanju kroz obrazovnu reformu, što neće biti prikazano u podacima, dok u potpunosti ne bude uveden novi sistem.

Postoje razlike u načinu primjene vertikalne fleksibilnosti između zemalja, u odnosu na to da li su određeni predmeti obavezni u svakom razredu u grupi.

U **Češkoj**, pojedini predmeti u kojima se primjenjuje vertikalna fleksibilnost, obavezni su da se predaju u svim razredima (čitanje, pisanje i književnost; matematika; prirodne nauke; društvene nauke; i umjetničko obrazovanje), dok se drugi predmeti (naime, IKT i tehnologija) ne podučavaju kao obavezni u svim razredima.

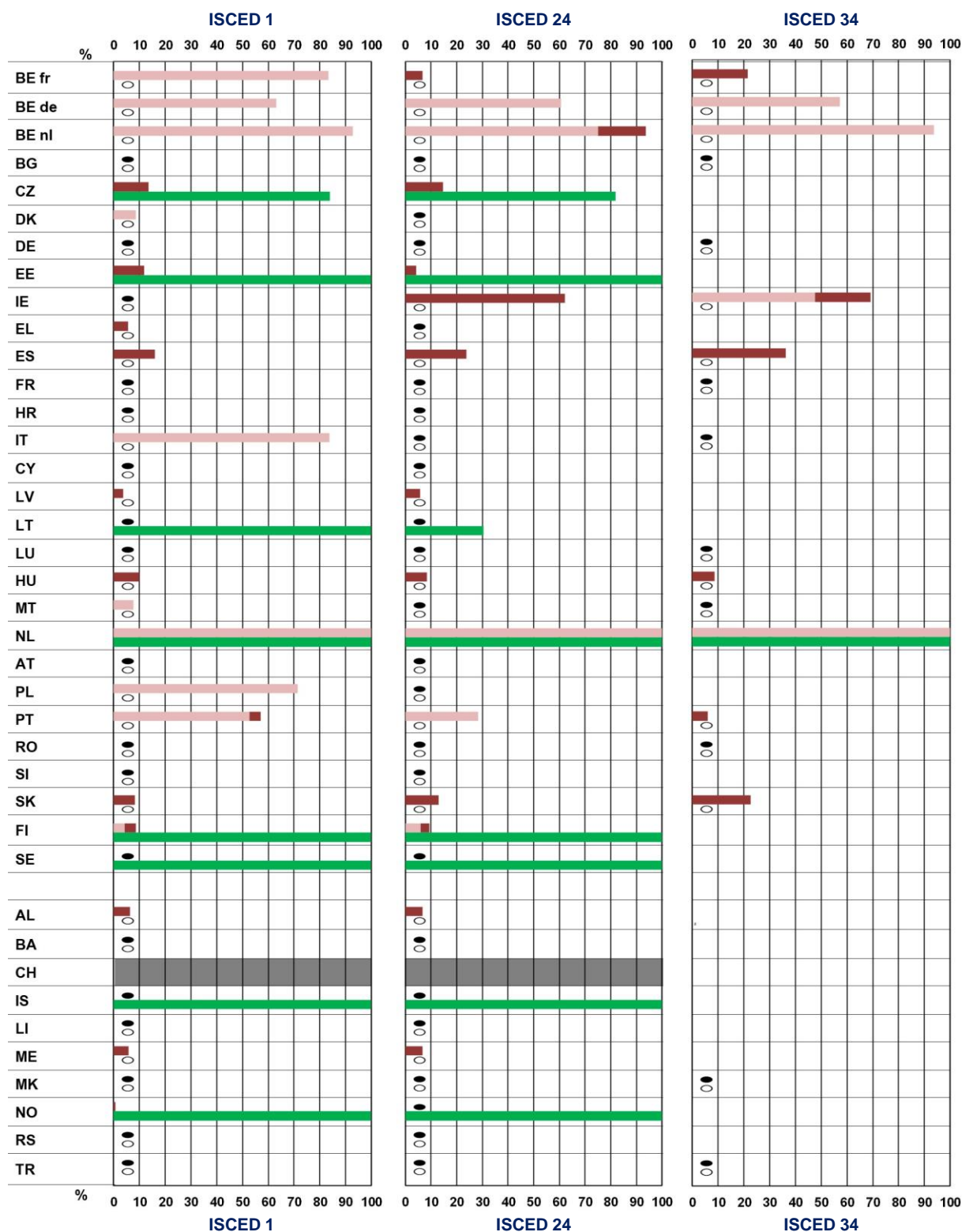
U **Holandiji**, škole imaju diskreciono pravo da odrede koje predmete će predavati u svakom razredu.

⁽¹³⁾ Dodatne informacije o predmetima na koje je imala uticaj vertikalna fleksibilnost u različitim obrazovnim sistemima mogu se naći u Dijelu II: Nacionalni dijagrami, Sekcija 2. Više opisa za pojedine zemlje u napomenama za pojedine zemlje, Sekcija 5.

U **Finskoj**, škole mogu početi sa podučavanjem bilo kojeg obaveznog predmeta uz vertikalnu fleksibilnost, od I razreda, ali su u obavezi da uvedu prvi strani jezik najkasnije do proljećnog roka u I razredu; drugi strani jezik do VI razreda; društvene nauke do IV razreda; i domaćinstvo, vođenje i savjetovanje (praktične i stručne veštine) do VII razreda.

U **Švedskoj**, preporučuje se minimalno vrijeme nastave za *Lagstadiet* (niži stepen), *Mellanstadiet* (srednji stepen) i *Hogstadiet* (viši stepen) u obaveznom obrazovanju, dok škole same odlučuju kako da rasporede vrijeme nastave duž svake od faza, uz određena ograničenja. Broj nastavnih sati za predmet ili grupu predmeta može se smanjiti za najviše 20% kako bi se mogućnosti škole prilagodile u svakoj fazi, osim za engleski jezik, matematiku, švedski i švedski jezik kao drugi jezik.

Slika 5: Vremenska i predmetna fleksibilnost, % ukupnog vremena trajanja nastave po ISCED nivou, 2020/2021

Izvor: Eurydice.

Pojašnjenja

Vertikalna fleksibilnost: Obrazovne vlasti na najvišem nivou propisuju ukupni fond nastavnih sati za određeni predmet, broj razreda, cijelokupni nivo ili za ukupni period trajanja obaveznog obrazovanja. Škole/lokalne vlasti imaju autonomiju da same odlučuju koliko vremena treba izdvojiti za svaki razred.

Horizontalna fleksibilnost: Centralne obrazovne vlasti propisuju ukupni fond nastavnih sati za grupu predmeta u okviru određenog razreda. Škole/lokalne vlasti potom same odlučuju koliko vremena treba izdvojiti na pojedinačne predmete ⁽¹⁴⁾.

Predmetna fleksibilnost: Regionalne/lokalne vlasti ili škole biraju sopstvene predmete (u nekim slučajevima, sa liste definisane od strane centralnih obrazovnih vlasti) i alociraju vrijeme koje propišu centralne vlasti u ove svrhe ⁽¹⁵⁾.

Puna fleksibilnost: Obrazovne vlasti najvišeg nivoa ne definišu minimum vremena trajanja nastave. Regionalne vlasti, lokalne vlasti ili škole same odlučuju o količini vremena koju treba izdvojiti za pojedinačne predmete i razrede.

Slika prikazuje predmetnu fleksibilnost samo u slučaju kada su predmeti obavezni. Vrijeme nastave posvećeno predmetima koji se nude kao izborni nije prikazano na slici. Slično, slika ne prikazuje predmetnu fleksibilnost u slučaju kada su predmeti koje škole biraju predmet horizontalne fleksibilnosti.

Napomene za pojedine zemlje

Letonija: Vertikalna fleksibilnost se postepeno uvodi od 2020/2021. godine za trogodišnji period, počev od razreda I, IV i VII. Vertikalna fleksibilnost će početi da se primjenjuje na sve razrede (I–III, IV–VI i VII–IX) od 2022/2023. godine. Vertikalna fleksibilnost nije prikazana na slici, budući da je samo po jedan razred na svakom nivou (ISCED 1, ISCED 24 i ISCED 34) bio obuhvaćen tokom prve godine tranzicije.

Horizontalna fleksibilnost se javlja kada državni prosvjetni organi propišu ukupni broj nastavnih sati za grupu obaveznih predmeta u okviru istog razreda. Lokalne vlasti ili škole tada mogu odlučivati koliko će vremena izdvojiti za svaki predmet. Holandija implementira punu fleksibilnost u raspodjeli vremena (horizontalnu i vertikalnu). Minimalni zahtjevi koji se tiču nastavnog fonda sati su određeni po obrazovnim nivoima, dok škole uživaju punu fleksibilnost u raspodjeli vremena po predmetima i razredima.

Škole imaju horizontalnu fleksibilnost da raspoređuju značajni dio centralno definisanog minimalnog vremena u okviru obaveznih predmeta u francuskoj zajednici Belgije i Italiji (osnovno obrazovanje) i u flamanskoj zajednici i zajednici njemačkog govornog područja Belgije (redovno obavezno obrazovanje). U Portugalu, stepen horizontalne fleksibilnosti varira u zavisnosti od razreda. Horizontalna fleksibilnost je moguća samo u I razredu u Danskoj i u razredima od I do III u Poljskoj. U Irskoj, horizontalna fleksibilnost se primjenjuje na mnoge predmete u X razredu (više srednje obrazovanje) ⁽¹⁶⁾.

U nekoliko slučajeva se javlja određeni stepen horizontalne fleksibilnosti koji utiče na veoma mali udio nastavnog plana i programa. Na osnovnom nivou na Malti i na srednjem nivou u Rumuniji, pored utvrđenog minimalnog vremena nastave za svaki predmet, škole imaju fleksibilnost da rasporede određeni broj dodatnih sati duž obaveznih predmeta. U Finskoj, škole mogu raspodijeliti propisanu dodatnu količinu vremena između muzike, vizuelnih umjetnosti, zanata, fizičkog vaspitanja i ekonomije domaćinstva.

Školama se takođe može omogućiti određeni stepen fleksibilnosti za raspodjelu vremena širom predmeta koji su izborni ili sa unaprijed definisane liste. U poređenju sa vertikalnom i horizontalnom fleksibilnošću, **predmetna fleksibilnost** se obično odnosi na relativno mali procenat (manje od 23%) ukupnog vremena nastave. Prisutna je u 14 obrazovnih sistema. Škole mogu da iskoriste dodatno fleksibilno vrijeme na obavezne i izborne predmete, da ponude predmete po izboru kao što su sport,

⁽¹⁴⁾ Odgovara kategoriji 'obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom', Dio II: Nacionalni dijagrami.

⁽¹⁵⁾ Odgovara kategoriji 'obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole', Dio II, Nacionalni dijagrami.

⁽¹⁶⁾ Dodatne informacije na koje utiče horizontalna fleksibilnost u različitim obrazovnim sistemima mogu se naći u Dijelu II: Nacionalni dijagrami, Odjeljak 2. Detaljniji opis je dat u Zabilježkama za pojedine zemlje, Odjeljak 5.

strani jezici, religijsko i etičko obrazovanje, ICT i drugi predmeti tehnologije, ili, da organizuju specijalne sedmice na određene teme. Primjeri u nastavku pokazuju načine implementirane predmetne fleksibilnosti u okviru nekoliko obrazovnih sistema.

U **Francuskoj zajednici Belgije**, srednje škole uživaju određeni stepen fleksibilnosti u odlučivanju koje izborne predmete ponuditi učenicima.

U **Češkoj**, škole imaju mogućnost da iskoriste predmetnu fleksibilnost za povećanje fonda sati obaveznih ili izbornih predmeta, početak nastave stranog jezika u I i II razredu, za podučavanje drugog stranog jezika ili plivanje u osnovnoj školi ili učenje dodatnih stranih jezika.

U **Estoniji**, škole obično koriste predmetno fleksibilno vrijeme za vjersko i moralno obrazovanje i ICT.

U **Irskoj**, postepeno uvođenje novih specifikacija za mlađi ciklus (niže srednje obrazovanje) značilo bi povećanu fleksibilnost za škole u smislu osmišljavanja sopstvenih programa učenja.

U **Grčkoj**, predmetna fleksibilnost se koristi za implementaciju višetematskih programa (npr. o životnoj sredini, zdravlju, kulturi i umjetnosti) na osnovnom nivou.

U **Španiji**, autonomne zajednice predmetnu fleksibilnost dodjeljuju predmetima po svom izboru (obično sa unaprijed definisane liste).

U **Letoniji**, obrazovne vlasti su uputile preporuku školama da posvete dodatno fleksibilno vrijeme sportu.

U **Mađarskoj**, vrijeme za nastavu uključeno u obavezne fleksibilne predmete koje škole odaberu (vidjeti „Pojmovnik“) škole mogu da iskoriste da povećaju vrijeme dodijeljeno za propisane predmete ili za nove predmete (sa okvirnim nastavnim planovima i programima koje usvaja ministar nadležan za obrazovanje) po njihovom izboru. Pored toga, škole moraju uključiti predmet „Zavičaj i narod“ između V i VIII razreda (jedan čas sedmično).

U **Slovačkoj**, škole mogu da koriste fleksibilno vrijeme da povećaju vrijeme nastave za obavezne predmete ili da obezbijede drugi ili treći jezik, tehnološko obrazovanje ili druge predmete kao što su obrazovanje o saobraćaju, seksualno obrazovanje i jezici manjina.

U **Finskoj**, škole mogu koristiti predmetnu fleksibilnost kako bi ponudili bilo koji predmet.

U **Albaniji**, predmetna fleksibilnost se može koristiti za obezbjeđivanje predmeta koje škole biraju, kao što su obrazovanje o životnoj sredini na osnovnom nivou i strani jezici na srednjem nivou.

U **Crnoj Gori**, fleksibilno vrijeme za nastavu obuhvata dvonedeljno vrijeme nastave koje škole posvećuju kulturi, tehničkim aktivnostima, sportu, obrazovanju u prirodi i školskim izletima.

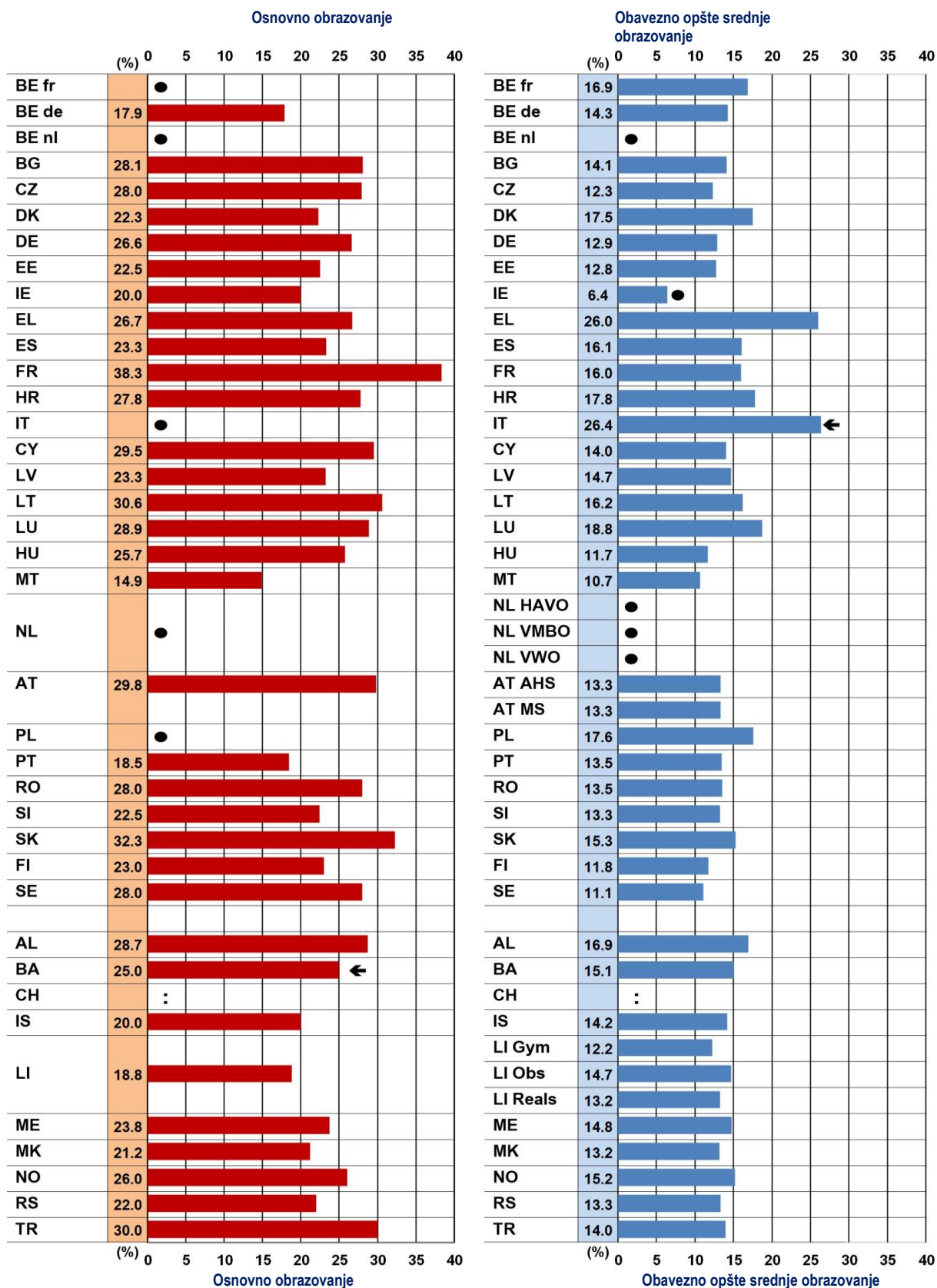
Najveći stepen lokalne decentralizacije i školske autonomije se može naći u Švajcarskoj. Na nacionalnom nivou, definisani su samo obrazovni standardi (osnovne kompetencije) za osnovne predmete. U okviru obrazovnih standarda, na regionalnom nivou, kantoni su samostalni u odlučivanju o nastavnom planu i programu (na nivou jezičkih regiona) i planiranju nastavnog vremena (na kantonalnom nivou).

5. Čitanje, pisanje i književnost zauzimaju najveći procenat u kurikulumu, posebno u osnovnom obrazovanju

Ovaj odjeljak ispituje relativni značaj čitanja, pisanja i književnosti (na glavnom jeziku nastave ili prvom jeziku) ⁽¹⁷⁾. Dijagram sa trakama na Slici 6, prikazuje udio ukupnog vremena trajanja nastave isplaniranog za ovaj predmet u osnovnom i cjelovremenom obaveznom opštem srednjem obrazovanju po zemlji. Količina nastavnog vremena po obrazovnim nivoima i zemljama su predstavljeni u donjoj tabeli.

⁽¹⁷⁾ U ovoj komparativnoj analizi, kao i na kraju dokumenta, stoji da čitanje i pisanje pripada jeziku br. 1, jeziku br. 2, jeziku br. 3, jeziku br. 4 i jeziku br.5. Dodatni jezici koje učenici izučavaju su kategorisani kao jezik 2, jezik 3, jezik 4 i jezik 5. Ovi se obično odnose na strane jezike, ali takođe mogu biti službeni jezici u nekim zemljama. U ovom izvještaju, "ostali jezici" se odnosi na jezike drugačije od jezika br. 1.

Slika 6: Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave za ČITANJE, PISANJE I KNJIŽEVNOST u osnovnom i cjelovremenom obaveznom opštem srednje obrazovanju, 2020/2021

● Obavezna predmetna oblast sa vremenskom fleksibilnošću

← Uključuje vrijeme za nastavu posevećeno drugim predmetima za jedan ili više razreda

Izvor: Eurydice.

Minimalno vrijeme trajanja nastave definisano na centralnom nivou i izraženo u satima, za čitanje, pisanje i književnost, po obrazovnom nivou, 2020/2021. godina

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV
Osnovno	●	910	●	569	965	1 560 ●	771	893	1 098	1183	1 107	1 656	525	●	1 405	835
Srednje	894	728	●	579	439	630	701	315	238 ●	603	680	774	473	1 254 ◀	361	347
	LT	LU	HU	MT	NL			AT		PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Osnovno	810	1 601	698	670	●			840		●	1 002	924	919	870	912	1 200
Srednje	805	634	590	390	●	●	●	480	480	540	643	778	305	757	285	290
	AL	BA	CH	IS	LI			ME	MK	NO	RS	TR				
Osnovno	840	675 ◀	:	1 020	710			638	445	1 372	540	864				
Srednje	525	453	:	357	464	546	491	399	403	398	453	1 008				
					Gym	Obs	Reals									

Izvor: Eurydice.

Pojasňenje:

Tabelarni prikaz na slici 6 prikazuje procenite minimalnog vremena za "čitanje, pisanje i književnost" koji se izučavaju kao obavezni predmet u opštem obrazovanju. Proceniti su dobijeni dijeljenjem ukupnog broja sati alociranih za ovu predmetnu oblast u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, sa minimalnim ukupni brojem nastavnih sati za odgovarajući obrazovni nivo (i množeći sa 100).

Tamo gdje je prikazan obavezni predmet sa fleksibilnim vremenskim okvirom (vidjeti "Pojmovnik"), vrijeme trajanja nastave nije navedeno za razrede ili nivoe (vidjeti napomene za pojedine zemlje).

Lijeva strelica: Vrijeme trajanja nastave za ostale predmete je uključeno u vrijeme za čitanje, pisanje i književnost za jedan ili više razreda (vidjeti zabilješke za pojedine zemlje).

Napomene za pojedine zemlje:

Danska: U prvom razredu, 'čitanje, pisanje i književnost' je obavezna predmetna oblast sa omogućenom vremenskom fleksibilnošću, pa vrijeme trajanja nastave za ovaj razred nije navedeno.

Njemačka: Podaci predstavljaju ponderisano prosječno vrijeme nastave za obavezne osnovne predmete nastavnog plana i programa, proračunate od strane Sekretarijata ministara prosvjete i kulture pokrajina, na osnovu broja učenika upisanih u različite tipove škola (referentna godina 2019/2020.)

Irska: U praksi, škole dodjeljuju više vremena nastavi iz oblasti čitanja, pisanja i književnosti u odnosu na vrijeme koje po sopstvenom nahođenju mogu rasporediti između obaveznih predmeta. Na srednjem nivou, podaci se odnose samo na nivo ISCED 24. U desetom razredu (ISCED 34), engleski jezik je obavezni predmet sa omogućenom vremenskom fleksibilnošću, te vrijeme za ovaj razred stoga nije uključeno.

Španija: Podaci o predviđenom fondu časova zasnovani su na nacionalnim i regionalnim propisima o nastavnom planu i programu i školskim kalendarima (referentna godina 2020/2021). Za izračunavanje procjena prosjeka korišćena je statistika o broju učenika po razredima i autonomnoj zajednici Zavoda za statistiku Ministarstva prosvjete i stručnog obrazovanja (referentna godina 2018/2019).

Italija: U razredima od šestog do osmog, društvene studije su uključene u fond sati za 'čitanje, pisanje i književnost'.

Austrija: Podaci za IX razred nisu dostupni, iako je ovaj razred dio redovnog obaveznog opšteg obrazovanja.

Poljska: U I – III razredu osnovnog obrazovanja, 'čitanje, pisanje i književnost' su obavezna predmetna oblast sa vremenskom fleksibilnošću. U posljednjem (IV) razredu ISCED 1 nivoa, kurikulum definiše nastavno vrijeme za ovu oblast.

Portugal: U V i VI razredu osnovnog obrazovanja, 'čitanje, pisanje i književnost' se uče kao obavezni predmet sa vremenskom fleksibilnošću, te vrijeme nastave za ove razrede nije uključeno.

Bosna i Hercegovina: U prvom razredu, 'čitanje, pisanje i književnost' uključuju vrijeme nastave iz matematike.

Čitanje, pisanje i književnost je predmetna oblast koja generalno zauzima najveći udio u fondu nastavnih sati na svim nivoima obrazovanja, a posebno je zastupljena u osnovnom obrazovanju. Na ovom nivou, minimalno vrijeme trajanja nastave, koje se preporučuje za ovu predmetnu oblast, obuhvata u prosjeku 25% nastavnog plana i programa, u rasponu od 15% do 38% u zavisnosti od zemlje do zemlje⁽¹⁸⁾. U Zajednici njemačkog govornog područja Belgije (18%), Irskoj (20%), Malti (15%) i Lihtenštajnu (19%), procenti su relativno niži u poređenju sa procentima drugih zemalja, ali izučavanje drugog jezika takođe zauzima sličan udio u nastavnom planu i programu na osnovnom nivou – i znatno je veći nego u drugim zemljama. U svim ostalim obrazovnim sistemima, ova oblast pokriva više od 20% nastavnog plana i programa na ovom nivou obrazovanja. U Francuskoj, Litvaniji, Austriji, Slovačkoj i Turskoj čini 30% ili više nastavnog plana i programa.

⁽¹⁸⁾ U proračune su uključeni samo obrazovni sistemi za koje je minimalno vrijeme nastave definisano na centralnom nivou za ovu predmetnu oblast. Pored toga, kada čitanje, pisanje i književnost uključuju vrijeme nastave drugog predmeta ili, alternativno, uključeno u vrijeme nastave drugog predmeta u više od jednog razreda jednog obrazovnog nivoa, ovi podaci se isključuju prilikom izračunavanja evropskog prosjeka. Na primarnom nivou isključeni su BE fr, BE nl, IT, NL, PL, PT i CH. Na nivou redovnog obaveznog opšteg srednjeg obrazovanja, BE nl, IT, NL i CH su isključeni (vidi napomene za pojedine zemlje).

U redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, čitanje, pisanje i književnost obuhvataju u prosjeku 14% nastavnog kurikuluma, što je slično opterećenju u kurikulumu drugih osnovnih predmeta, kao što su matematika i prirodne nauke. Jedino u Grčkoj ove oblasti čine više od 20% ukupnog vremena nastave na ovom nivou obrazovanja.

U **Irskoj**, u desetom - posljednjem razredu redovnog obaveznog obrazovanja, engleski jezik je obavezni predmet sa vremenskom fleksibilnošću; vrijeme nastave, stoga, nije prikazano na slici 6.

U **Italiji**, u razredima VI do VIII, minimalno vrijeme koje se preporučuje za čitanje, pisanje i književnost uključuje nastavu društvenih nauka.

Čitanje, pisanje i književnost je predmetna oblast kojoj se posvećuje najveći broj časova na osnovnom nivou u skoro svim zemljama. U prosjeku, 938 sati nastave je utvrđeno za ovu predmetnu oblast u osnovnom obrazovanju, krećući se od 445 sati u Sjevernoj Makedoniji do 1656 sati u Francuskoj. U polovini obrazovnih sistema (tamo gdje je definisano minimalno vrijeme nastave za ovu oblast), preporučeno vrijeme nastave obuhvata najmanje 893 sata. Zemlje sa osnovnim obrazovanjem sa manjim trajanjem u godinama, obično su među zemljama sa najmanjim brojem sati.

Za ovu oblast, u prosjeku se izdvaja 537 sati za ukupno redovno opšte srednje obrazovanje. Jedan od razloga zbog čega je ovako velika razlika u dodijeljenim satima između osnovnog i srednjeg obrazovanja je taj što osnovno obrazovanje obično traje više godina. S druge strane, generalno posmatrano, manji akcenat je stavljen na ovoj predmetnoj oblasti u nastavnom planu i programu na srednjem nivou.

6. Matematika zauzima drugi najveći udio u nastavnom planu i programu u osnovnom obrazovanju, ali se njen relativni značaj smanjuje u obaveznom opštem srednjem obrazovanju

Matematika je obavezni predmet i zauzima drugi po redu najveći udio u fondu nastavnih sati za osnovno obrazovanje. Kao i kod čitanja, pisanja i književnosti, udio matematike u kurikulumu se takođe smanjuje na srednjem nivou u korist drugih predmeta (prirodne nauke i strani jezici).

U osnovnom obrazovanju, oko 18% minimalne količine nastavnog vremena se u prosjeku izdvaja za matematiku, varirajući od 13% u Danskoj i 14% u Grčkoj, do 22% u Hrvatskoj i Srbiji (Slika 7). U Danskoj, u prvom razredu, matematika je obavezni predmet sa vremenskom fleksibilnošću i, shodno tome, vrijeme nastave za ovaj razred nije prikazano na slici 7⁽¹⁹⁾.

U oko dvije trećine obrazovnih sistema, matematika obuhvata između 17% i 19% kurikuluma. Zastupljenost ove predmetne oblasti u kurikulumu osnovnog obrazovanja posebno je velika u Njemačkoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini (20% ili više).

U redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, matematika obuhvata između 10% i 16% ukupnog vremena nastave preporučenog za ovaj nivo obrazovanja u skoro svim zemljama. Unutar ovako suženog procentnog opsega, najveći procenti su prisutni u Hrvatskoj, Letoniji i Švedskoj, dok su najniži u Mađarskoj. Postoji, međutim, nekoliko izuzetaka od ovog obrasca.

U **Irskoj** je matematika obavezan predmet sa fleksibilnošću vremena u posljednjem razredu redovnog obaveznog obrazovanja (X razred).

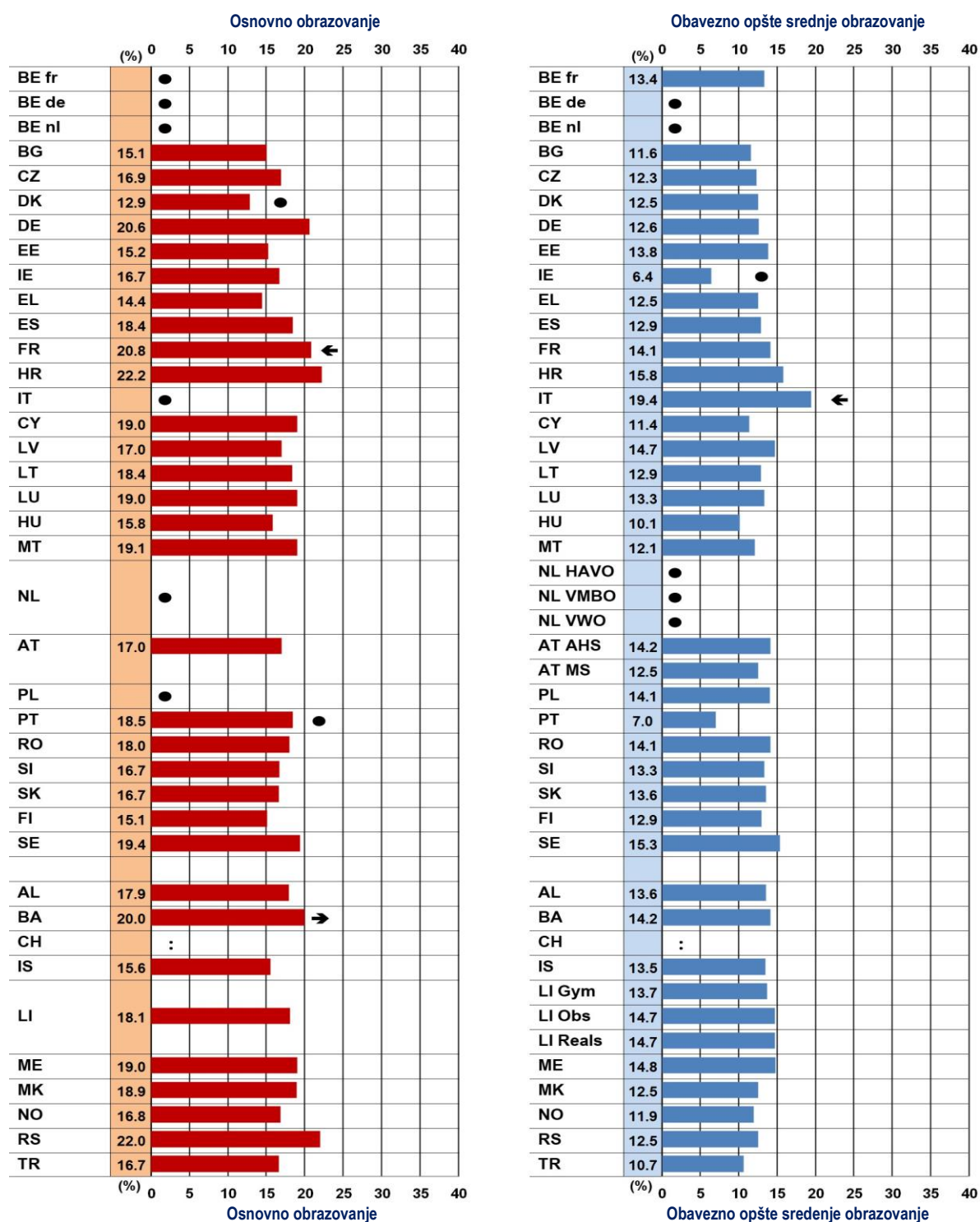
⁽¹⁹⁾ Samo obrazovni sistemi u kojima je minimalno vrijeme trajanja nastave definisano na centralnom nivou za ovu predmetnu oblast je uključeno u proračune. Pored toga, kada nastavno vrijeme za matematiku uključuje vrijeme nastave za neki drugi predmet, ili je vrijeme za nastavu matematike uključeno u vrijeme nastave drugog predmeta u više od jednog razreda na jednom obrazovnom nivou, ovi podaci su isključeni prilikom izračunavanja evropskog prosjeka. Na osnovnom nivou, BE, FR, IT, NL, PL, PT i CH su isključeni iz podataka. Na nivou redovnog formalnog opšteg srednjeg obrazovanja, BE de, BE nl, IT, NL i CH su isključeni iz proračuna (vidi komentare za pojedine zemlje).

U **Portugalu**, u višem srednjem obrazovanju, matematika je obavezna za učenike koji pohađaju dva smjera ili obrazovne staze (nauka i tehnologija i socioekonomija) istovremeno, obuhvatajući oko 75% učenika, ali je izborna u druga dva (umjetnost i humanističke nauke).

U **Italiji**, vrijeme nastave dostiže 19% nastavnog plana i programa, jer na nižem srednjem nivou uključuje nastavu prirodnih nauka (VI do VIII razred) i informaciono-komunikacionih tehnologija (IX i X razred).

U prosjeku, oko 639 sati se izdvaja za matematiku u osnovnom obrazovanju, 299 sati manje nego za oblasti čitanje, pisanje i književnost. Broj dodijeljenih sati kreće se od 305 sati u Bugarskoj do 1 056 sati u Luksemburgu. U nešto više od polovine obrazovnih sistema (tamo gde je definisano minimalno vrijeme nastave za ovu oblast), preporučeno vrijeme trajanja nastave je minimum 600 sati. Na srednjem nivou se za ovu oblast u prosjeku izdvaja 467 sati, 70 sati manje nego što se izdvaja za čitanje, pisanje i književnost.

Slika 7: Procenat preporučenog minimalnog vremena nastave za MATEMATIKU u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, 2020/2021. godina

● Obavezna predmetna oblast sa vremenskom fleksibilnošću

→ Vrijeme nastave je uključeno u vrijeme za druge predmetne oblasti za jedan ili više razreda

← Uključuje vrijeme nastave posvećeno drugim predmetima za jedan ili više razreda

Izvor: Eurydice.

Minimalno vrijeme trajanja nastave definisano na centralnom nivou za matematiku, po obrazovnim nivoima, 2020/2021. godina

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV
Osnovno	●	●	●	305	585	900●	598	604	916	641	875	900←	420	●	907	609
Srednje	709	●	●	474	439	450	686	341	238●	290	545	684	420	924←	293	347
	LT	LU	HU	MT	NL			AT		PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Osnovno	486	1 056	430	856	●			480		●	1 002●	594	683	449	599	830
Srednje	638	451	509	442	● HAVO	● VMBO	● VWO	510 AHS	450 MS	432	334	812	306	673	314	400
	AL	BA	CH	IS	LI			ME	MK	NO	RS	TR				
Osnovno	525	540→	:	793	683			510	398	888	540	480				
Srednje	420	426	:	340	519 Gym	546 Obs	546 Reals	399	382	313	426	768				

Izvor: Eurydice.

Pojasnjenja

Slika sa tabelarnim prikazom prikazuje procenete za matematiku kao obavezni predmet u opštem obrazovanju. Proceniti su dobijeni dijeljenjem ukupnog fonda sati koje se izdvaja za ovu predmetnu oblast u osnovnom i redovnom opštem srednjem obrazovanju sa minimalnim ukupnim fondom nastavnih sati za određeni obrazovni nivo (i množeći sa 100).

Tamo gdje je matematika obavezni predmet sa vremenskom fleksibilnošću (pogledajte Rječnik), vrijeme trajanja nastave se ne bilježi za dotične razrede ili nivoe (vidjeti i napomene specifične za zemlju).

Strelica udesno: Vrijeme nastave iz matematike je uključeno u vrijeme nastave drugih predmetnih oblasti za jedan ili više razreda (pogledajte napomene za određenu zemlju).

Strelica nalijevo: Vrijeme nastave drugih predmeta je uključeno u vrijeme za matematiku, za jedan ili više razreda (pogledajte napomene za pojedine zemlje).

Zabilješke za pojedine zemlje

Danska: U prvom razredu, matematika je obavezna predmetna oblast sa fleksibilnošću vremena i iz tog razloga vrijeme nastave za ovaj razred nije uključeno u proračun.

Njemačka: Podaci predstavljaju izmjereno prosječno vrijeme nastave za obavezne osnovne predmete nastavnog plana i programa, koje je izračunao Sekretarijat ministara prosvjete i kulture pokrajina, na osnovu broja učenika upisanih u različite tipove škola (referentna godina 2019/ 2020).

Irska: Na srednjem nivou, podaci se odnose samo na nivo ISCED 24. U razredu X (ISCED 34), matematika je obavezan predmet sa fleksibilnošću vremena i vrijeme nastave za ovaj razred, stoga, nije uključeno.

Španija: Podaci o predviđenom vremenu nastave zasnovani su na nacionalnim i regionalnim propisima o nastavnom planu i programu i školskim kalendarima (referentna godina 2020/21). Za izračunavanje ponderisanih prosjeka, korišćena je statistika o broju učenika po razredima i autonomnoj zajednici Zavoda za statistiku Ministarstva prosvjete i stručnog obrazovanja (referentna godina 2018/19).

Francuska: Nastava matematike uključuje nastavu ICT-a u IV i V razredu, na osnovnom nivou.

Italija: Nastava matematike uključuje nastavu prirodnih nauka u razredima VI - VIII (niže srednje obrazovanje) i nastavu ICT-a u IX i X razredu.

Austrija: Podaci za IX razred nisu dostupni, iako je ovaj razred dio redovnog obaveznog opšteg obrazovanja.

Poljska: U razredima od I do III osnovnog obrazovanja, matematika je obavezan predmet sa fleksibilnošću vremena. U posljednjem (IV) razredu nivo ISCED 1, nastavni plan i program definiše vrijeme nastave za ovu oblast.

Portugal: U V i VI razredu osnovnog obrazovanja, matematika je obavezni predmet sa fleksibilnošću vremena i vrijeme nastave za ove razrede stoga nije uključeno. Na srednjem nivou podaci se odnose na niže srednje obrazovanje. U razredima od X do XII, matematika je obavezna opcija koju učenici mogu izabrati.

Bosna i Hercegovina: U prvom razredu, nastavno vrijeme za matematiku je uključeno u planirano vrijeme za čitanje, pisanje i književnost.

7. Prirodne nauke čine mali dio nastavnog plana i programa u osnovnom obrazovanju, ali dobijaju na važnosti na srednjem nivou

Prirodne nauke obuhvataju predmete kao što su nauka, fizika, hemija, biologija, nauke o životnoj sredini i ekologija. U mnogim zemljama, minimalni fond nastavnih sati za ovu predmetnu oblast često uključuje nastavne sate za druge predmete, kao što su društvene nauke, tehnologija i ICT, posebno na osnovnom nivou.

Preporučeno minimalno vrijeme za podučavanje prirodnih nauka uključuje nastavu društvenih nauka u osam zemalja: **Češkoj** (I-V razred), **Francuskoj** (I -III razred), **Hrvatskoj** (I - IV razred), **Austriji** (I - IV razred), **Bosna i Hercegovina** (I – IV razred), **Lihtenštajn** (u osnovnom i srednjem obrazovanju osim u IX razredu u gimnaziji), **Crna Gora** (I - III razred) i **Srbija** (I – IV razred).

U sedam obrazovnih sistema, ono obuhvata nastavu tehnologije: **Irska** (I – VI razred), **Francuska** (I – VI razred), **Kipar** (I - IV razred), **Malta** (I - VI razred), **Austrija** (I – IV razred), **Lihtenštajn** (VI - VIII razred u gimnaziji, VI - IX razred u nižoj stručnoj i opštoj srednjoj školi) i **Crnoj Gori** (I – IV razred).

U **Francuskoj**, ono uključuje nastavu ICT-a (I - III razredi).

Za razliku od oblasti čitanja, pisanja i književnosti i matematike, nastava prirodnih nauka dobija na značaju u obaveznom opštem srednjem obrazovanju. U prosjeku, 7% minimalnog vremena nastave za osnovno obrazovanje se izdvaja za ovu oblast, dok se ovaj procenat povećava na 13% na srednjem nivou (slično kao i za matematiku) ⁽²⁰⁾ (Slika 8).

U većini obrazovnih sistema, prirodne nauke predstavljaju 7% ili manje kurikuluma osnovnog obrazovanja. Nasuprot tome, prirodne nauke zauzimaju između 10% i 12% glavnog plana i programa u Grčkoj i Finskoj. U drugim zemljama, u kojima je procenat takođe 10% ili više (Češka, Hrvatska, Austrija, Bosna i Hercegovina i Lihtenštajn), ova oblast uključuje vrijeme za nastavu drugih predmeta, kao što su društvene nauke i tehnologija.

U obaveznom opštem srednjem obrazovanju, udio nastavnog vremena za prirodne nauke u nastavnom planu i programu značajno se povećava, što predstavlja 8% ili više plana i programa u svim zemljama. U više od polovine obrazovnih sistema, ono čini 12% ili više kurikuluma. Na ovom nivou obrazovanja, značaj prirodnih nauka je posebno visok u Estoniji, sa 21% kurikuluma, dok slijede Rumunija, Slovenija i Češka.

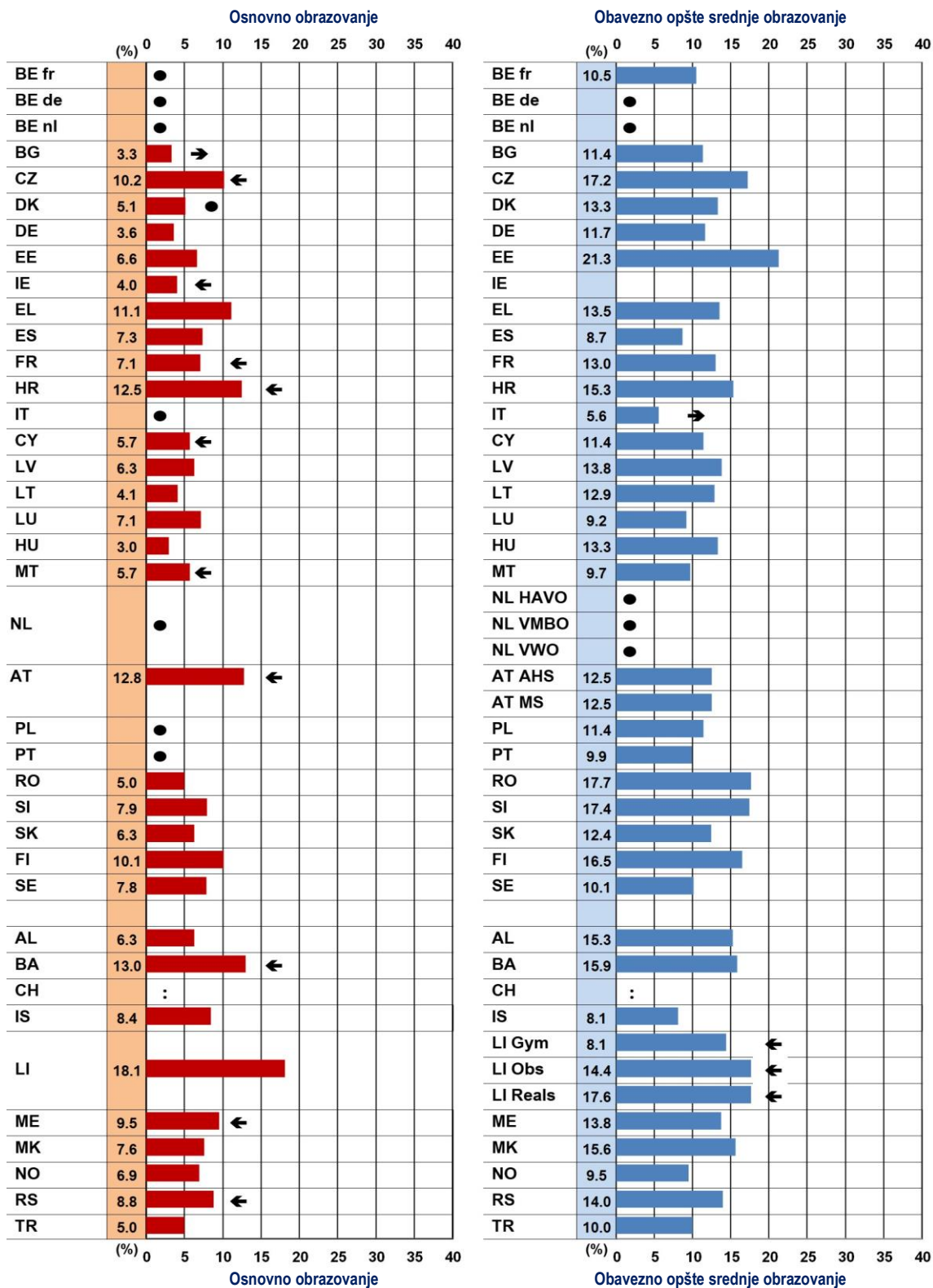
U **Španiji**, prema nastavnom planu i programu, prirodne nauke nisu obavezan predmet u X razredu, već spadaju u „osnovne izborne predmete“, koje regionalne vlasti ili škole mogu odlučiti da li će ih uvesti u svoj nastavni plan i program. Podaci za ovaj razred se stoga ne navode, iako se ovaj predmet predaje u ovom razredu u velikom broju španskih škola.

U **Italiji**, gdje nastava prirodnih nauka predstavlja manje od 7% nastavnog plana i programa, prirodne nauke su uključene u nastavu matematike od VI do VIII razreda.

U prosjeku, predviđeno je 266 sati nastave prirodnih nauka tokom ukupnog perioda osnovnog obrazovanja, što čini manje od jedne trećine prosječnog vremena koje se izdvaja za čitanje, pisanje i književnost i manje od polovine prosječnog vremena nastave matematike. Međutim, na srednjem nivou, broj sati za prirodne nauke je sličan broju časova matematike i tek nešto manji od broja nastavnih sati čitanja, pisanja i književnosti.

⁽²⁰⁾ Proračunom su obuhvaćeni samo obrazovni sistemi za koje je minimalno vrijeme nastave definisano na centralnom nivou za ovu predmetnu oblast. Pored toga, kada vrijeme dodijeljeno prirodnim naukama uključuje vrijeme nastave za drugi predmet ili su prirodne nauke uračunate u vrijeme nastave za drugi predmet u više od jednog razreda na nivou obrazovanja, ovi podaci se isključuju prilikom izračunavanja evropskog prosjeka. Na primarnom nivou, isključeni su BE, BG, CZ, IE, FR, HR, IT, CI, MT, NL, AT, PL, PT, BA, CH, LI, ME i RS. Na nivou redovnog obaveznog opšteg srednjeg obrazovanja, BE de, BE nl, IE, IT, NL, PT, CH i LI su isključeni (vidi napomene za pojedine zemlje).

Slika 8: Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave za PRIRODNE NAUKE u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju, 2020/2021

- Obavezna predmetna oblast sa fleksibilnošću vremena
- ➔ Vrijeme nastave je uključeno u vrijeme za druge predmetne oblasti za jedan ili više razreda
- ← Uključuje vrijeme nastave posvećeno drugim predmetima za jedan ili više predmeta

Izvor: Eurydice.

Minimalno vrijeme trajanja nastave u satima, kako je definisano na centralnom nivou za prirodne nauke, po obrazovnom nivou, 2020/2021

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV
Osnovno	●	●	●	67→	351	360●	105	263	220←	493	348	306←	236←	●	272←	225
Srednje	555	●	●	465	614	480	634	525		314	368	630	407	264→	293	325
	LT	LU	HU	MT	NL			AT		PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Osnovno	108	396	81	256←	●			360 ←		●	●	165	323	168	399	336
Srednje	638	310	669	354	● HAVO	● VMBO	● VWO	450 AHS	450 MS	351	473●	1 015	401	617	399	264
	AL	BA	CH	IS	LI			ME	MK	NO	RS	TR				
Osnovno	184	351←	:	431	683 ←			255←	159	366	216←	144				
Srednje	473	477	:	204	546 Gym	655← Obs	655← Reals	371	477	249	477	720				

Izvor: Eurydice.

Pojašnjenje

Ove brojke se odnose na prirodne nauke kao obavezni predmet u opštem obrazovanju. Procenti su izračunati dijeljenjem ukupnog vremena za ovu predmetnu oblast u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju sa minimalnim ukupnim vremenom nastave za odgovarajući nivo obrazovanja (i množenjem sa 100).

Tamo gdje je obavezna predmetna oblast sa fleksibilnošću u vremenu (pogledajte Rječnik), vrijeme nastave se ne navodi za relevantne razrede ili nivoe (vidjeti i napomene specifične za zemlju).

Strelica desno: Vrijeme podučavanja prirodnih nauka je obuhvaćeno vremenom za druge predmetne oblasti i za jedan ili više razreda (pogledajte napomene za pojedine zemlje).

Strelica nalijevo: Vrijeme podučavanja drugih predmeta je uključeno u vrijeme nastave prirodnih nauka u jednom ili više razreda (pogledajte napomene za pojedine zemlje).

Napomene za pojedine zemlje

Bugarska: Vrijeme trajanja nastave u I i II razredu je uračunato u vrijeme za podučavanje društvenih nauka.

Češka, Hrvatska i Srbija: Na osnovnom nivou, vremenom nastave prirodnih nauka obuhvaćeno je vrijeme za društvene nauke.

Danska: U prvom razredu, prirodne nauke su obavezna predmetna oblast sa fleksibilnošću vremena, te vrijeme nastave za ovaj razred nije uključeno.

Njemačka: Podaci predstavljaju izmjereno prosječno vrijeme nastave za obavezne predmete iz osnovnog nastavnog plana i programa, koje je izračunao Sekretarijat ministara obrazovanja i kulture pokrajina, na osnovu broja učenika upisanih u različite tipove škola (referentna godina 2019/2020).

Irsk: Na osnovnom nivou, vrijeme nastave za prirodne nauke uključuje i vrijeme za izučavanje tehnologije. Na srednjem nivou, prirodne nauke su ili obavezni predmet sa fleksibilnošću koji biraju škole (VII - IX razred) ili obavezna opcija koju biraju učenici (X razred) (vidjeti Rječnik).

Španija: Minimalno vrijeme nastave utvrđeno je nacionalnim i regionalnim propisima, kojim se utvrđuju nastavni plan i program i školski kalendar (referentna godina 2020/2021). Za izračunavanje prosjeka koriste se statistički podaci učenika po razredima i autonomnim zajednicama Zavoda za statistiku Ministarstva prosvjete i stručnog obrazovanja (referentna godina 2018/2019).

Francuska: U razredima od I do III, vrijeme za podučavanje prirodnih nauka uključuje i društvene nauke; od I do VI razreda obuhvata nastavu tehnologije; u razredima od I do III obuhvata nastavu ICT-a.

Italija: Podaci na ovoj slici odnose se samo na nivo ISCED 34. Vrijeme nastave za ISCED 24 je uključeno u vrijeme za podučavanje matematike.

Kipar i Malta: U okviru vremena za podučavanje prirodnih nauka uključeno je vrijeme nastave tehnologije u razredima od I do IV i razredima od I do VI.

Austrija: Na osnovnom nivou, nastava za prirodne nauke izdvaja vrijeme za tehnologiju i društvene nauke. Podaci nisu dostupni za IX razred, iako je ovaj razred dio redovnog obaveznog opšteg obrazovanja.

Poljska: U I do III razredu osnovnog obrazovanja, prirodne nauke su obavezna predmetna oblast sa fleksibilnošću vremena. U posljednjem (IV) razredu ISCED 1, nastavnim planom i programom utvrđuje se vrijeme nastave za ovu oblast.

Portugal: U razredima I–VI, prirodne nauke su obavezna predmetna oblast i omogućena je vremenska fleksibilnost. U razredima od X do XII, obavezno je izučavanje nauke i tehnologije (učenici mogu da biraju još dvije oblasti između biologije, geologije, fizike i hemije), dok nije u preostala tri usmjerenja.

Bosna i Hercegovina: U razredima od I do IV, nastava prirodnih nauka obuhvata i društvene nauke.

Lihtenštajn: Podučavanje prirodnih nauka uključuje i društvene nauke, sa izuzetkom X razreda gimnazije.

Crna Gora: Od I do III razreda, fond časova obuhvata prirodne i društvene nauke; u razredima I–IV, njime je obuhvaćena i tehnologija.

8. Vrijeme za podučavanje društvenih nauka se kombinuje sa vremenom za nastavu nekog drugog predmeta u jednom ili više razreda osnovnog nivoa u približno jednoj trećini obrazovnih sistema

Društvene nauke obuhvataju predmete kao što su istorija, geografija, poznavanje zajednice, društvene i političke oblasti, filozofiju i građansko obrazovanje. Obrazovanje za građanstvo je generalno uključeno u ovu predmetnu oblast kao zaseban predmet ili u okviru jednog ili više drugih predmeta ⁽²¹⁾.

U otprilike polovini obrazovnih sistema na osnovnom nivou, određeni fond nastavnog vremena nije opredijeljen za društvene nauke. Razlog je, u nekim slučajevima, uslijed postojanja vremenske fleksibilnosti, dok je u drugom slučaju razlog obuhvaćenost šireg spektra predmeta u okviru raspoređenog vremena. Takođe, mogu postojati razlike između razreda.

U **Belgiji** (zajednice francuskog, flamanskog i njemačkog govornog područja), **Holandiji** i **Portugal**u, društvene nauke su obavezna predmetna oblast sa vremenskom fleksibilnošću za cjelokupni osnovni nivo. U **Poljskoj** je ovo slučaj u prve tri godine osnovnog obrazovanja.

Vrijeme za podučavanje društvenih nauka kombinovano je sa vremenom podučavanja prirodnih nauka na osnovnom nivou u **Češkoj**, **Hrvatskoj**, **Austriji**, **Lihtenštajnu** i **Srbiji**. Ovo je slučaj sa određenim razredima u osnovnom obrazovanju u **Francuskoj** (I - III razred), **Bosni i Hercegovini** (I–IV razred) i **Crnoj Gori** (I - III razred). U **Luksemburgu** se nastava za društvene nauke kombinuje sa nastavom religije/etike i moralnim obrazovanjem (od I do IV razreda).

U drugoj polovini obrazovnih sistema, procenat vremena koje se izdvaja za izučavanje društvenih nauka je između 3% i 13%. Ispod 5% je u Danskoj, Litvaniji, Rumuniji, Slovačkoj i Finskoj. Izdvajaju se Švedska i Turska, sa čak preko 10% vremena za društvene oblasti ⁽²²⁾ (Slika 9).

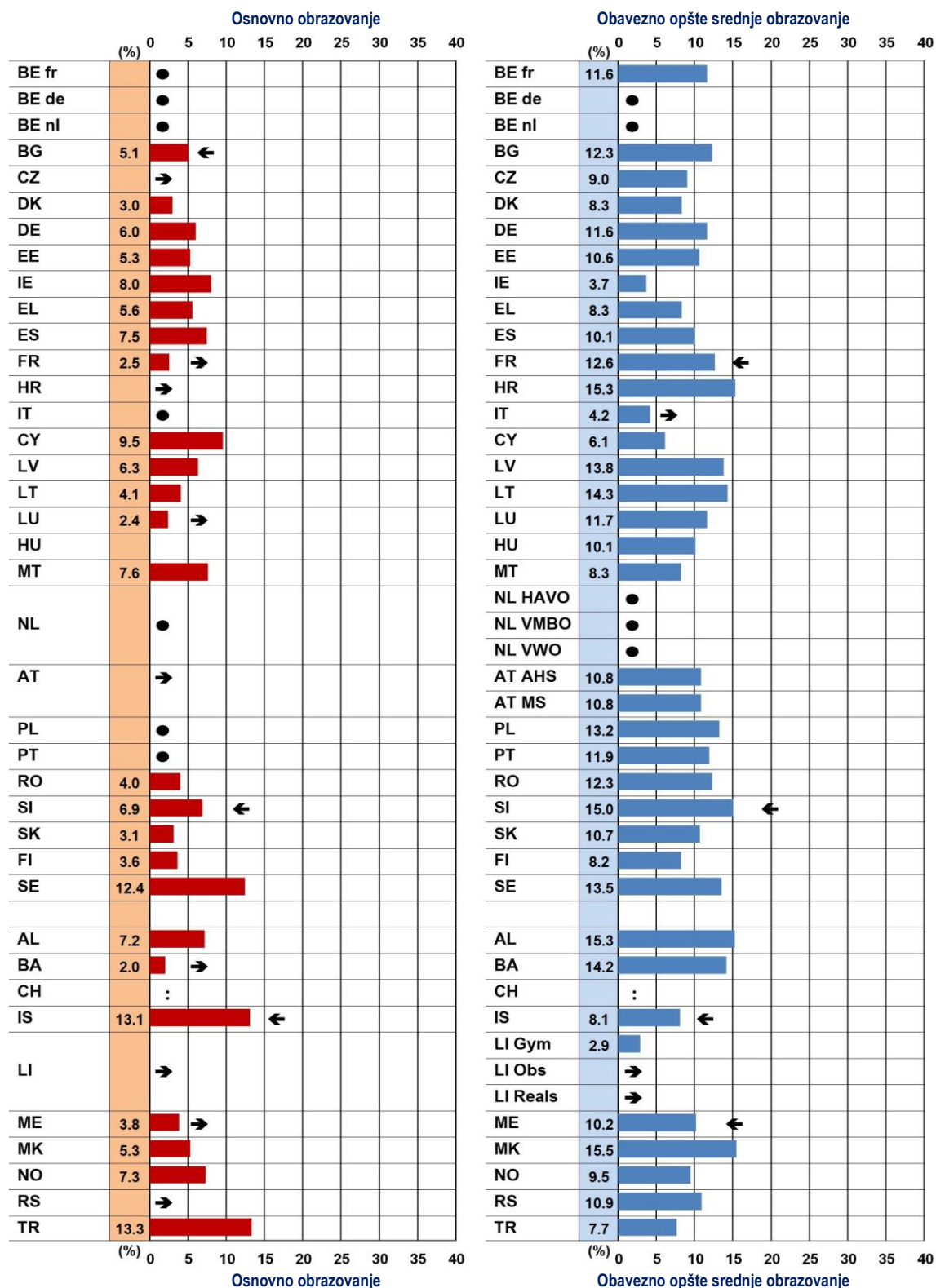
Značaj društvenih nauka raste na srednjem nivou, dok je količina vremena koje se izdvaja za ovu oblast i dalje niža nego za matematiku ili prirodne nauke. U više od dve trećine obrazovnih sistema sa definisanim minimalnim vremenom nastave za društvene nauke, ova oblast zauzima 10% ili više od ukupnog vremena nastave za obavezno opšte srednje obrazovanje. U Irskoj i na Kipru, ovo predstavlja manje od 7% ukupnog vremena nastave. U Irskoj je istorija obavezni predmet u VII razredu i ubuduće će biti obavezni predmet i u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 24, razredi VI–IX). Građansko obrazovanje, društveno i političko obrazovanje su obavezni predmeti za nivo ISCED 24 (VII–IX razredi). Hrvatska, Albanija i Severna Makedonija su zemlje u kojima se društvenim studijama pridaje relativno veći značaj u pogledu vremena nastave na ovom nivou obrazovanja, sa 15% od ukupne količine.

U prosjeku je za nastavu društvenih nauka predviđeno 255, odnosno 407 sati u osnovnom i obaveznom opštem srednjem obrazovanju.

⁽²¹⁾ Evropska komisija, Izvršna agencija za audiovizuelno obrazovanje i kulturu, i Eurydice, Građansko obrazovanje u školama u Evropi – 2017, Eurydice izveštaj, Kancelarija za izdavaštvo Evropske unije, Luksemburg, 2017.

⁽²²⁾ U proračune su uključeni samo obrazovni sistemi za koje je minimalno vrijeme nastave centralno definisano za ovu predmetnu oblast. Pored toga, kada vrijeme dodijeljeno društvenim studijama uključuje vrijeme nastave za drugi predmet ili se društvene nauke uračunavaju u vrijeme nastave za drugi predmet za više od jednog razreda na nivou obrazovanja, ovi podaci se isključuju prilikom izračunavanja evropskog prosjeka. Na primarnom nivou isključeni su BE, BG, CZ, FR, HR, IT, LU, HU, NL, AT, PL, PT, SI, BA, CH, IS, LI, ME i RS. Na nivou redovnog obaveznog opšteg srednjeg obrazovanja, isključeni su BE de, BE nl, FR, IT, NL, SI, CH, IS, LI (*Oberschule* i *Realschule*) i ME (vidi napomene za pojedine zemlje).

Slika 9: Procenat preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave za SOCIJALNE NAUKE u osnovnom i redovnom opštem srednjem obrazovanju, 2020/2021

● Obavezna predmetna oblast sa fleksibilnošću vremena

→ Vrijeme trajanja nastave je uključeno u vrijeme nastave drugih predmetnih oblasti za jedan ili više razreda

← Uključuje vrijeme nastave posvećeno drugim predmetima za jedan ili više razreda

Izvor: Eurydice.

Minimalno vrijeme trajanja nastave u satima kako je definisano na centralnom nivou za socijalne studije, po obrazovnom nivou, 2020/2021. godina

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR		IT	CY	LV
Osnovno	●	●	●	103←	●	210	175	210	439	247	354	108→	→		●	453	226
Srednje	617	●	●	503	322	300	631	263	135	193	426	612←	407		198→	158	325
	LT	LU	HU	MT	NL			AT		PL	PT	RO	SI		SK	FI	SE
Osnovno	108	132→		342		●		→		●	●	132	282←		84	143	533
Srednje	711	394	509	301	● HAVO	● VMBO	● VWO	390 AHS	390 MS	405	570●	709	345←		533	200	352
	AL	BA	CH	IS	LI			ME	MK	NO	RS	TR					
Osnovno	210	54→	:	669←		→		102→	111	385	→	384					
Srednje	473	426	:	204←	109 Gym	→ Obs	→ Reals	276←	472	249	372	552					

Izvor: Eurydice.

Poašnjenje

Ove brojke se odnose na društvene nauke kao obavezni predmet u opštem obrazovanju. Procenti su dobijeni dijeljenjem ukupnog vremena za društvene studije u osnovnom i redovnom obaveznom opštem srednjem obrazovanju sa minimalnim ukupnim vremenom nastave za odgovarajući nivo obrazovanja (i pomnoži sa 100). U nekim zemljama, minimalno vrijeme nastave za nivo obrazovanja obuhvata sve razrede, dok je specifično vreme definisano za društvene nauke u samo nekoliko razreda.

Tamo gdje je to obavezna predmetna oblast sa vremenskom fleksibilnošću (pogledajte „Pojmovnik“), vrijeme nastave za dotične razrede ili nivoe se nije prijavljeno (pogledajte napomene za određenu zemlju).

Strelica nadesno: Vrijeme nastave za društvene nauke je uključeno u ono za drugu predmetnu oblast za jedan ili više razreda (pogledajte napomene za određenu zemlju).

Strelica nalijevo: Vrijeme nastave za druge predmete je uključeno u vrijeme za društvene nauke za jedan ili više razreda (pogledajte napomene za pojedine zemlje).

Napomene za pojedine zemlje

Bugarska: Nastava za I i II razred uključuje podučavanje prirodnih nauka.

Češka, Hrvatska i Srbija: U osnovnom obrazovanju, društvene nauke su integrisane u okviru nastave prirodnih nauka.

Danska: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme trajanja nastave za društvene nauke se odnosi na razrede od IV do VII. U razredima od I do III, za ovu nastavnu oblast nije definisano vrijeme nastave.

Njemačka: Podaci predstavljaju prosječno vrijeme nastave za obavezne osnovne predmete nastavnog plana i programa, koje je izračunao Sekretarijat ministara prosvjete i kulture pokrajina, na osnovu broja učenika upisanih u različite vrste škola (referentna godina 2019/2020).

Grčka: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme nastave društvenih nauka se odnosi na razrede od III do VI. Za ovu nastavnu oblast, nije definisano vrijeme trajanja nastave u I i II razredu.

Irska: Na srednjem nivou, podaci se odnose samo na ISCED 24 nivo. U X razredu (ISCED 34), istorija i građansko obrazovanje, društveno i političko obrazovanje su obavezni predmeti u posljednjem razredu redovnog obaveznog obrazovanja.

Španija: Podaci o predviđenom vremenu nastave zasnovani su na nacionalnim i regionalnim propisima o nastavnom planu i programu i školskim kalendarima (referentna godina 2020/21). Za izračunavanje izmjerenih prosjeka, korišćena je statistika o broju učenika, po razredima i autonomnoj zajednici, Zavoda za statistiku Ministarstva prosvjete i stručnog obrazovanja (referentna godina 2018/19).

Francuska: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme nastave za društvene nauke odnosi se na IV i V razred. U I, II i III razredu društvene nauke su integrisane u okviru nastave prirodnih nauka. U nižem srednjem obrazovanju (VI–IX razred), vrijeme trajanja nastave društvenih nauka uključuje religiju/etiku/moralno obrazovanje.

Italija: Podaci na slici odnose se samo na nivo ISCED 34. U razredima od VI do VIII, vrijeme trajanja nastave društvenih nauka je uključeno u vrijeme izdvojeno za čitanje, pisanje i književnost.

Luksemburg: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme trajanja nastave za društvene nauke propisano je za V i VI razred. U razredima od I do IV, podučavanje društvenih nauka je integrisano u okviru religije, etike i moralnog obrazovanja.

Mađarska: Ne postoji definisano vrijeme nastave za društvene nauke na osnovnom nivou (od I do IV razreda), dok su u okviru drugih predmeta uključeni određeni elementi društvenih nauka.

Austrija: Podaci za IX razred nisu dostupni, iako je ovaj razred dio redovnog obaveznog opšteg obrazovanja.

Poljska: U razredima od I do III osnovnog obrazovanja, društvene nauke su obavezna predmetna oblast sa vremenskom fleksibilnošću. U posljednjem (IV) razredu ISCED 1, nastavnim planom i programom je definisano vrijeme nastave za ovu oblast.

Portugal: U X, XI i XII razredu, izučavanje društvenih nauka je obavezno u okviru društveno-ekonomskog smjera. Učenici mogu da biraju dva predmeta između ekonomije, istorije i geografije – i drugih društvenih nauka u XII razredu. Istorija je jedina obavezna u oblasti humanističkih nauka.

Rumunija: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme trajanja nastave društvenih nauka se odnosi na IV i V razred. Za ovu predmetnu oblast, vrijeme nastave nije definisano za I, II i III razred.

Slovenija i Island: U redovnom obaveznom opštem obrazovanju, podučavanje društvenih nauka uključuje vjeronauku, etiku i moralno obrazovanje.

Slovačka: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme nastave za društvene nauke se odnosi na III i IV razred. Za ovu predmetnu oblast, nije definisano vrijeme nastave u I i II razredu.

Finska: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme nastave za društvene nauke se odnosi na razrede od IV do VI. Za ovu nastavnu oblast u razredima od I do III nije definisano vrijeme nastave.

Bosna i Hercegovina: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme nastave društvenih nauka se odnosi na V razred. U razredima od I do IV, društvene nauke su integrisane u okviru prirodnih nauka.

Lihtenštajn: U osnovnom obrazovanju i nižoj stručnoj i opštoj srednjoj školi, društvene nauke su integrisane u prirodnim naukama osim u IX razredu gimnazije.

Crna Gora: Na osnovnom nivou, minimalno vrijeme podučavanja društvenih nauka se odnosi na IV i V razred. U razredima I – III, društvene nauke su integrisani dio prirodnih nauka. U redovnom obaveznom opštem obrazovanju, nastava društvenih nauka uključuje istoriju religije, etiku i etičko vaspitanje.

DIO II: NACIONALNI DIJAGRAMI

Odjeljak 1. Vodič za tumačenje nacionalnih listi podataka, akronima i skraćenica

Nacionalne liste sadrže podatke o preporučenom minimalnom vremenu trajanja nastave koje su prikazane na dva načina: po zemljama (Odjeljak 2) i kategorijama kurikuluma (Odjeljak 3). U Odjeljku 2, mogu se uporediti godišnje vrijeme trajanja nastave, izraženo u satima ili u trajanju od 60 minuta, između kategorija kurikuluma svake ispitane zemlje i za svaki razred. Odjeljak 3 omogućuje poređenje između zemalja svake od kategorija kurikuluma i svih razreda.

Razredi su prikazani na vertikalnoj osi dijagrama. Razredi označeni **crvenom bojom** pripadaju djelu redovnog obaveznog opšteg obrazovanja. Horizontalna osa označava broj časova (izraženih u satima, tj. 60 minuta) na godišnjem nivou za predmete ili kategorije nastavnog plana i programa.

Dijagrami takođe pokazuju specifične karakteristike raspodjele vremena nastave:

- Nadležne obrazovne vlasti ne specificiraju vrijeme nastave za svaki predmet, već samo definišu nastavno vrijeme koje su škole u obavezi da predvide za grupu predmeta ili cjelokupni nastavni plan i program. Dakle, škole imaju autonomiju da odlučuju kako rasporediti vrijeme nastave između predmeta u okviru plana i programa. Ova 'horizontalna' fleksibilnost koju škole uživaju označena je **crnim krugom**.

- Nadležne obrazovne vlasti određuju zajedničko vrijeme za nastavu predmeta iz nekoliko razreda, jedan obrazovni nivo ili ukupno redovno obavezno obrazovanje. Škole, dakle, imaju mogućnost samostalnog odlučivanja o načinu raspodjele vremena za nastavu po razredima. Ova 'vertikalna' fleksibilnost je predstavljena **vertikalnom crnom trakom**.

- Jedinstvena vrijednost za vrijeme trajanje nastave je zajedno prikazana za dva predmeta. To je slučaj kada su dva predmeta (društvene studije i prirodne nauke, na primjer) integrisana kao jedan predmet u nacionalnom kurikulumu. Takođe, određeni predmet, na primjer informaciono-komunikacione tehnologije, može se podučavati zajedno sa drugim predmetom, na primjer, sa prirodnim naukama. Vrijednosti vremena trajanja nastave za dva predmeta se dodjeljuju predmetnoj oblasti za koju se očekuje da ima najveću vrijednost, dok se referenca na ovaj predmet (prateći simbol strelice) pravi u drugom predmetu.

Za sledeće tri zemlje, predviđeno je vrijeme za nastavu različitih programa.

- **Holandija:** a) osnovna škola + *Voorbereidend Wetenschappelijk Ondervijis*; b) osnovna škola + *Hoger Algemeen Voortgezet Ondervijis*; c) osnovna škola + *Voorbereidend Middelbaar Beroepsondervijis*.
- **Austrija:** a) *Volkschule* (osnovna škola – razredi I–IV) + *Allgemeinbildende höhere Schule* (AHS; srednja akademska škola – naučna oblast: *Realgymnasium* – V–VIII razredi); b) *Volkschule* (osnovna škola – I–IV razred) + *Mittelschule* (obavezna srednja škola – V–VIII razred).
- **Lihtenštajn:** a) osnovna škola + gimnazija; b) osnovna škola + *Realschule*; v) osnovna škola + *Oberschule*.

Akronimi, skraćenice i simboli

Sledeća tabela sadrži sve **akronime i skraćenice** iz **Nacionalnih listi podataka**.

Kodovi	Predmeti	Skraćenice i simboli
RWL	Čitanje, Pisanje i Književnost (L1)	VWO <i>Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs</i>
Math	Matematika	HAVO <i>Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs</i>
NatSc	Prirodne nauke	VMBO <i>Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs</i>
SocSt	Društvene studije	Volkschule +AHS <i>Volkschule (osnovna škola – razredi I–IV) + Allgemeinbildende höhere Schule (akademska srednja škola – grana nauke: Realgymnasium – razredi V–VIII)</i>
Lg (+ number)	Jezici (L 2–5)	Volkschule + MS <i>Volkschule (osnovna škola – razredi I–IV) + Mittelschule (obavezna srednja škola – razredi V–VIII)</i>
PhysEd_H	Fizičko obrazovanje i zdravlje	
ArtsEd	Umjetničko obrazovanje	
Rel_ethics	Religija/etika/moralno obrazovanje	
ICT	Informacione i komunikacione tehnologije (ICT)	
Tech	Tehnologija	
P_Vs	Praktične i stručne vještine	
Others	Ostali predmeti	
TMinCCurr	Ukupni minimum obaveznog kurikulumu	
COcbS	Obavezni izborni predmeti koje učenici biraju	
CFScbSch	Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole	
CSwFT	Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom časova	

Odjeljak 2. Vrijeme nastave po zemljama

Belgija – Francuska zajednica	37	Austrija – <i>Volksschule</i> and AHS (<i>Realgymnasium</i>)	61
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja	38	Austrija – <i>Volksschule</i> and <i>Mittelschule</i>	62
Belgija – Flamanska zajednica	39	Poljska	63
Bugarska	40	Portugal	64
Češka republika	Error! Bookmark not defined.	Rumunija	66
Danska	42	Slovenija	67
Njemačka	Error! Bookmark not defined.	Slovačka	68
Estonija	44	Finska	70
Irska	45	Švedska	Error! Bookmark not defined.
Grčka	46	Albanija	72
Španija	Error! Bookmark not defined.	Bosna i Hercegovina	73
Francuska	49	Švajcarska	Error! Bookmark not defined.
Hrvatska	Error! Bookmark not defined.	Island	76
Italija	51	Lihtenštajn – Osnovna škola i <i>gimnazija</i>	77
Kipar	Error! Bookmark not defined.	Lihtenštajn – Osnovno i <i>Oberschule (srednja škola)</i>	78
Letonija	53	Lihtenštajn – Osnovno i <i>Realschule (opšti programi)</i>	79
Litvanija	54	Crna Gora	Error! Bookmark not defined.
Luksemburg	55	Sjeverna Makedonija	81
Mađarska	Error! Bookmark not defined.	Norveška	82
Malta	57	Srbija	83
Holandija – Osnovno i više opšte srednje obrazovanje	58	Turska	84
Holandija – Osnovno i srednje predstručno obrazovanje	59		
Holandija – Osnovna škola i preduniverzitetsko pripremno obrazovanje	60		

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak “Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje”.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

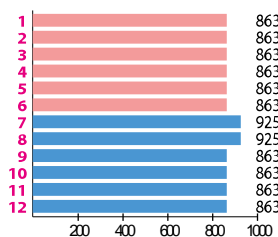
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

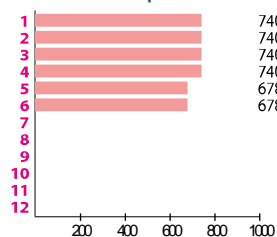
Izvor: Eurydice.

BELGIJA– FRANCUSKA ZAJEDNICA

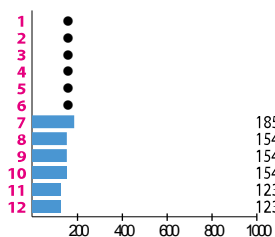
Ukupni minimum nastavnih sati u obaveznom kurikulumu

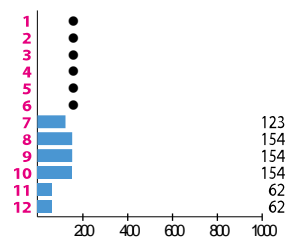
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

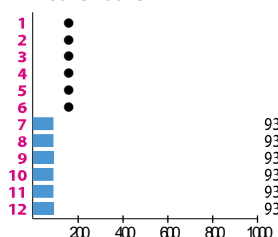
Čitanje, pisanje i književnost

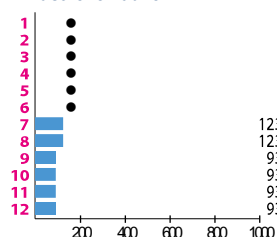
Matematika

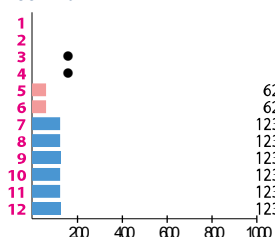
Prirodne nauke

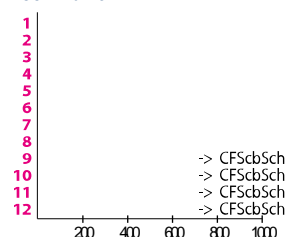
Društvene nauke

Jezik br. 2

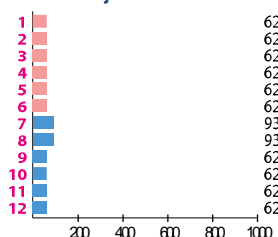

Jezik br. 3

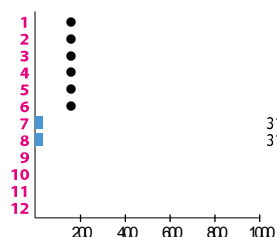

-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch

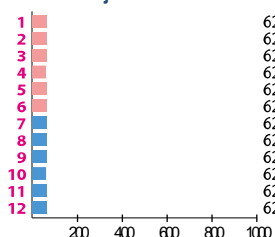
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

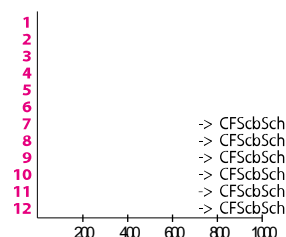
Umjetničko obrazovanje

Religija/etika/moralno obrazovanje

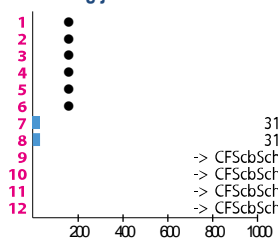

ICT

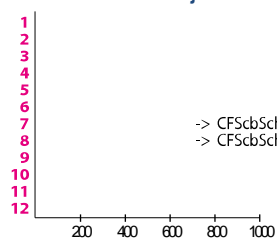

-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch

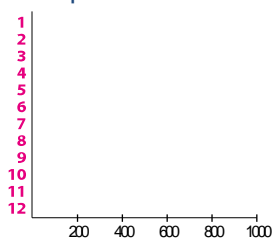
Tehnologija

Praktične i stručne vještine

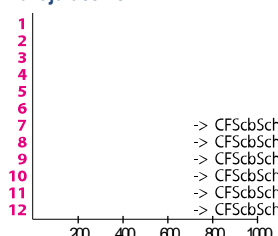

Ostali predmeti

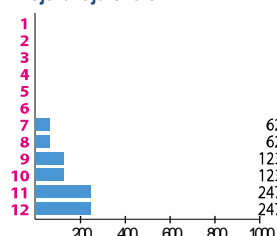

-> CFScbSch
-> CFScbSch

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch
-> CFScbSch

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

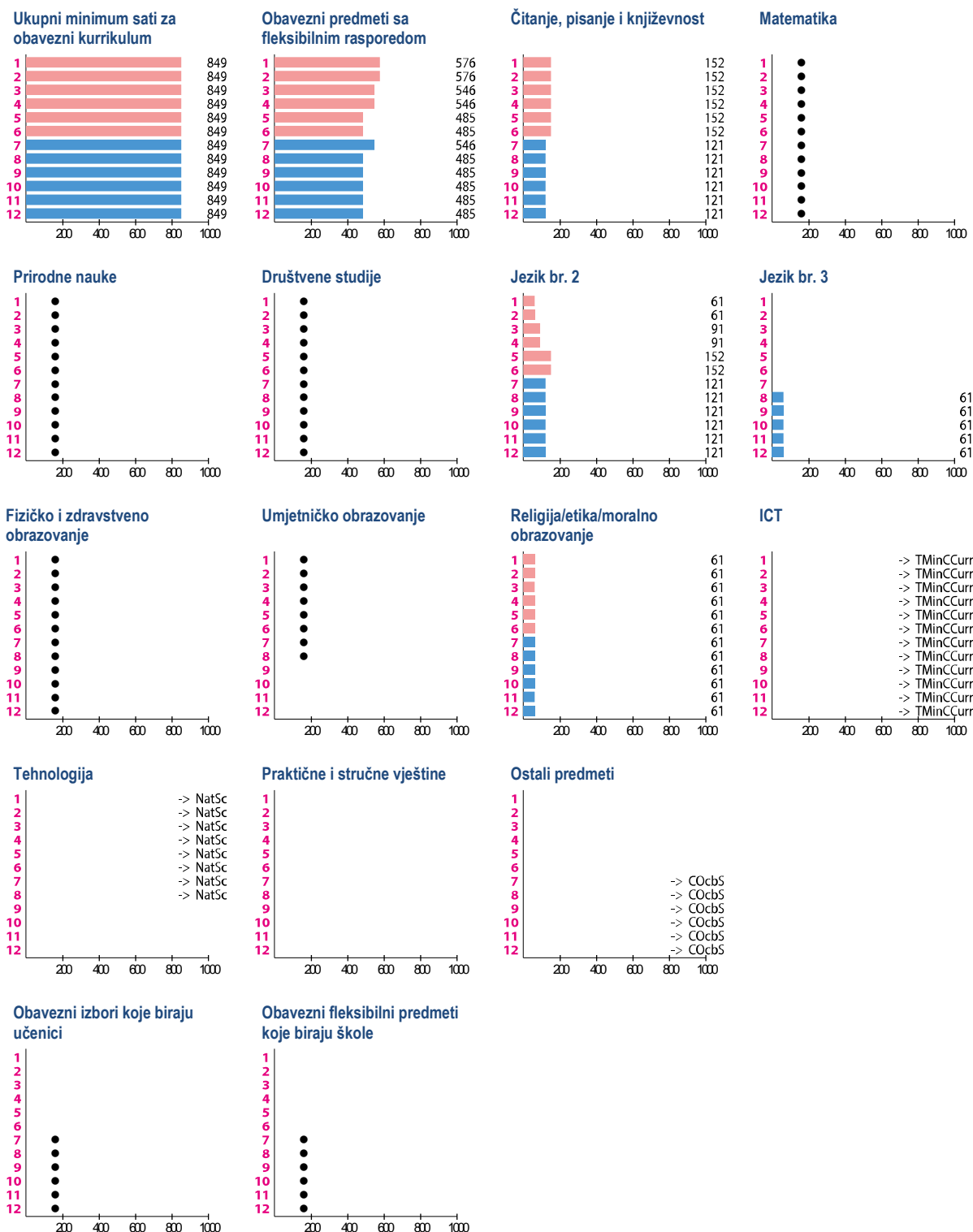
-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

BELGIJA – ZAJEDNICA NJEMAČKOG GOVORNOG PODRUČJA

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ● Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

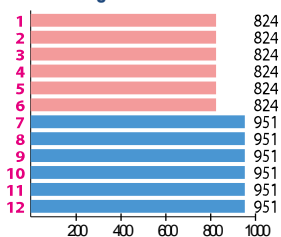
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

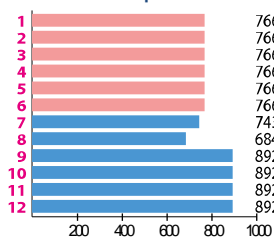
Izvor: Eurydice.

BELGIJA – FLAMANSKA ZAJEDNICA

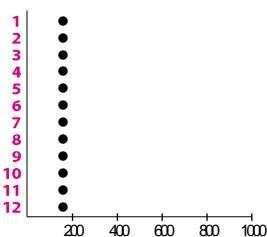
Ukupno minimalno vrijeme obaveznog kurikulumu

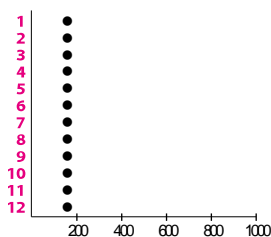
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

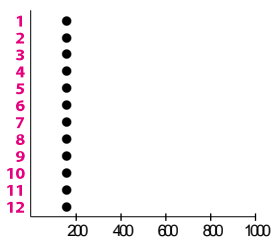
Čitanje, pisanje i književnost

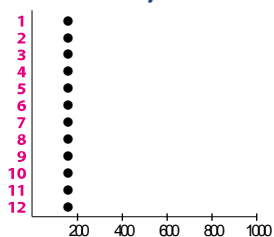
Matematika

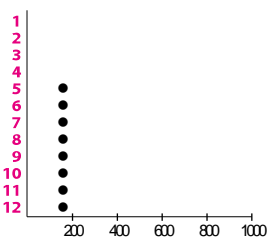
Prirodne nauke

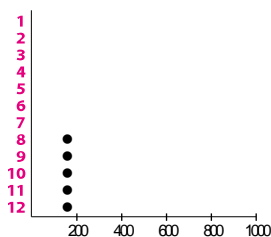
Društvene studije

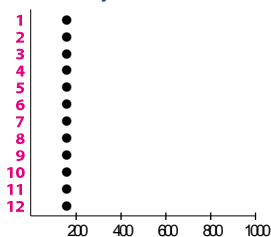
Jezik br. 2

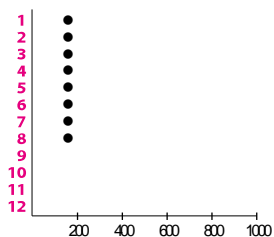
Jezik br. 3

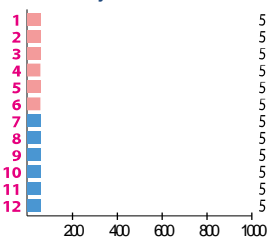
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

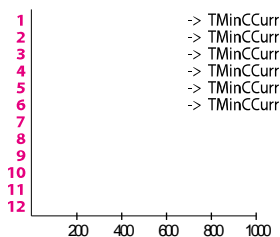
Umjetničko obrazovanje

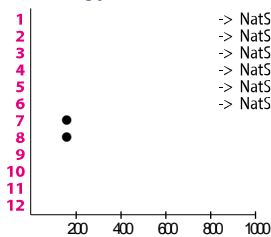
Religija/etika/moralno obrazovanje

ICT

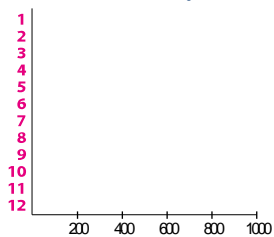

Tehnologija

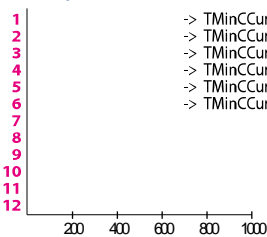

-> NatSc
-> NatSc
-> NatSc
-> NatSc
-> NatSc
-> NatSc

Praktične i stručne vještine

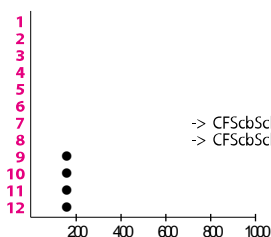

Ostali predmeti

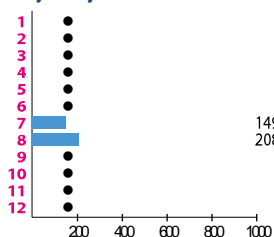
-> TMinCCurr
-> TMinCCurr
-> TMinCCurr
-> TMinCCurr
-> TMinCCurr
-> TMinCCurr

Obavezni izbori koje biraju učenici

-> CFScbSch
-> CFScbSch

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

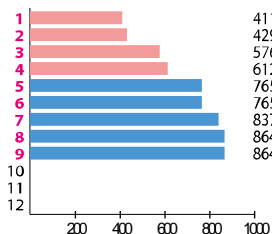
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

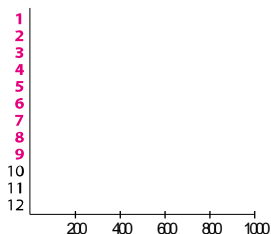
Izvor: Eurydice.

BUGARSKA

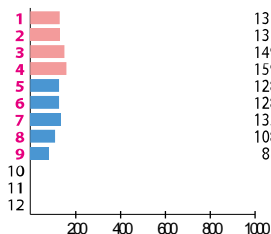
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

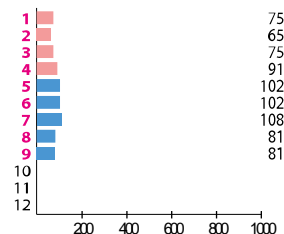
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

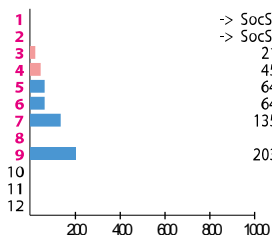
Čitanje, pisanje i književnost

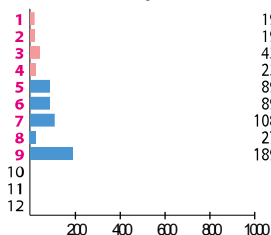
Matematika

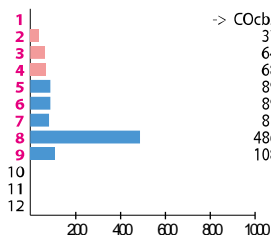
Prirodne nauke

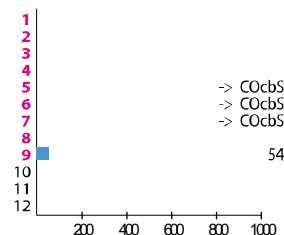
Društvene studije

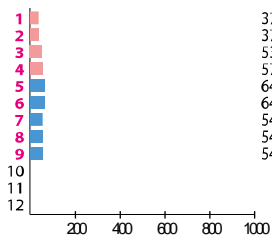
Jezik br. 2

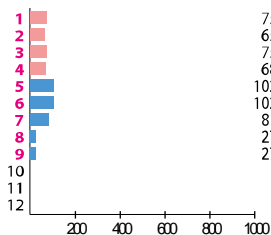
Jezik br. 3

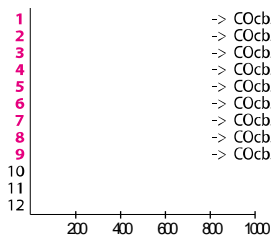
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

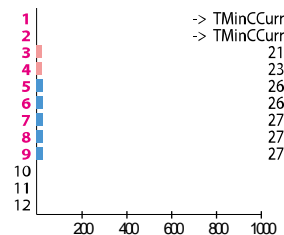
Umjetničko obrazovanje

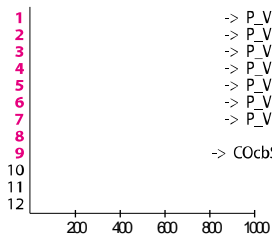
Religija/etika/moralno obrazovanje

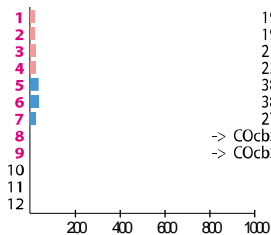
ICT

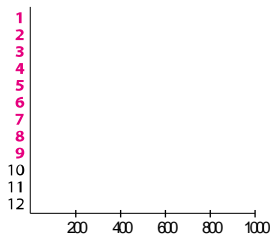
Tehnologija

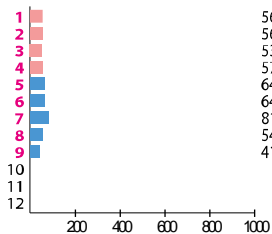
Praktične i stručne vještine

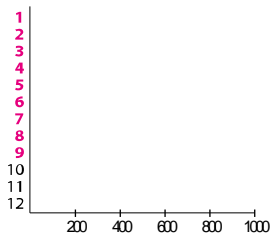
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

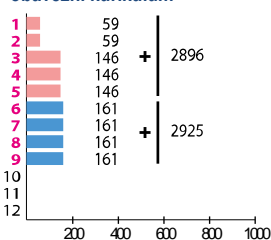
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

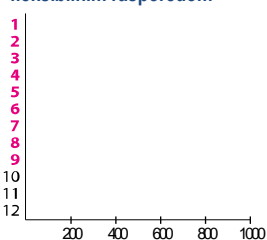
Izvor: Eurydice.

ČEŠKA REPUBLIKA

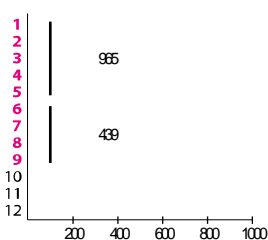
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

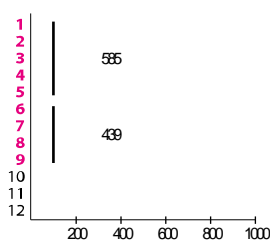
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

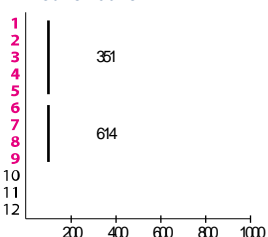
Čitanje, pisanje i književnost

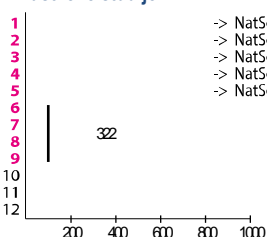
Matematika

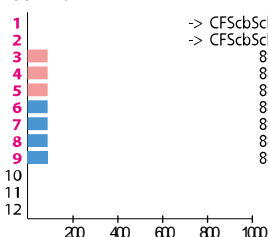
Prirodne nauke

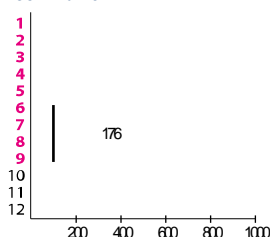
Društvene studije

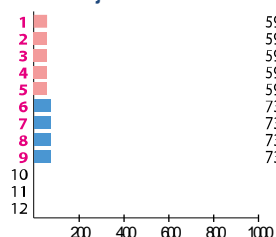
Jezik br. 2

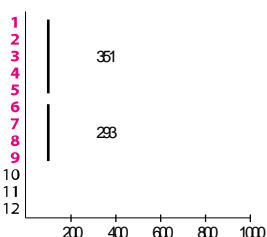
Jezik br. 3

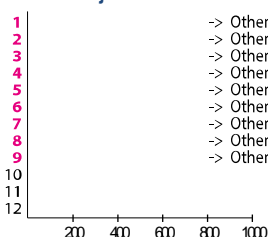
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

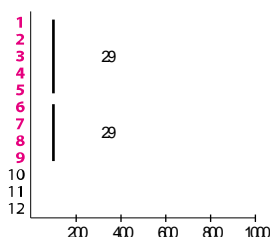
Umjetničko obrazovanje

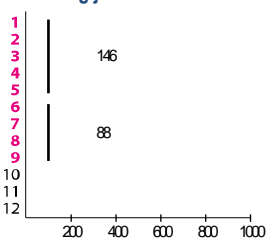
Religija/etika/moralno obrazovanje

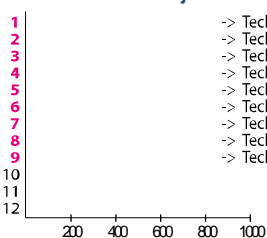
ICT

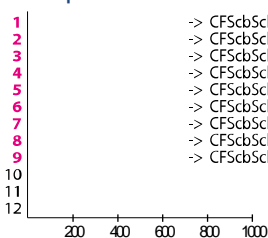
Tehnologija

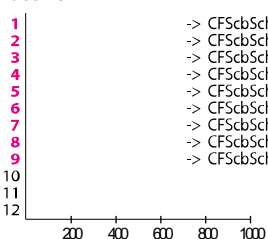
Praktične i stručne vještine

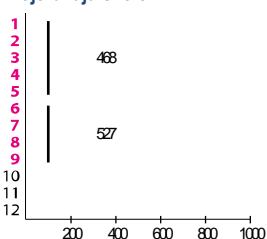
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

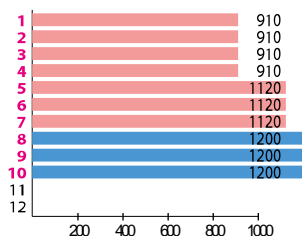
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

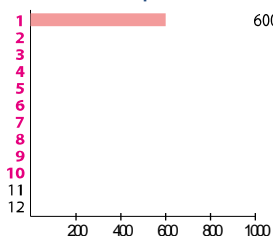
Izvor: Eurydice.

DANSKA

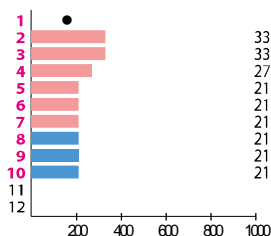
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

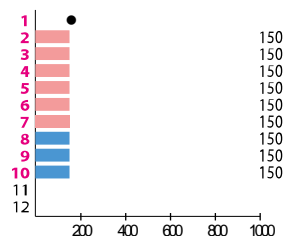
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

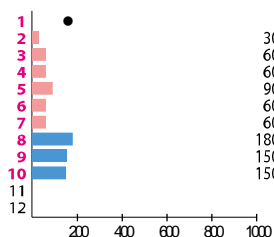
Čitanje, pisanje i književnost

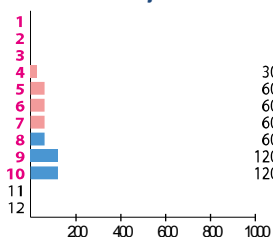
Matematika

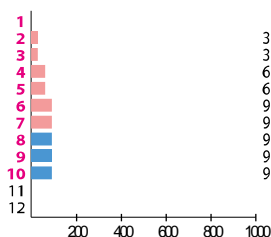
Prirodne nauke

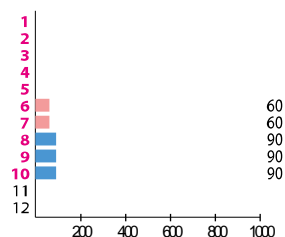
Društvene studije

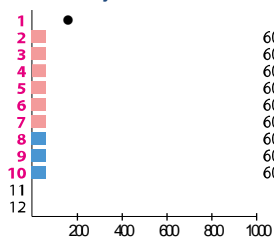
Jezik br. 2

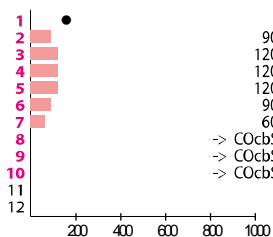
Jezik br. 3

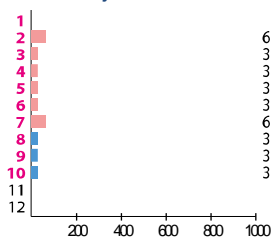
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

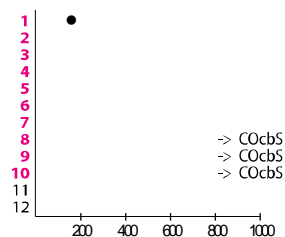
Umjetničko obrazovanje

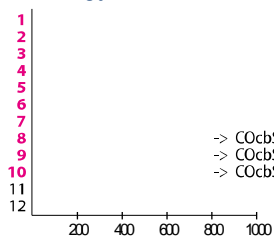
Religija/etika/moralno obrazovanje

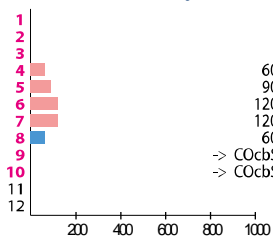
ICT

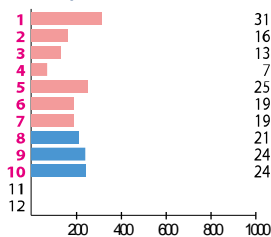
Tehnologija

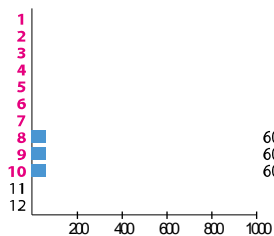
Praktične i stručne vještine

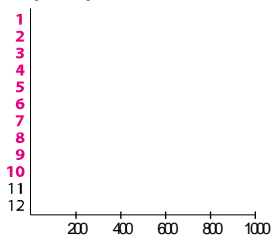
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

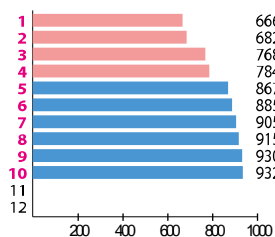
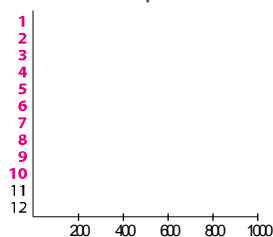
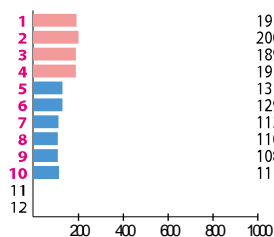
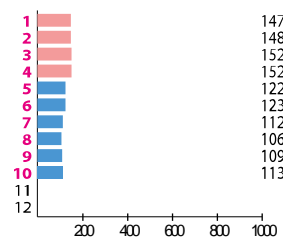
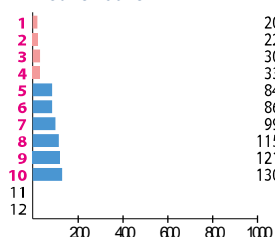
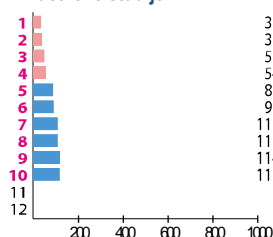
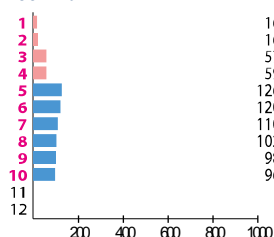
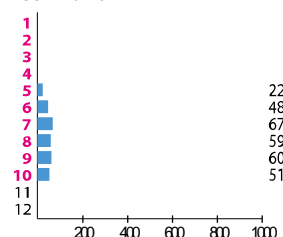
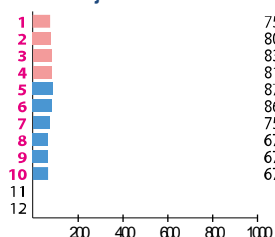
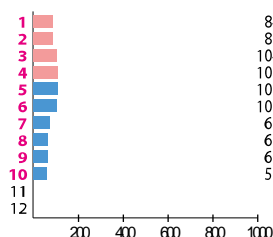
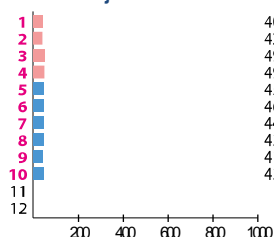
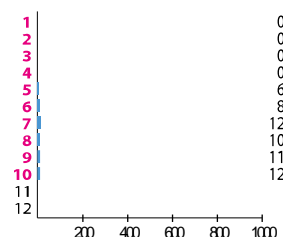
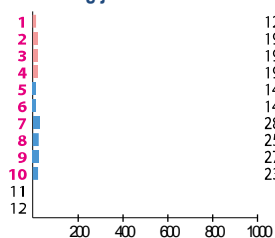
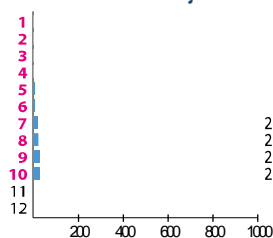
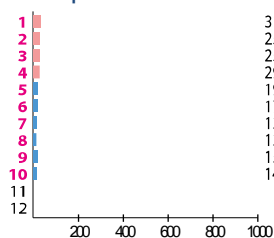
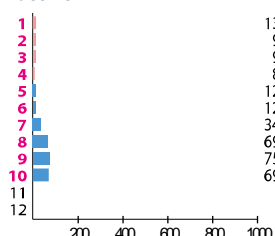
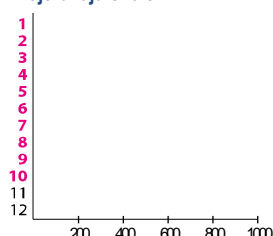
● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

NJEMAČKA

Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

Čitanje, pisanje i književnost

Matematika

Prirodne nauke

Društvene studije

Jezik br. 2

Jezik br. 3

Fizičko i zdravstveno obrazovanje

Umjetničko obrazovanje

Religija/etika/moralno obrazovanje

ICT

Tehnologija

Praktične i stručne vještine

Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

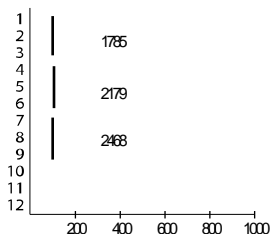
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

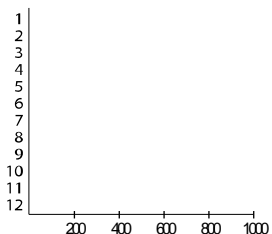
Izvor: Eurydice.

ESTONIJA

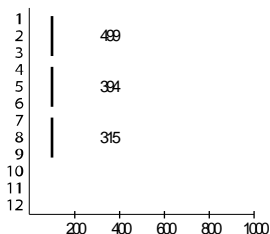
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

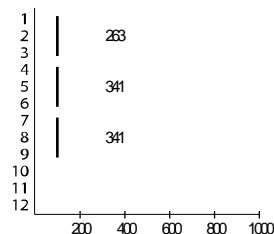
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

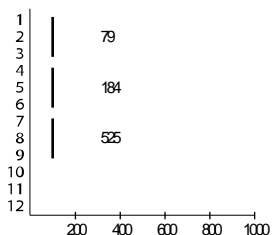
Čitanje, pisanje i književnost

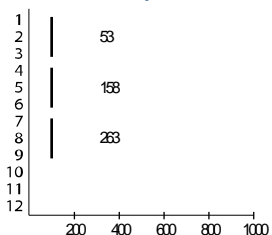
Matematika

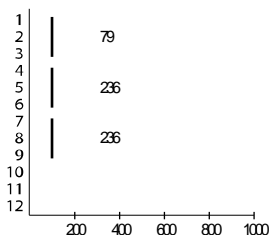
Prirodne nauke

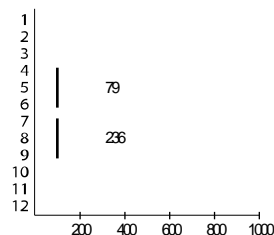
Društvene studije

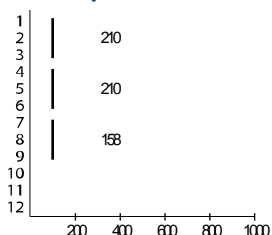
Jezik br. 2

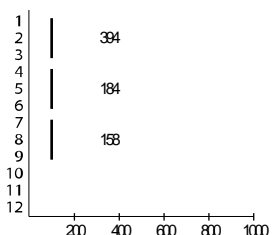
Jezik br. 3

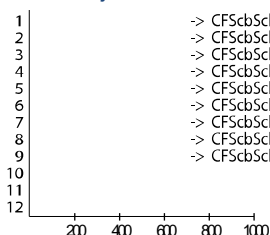
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

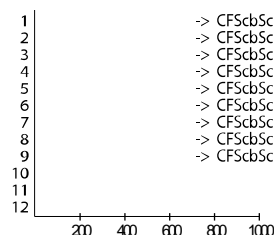
Umjetničko obrazovanje

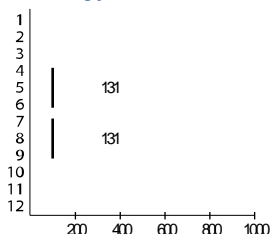
Religija/etika/moralno obrazovanje

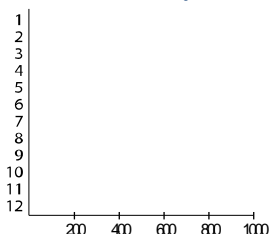
ICT

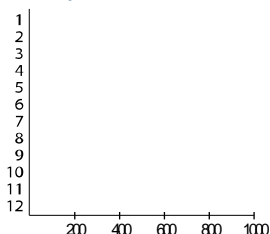
Tehnologija

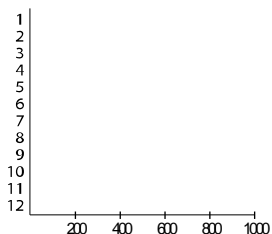
Praktične i stručne vještine

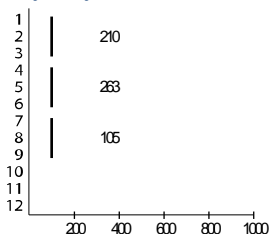
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

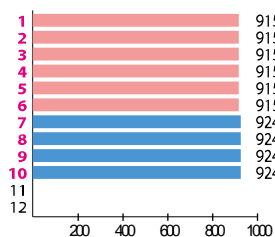
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

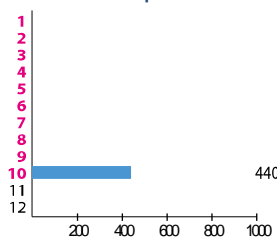
Izvor: Eurydice.

IRSKA

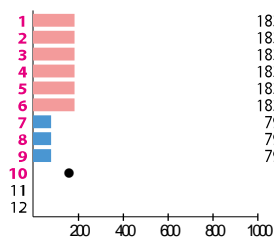
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

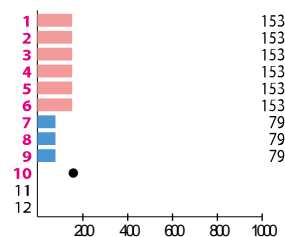
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

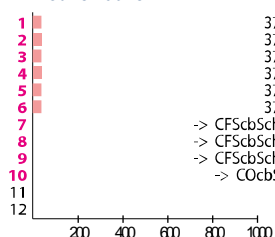
Čitanje, pisanje i književnost

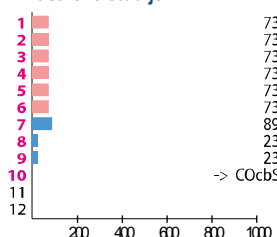
Matematika

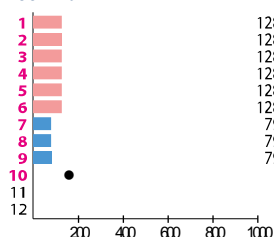
Prirodne nauke

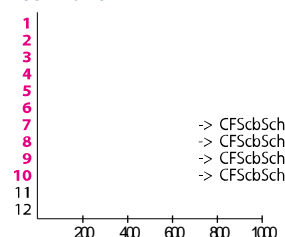
Društvene studije

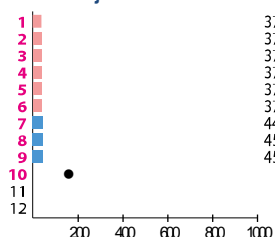
Jezik br. 2

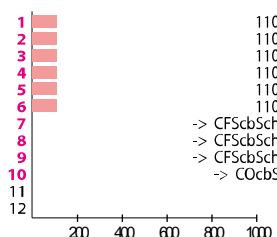
Jezik br. 3

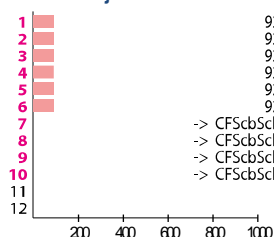
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

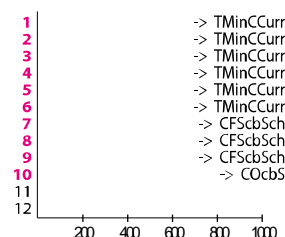
Umjetničko obrazovanje

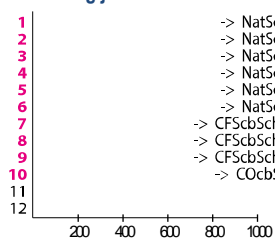
Religija/etika/moralno obrazovanje

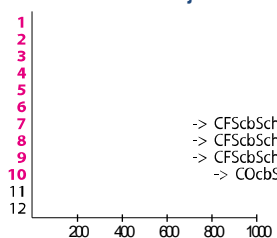
ICT

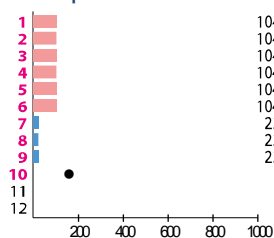
Tehnologija

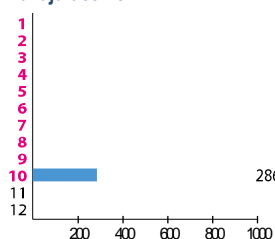
Praktične i stručne vještine

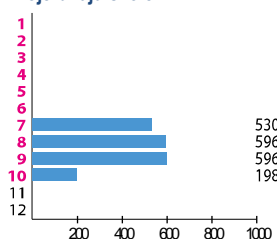
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

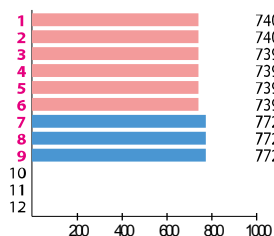
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

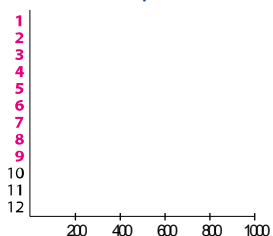
Izvor: Eurydice.

GRČKA

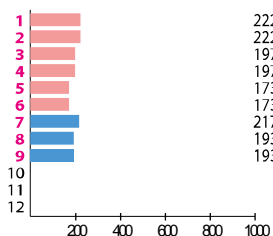
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

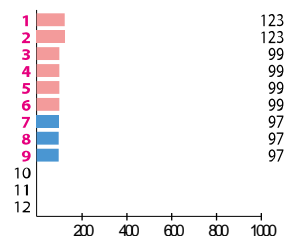
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

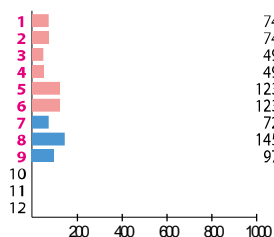
Čitanje, pisanje i književnost

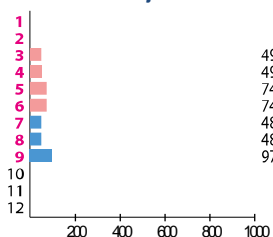
Matematika

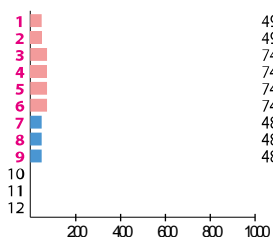
Prirodne nauke

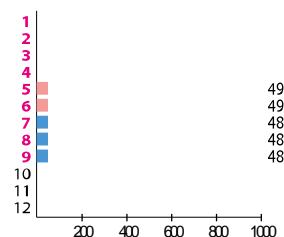
Društvene studije

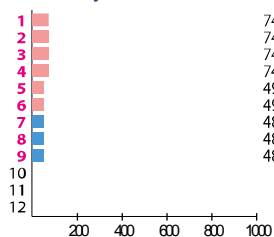
Jezik br. 2

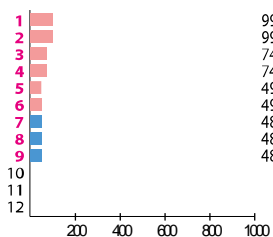
Jezik br. 3

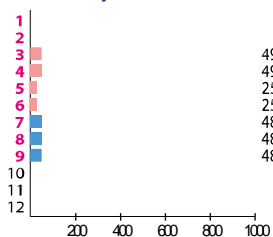
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

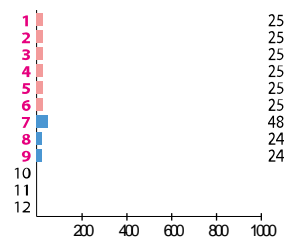
Umjetničko obrazovanje

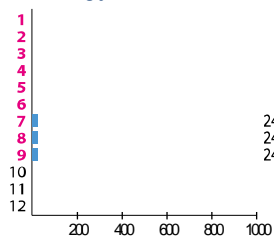
Religija/etika/moralno obrazovanje

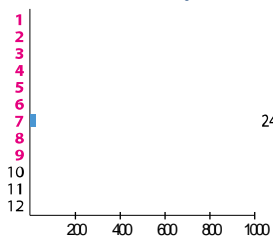
ICT

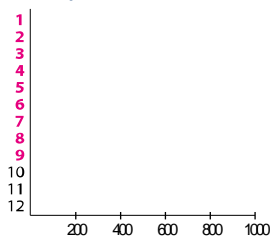
Tehnologija

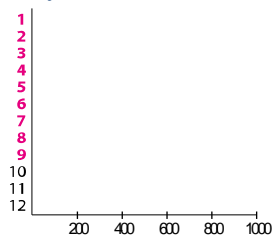
Praktične i stručne vještine

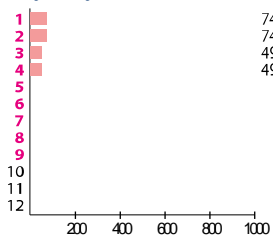
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

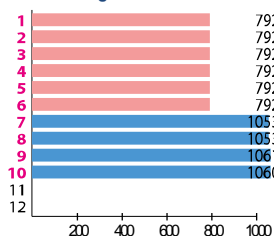
Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) | x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

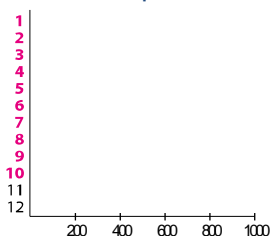
Izvor: Eurydice.

ŠPANIJA

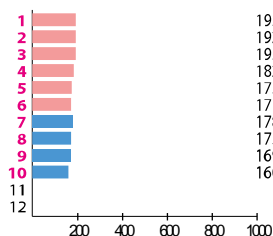
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

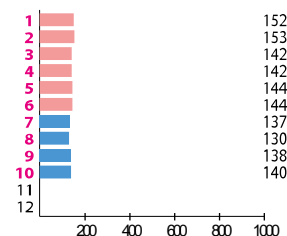
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

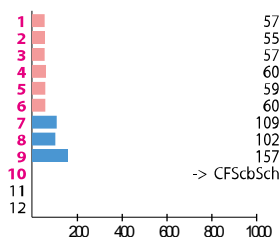
Čitanje, pisanje i književnost

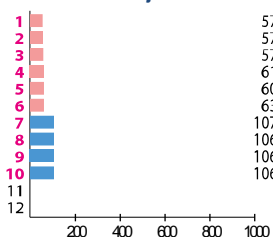
Matematika

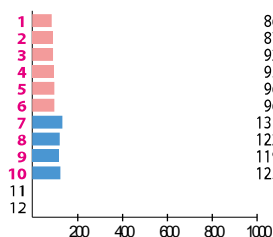
Prirodne nauke

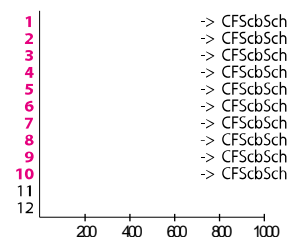
Društvene studije

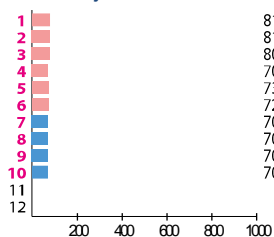
Jezik br. 2

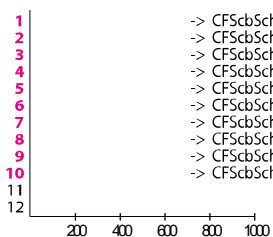
Jezik br. 3

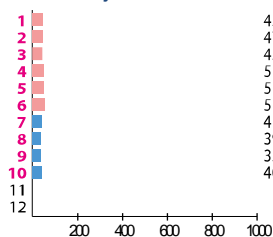
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

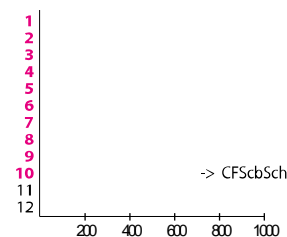
Umjetničko obrazovanje

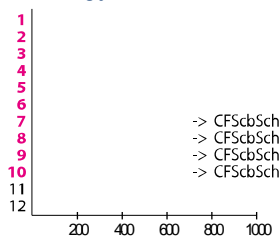
Religija/etika/moralno obrazovanje

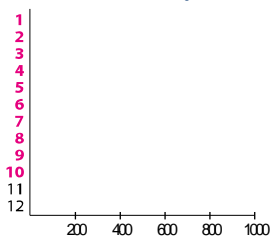
ICT

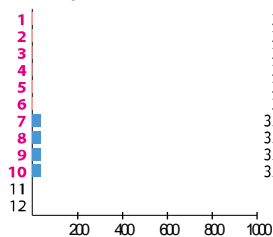
Tehnologija

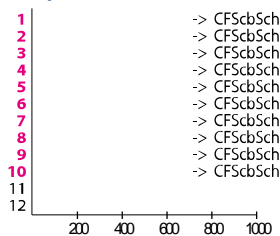
Praktične i stručne vještine

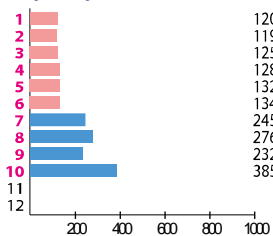
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju učenici

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

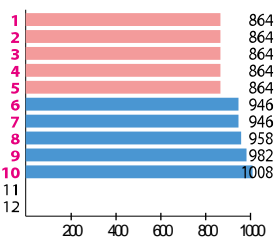
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

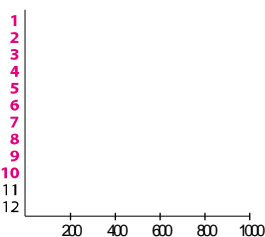
Izvor: Eurydice.

FRANCUSKA

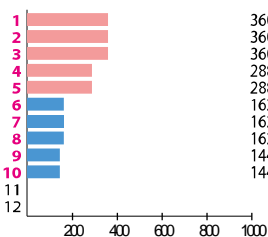
Ukupni minimum sati obaveznog kurikulumuma

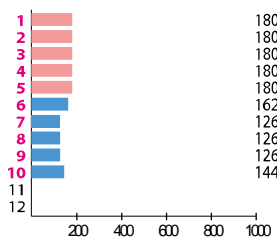
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom sati nastave

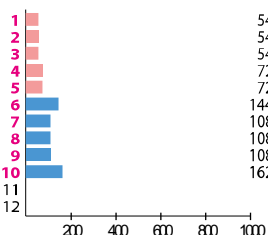
Čitanje, pisanje i književnost

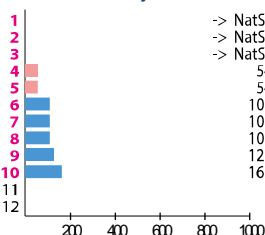
Matematika

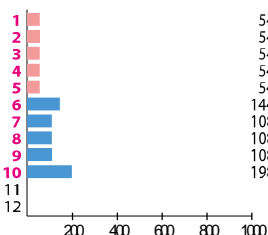
Prirodne nauke

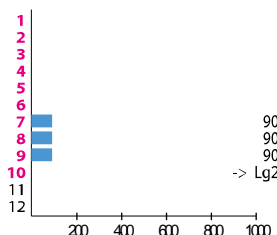
Društvene studije

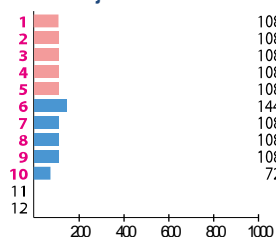
Jezik br. 2

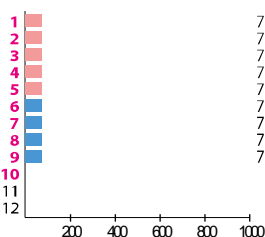
Jezik br. 3

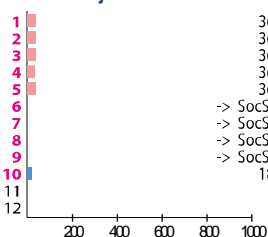
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

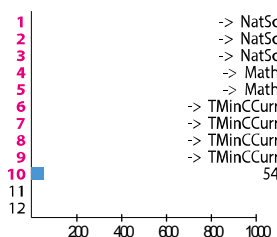
Umjetničko obrazovanje

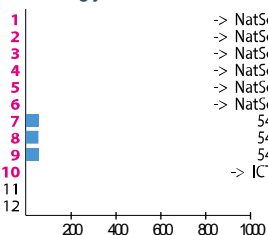
Religija/etika/moralno obrazovanje

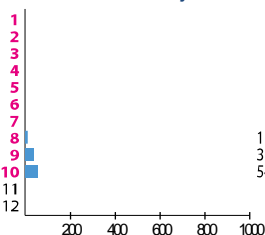
ICT

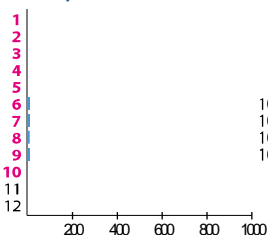
Tehnologija

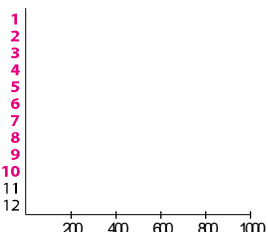
Praktične i stručne vještine

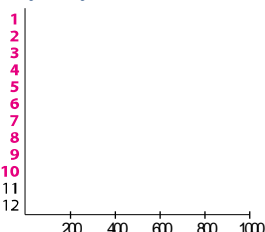
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

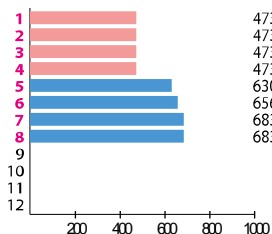
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

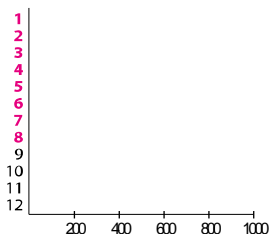
Izvor: Eurydice.

HRVATSKA

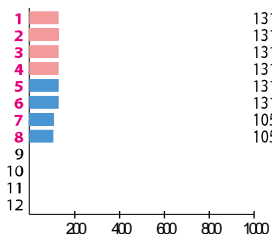
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

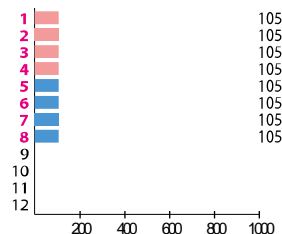
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

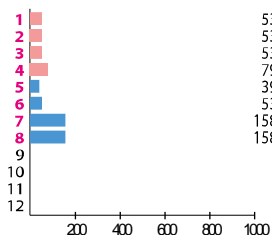
Čitanje, pisanje i književnost

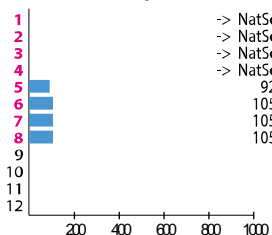
Matematika

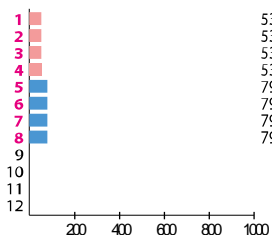
Prirodne nauke

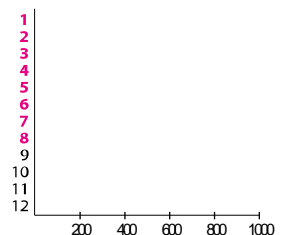
Društvene studije

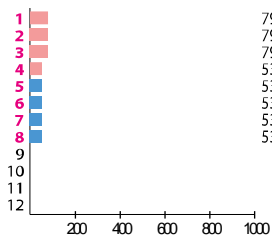
Jezik br. 2

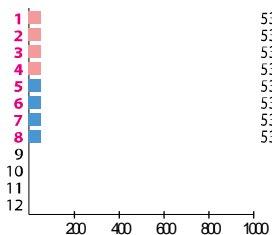
Jezik br. 3

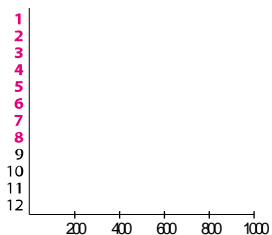
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

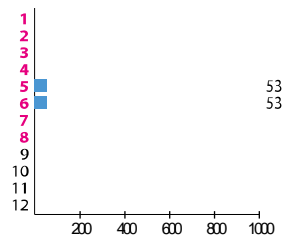
Umjetničko obrazovanje

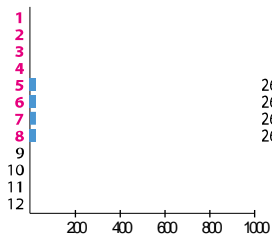
Religija/etika/moralno obrazovanje

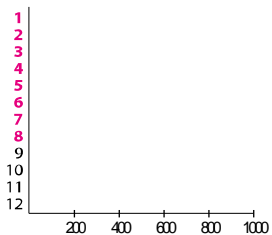
ICT

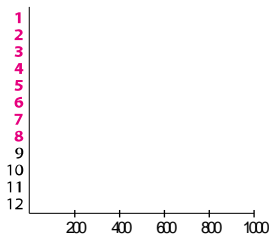
Tehnologija

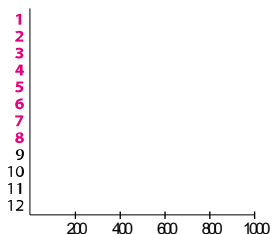
Praktične i stručne vještine

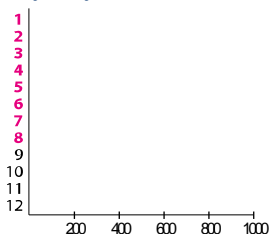
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

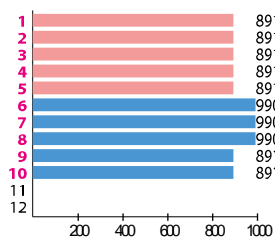
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

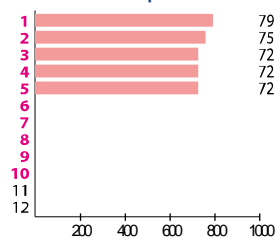
Izvor: Eurydice.

ITALIJA

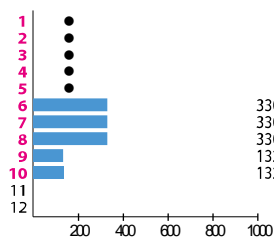
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

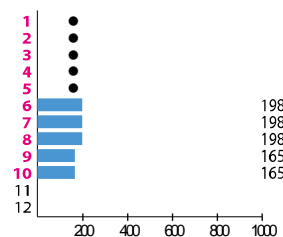
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

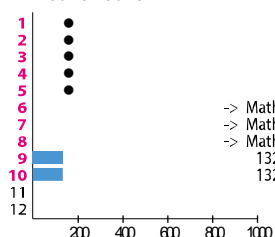
Čitanje, pisanje i književnost

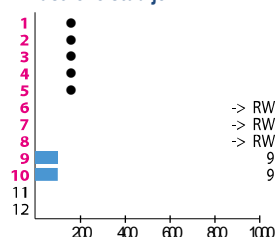
Matematika

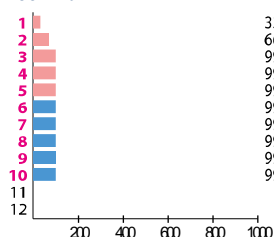
Prirodne nauke

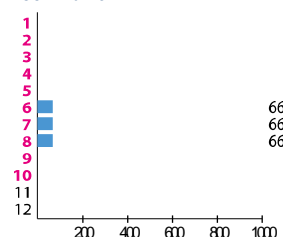
Društvene studije

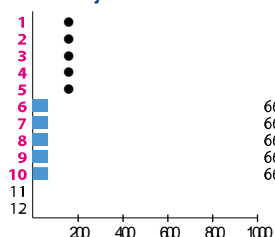
Jezik br. 2

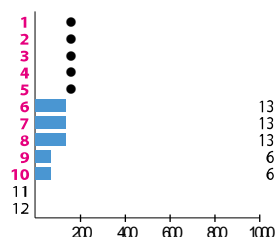
Jezik br. 3

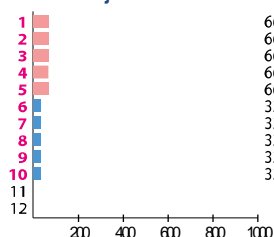
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

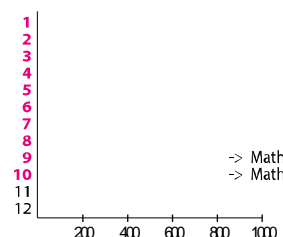
Umjetničko obrazovanje

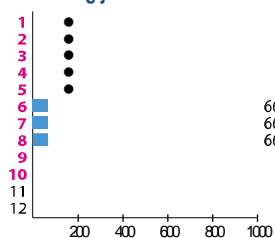
Religija/etika/moralno obrazovanje

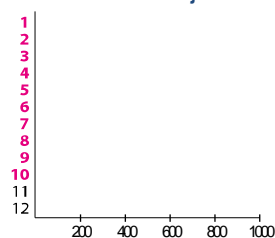
ICT

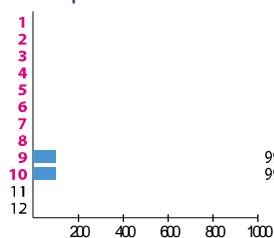
Tehnologija

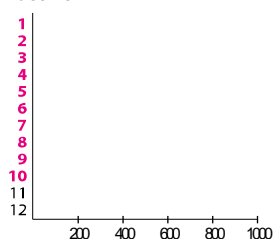
Praktične i stručne vještine

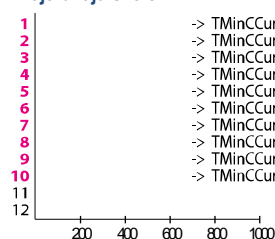
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

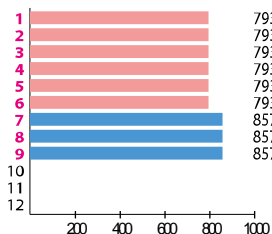
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

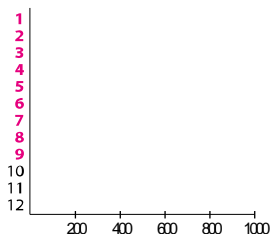
Izvor: Eurydice.

KIPAR

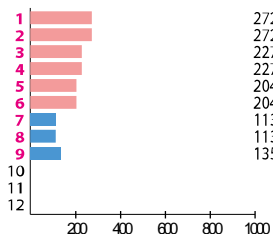
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

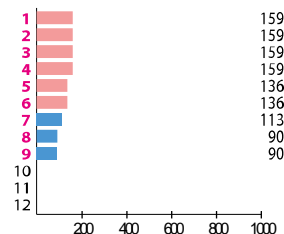
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

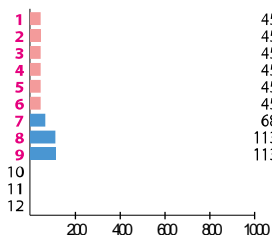
Čitanje, pisanje i književnost

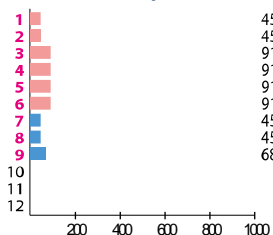
Matematika

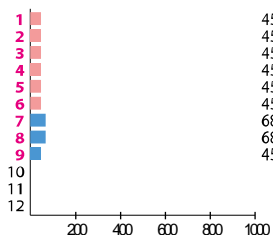
Prirodne nauke

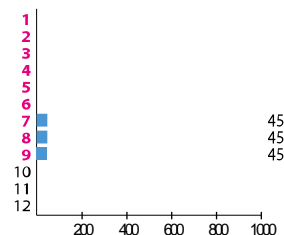
Društvene studije

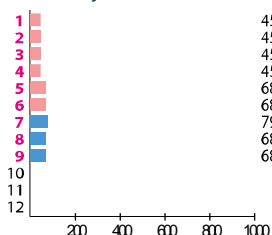
Jezik br. 2

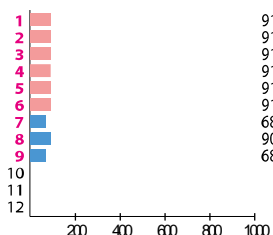
Jezik br. 3

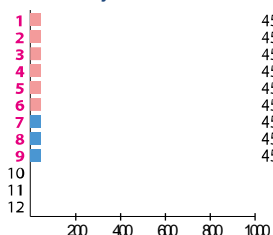
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

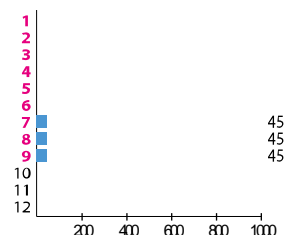
Umjetničko obrazovanje

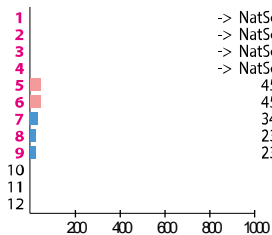
Religija/etika/moralno obrazovanje

ICT

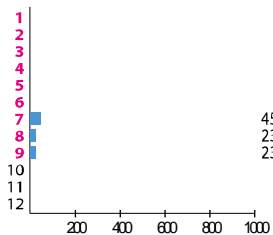

Tehnologija

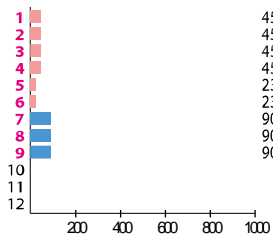

-> NatSc
-> NatSc
-> NatSc
-> NatSc

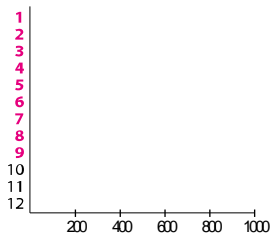
Praktične i stručne vještine

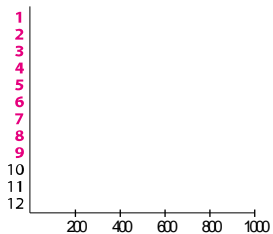
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

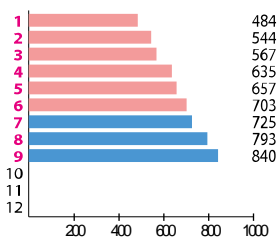
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

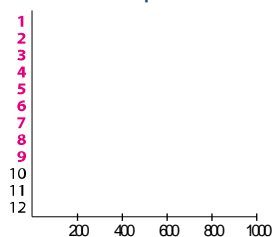
Izvor: Eurydice.

LETONIJA

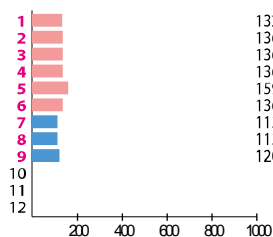
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

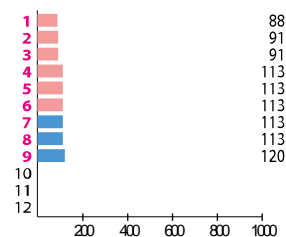
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

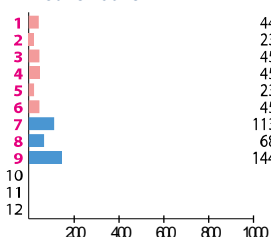
Čitanje, pisanje i književnost

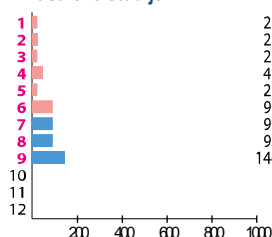
Matematika

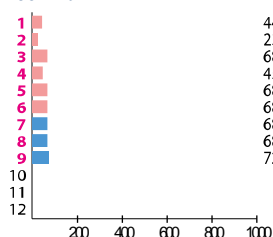
Prirodne nauke

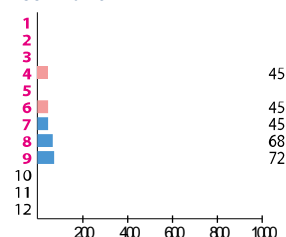
Društvene studije

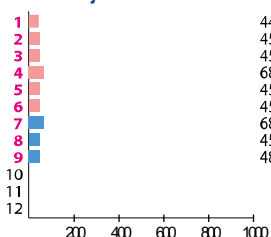
Jezik br. 2

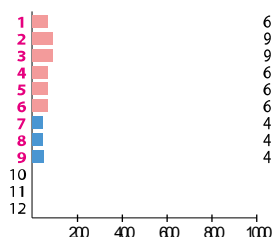
Jezik br. 3

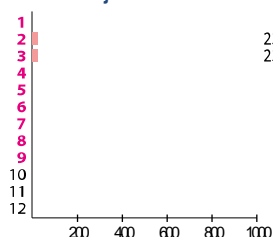
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

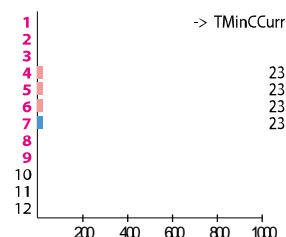
Umjetničko obrazovanje

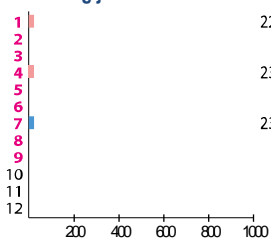
Religija/etika/moralno obrazovanje

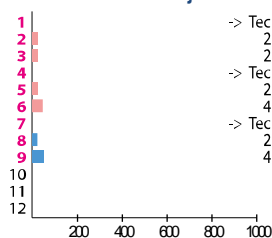
ICT

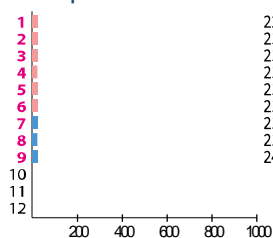
Tehnologija

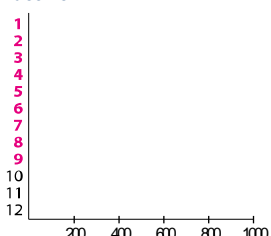
Praktične i stručne vještine

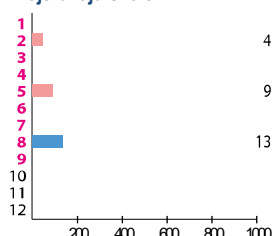
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

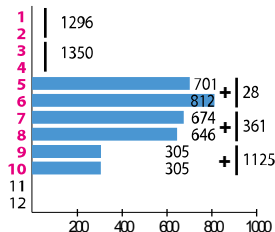
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

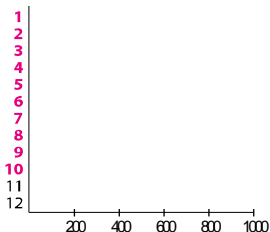
Izvor: Eurydice.

LITVANIJA

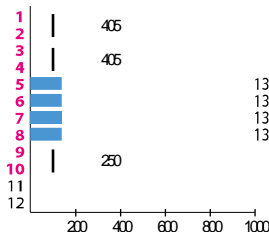
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

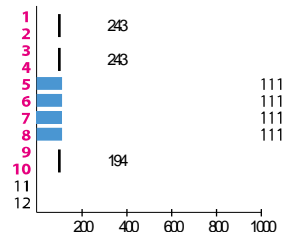
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

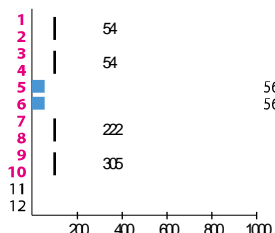
Čitanje, pisanje i književnost

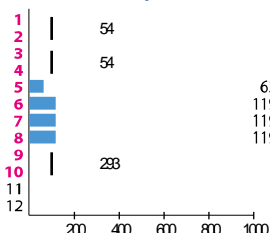
Matematika

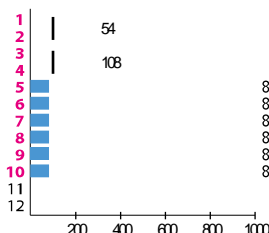
Prirodne nauke

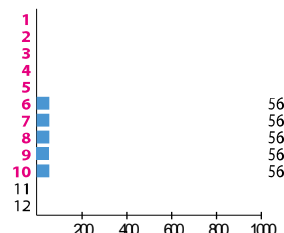
Društvene studije

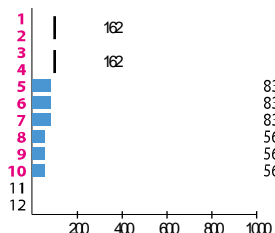
Jezik br. 2

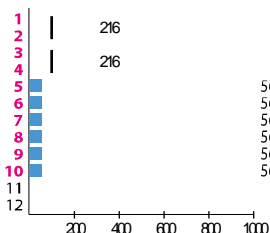
Jezik br. 3

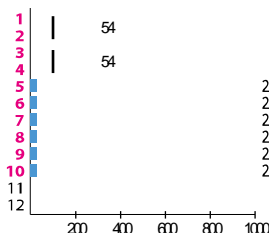
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

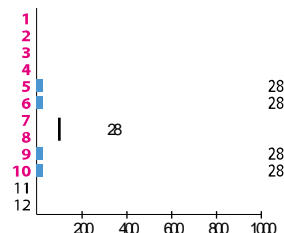
Umjetničko obrazovanje

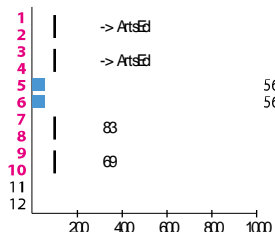
Religija/etika/moralno obrazovanje

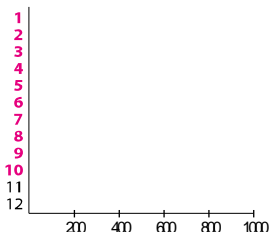
ICT

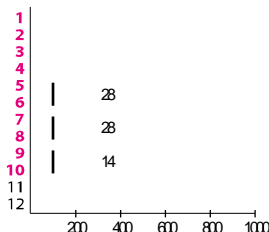
Tehnologija

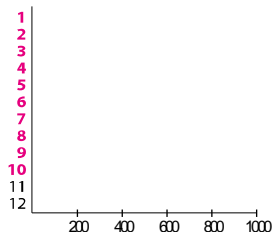
Praktične i stručne vještine

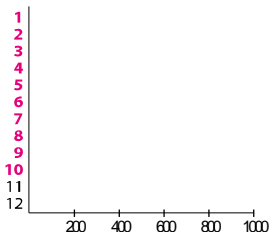
Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

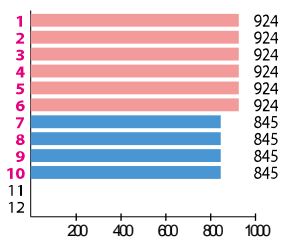
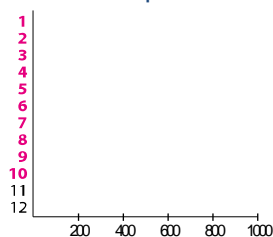
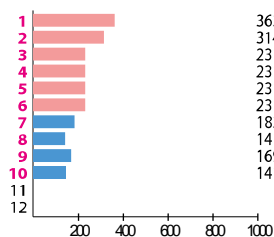
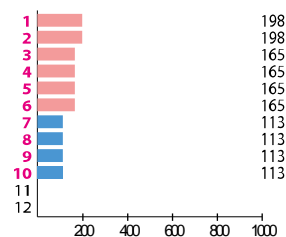
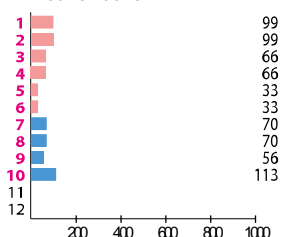
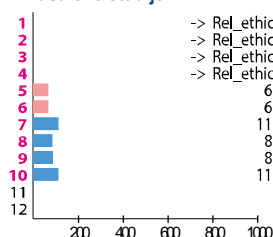
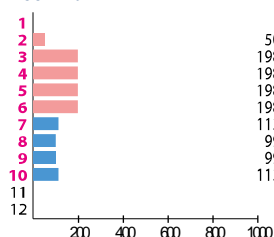
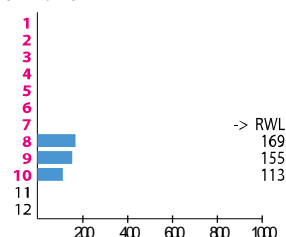
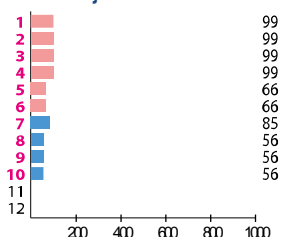
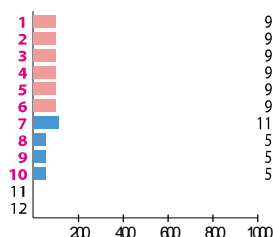
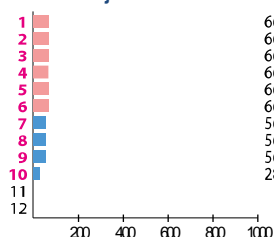
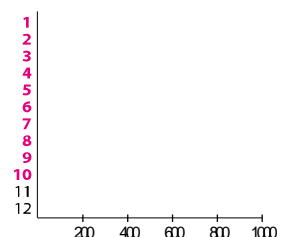
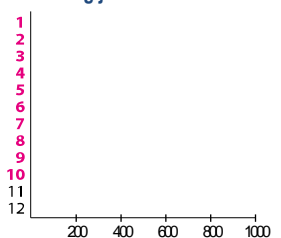
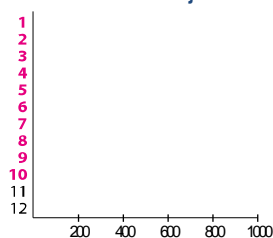
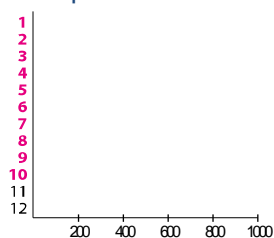
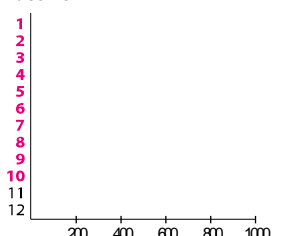
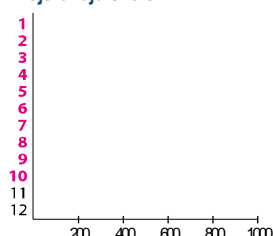
Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini Vertikalna osa: Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj sati raspoređenih po školskim godinama Izvor: Eurydice.

LUKSEMBURG

Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

Čitanje, pisanje i književnost

Matematika

Prirodne nauke

Društvene studije

Jezik br. 2

Jezik br. 3

Fizičko i zdravstveno obrazovanje

Umjetničko obrazovanje

Religija/etika/moralno obrazovanje

ICT

Tehnologija

Praktične i stručne vještine

Ostali predmeti

Obavezni izbori koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

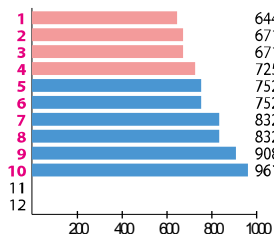
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

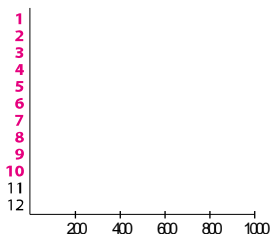
Izvor: Eurydice.

MAĐARSKA

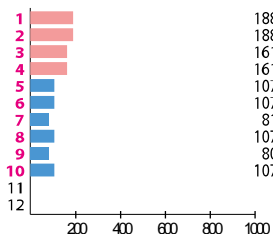
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

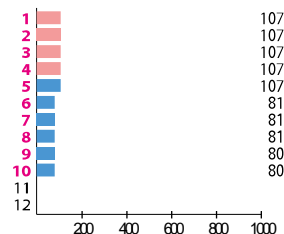
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

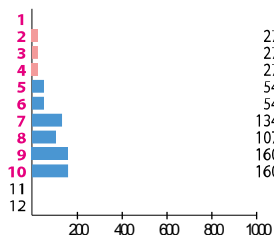
Čitanje, pisanje i književnost

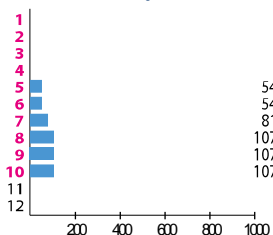
Matematika

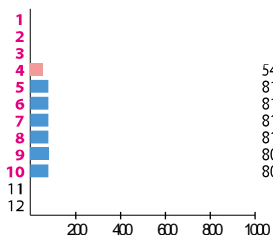
Prirodne nauke

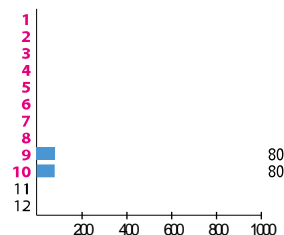
Društvene studije

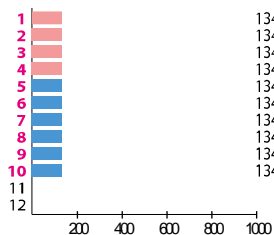
Jezik br. 2

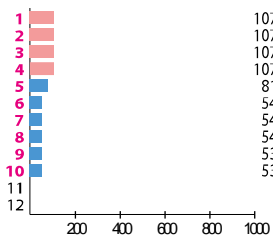
Jezik br. 3

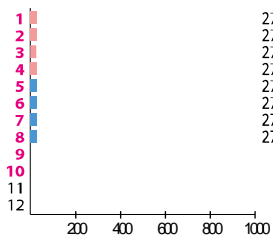
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

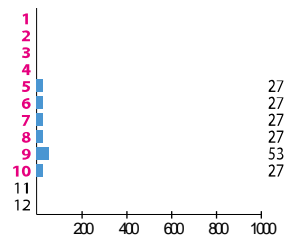
Umjetničko obrazovanje

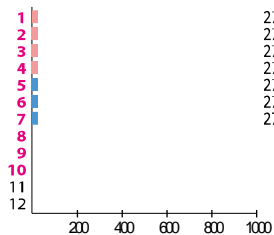
Religija/etika/moralno obrazovanje

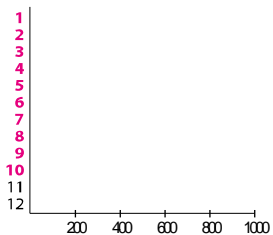
ICT

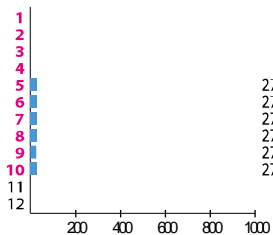
Tehnologija

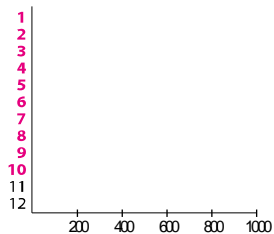
Praktične i stručne vještine

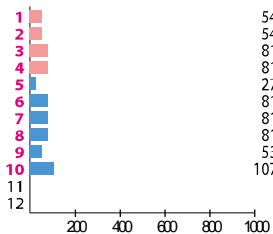
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti po izboru učenika

Obavezni fleksibilni predmeti po izboru škola

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

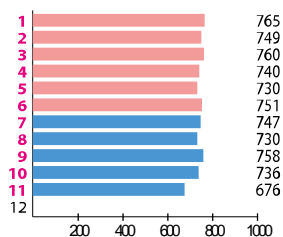
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

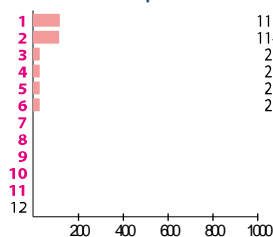
Izvor: Eurydice.

MALTA

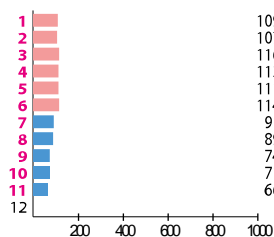
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

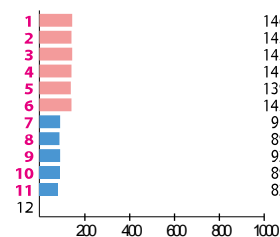
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

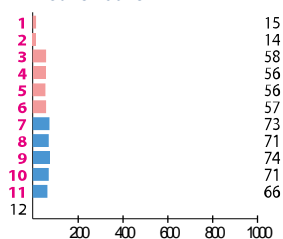
Čitanje, pisanje i književnost

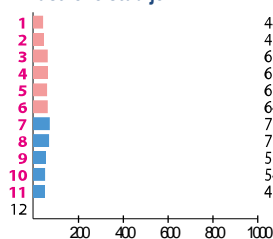
Matematika

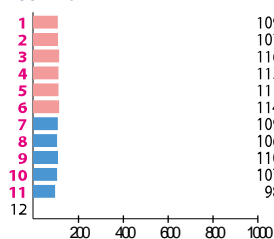
Prirodne nauke

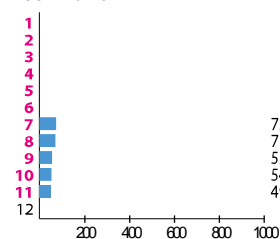
Društvene studije

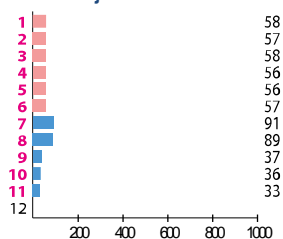
Jezik br. 2

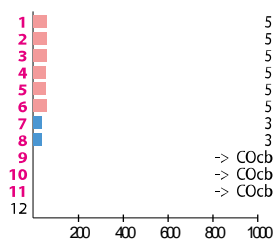
Jezik br. 3

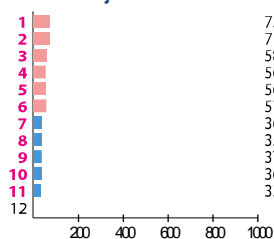
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

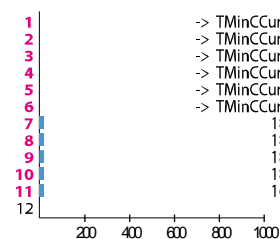
Umjetničko obrazovanje

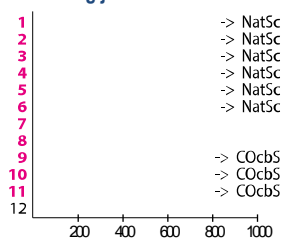
Religija/etika/moralno obrazovanje

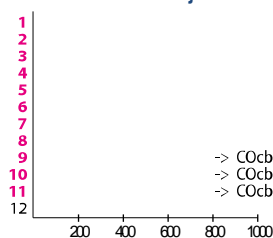
ICT

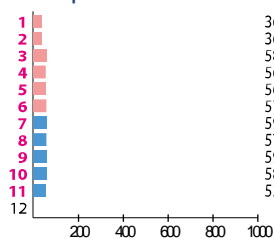
Tehnologija

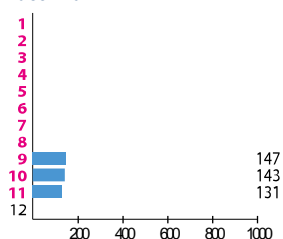
Praktične i stručne vještine

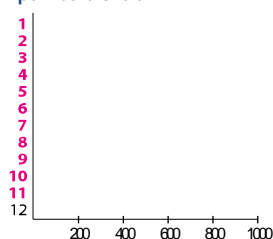
Ostali predmeti

Obavezni izbori po izboru učenika

Obavezni fleksibilni predmeti po izboru škola

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

HOLANDIJA – OSNOVNO I VIŠE SREDNJE OPŠTE OBRAZOVANJE (HAVO)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

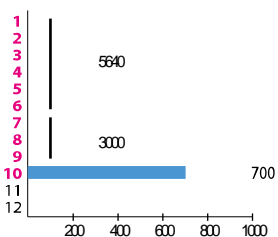
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

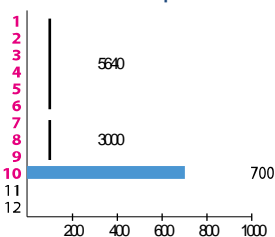
Izvor: Eurydice.

HOLANDIJA – OSNOVNO I PREDSTRUČNO SREDNJE OBRAZOVANJE (VMBO)

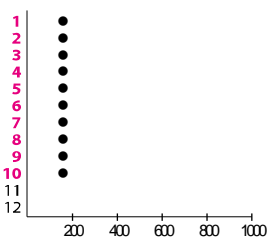
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

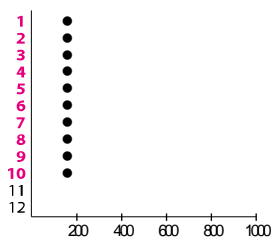
Obavezni predmeti sa sa fleksibilnim rasporedom

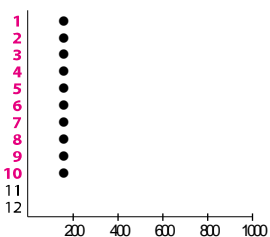
Čitanje, pisanje i književnost

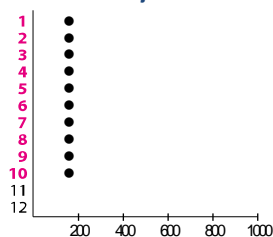
Matematika

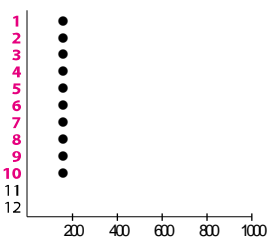
Prirodne nauke

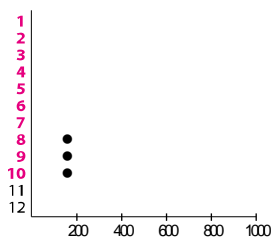
Društvene studije

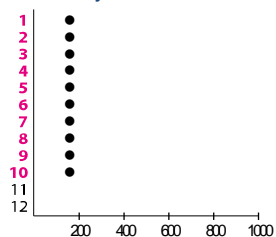
Jezik br. 2

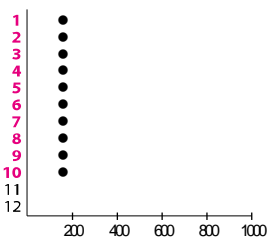
Jezik br. 3

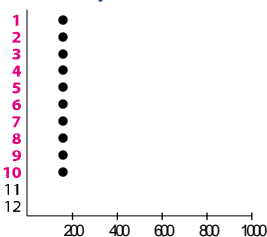
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

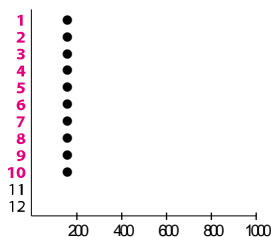
Umjetničko obrazovanje

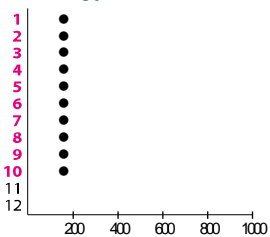
Religija/etika/moralno obrazovanje

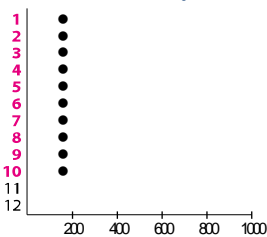
ICT

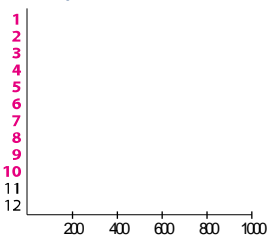
Tehnologija

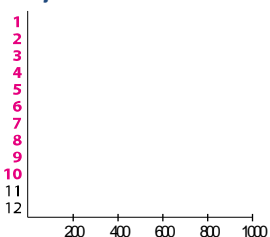
Praktične i stručne vještine

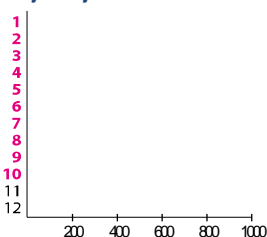
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

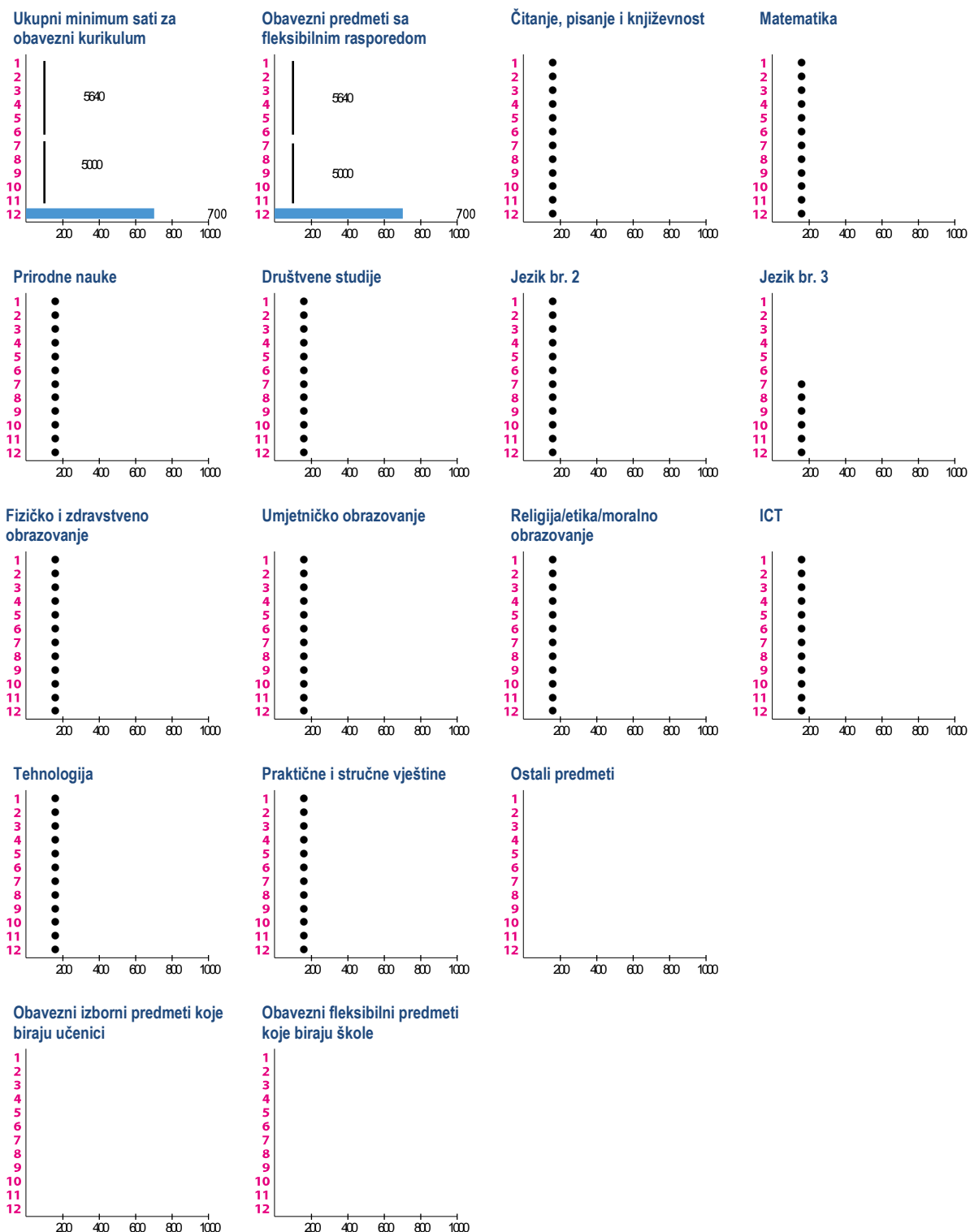
-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

HOLANDIJA – OSNOVNO I PREDUNIVERZITETSKO OBRAZOVANJE (VWO)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

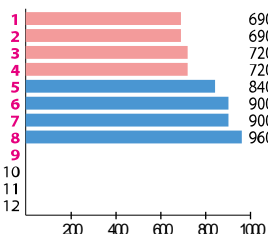
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

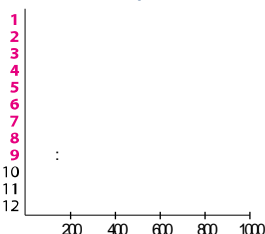
Izvor: Eurydice.

AUSTRIJA – OSNOVNO I NIŽE SREDNJE OPŠTE OBRAZOVANJE (VOLKSSCHULE i AHS (REALGYMNASIUM))

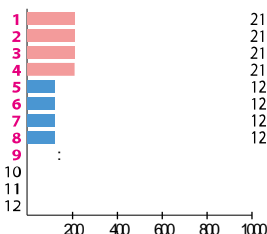
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

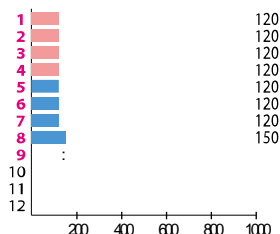
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

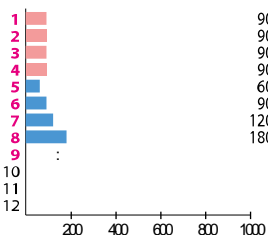
Čitanje, pisanje i književnost

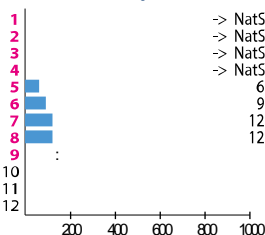
Matematika

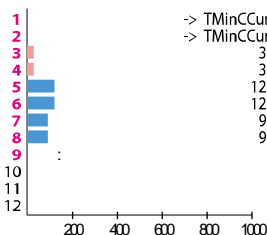
Prirodne nauke

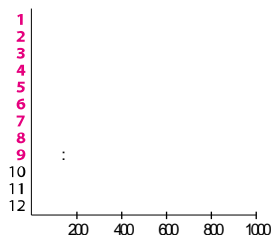
Društvene studije

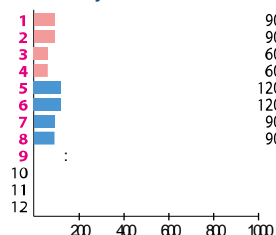
Jezik br. 2

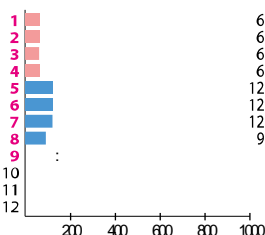
Jezik br. 3

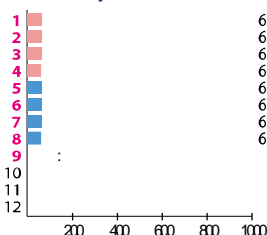
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

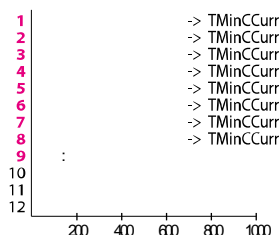
Umjetničko obrazovanje

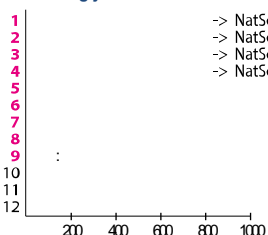
Religija/etika/moralno obrazovanje

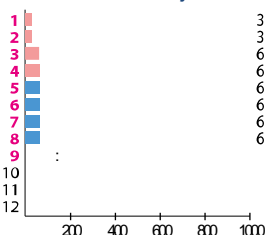
ICT

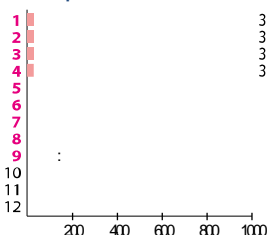
Tehnologija

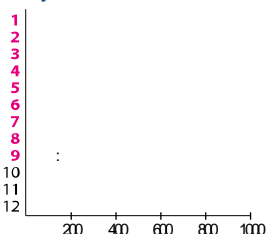
Praktične i stručne vještine

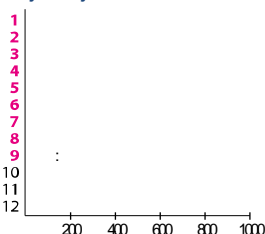
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

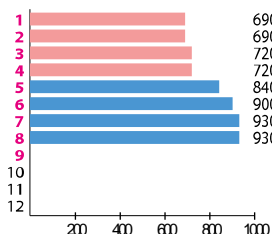
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

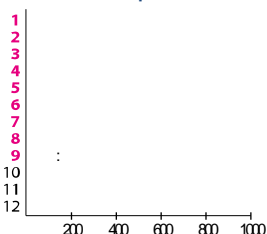
Izvor: Eurydice.

AUSTRIJA – OSNOVNO I NIŽE SREDNJE OBRAZOVANJE (VOLKSSCHULE AND MITTELSCHULE)

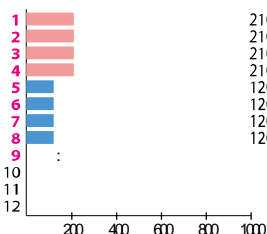
Ukupni minimum za obavezni kurikulum

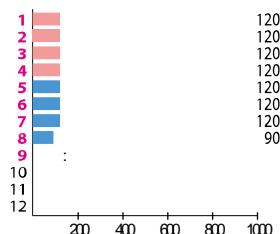
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

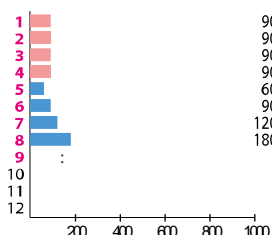
Čitanje, pisanje i književnost

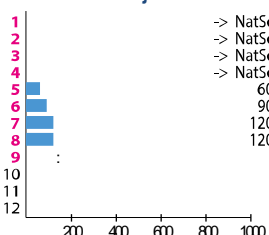
Matematika

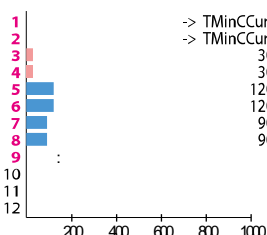
Prirodne nauke

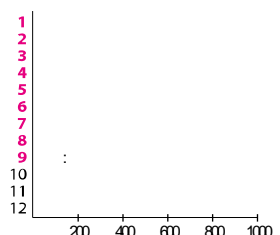
Društvene studije

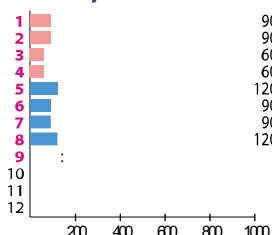
Jezik br. 2

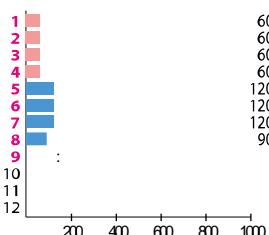
Jezik br. 3

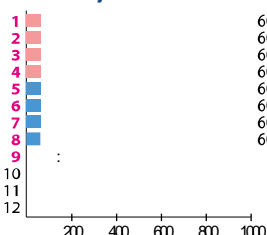
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

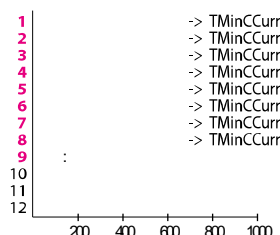
Umjetničko obrazovanje

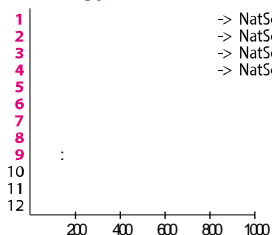
Religija/etika/moralno obrazovanje

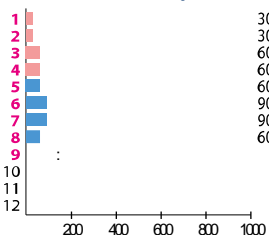
ICT

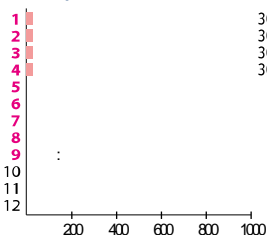
Tehnologija

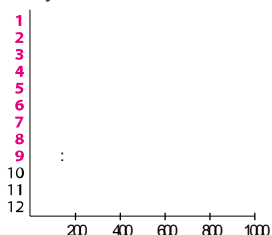
Praktične i stručne vještine

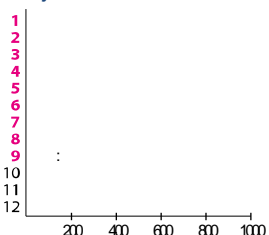
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni izborni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

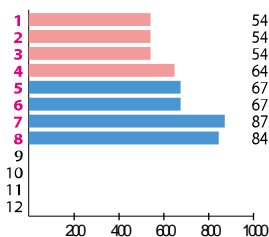
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

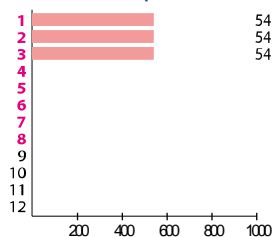
Izvor: Eurydice.

POLJSKA

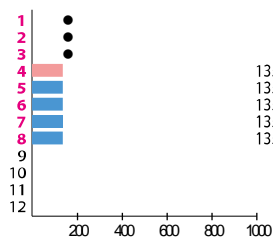
Obavezni minimum sati za obavezni kurikulum

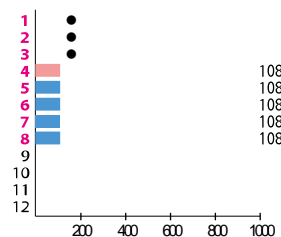
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

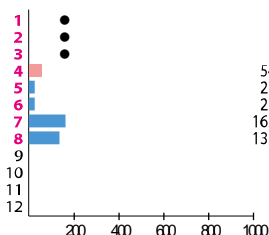
Čitanje, pisanje i književnost

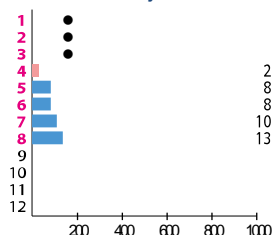
Matematika

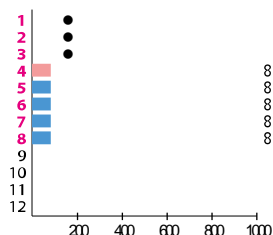
Prirodne nauke

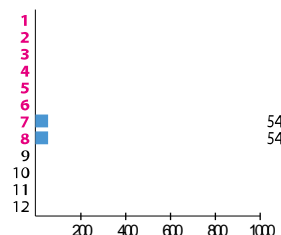
Društvene studije

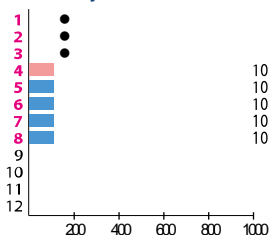
Jezik br. 2

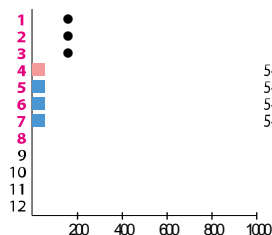
Jezik br. 3

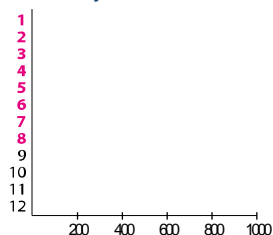
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

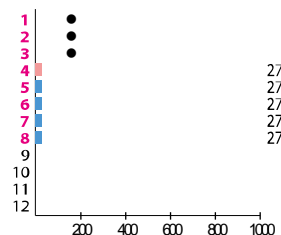
Umjetničko obrazovanje

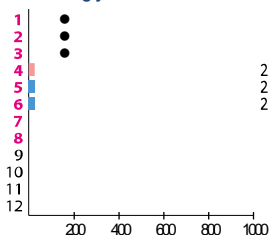
Religija/etika/moralno obrazovanje

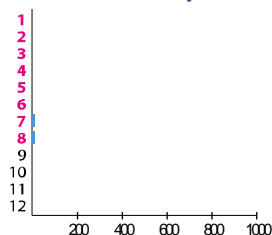
ICT

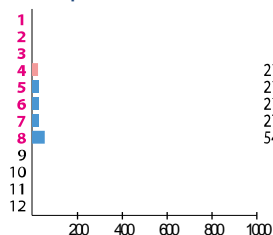
Tehnologija

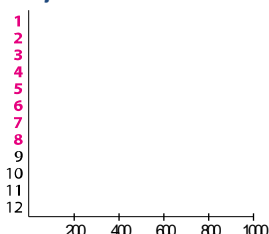
Praktične i stručne vještine

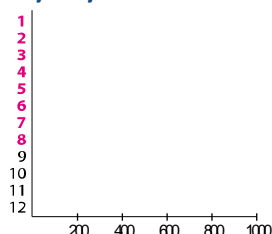
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

PORTUGAL

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

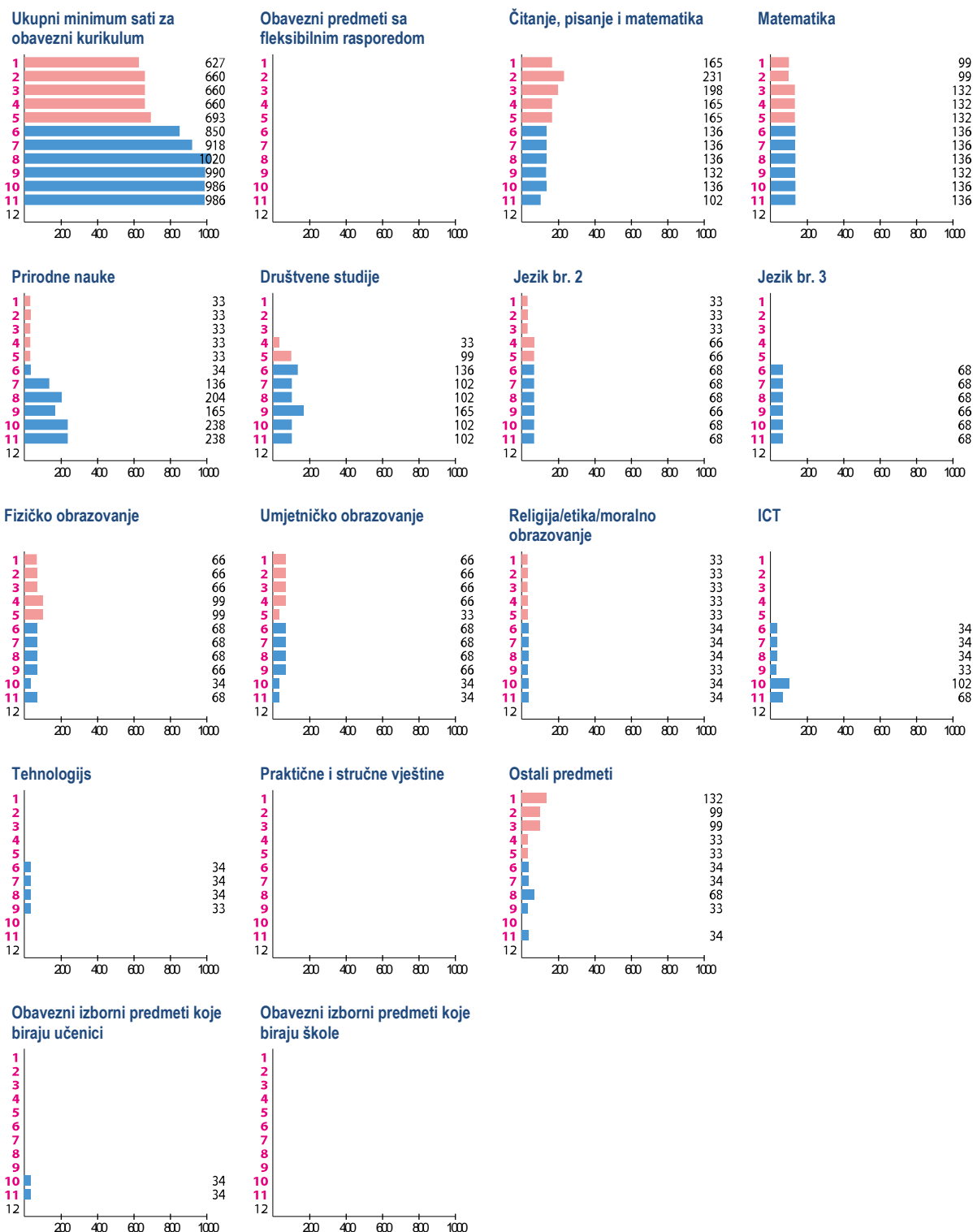
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) | x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

RUMUNIJA

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini Vertikalna osa: Razredi ● Fleksibilno vrijeme

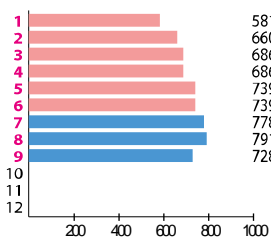
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

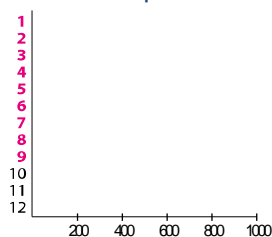
Izvor: Eurydice.

SLOVENIJA

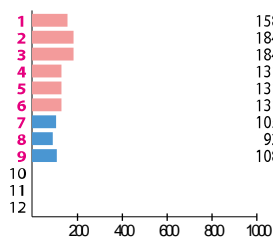
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

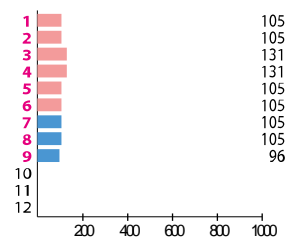
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

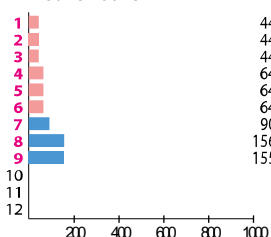
Čitanje, pisanje i književnost

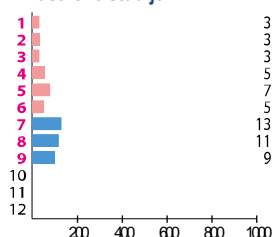
Matematika

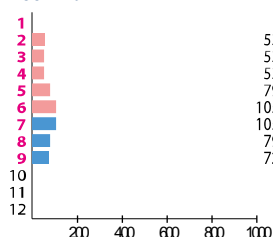
Prirodne nauke

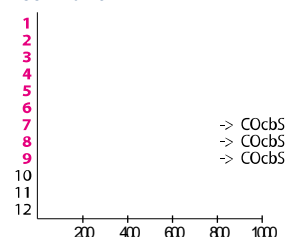
Društvene studije

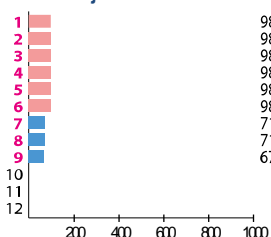
Jezik br. 2

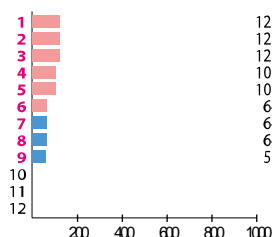
Jezik br. 3

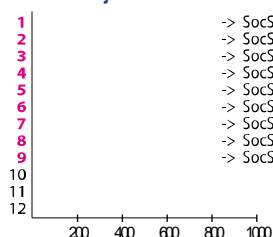
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

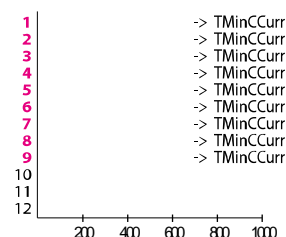
Umjetničko obrazovanje

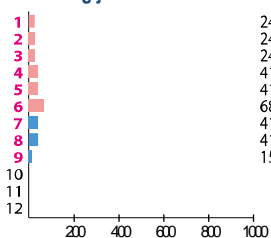
Religija/etika/moralno obrazovanje

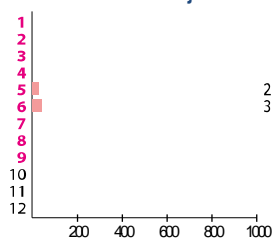
ICT

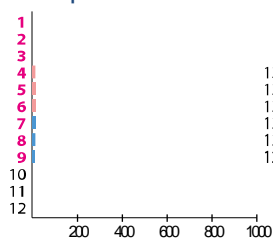
Tehnologija

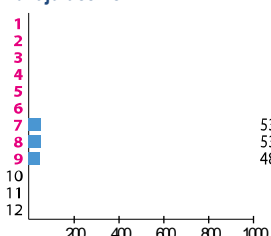
Praktične i stručne vještine

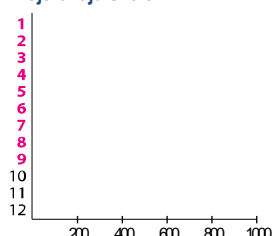
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

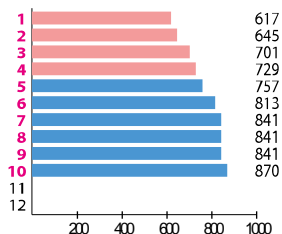
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

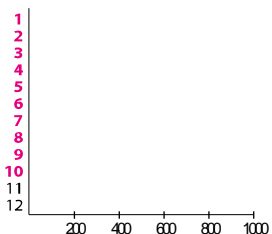
Izvor: Eurydice.

SLOVAČKA

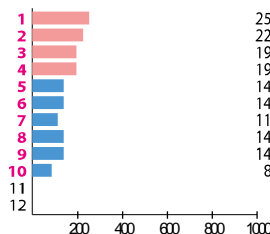
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

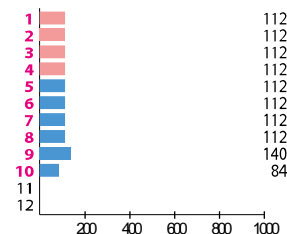
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

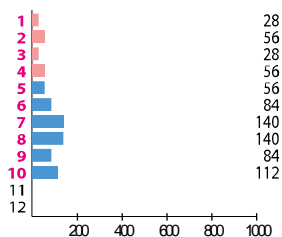
Čitanje, pisanje i književnost

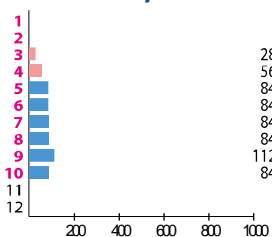
Matematika

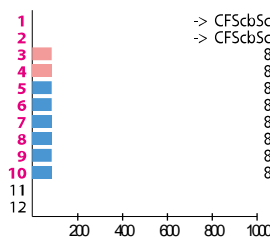
Prirodne nauke

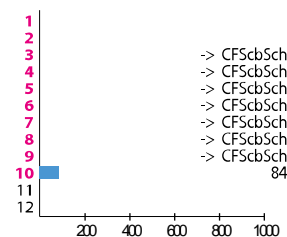
Društvene studije

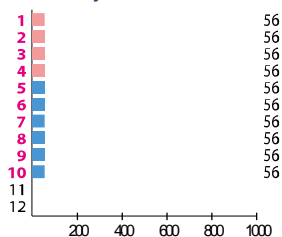
Jezik br. 2

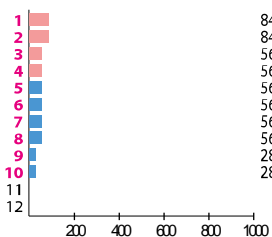
Jezik br. 3

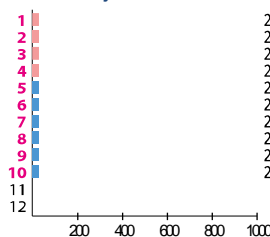
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

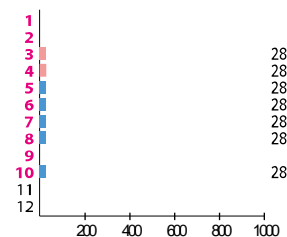
Umjetničko obrazovanje

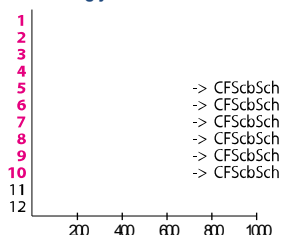
Religija/etika/moralno obrazovanje

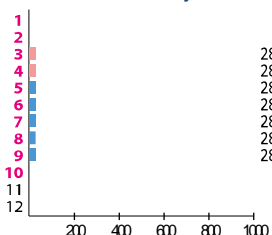
ICT

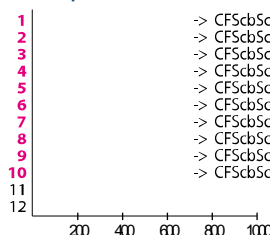
Tehnologija

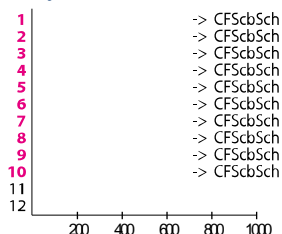
Praktične i stručne vještine

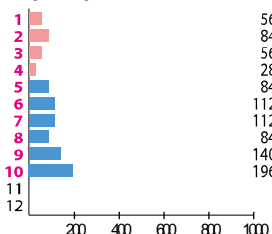
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

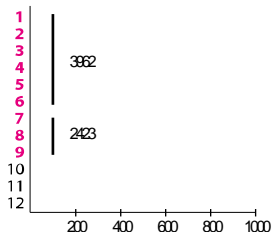
Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) | x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

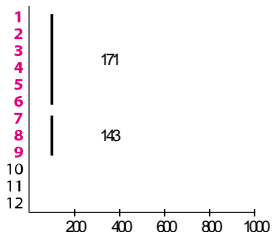
Izvor: Eurydice.

FINSKA

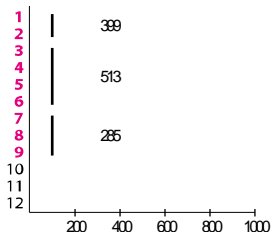
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

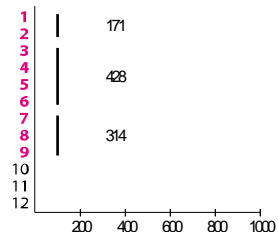
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

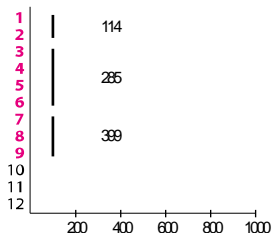
Čitanje, pisanje i književnost

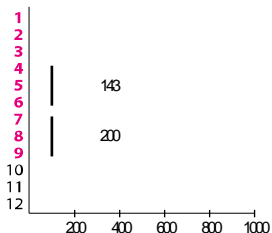
Matematika

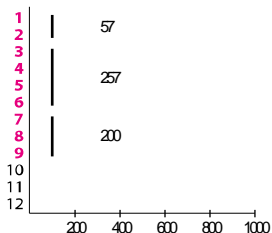
Prirodne nauke

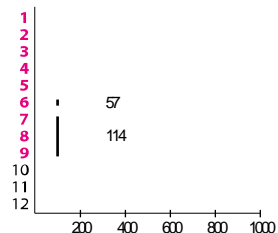
Društvene studije

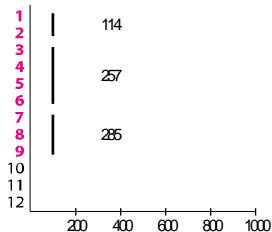
Jezik br. 2

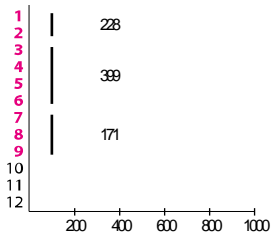
Jezik br. 3

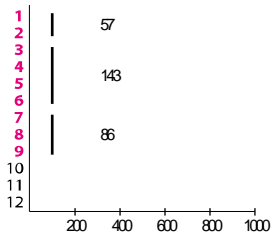
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

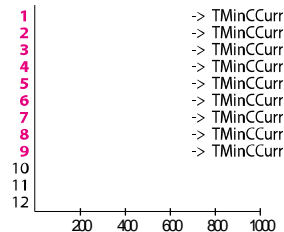
Umjetničko obrazovanje

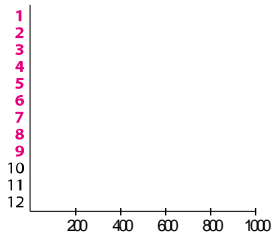
Religija/etika/moralno obrazovanje

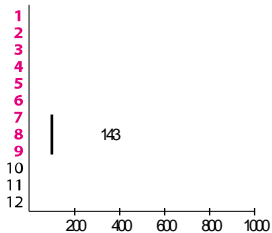
ICT

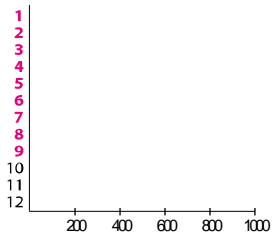
Tehnologija

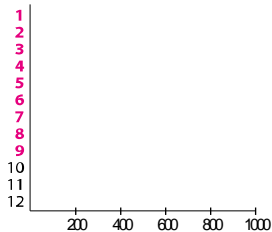
Praktične i stručne vještine

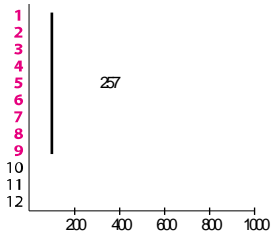
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

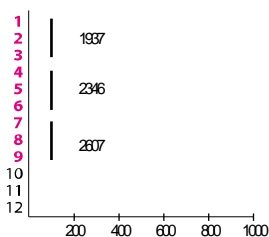
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

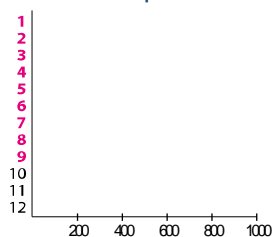
Izvor: Eurydice.

ŠVEDSKA

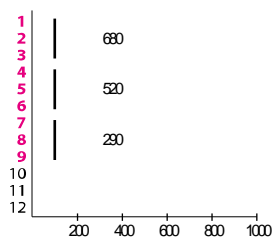
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

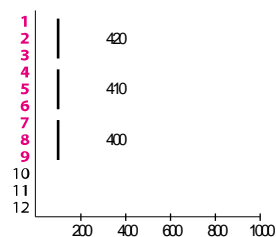
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

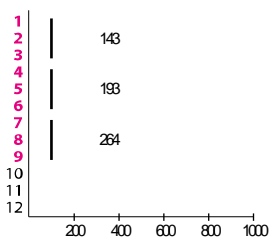
Čitanje, pisanje i književnost

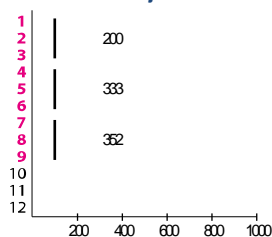
Matematika

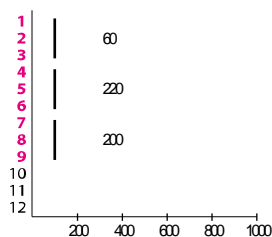
Prirodne nauke

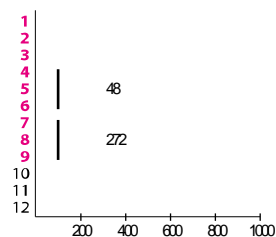
Društvene studije

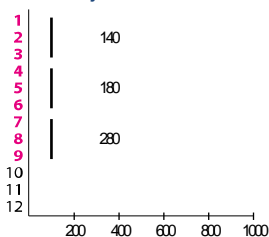
Jezik br. 2

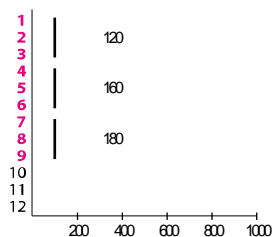
Jezik br. 3

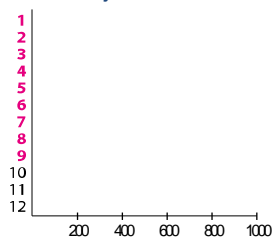
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

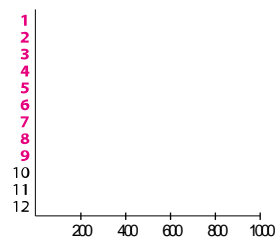
Umjetničko obrazovanje

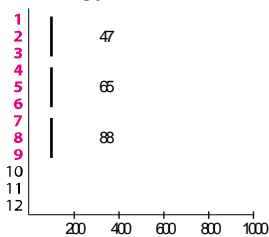
Religija/etika/moralno obrazovanje

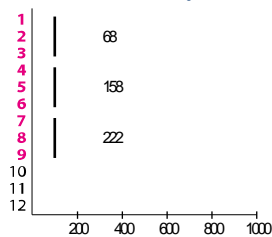
ICT

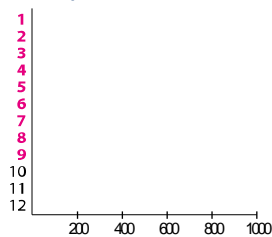
Tehnologija

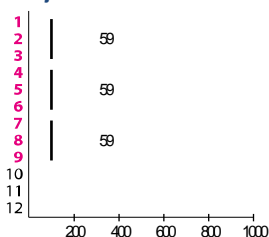
Praktične i stručne vještine

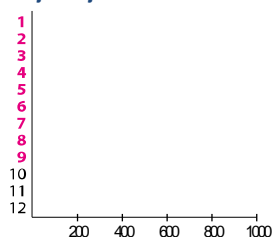
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

Osnovni nivo

Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

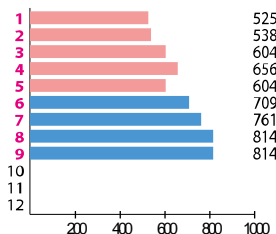
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

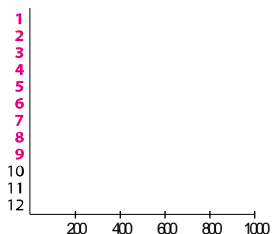
Izvor: Eurydice.

ALBANIJA

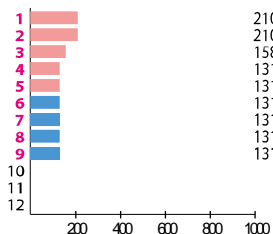
Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum

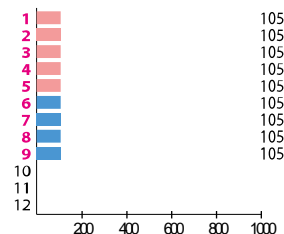
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

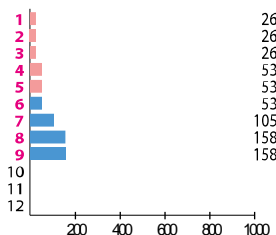
Čitanje, pisanje i književnost

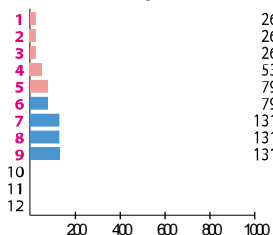
Matematika

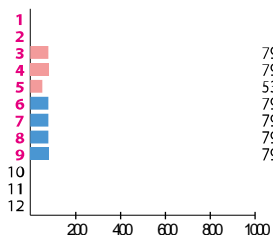
Prirodne nauke

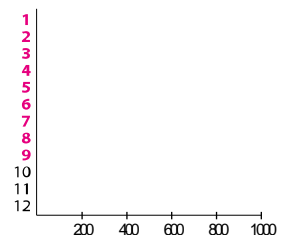
Društvene studije

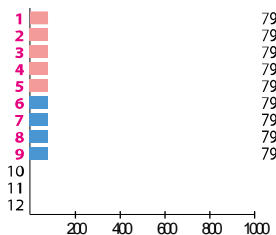
Jezik br. 2

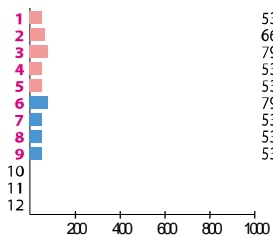
Jezik br. 3

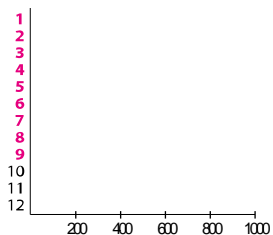
Fizičko i zdravstveno obrazovanje

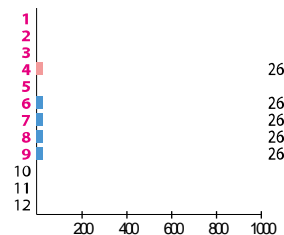
Umjetničko obrazovanje

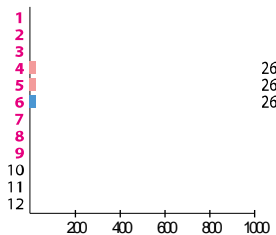
Religija/etika/moralno obrazovanje

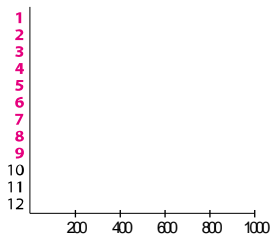
ICT

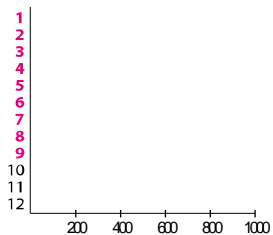
Tehnologija

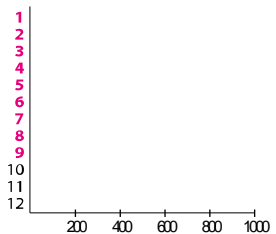
Pratične i stručne vještine

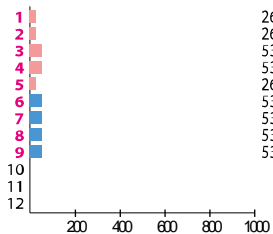
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

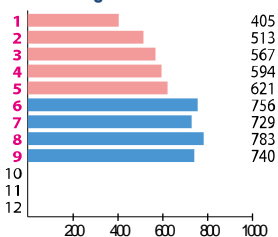
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

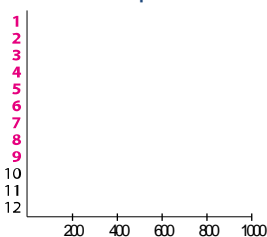
Izvor: Eurydice.

BOSNA I HERCEGOVINA

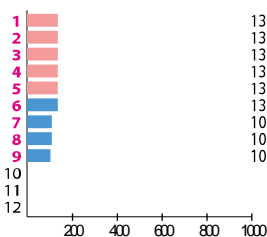
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

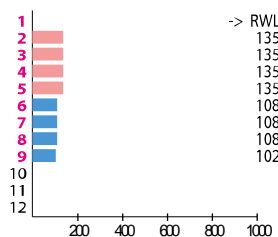
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

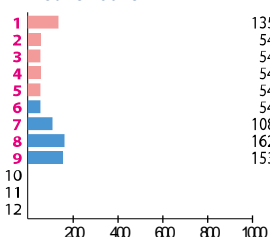
Čitanje, pisanje i književnost

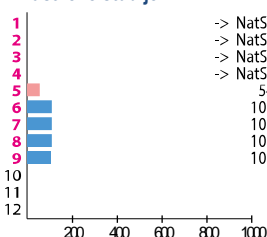
Matematika

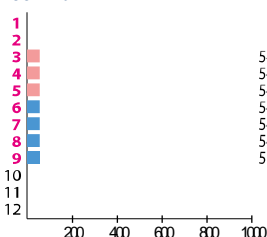
Prirodne nauke

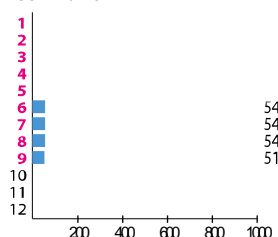
Društvene studije

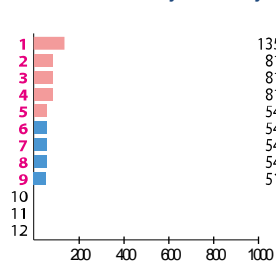
Jezik br. 2

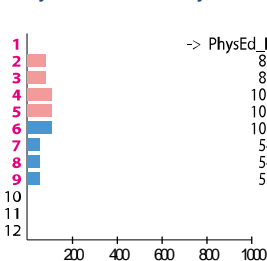
Jezik br. 3

Fizičko i obrazovanje o zdravlju

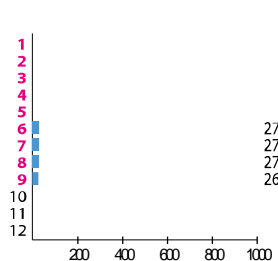
Umjetničko obrazovanje

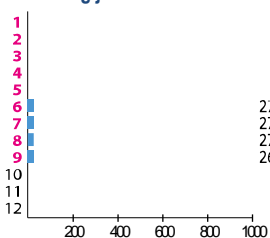
Religija/etika/moralno obrazovanje

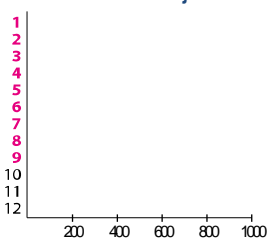
ICT

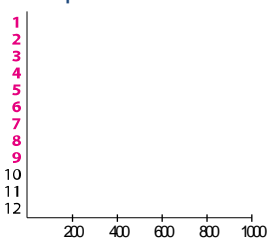
Tehnologija

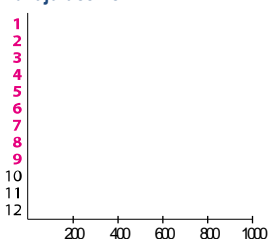
Praktične i stručne vještine

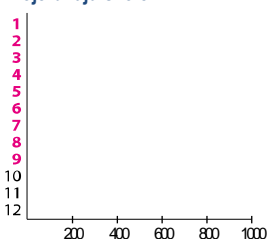
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

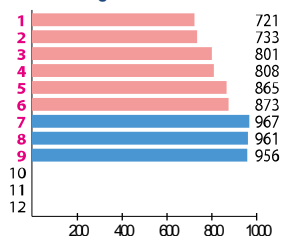
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

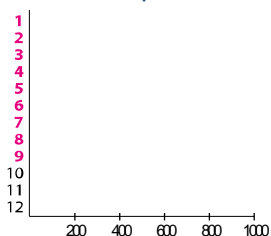
Izvor: Eurydice.

ŠVAJCARSKA

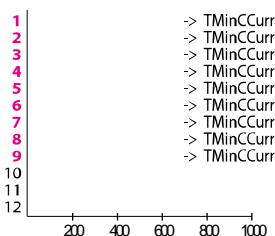
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

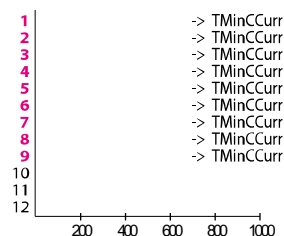
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

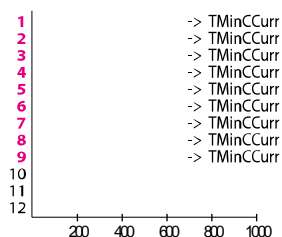
Čitanje, pisanje i književnost

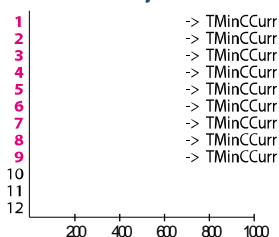
Matematika

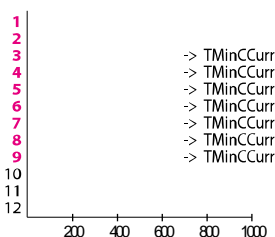
Prirodne nauke

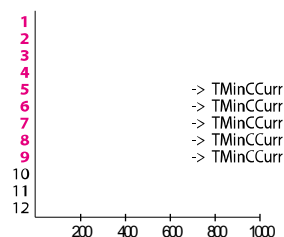
Društvene studije

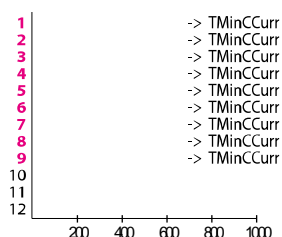
Jezik br. 2

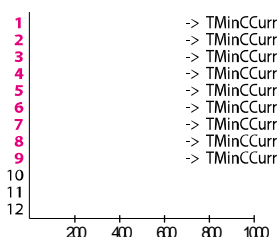
Jezik br. 3

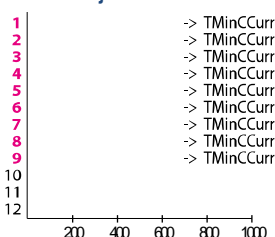
Fizičko obrazovanje i zdravlje

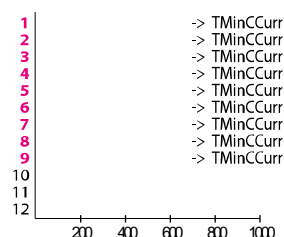
Umjetničko obrazovanje

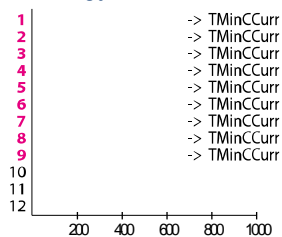
Religija/etika/moralno obrazovanje

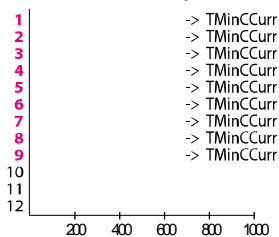
ICT

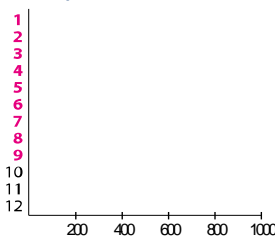
Tehnologija

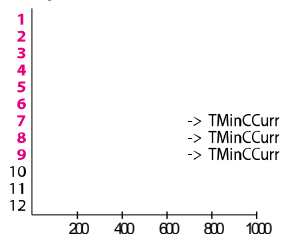
Praktične i stručne vještine

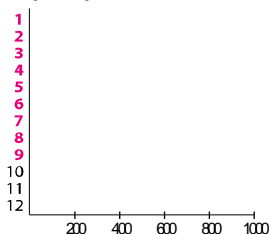
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

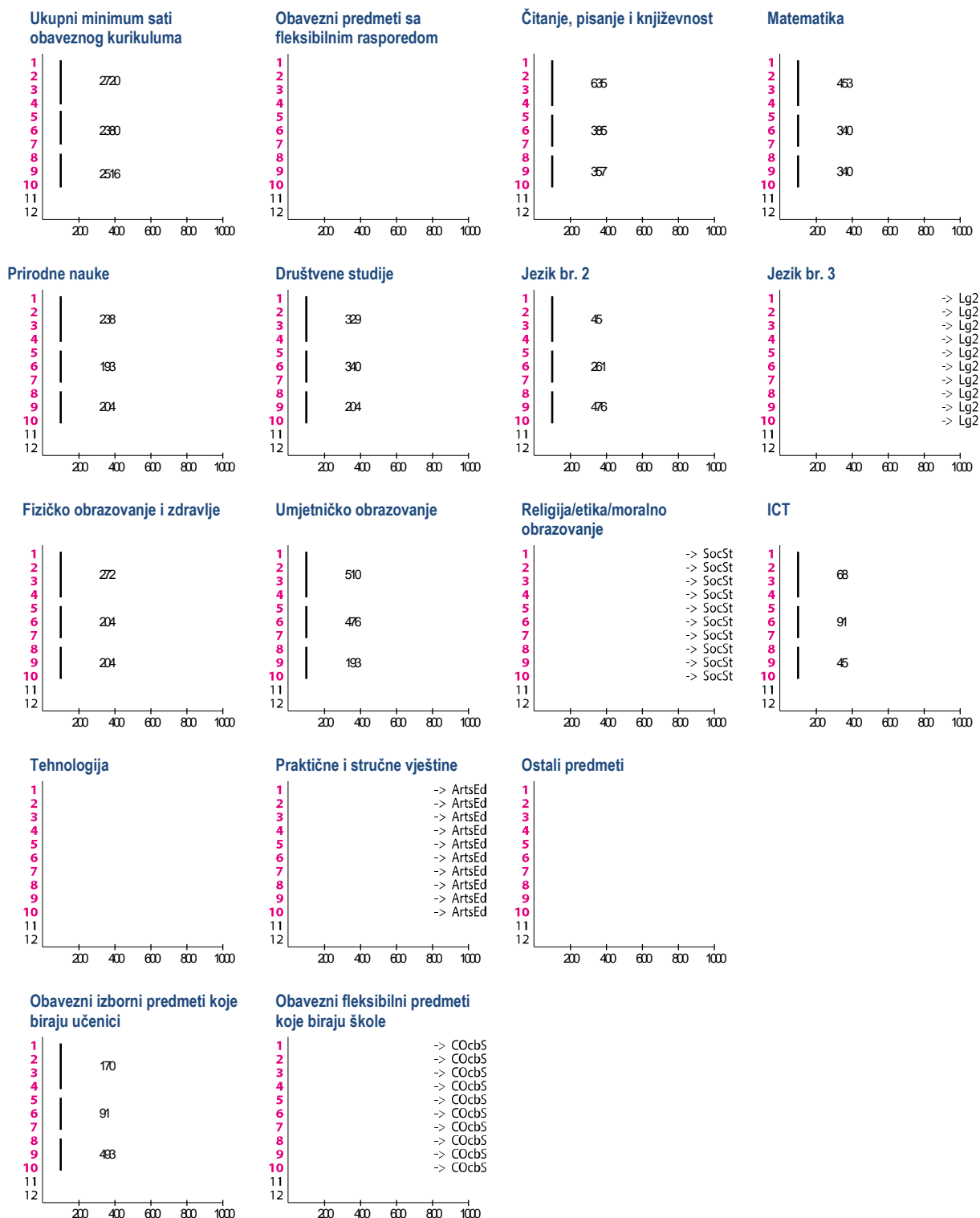
-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

ISLAND

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

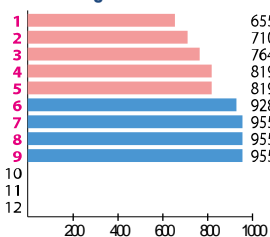
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

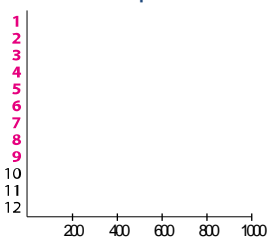
Izvor: Eurydice.

LIHTENŠTAJN – OSNOVNA ŠKOLA I NIŽA GIMNAZIJA

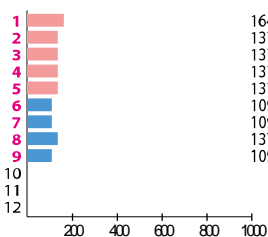
Ukupni minimum sati obaveznog kurikulumuma

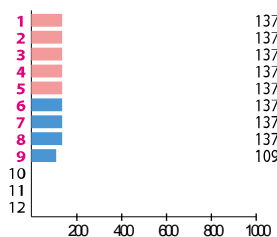
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

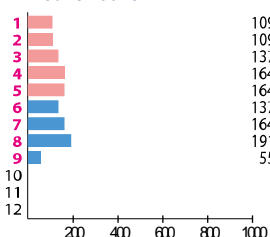
Čitanje, pisanje i književnost

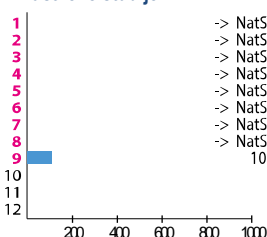
Matematika

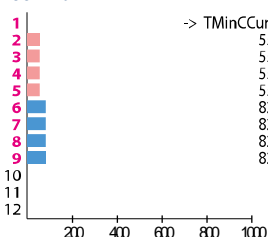
Prirodne nauke

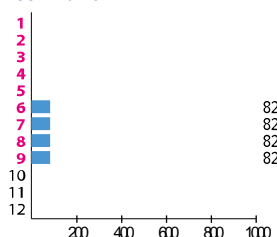
Društvene studije

Jezik br. 2

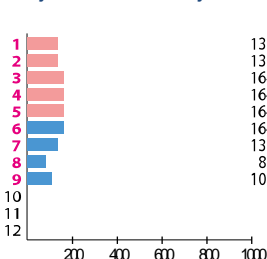
Jezik br. 3

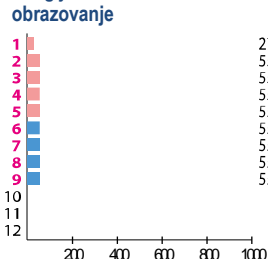
Fizičko obrazovanje i zdravlje

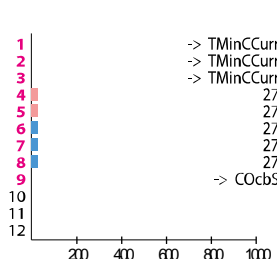
Umjetničko obrazovanje

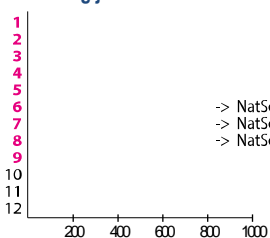
Religija/etika/moralno obrazovanje

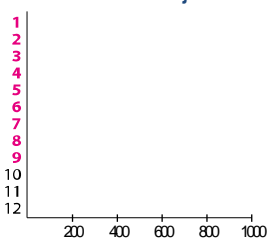
ICT

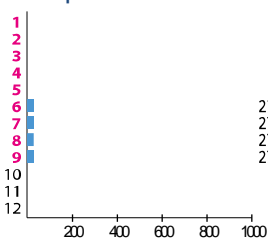
Tehnologija

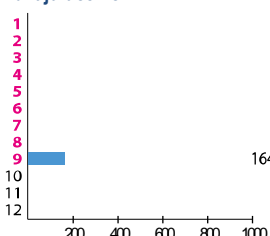
Praktične i stručne vještine

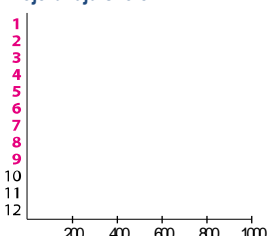
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

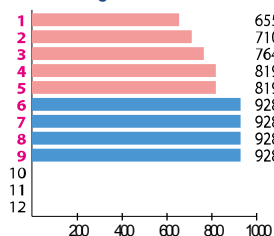
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

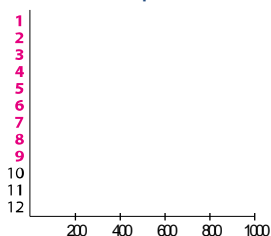
Izvor: Eurydice.

LIHTENŠTAJN – OSNOVNA ŠKOLA I OBERSCHULEN (vrsta niže srednje škole)

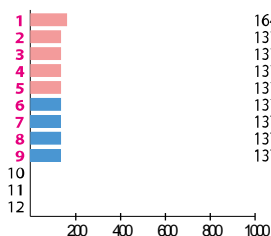
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

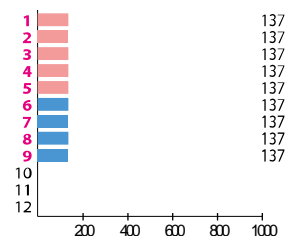
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

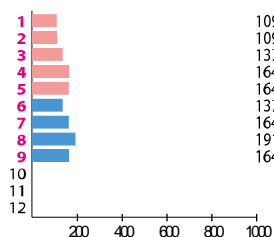
Čitanje, pisanje i književnost

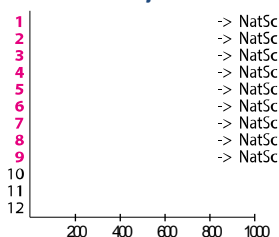
Matematika

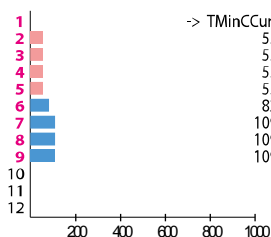
Prirodne nauke

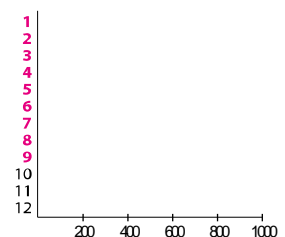
Društvene studije

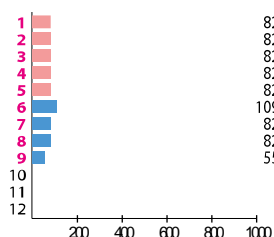
Jezik br. 2

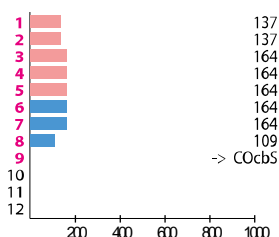
Jezik br. 3

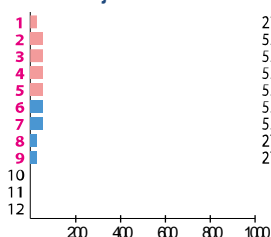
Fizičko obrazovanje i zdravlje

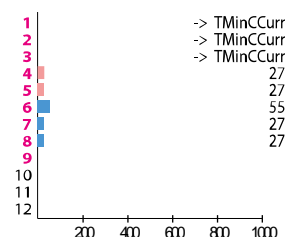
Umjetničko obrazovanje

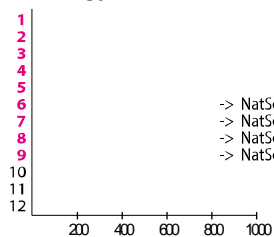
Religija/etika/moralno obrazovanje

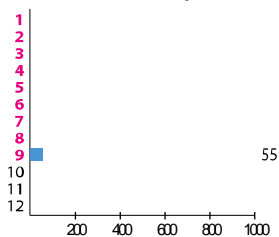
ICT

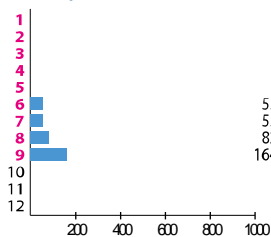
Tehnologija

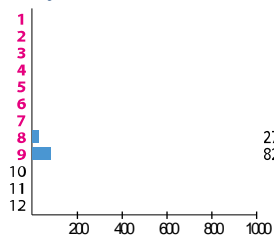
Praktične i stručne vještine

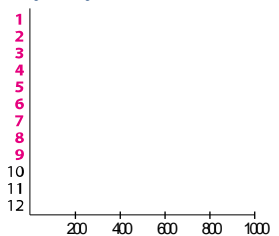
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

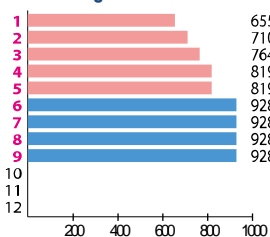
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

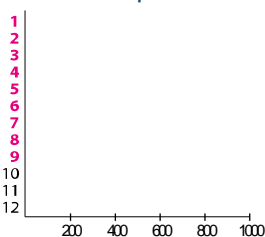
Izvor: Eurydice.

LIHTENŠTAJN – OSNOVNA ŠKOLA I REALSCHULE (vrsta niže srednje škole)

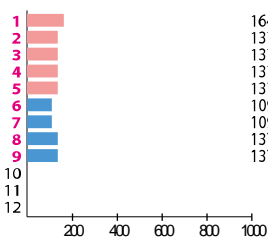
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

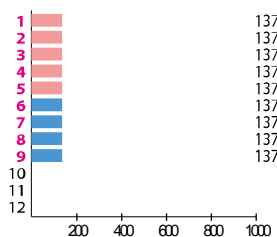
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

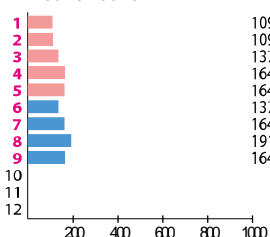
Čitanje, pisanje i književnost

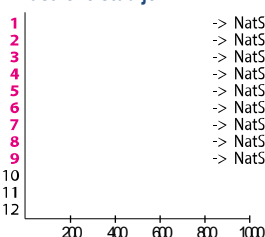
Matematika

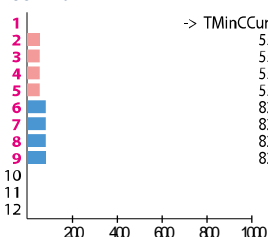
Prirodne nauke

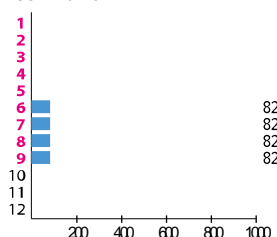
Društvene studije

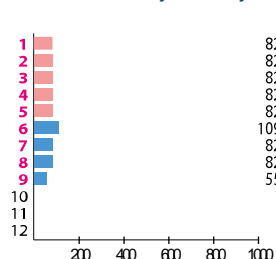
Jezik br. 2

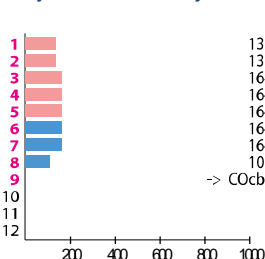
Jezik br. 3

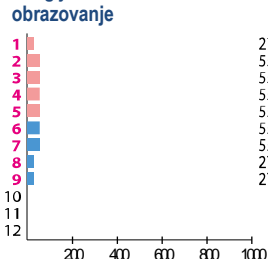
Fizičko obrazovanje i zdravlje

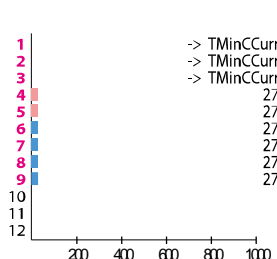
Umjetničko obrazovanje

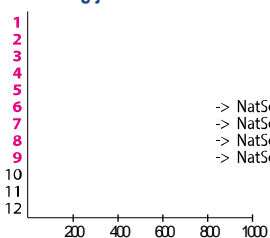
Religija/etika/moralno obrazovanje

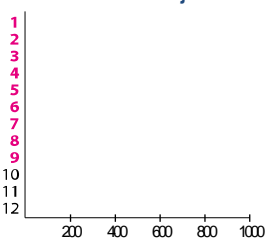
ICT

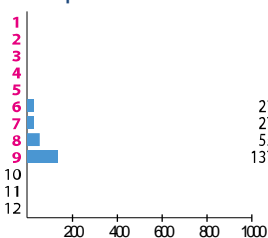
Tehnologija

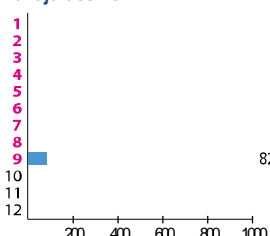
Praktične i stručne vještine

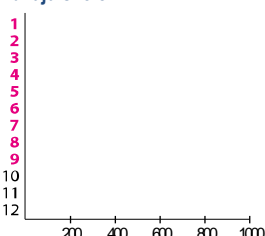
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni izborni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

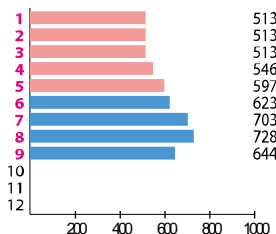
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

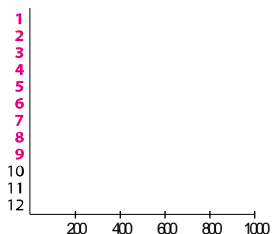
Izvor: Eurydice.

CRNA GORA

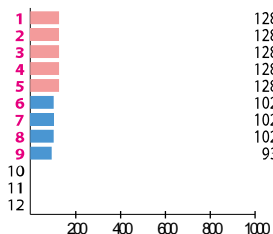
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

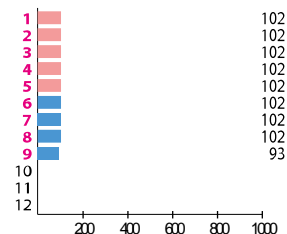
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

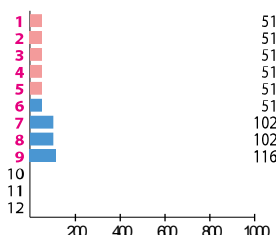
Čitanje, pisanje i književnost

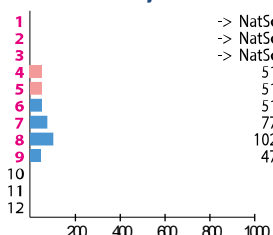
Matematika

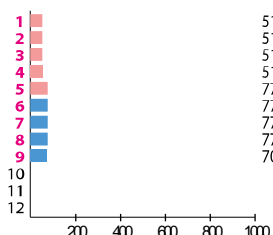
Prirodne nauke

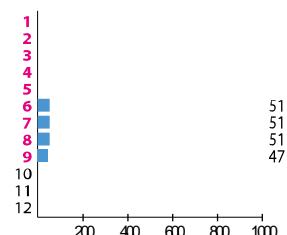
Društvene studije

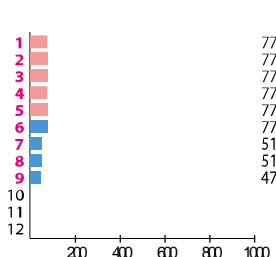
Jezik br. 2

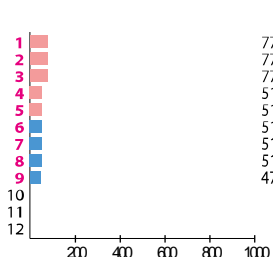
Jezik br. 3

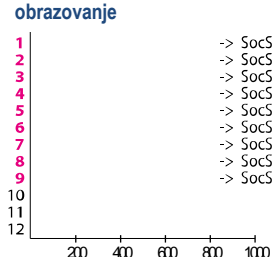
Fizičko obrazovanje i zdravlje

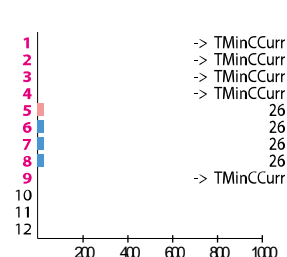
Umjetničko obrazovanje

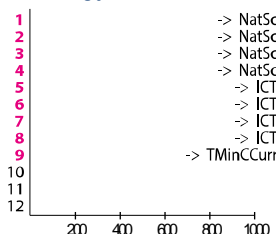
Religija/etika/moralno obrazovanje

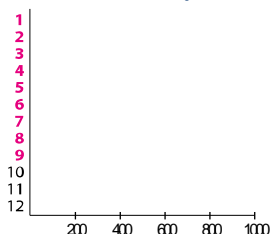
ICT

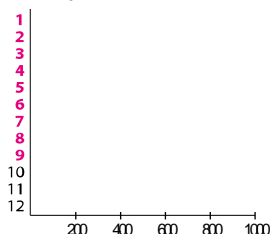
Tehnologija

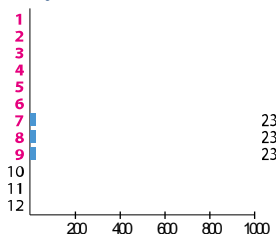
Praktične i stručne vještine

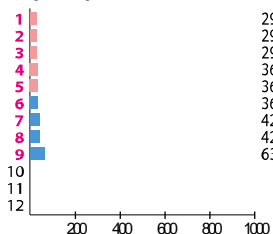
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

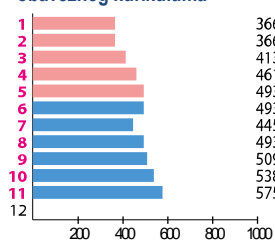
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✕ Broj sati raspoređenih po školskim godinama

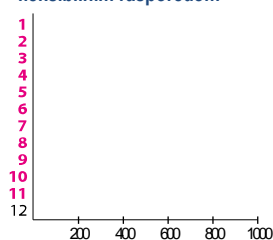
Izvor: Eurydice.

SJEVERNA MAKEDONIJA

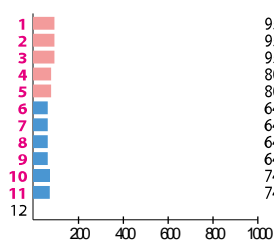
Ukupni minimum sati obaveznog kurikulumuma

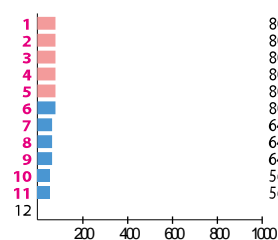
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

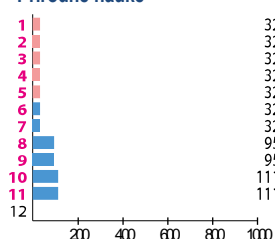
Čitanje, pisanje i književnost

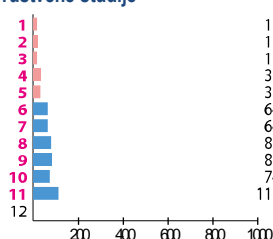
Matematika

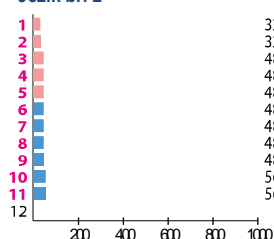
Prirodne nauke

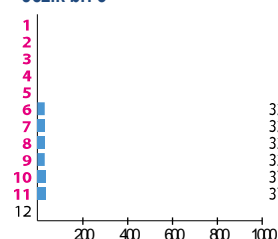
Društvene studije

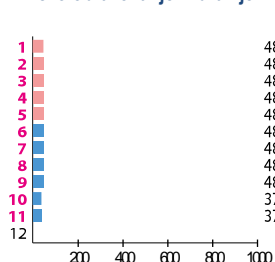
Jezik br. 2

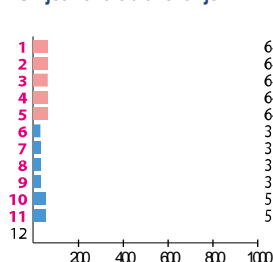
Jezik br. 3

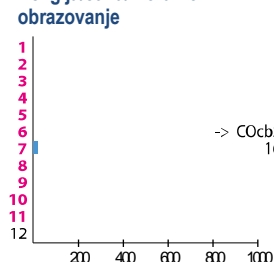
Fizičko obrazovanje i zdravlje

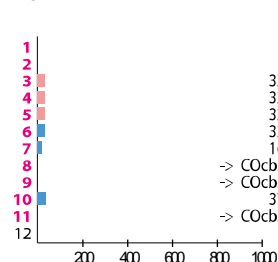
Umjetničko obrazovanje

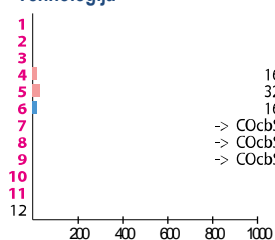
Religija/etika/moralno obrazovanje

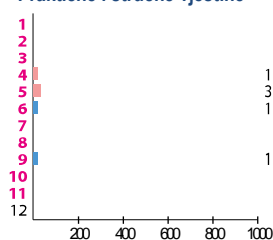
ICT

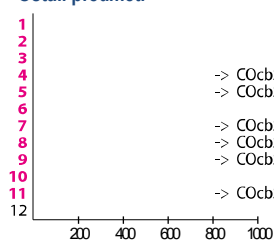
Tehnologija

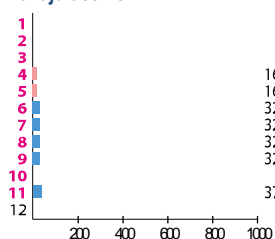
Praktične i stručne vještine

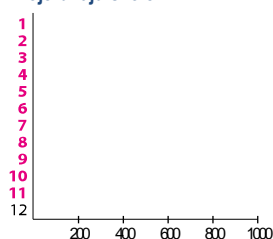
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

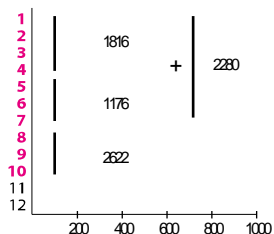
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

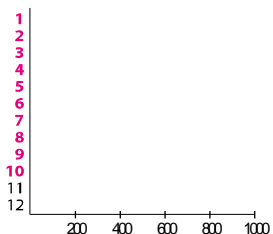
Izvor: Eurydice.

NORVEŠKA

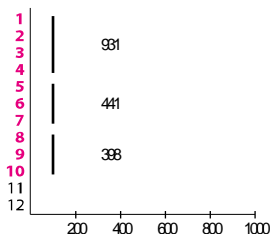
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

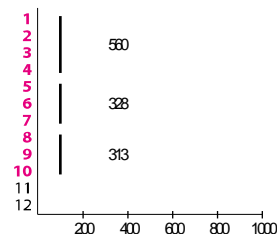
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

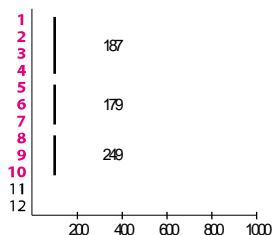
Čitanje, pisanje i književnost

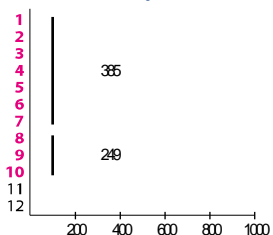
Matematika

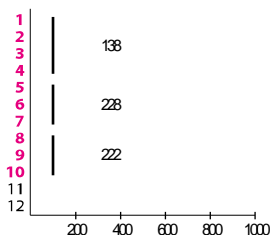
Prirodne nauke

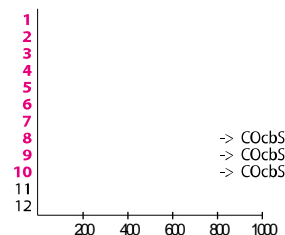
Društvene studije

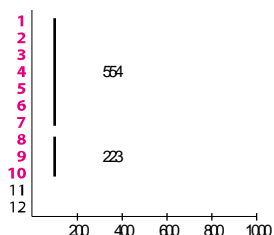
Jezik br. 2

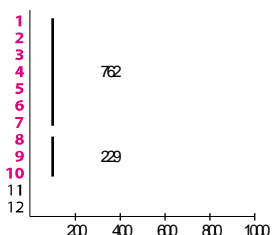
Jezik br. 3

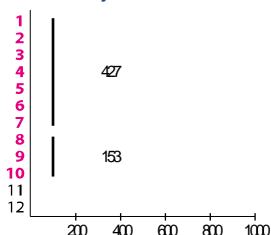
Fizičko obrazovanje i zdravlje

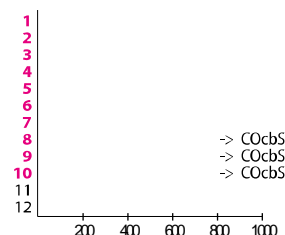
Umjetničko obrazovanje

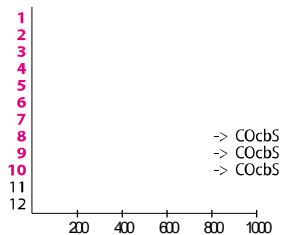
Religija/etika/moralno obrazovanje

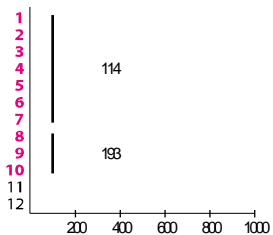
ICT

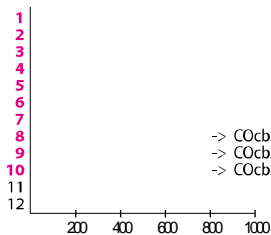
Tehnologija

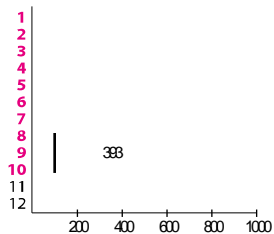
Praktične i stručne vještine

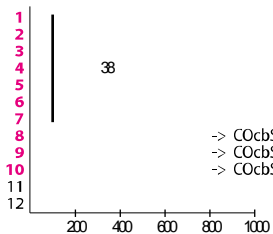
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

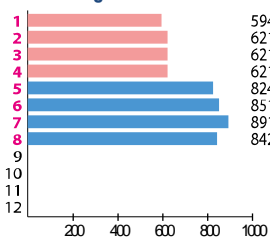
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

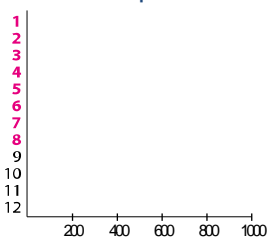
Izvor: Eurydice.

SRBIJA

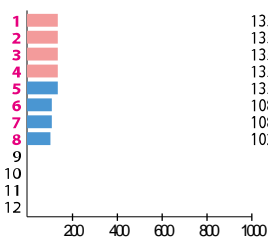
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

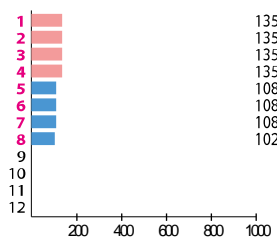
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

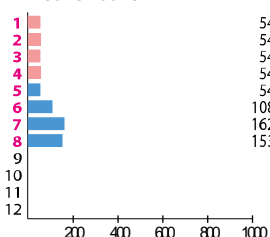
Čitanje, pisanje i književnost

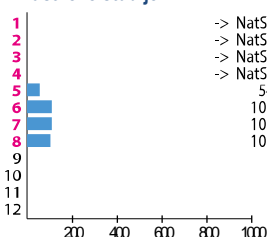
Matematika

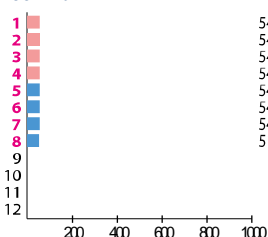
Prirodne nauke

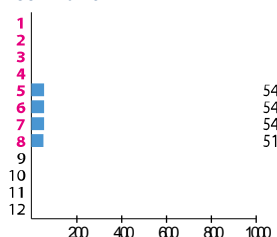
Društvene studije

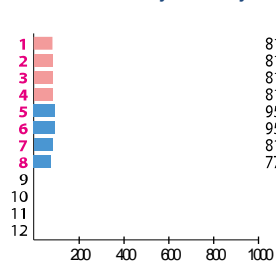
Jezik br. 2

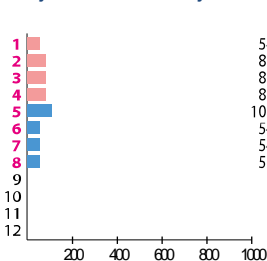
Jezik br. 3

Fizičko obrazovanje i zdravlje

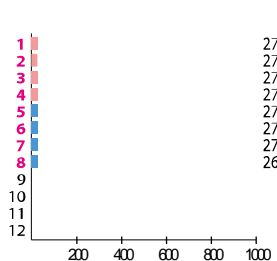
Umjetničko obrazovanje

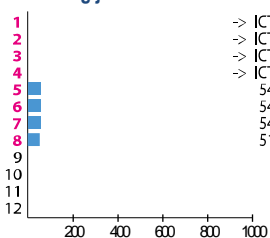
Religija/etika/moralno obrazovanje

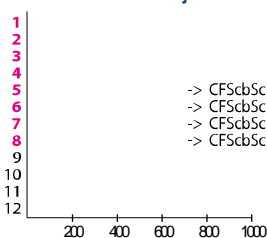
ICT

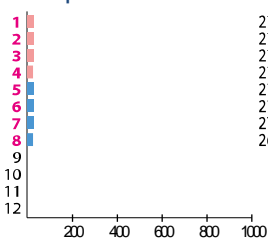
Tehnologija

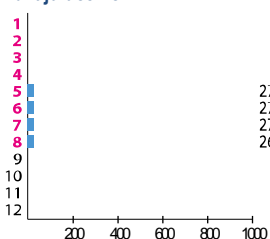
Praktične i stručne vještine

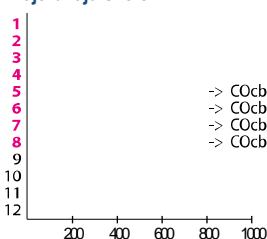
Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo

■ Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

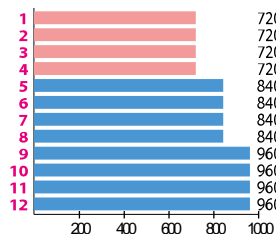
x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

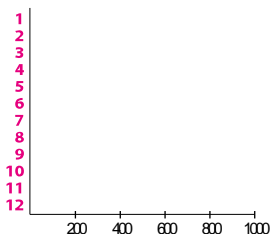
Izvor: Eurydice.

TURSKA

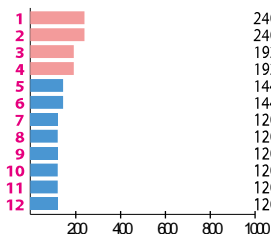
Ukupni minimum sati obaveznog kurikuluma

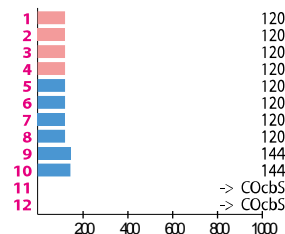
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom

Čitanje, pisanje i književnost

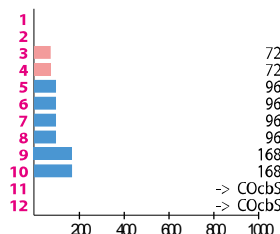

Matematika

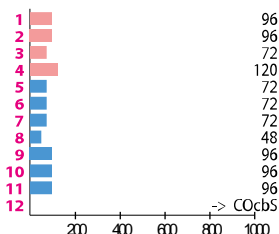

Jezik br. 2đ

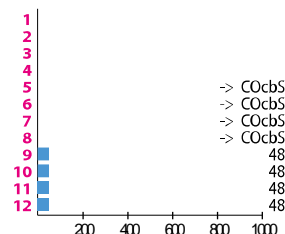
Prirodne nauke

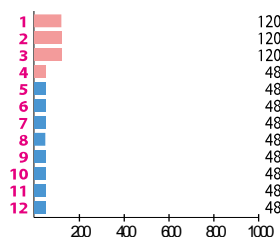
Društvene studije

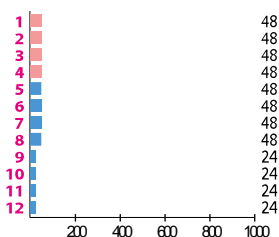
Jezik br. 3

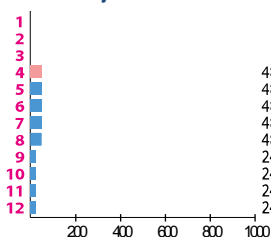
Fizičko obrazovanje i zdravlje

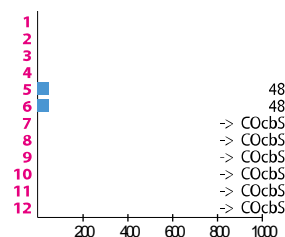
Umjetničko obrazovanje

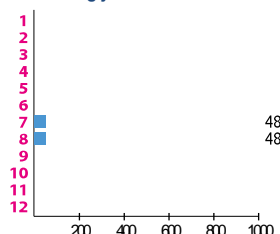
Religija/etika/moralno obrazovanje

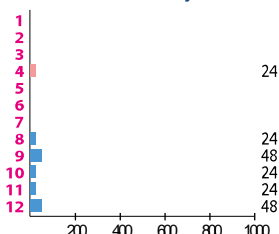
ICT

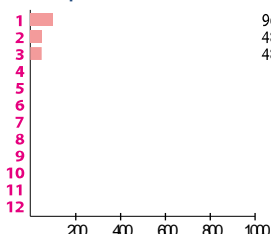
Tehnologija

Praktične i stručne vještine

Ostali predmeti

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici

Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini

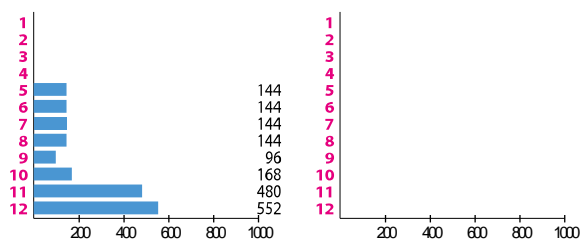
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

■ x Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, pogledati Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po nastavnoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x

Broj sati raspoređenih po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, pod odjeljak "Zabilješke ili napomene za pojedine zemlje".

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati u školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj sati raspoređenih po školskim godinama Izvor: Eurydice.

Odjeljak 3. Vrijeme trajanja nastave po predmetima

Ukupni minimum sati za obavezni kurikulum	88
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom	91
Čitanje, pisanje i književnost	94
Matematika	97
Prirodne nauke	88
Društvene studije	103
Jezik br. 2	105
Jezik br. 3	108
Fizičko obrazovanje i zdravlje	111
Umjetničko obrazovanje	113
Religija/etika/moralno obrazovanje	117
ICT	119
Tehnologija	121
Praktične i stručne vještine	123
Ostali predmeti	125
Obavezni izbori koje biraju učenici	127
Obavezni izborni predmeti koje biraju škole	129
Jezik br. 4 (obavezni kurikulum)	131
Jezik br. 5 (obavezni kurikulum)	132
Neobavezni kurikulum	132

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

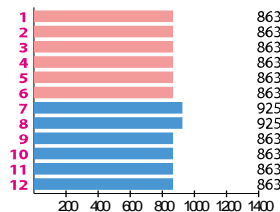
-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

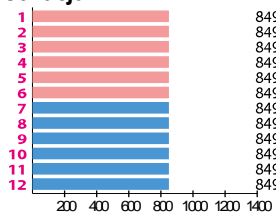
Izvor: Eurydice.

UKUPNI MINIMUM NASTAVNIH SATI ZA OBAVEZNI KURIKULUM

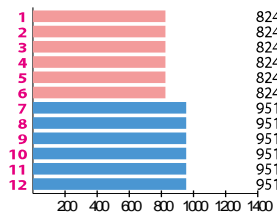
Belgija – Francuska zajednica

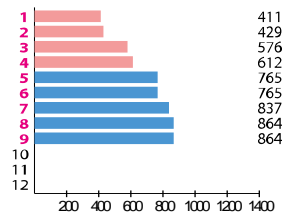
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

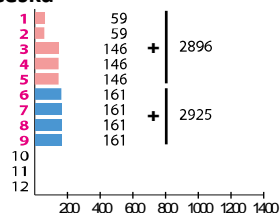
Belgija – Flamanska zajednica

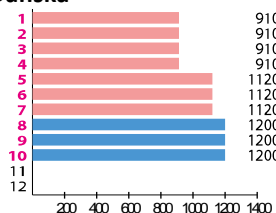
Bugarska

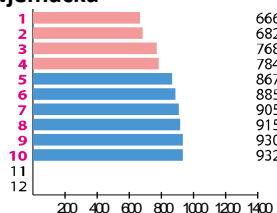
Češka

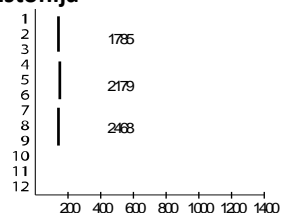
Danska

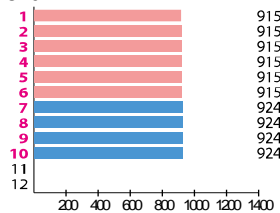
Njemačka

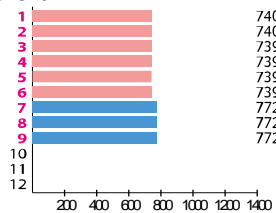
Estonija

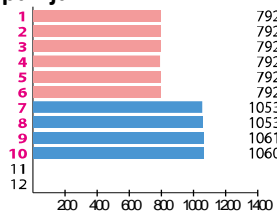
Irska

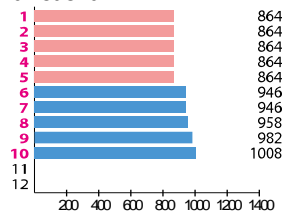
Grčka

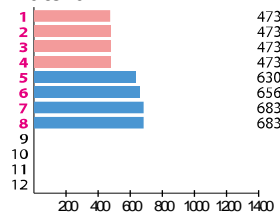
Španija

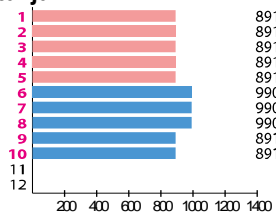
Francuska

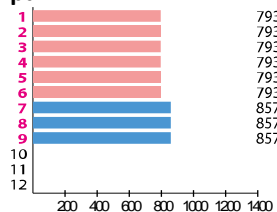
Hrvatska

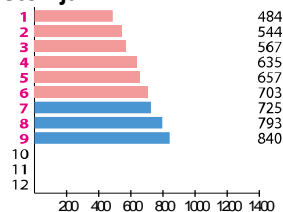
Italija

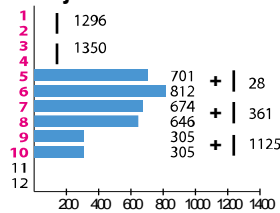
Kipar

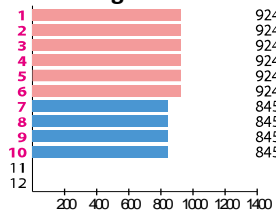
Letonija

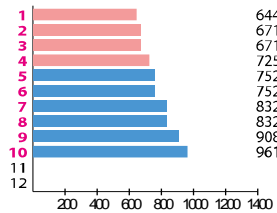
Litvanija

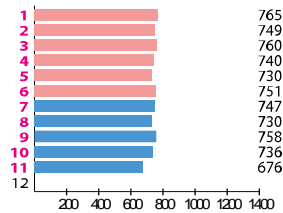
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

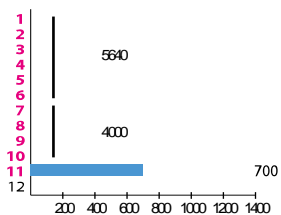
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✘ Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

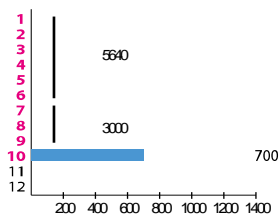
Holandija

Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

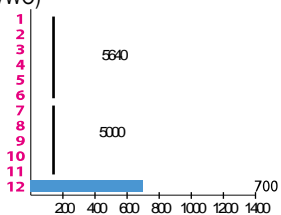
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

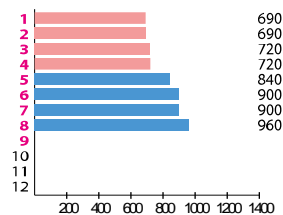

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VWO)

Austrija Volksschule and AHS (Realgymnasium)

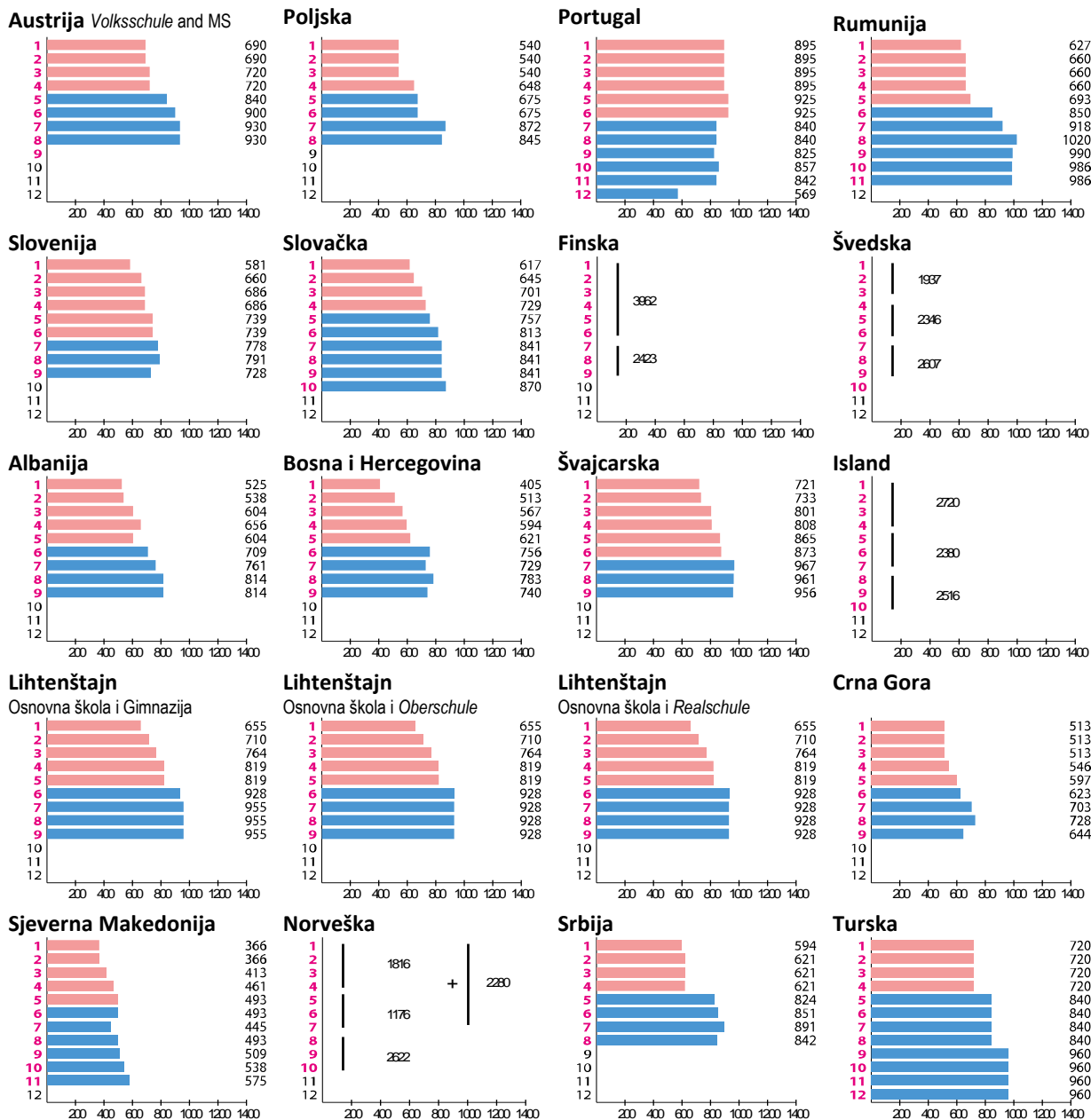
Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

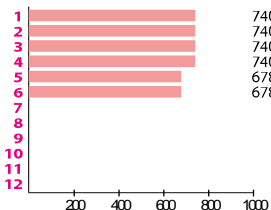
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

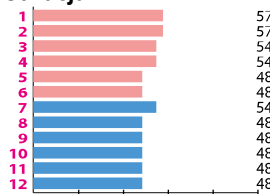
Izvor: Eurydice.

OBAVEZNI PREDMETI SA FLEKSIBILNIM RASPOREDOM

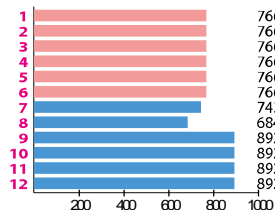
**Belgija –
Francuska zajednica**

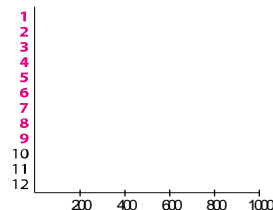
**Belgija– Zajednica
njemačkog govornog
područja**

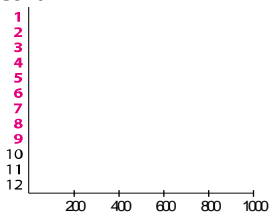
**Belgija –
Flamanska zajednica**

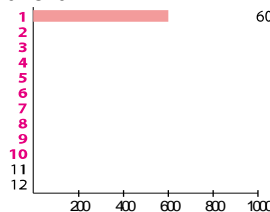
Bugarska

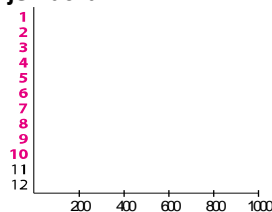
Češka

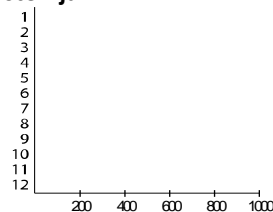
Danska

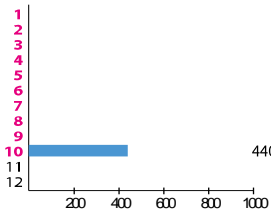
Njemačka

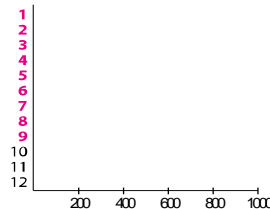
Estonija

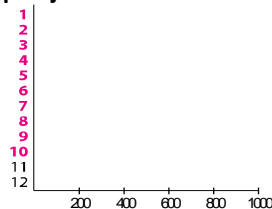
Irska

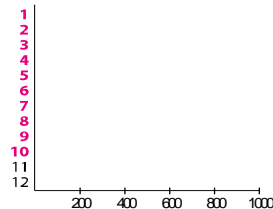
Grčka

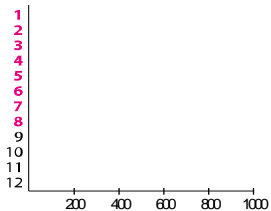
Španija

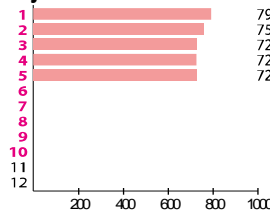
Francuska

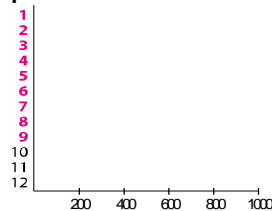
Hrvatska

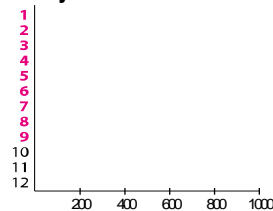
Italija

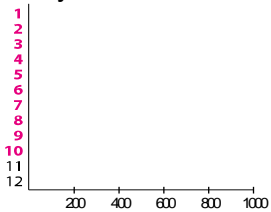
Kipar

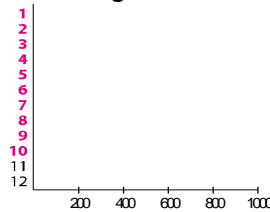
Letonija

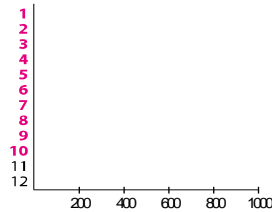
Litvanija

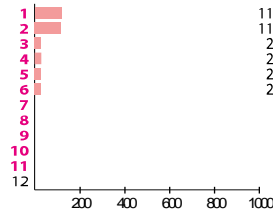
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

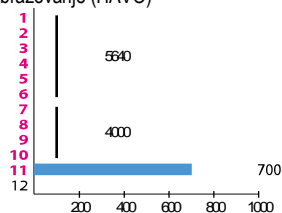
-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✘ Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

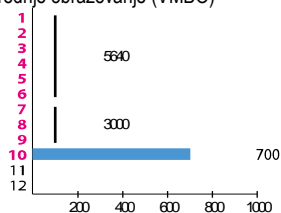
Holandija

Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

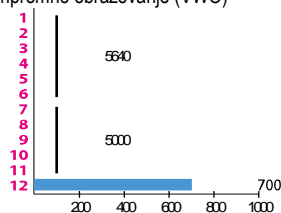
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

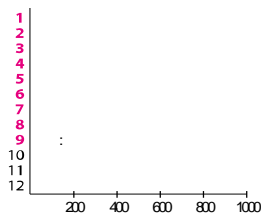
Holandija

Osnovna škola i preduniverzitetsko pripremno obrazovanje (VWO)

Austrija Volksschule i

AHS (Realgymnasium)

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

Osnovni nivo

Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

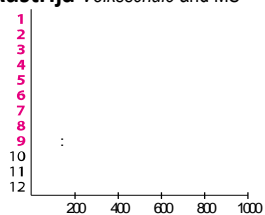
● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

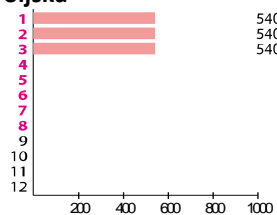

Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

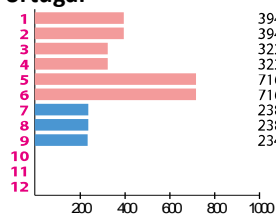
Izvor: Eurydice.

Austrija *Volksschule and MS*

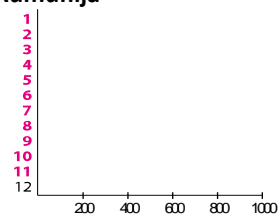
Poljska

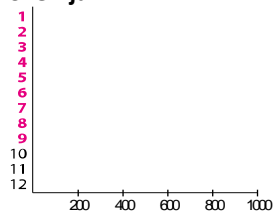
Portugal

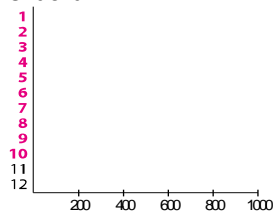
Rumunija

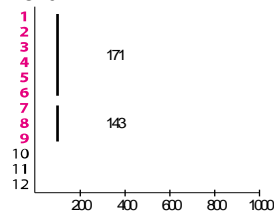
Slovenija

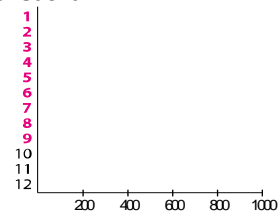
Slovačka

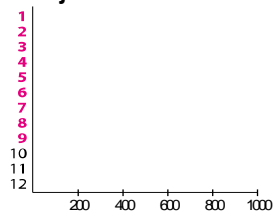
Finska

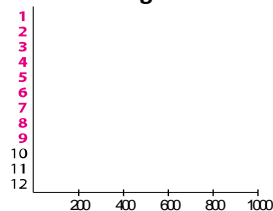
Švedska

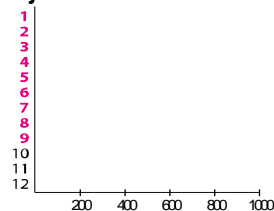
Albanija

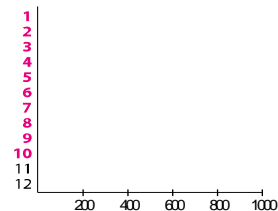
Bosna i Hercegovina

Švajcarska

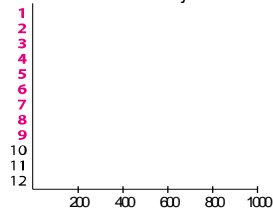

Island

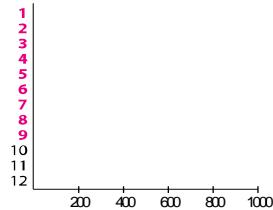
Lihtenštajn

Osnovna škola i Gimnazija

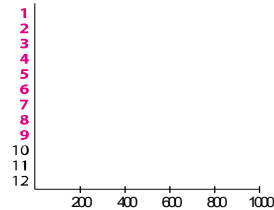
Lihtenštajn

Osnovna škola i Oberschule

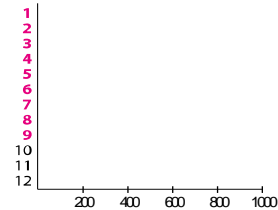

Lihtenštajn

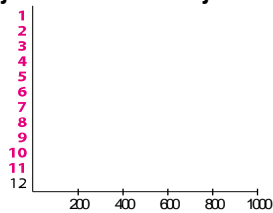
Osnovna škola i Realschule

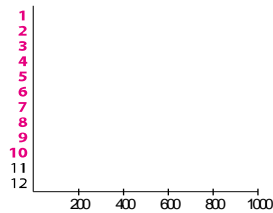
Crna Gora

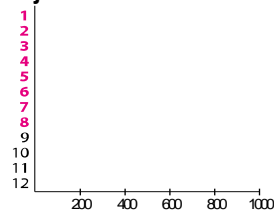
Sjeverna Makedonija

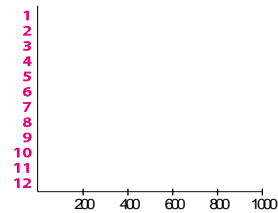
Norveška

Srbija

Turska

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

Osnovni nivo

Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa:

Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

Fleksibilno vrijeme

-> kategorija

Vrijeme nastave u drugoj kategoriji
(vidjeti Vodič)

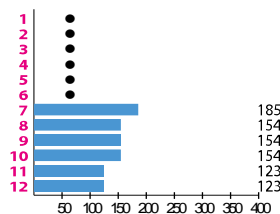
x

Broj propisanih sati po školskim
godinama

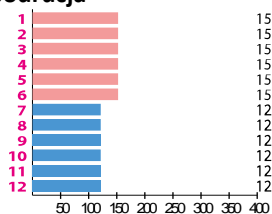
Izvor: Eurydice.

ČITANJE, PISANJE I KNJIŽEVNOST

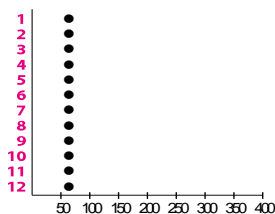
Belgija – Francuska zajednica

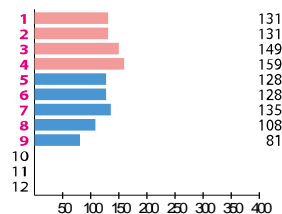
Belgija– Zajednica njemačkog govornog područja

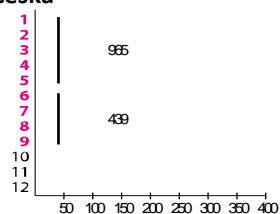
Belgija – Flamanska zajednica

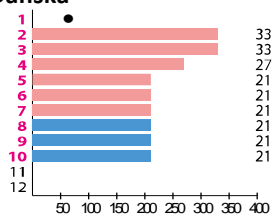
Bugarska

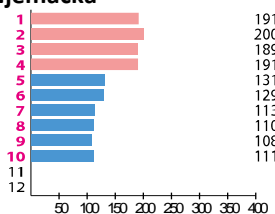
Češka

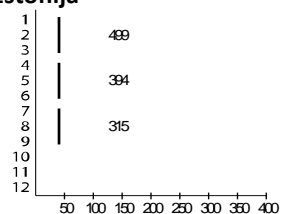
Danska

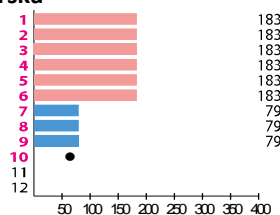
Njemačka

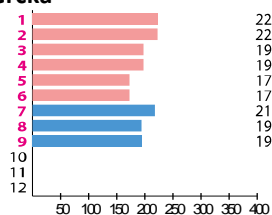
Estonija

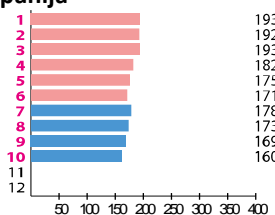
Irsk

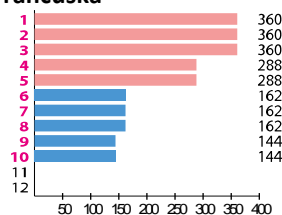
Grčka

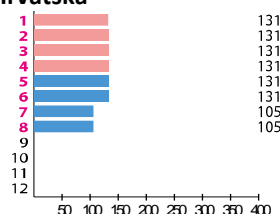
Španija

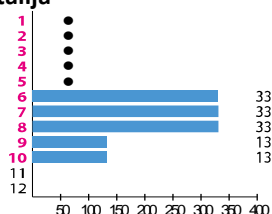
Francuska

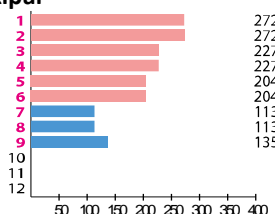
Hrvatska

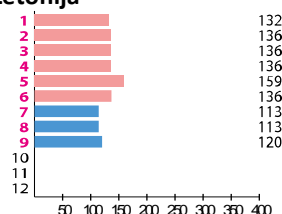
Italija

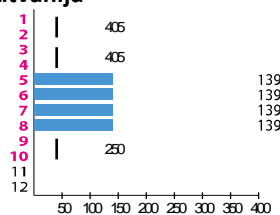
Kipar

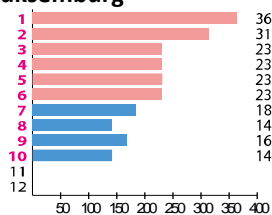
Letonija

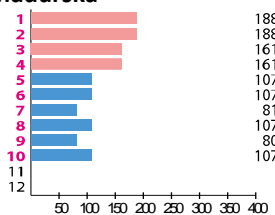
Litvanija

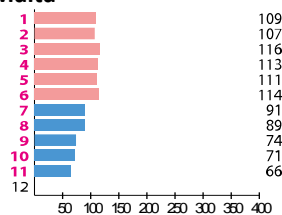
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

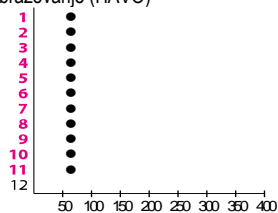
Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

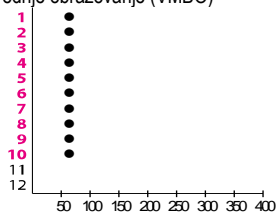
Holandija

Osnovna škola i niže opšte srednje obrazovanje (HAVO)

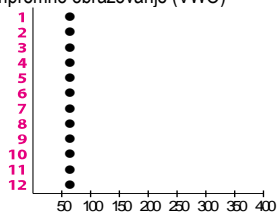
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

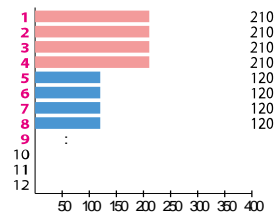

Holandija

Osnovna škola i preduniverzitetsko pripremno obrazovanje (VVO)

Austrija *Volksschule* i AHS (*Realgymnasium*)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

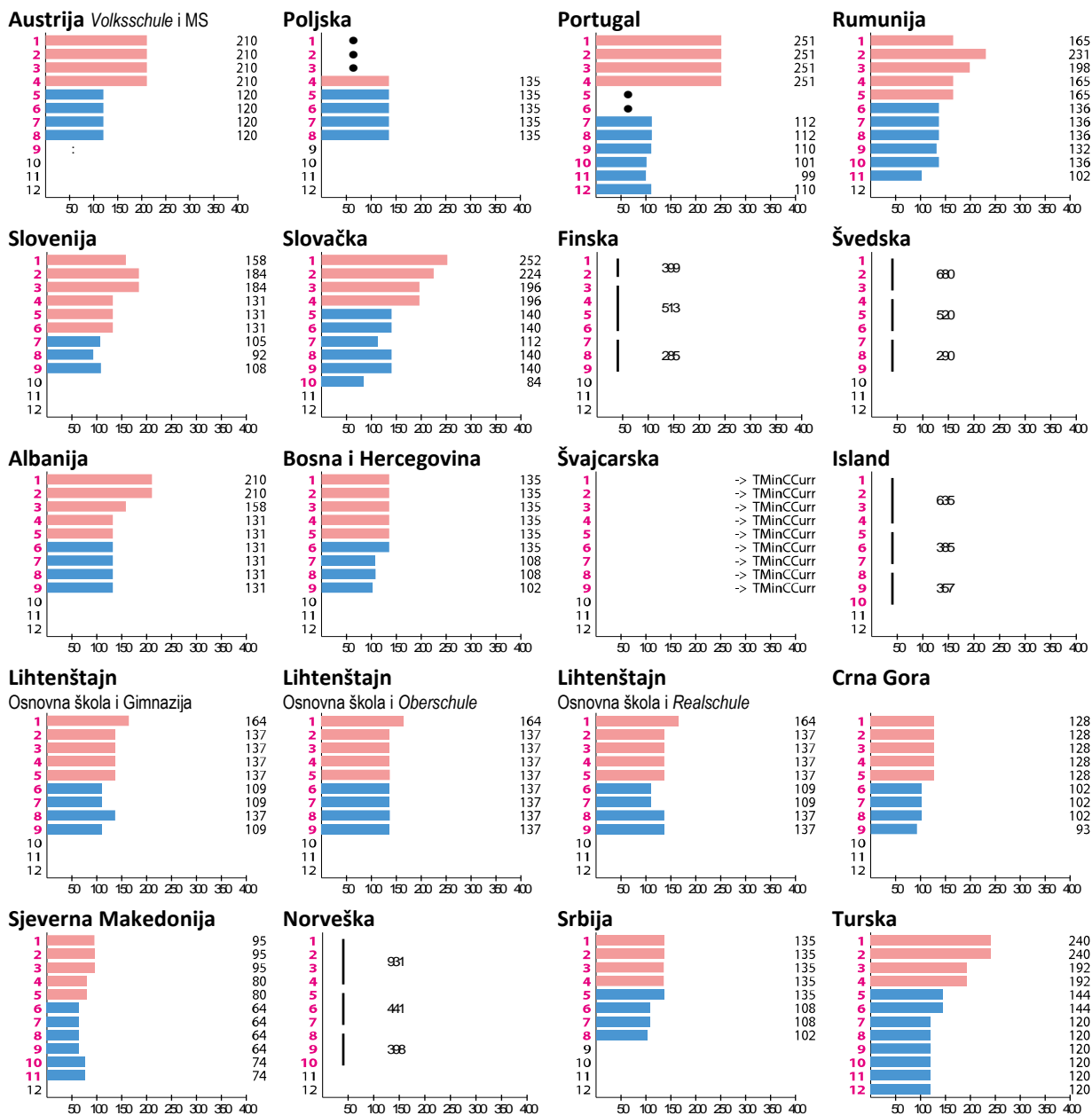
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Preporučeno godišnje vrijeme trajanja nastave u redovnom obaveznom obrazovanju u Evropi – 2020/2021. godina

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ● Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

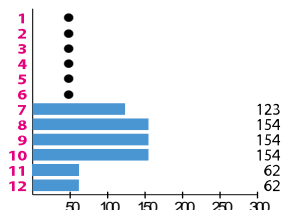
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

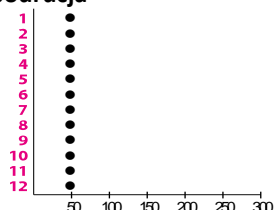
Izvor: Eurydice.

MATEMATIKA

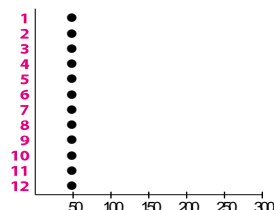
**Belgija –
Francuska zajednica**

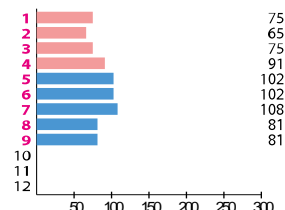
**Belgija – Zajednica
njemačkog govornog
područja**

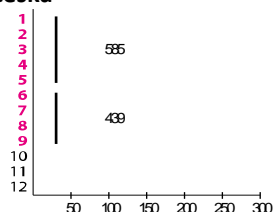
**Belgija –
Flamanska zajednica**

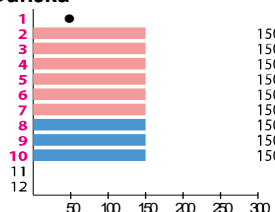
Bugarska

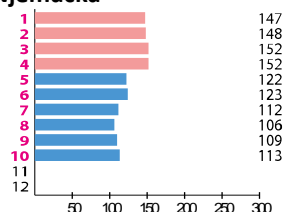
Češka

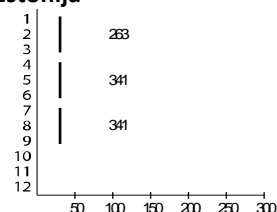
Danska

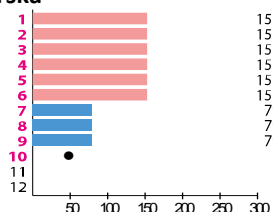
Njemačka

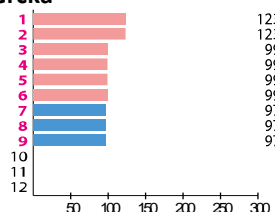
Estonija

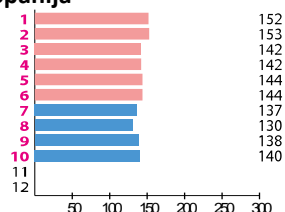
Irska

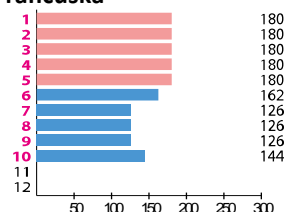
Grčka

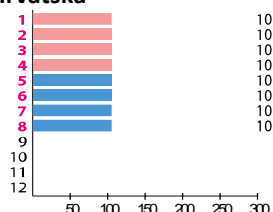
Španija

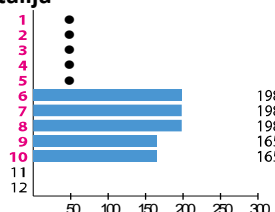
Francuska

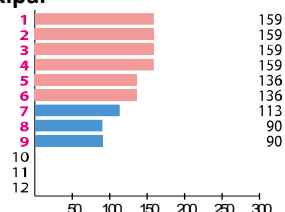
Hrvatska

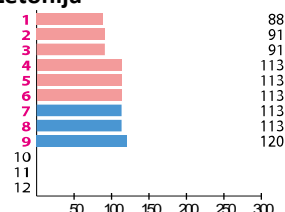
Italija

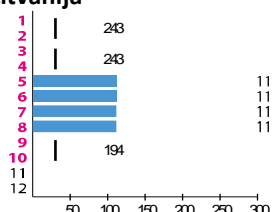
Kipar

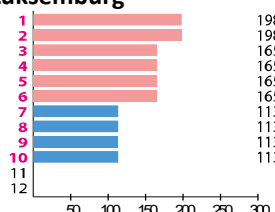
Letonija

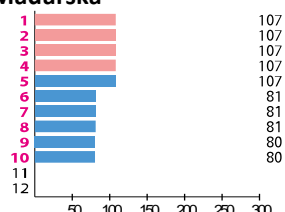
Litvanija

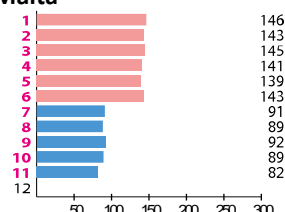
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

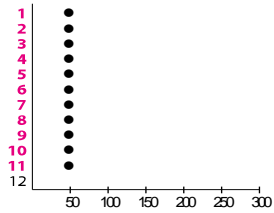
-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

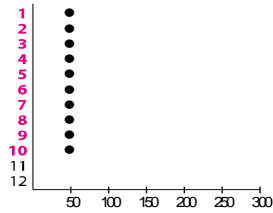
Holandija

Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje HAVO

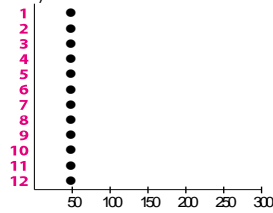
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje VMBO

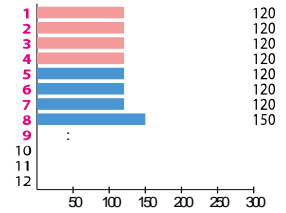

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VVO)

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

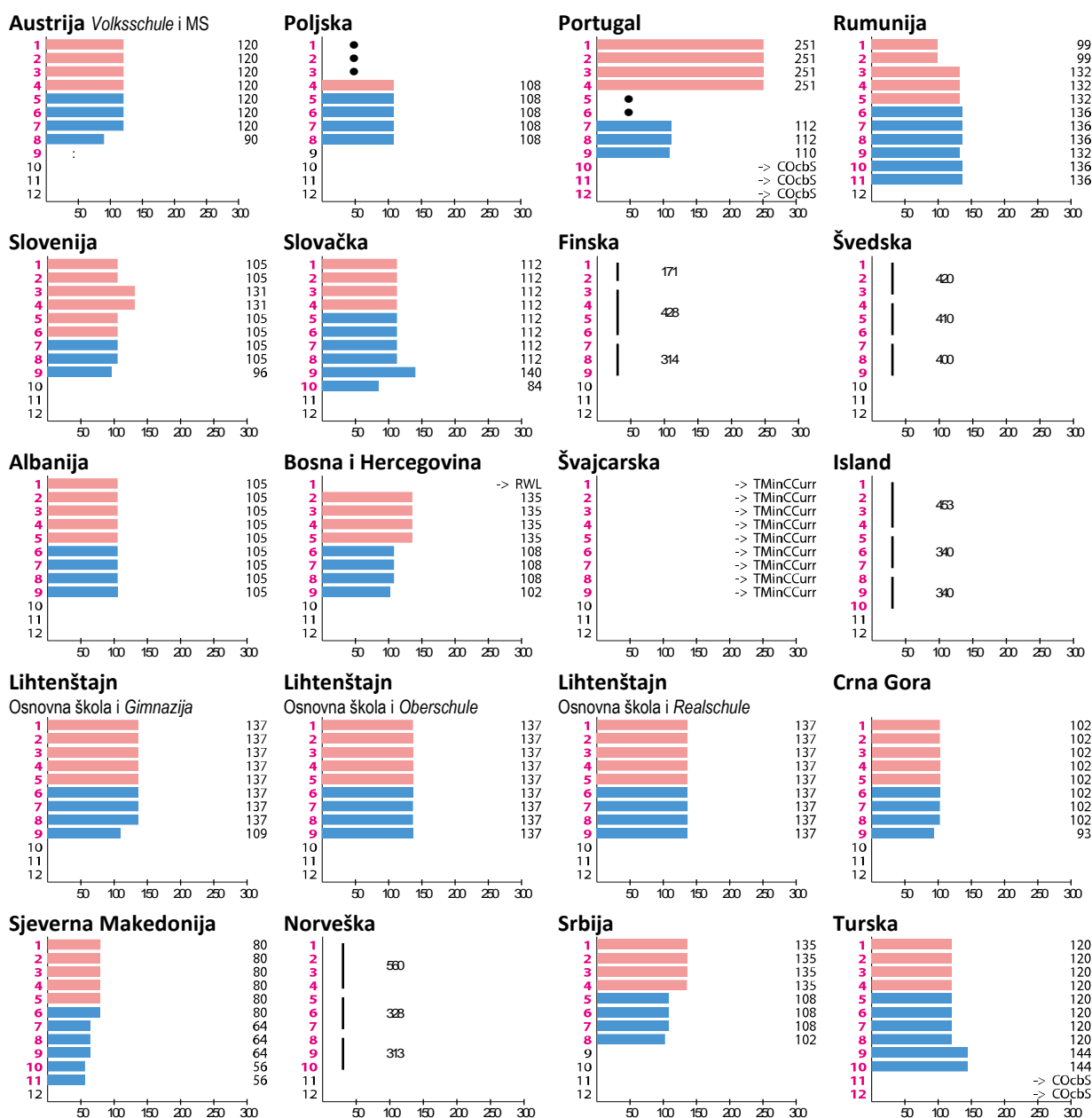
Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ■ Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) | x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

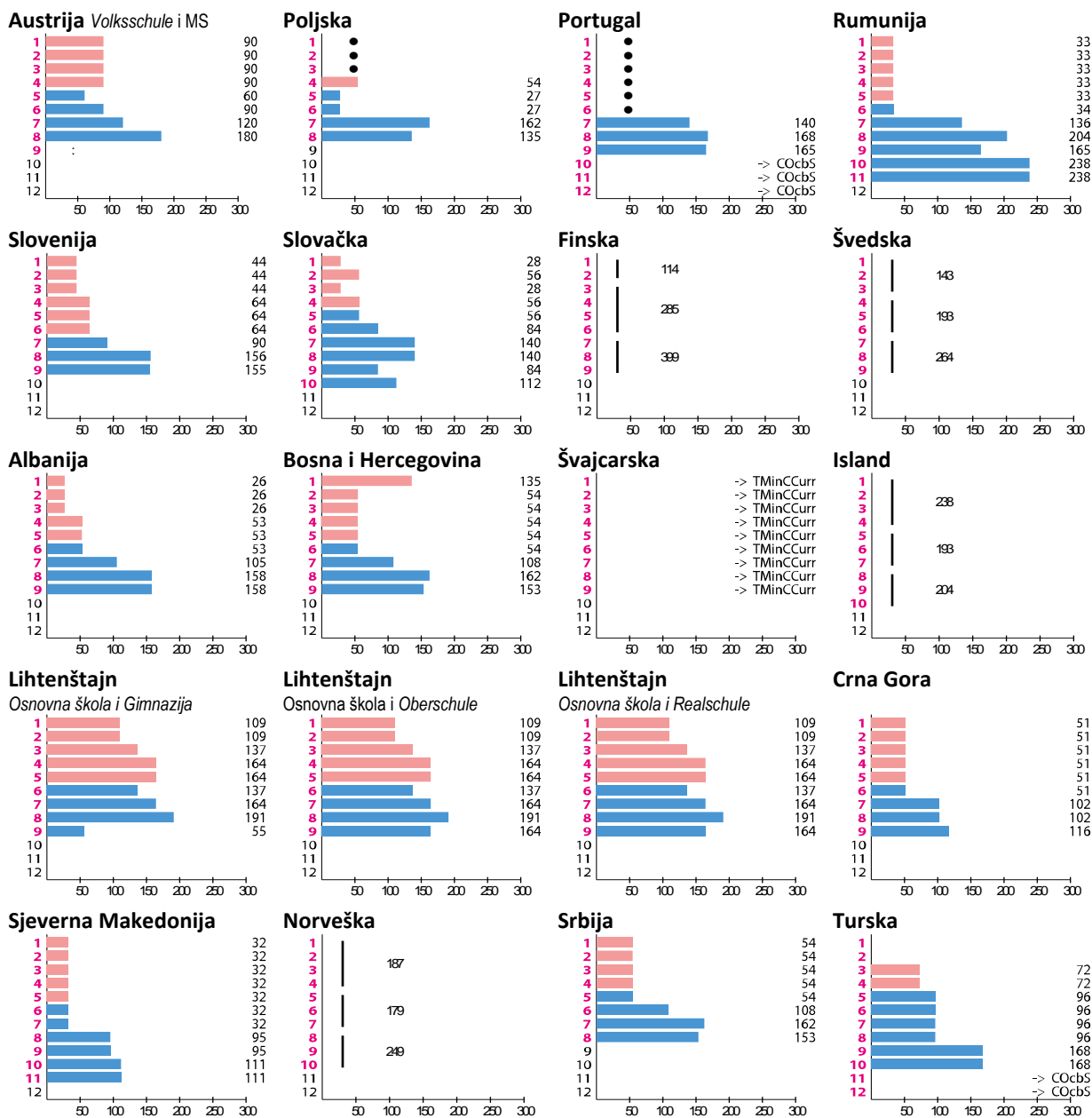
Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Zabilješke za pojedine zemlje:

Zajednica njemačkog govornog područja Belgije: Podaci uključuju vrijeme trajanja nastave (≤ IT) za tehnologiju u razredima od I do VIII. **Flamanska zajednica Belgije:** ≤ IT za tehnologiju razredima od I do VI. **Češka:** ≤ IT za društvene studije u razredima od I do V. **Irska:** ≤ IT za tehnologiju u razredima od I do VI. **Francuska:** ≤ IT za društvene studije i ICT u razredima od I do III i za tehnologiju u razredima od I do VI. **Hrvatska:** ≤ IT za društvene studije u razredima od I do IV. **Kipar:** ≤ IT za tehnologiju u razredima od I do IV. **Malta:** ≤ IT za tehnologiju u razredima od I do VI. **Austrija:** ≤ IT za društvene studije i tehnologiju u razredima od I do IV. **Švedska:** ≤ IT za tehnologiju u razredima od I do IX. **Bosna i Hercegovina:** ≤ IT za društvene studije u razredima od I do IV. **Lihtenštajn:** ≤ IT za društvene studije (osnovno obrazovanje *Oberschule* i *Realschule*). **Crna Gora:** ≤ IT za društvene studije u razredima od I do III i tehnologiju razrede I–IV. **Srbija:** ≤ IT za društvene studije u razredima od I–IV.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

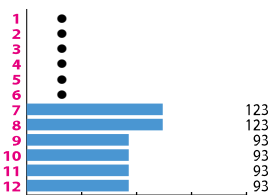
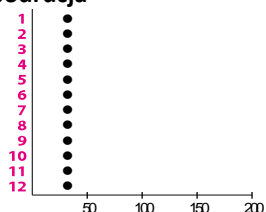
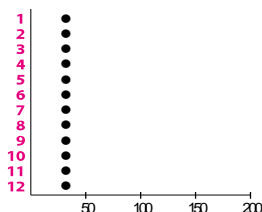
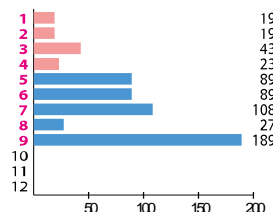
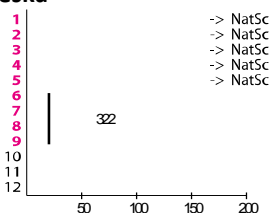
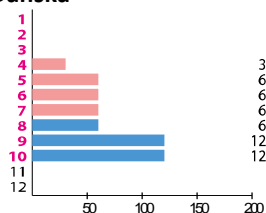
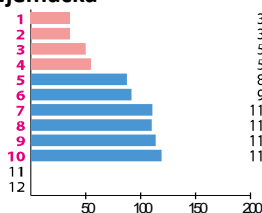
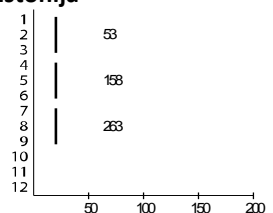
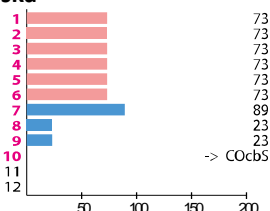
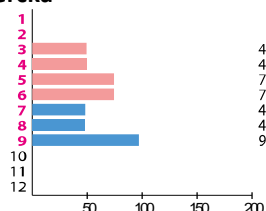
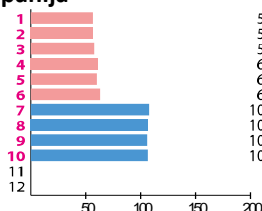
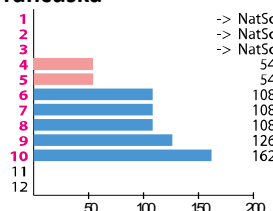
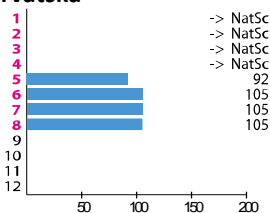
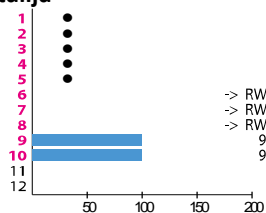
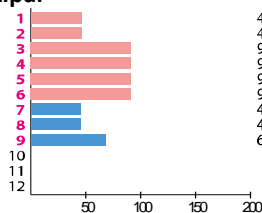
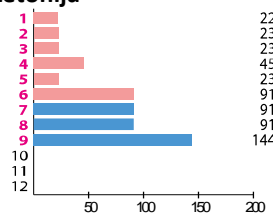
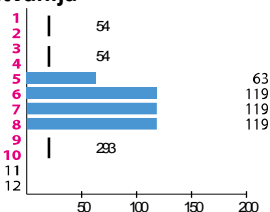
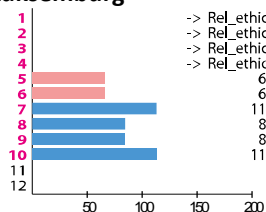
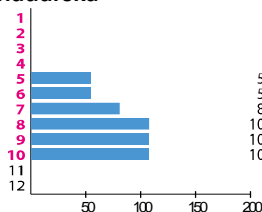
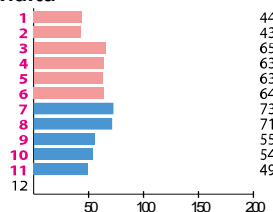
● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

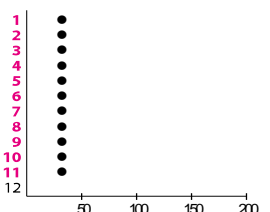
x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

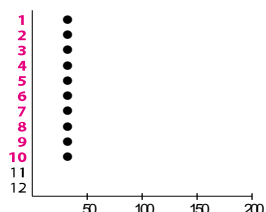
DRUŠTVENE STUDIJE

Belgija – Francuska zajednica

Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

Belgija – Flamanska zajednica

Bugarska

Češka

Danska

Njemačka

Estonija

Irska

Grčka

Španija

Francuska

Hrvatska

Italija

Kipar

Letonija

Litvanija

Luksemburg

Mađarska

Malta

Holandija

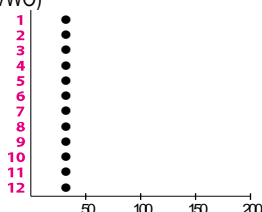
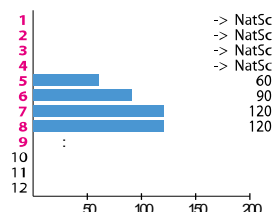
Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VVO)

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

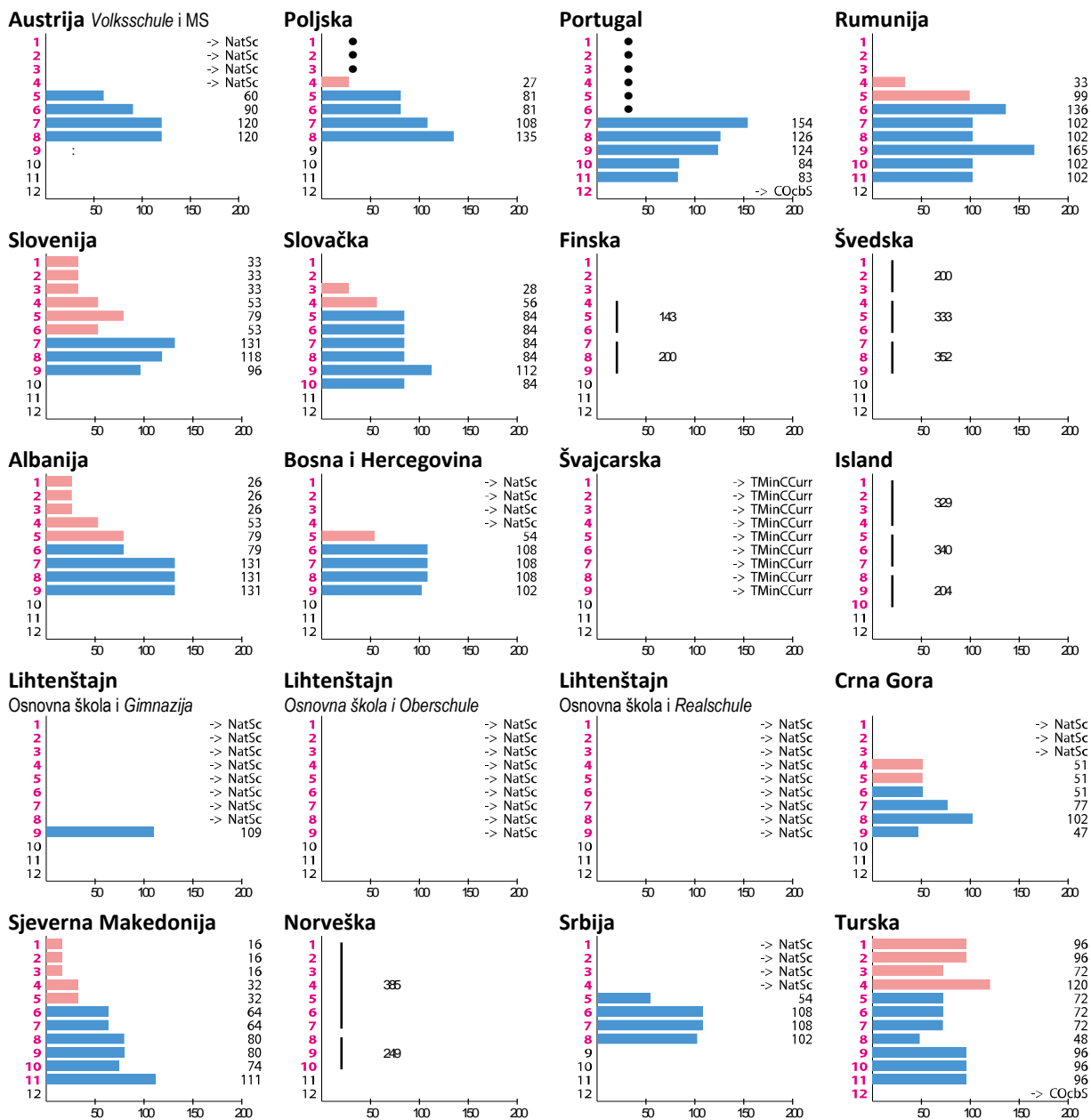
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

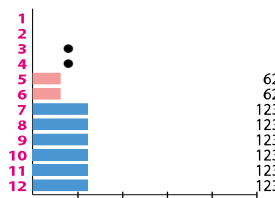
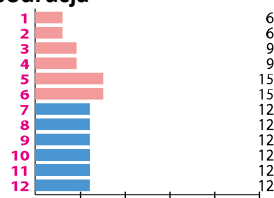
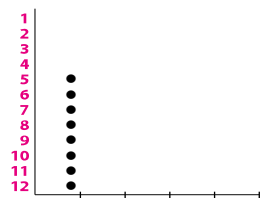
● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

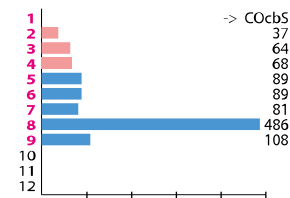
x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

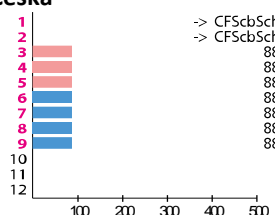
JEZIK BR. 2

Belgija –
Francuska zajednicaBelgija – Zajednica
njemačkog govornog
područjaBelgija –
Flamanska zajednica

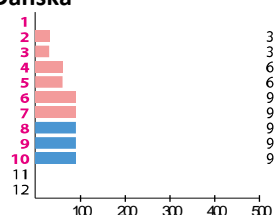
Bugarska

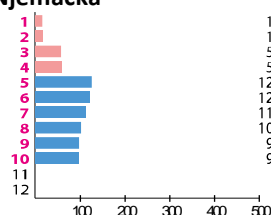
Češka

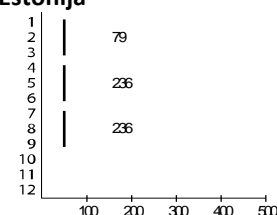
Danska

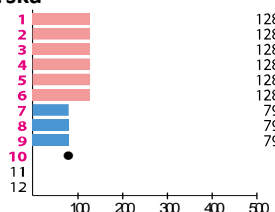
Njemačka

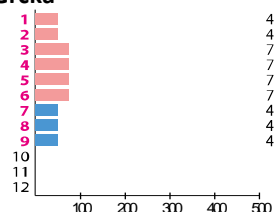
Estonija

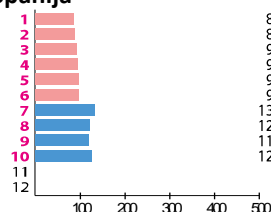
Irska

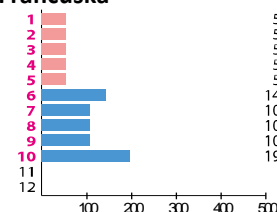
Grčka

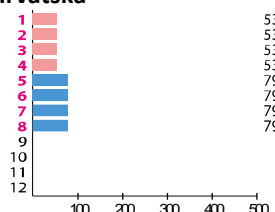
Španija

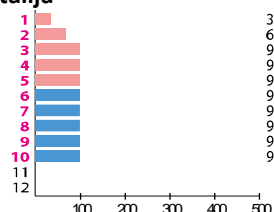
Francuska

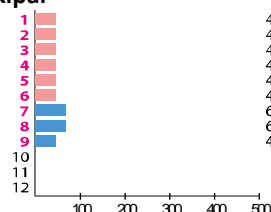
Hrvatska

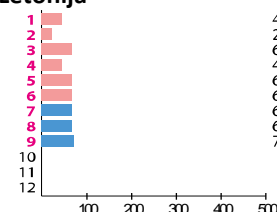
Italija

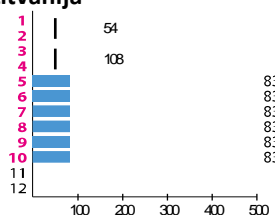
Kipar

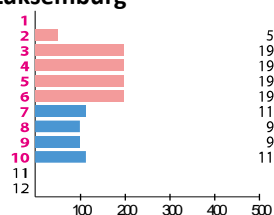
Letonija

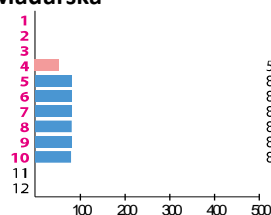
Litvanija

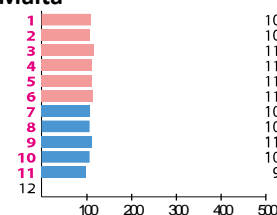
Luksenburg

Mađarska

Malta

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

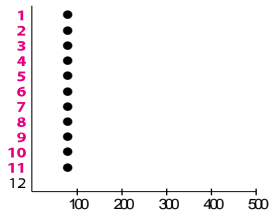
-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

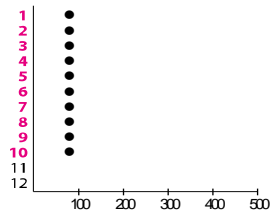
Holandija

Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

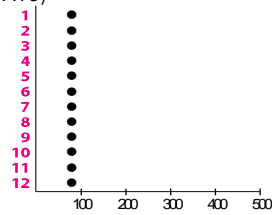
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

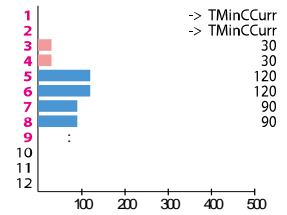

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VVO)

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

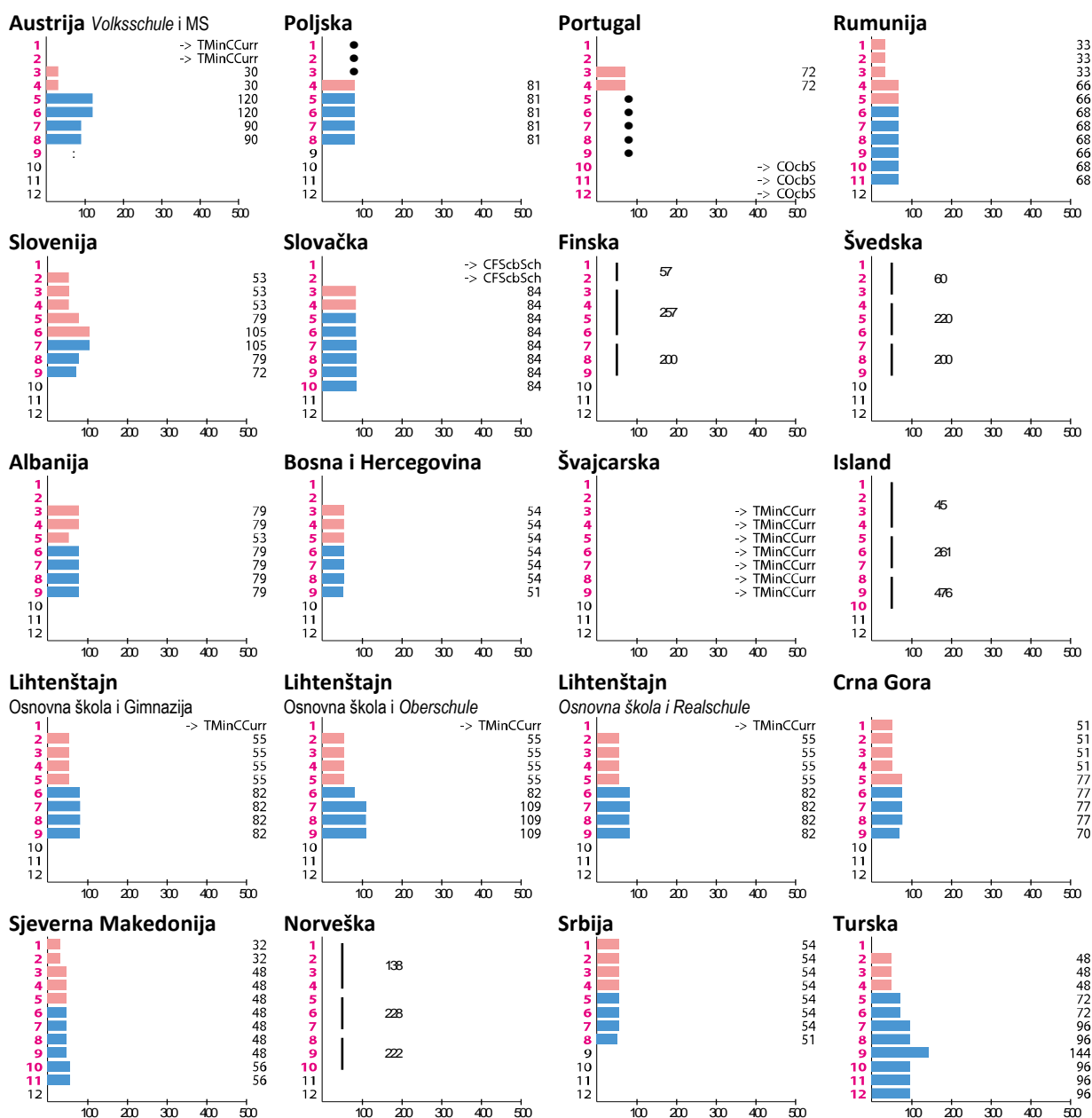
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✘ Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

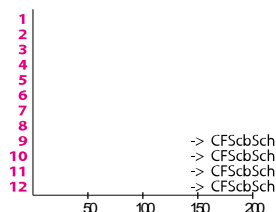
Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ■ Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po školskim godinama

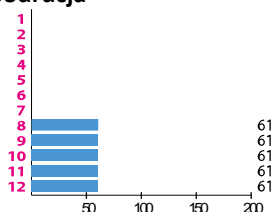
Izvor: Eurydice.

JEZIK BR. 3

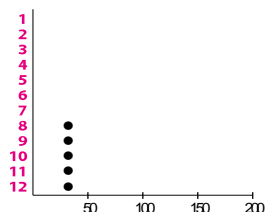
Belgija – Francuska zajednica

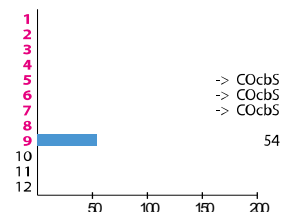
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

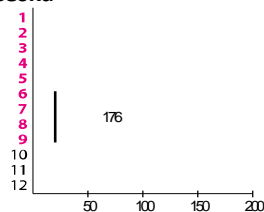
Belgija – Flamanska zajednica

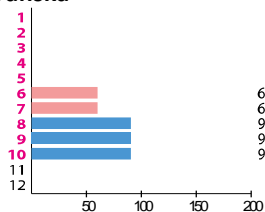
Bugarska

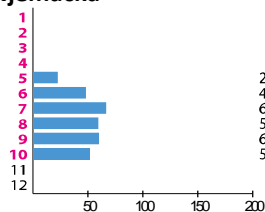
Češka

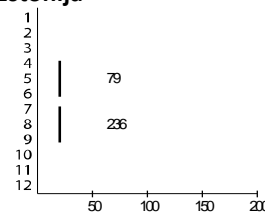
Danska

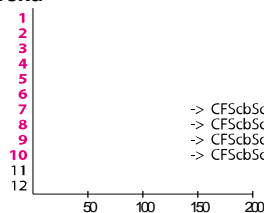
Njemačka

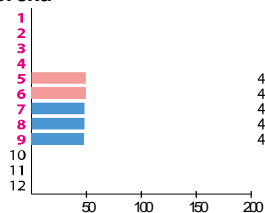
Estonija

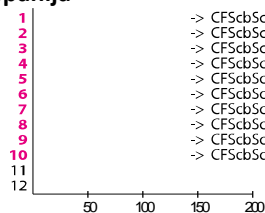
Irska

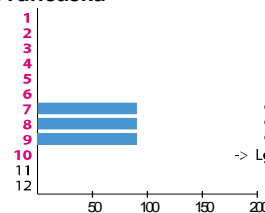
Grčka

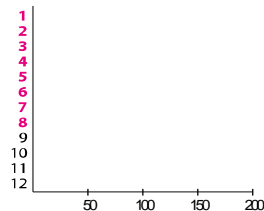
Španija

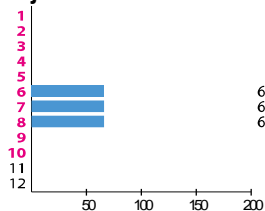
Francuska

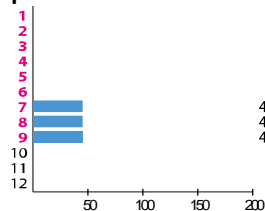
Hrvatska

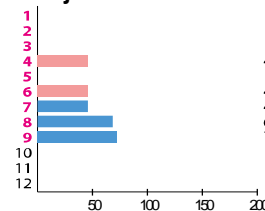
Italija

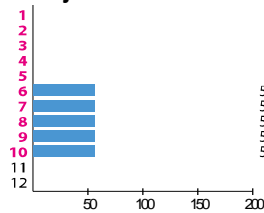
Kipar

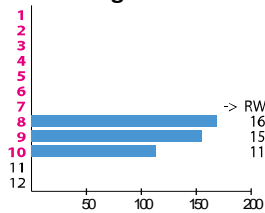
Letonija

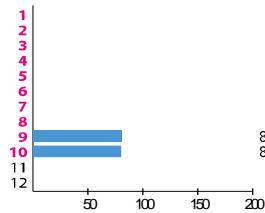
Litvanija

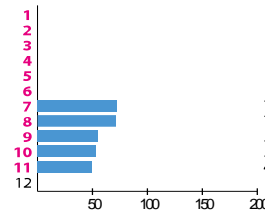
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

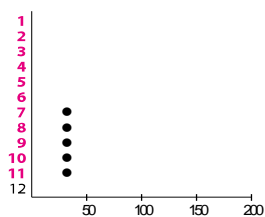
Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

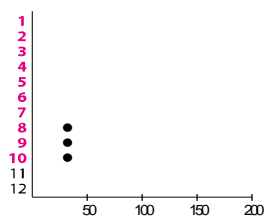
Izvor: Eurydice.

Holandija

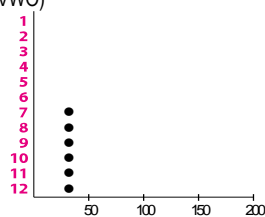
Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

Holandija

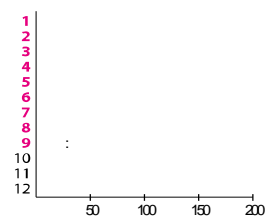
Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VWO)

Austrija Volksschule i

AHS (Realgymnasium)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

Osnovni nivo

Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

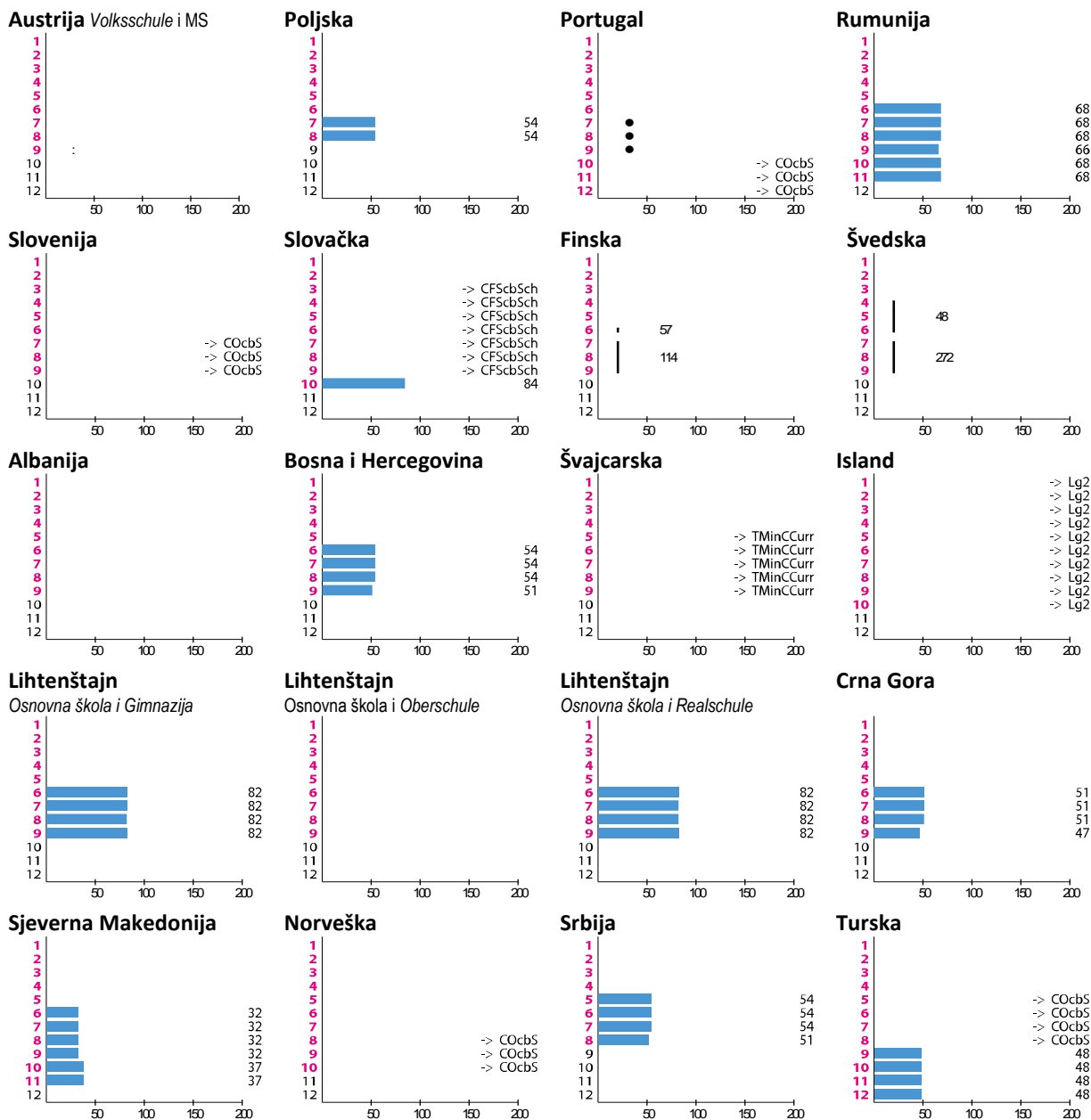
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

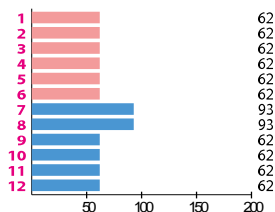
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

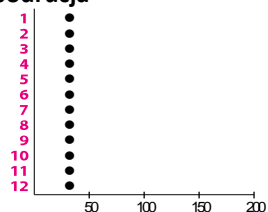
Izvor: Eurydice.

FIZIČKO OBRAZOVANJE I ZDRAVLJE

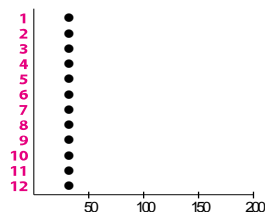
**Belgija –
Francuska zajednica**

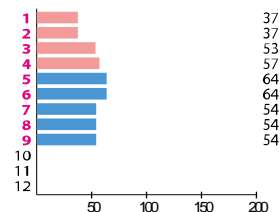
**Belgija – Zajednica
njemačkog govornog
područja**

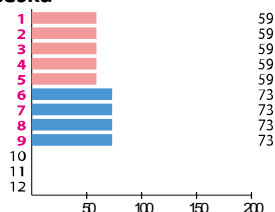
**Belgija –
Flamanska zajednica**

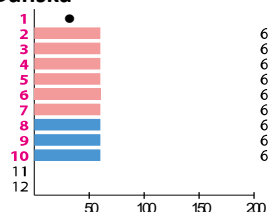
Bugarska

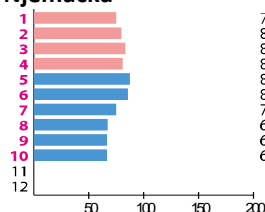
Češka

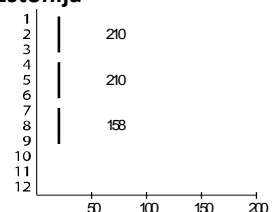
Danska

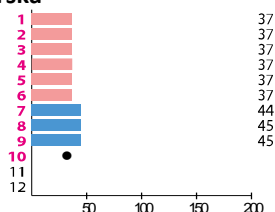
Njemačka

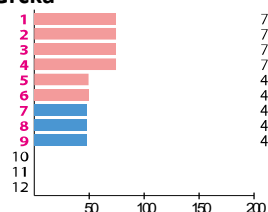
Estonija

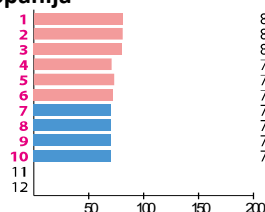
Irska

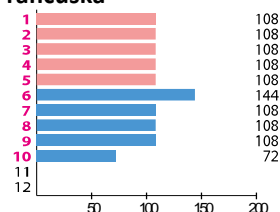
Grčka

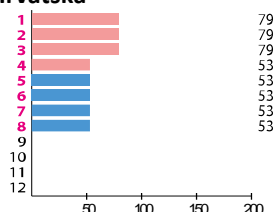
Španija

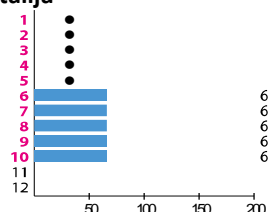
Francuska

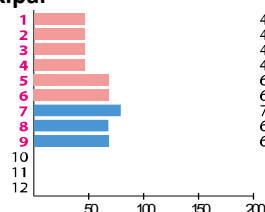
Hrvatska

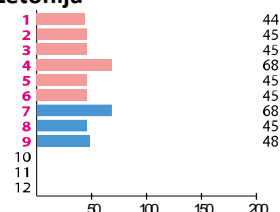
Italija

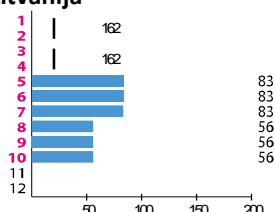
Kipar

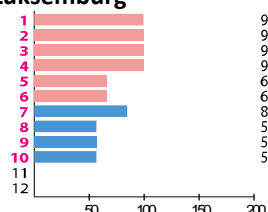
Letonija

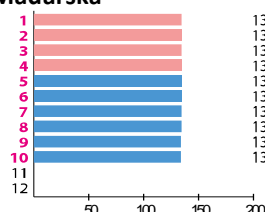
Litvanija

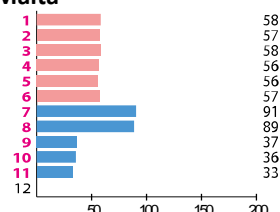
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

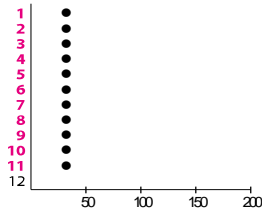
-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✘ Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

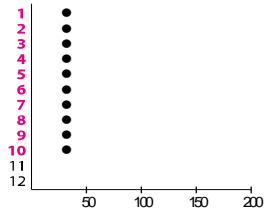
Holandija

Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

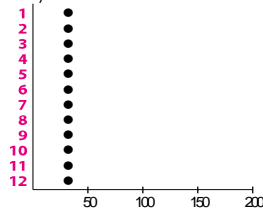
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

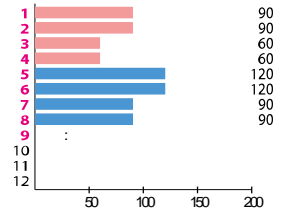

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VVO)

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

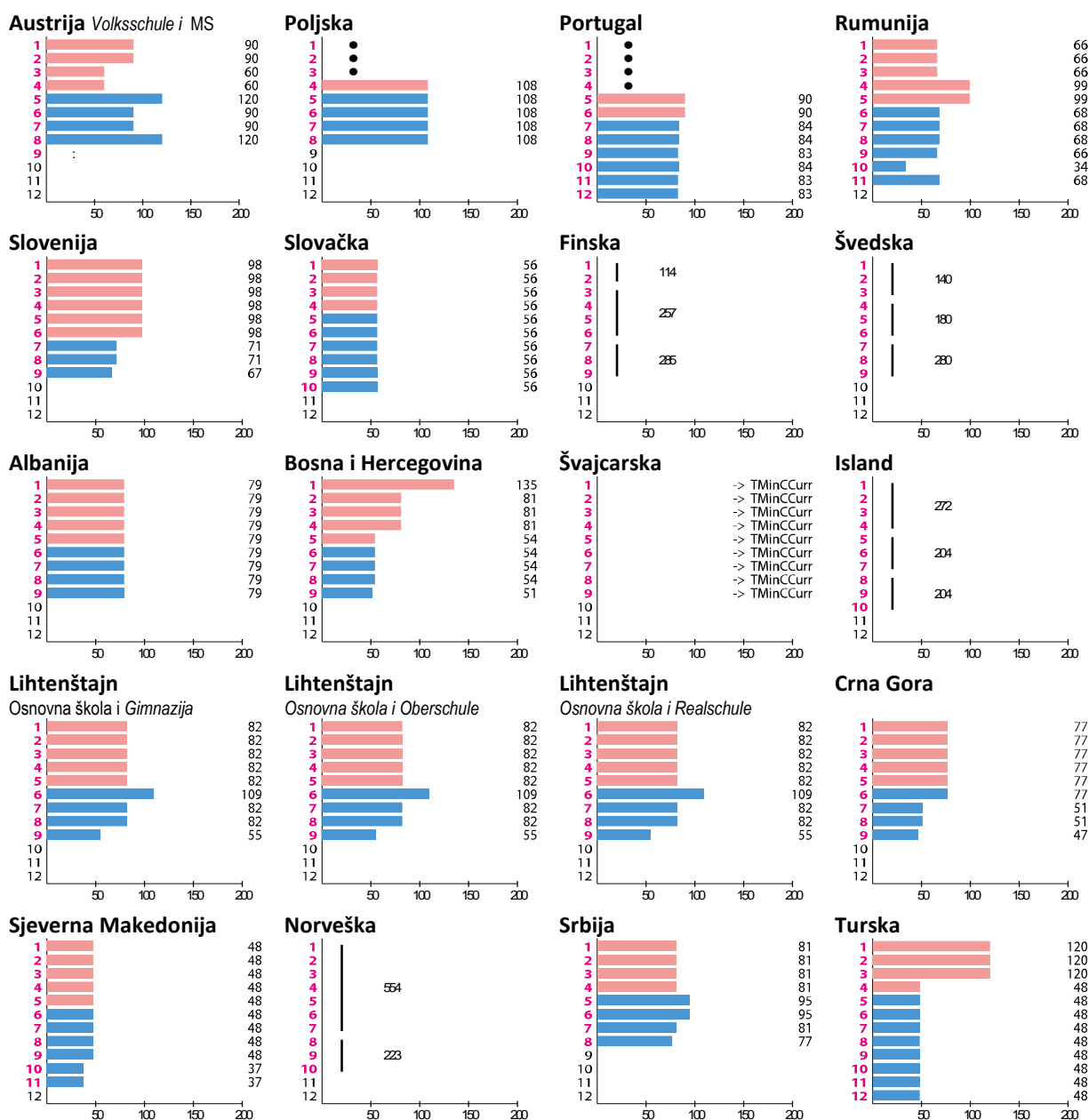
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

✘ Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

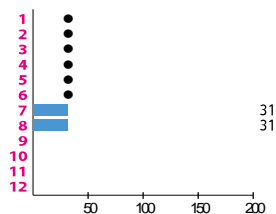
Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) X Broj propisanih sati po školskim godinama

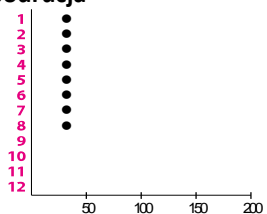
Izvor: Eurydice.

UMJETNIČKO OBRAZOVANJE

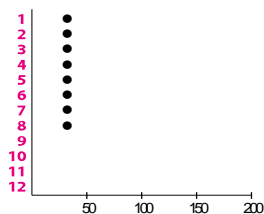
Belgija – Francuska zajednica

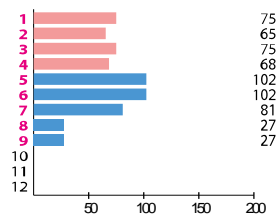
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

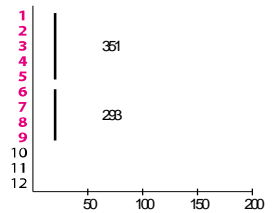
Belgija – Flamanska zajednica

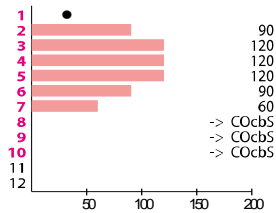
Bugarska

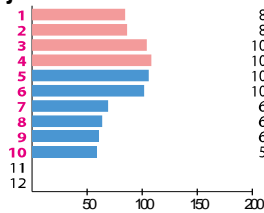
Češka

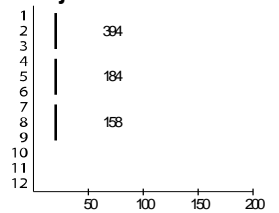
Danska

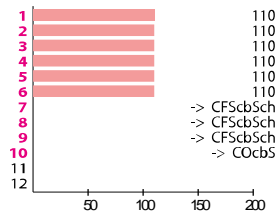
Njemačka

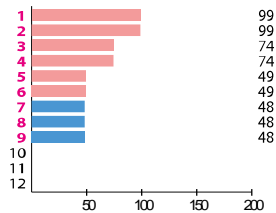
Estonija

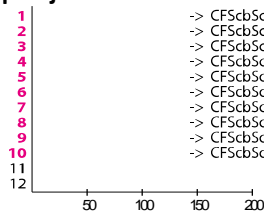
Irska

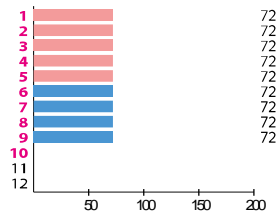
Grčka

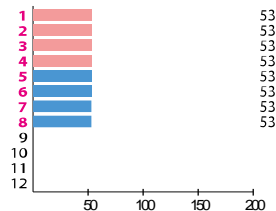
Španija

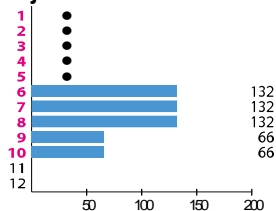
Francuska

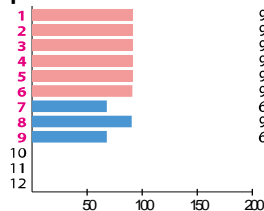
Hrvatska

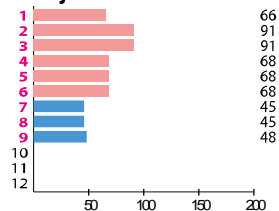
Italija

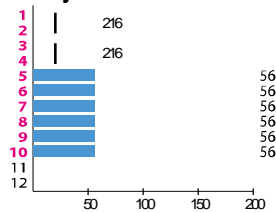
Kipar

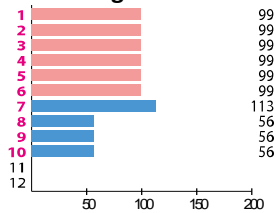
Letonija

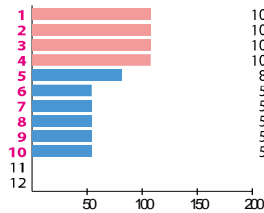
Litvanija

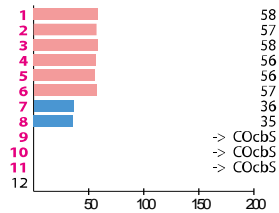
Luksemburg

Mađarska

Malta

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

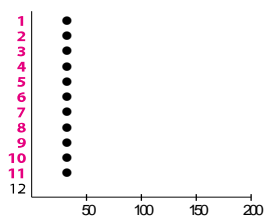
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama **Izvor:** Eurydice.

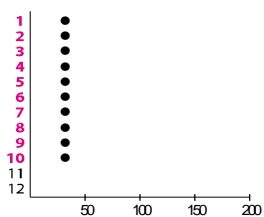
Holandija

Osnovna škola i više opšte srednje obrazovanje (HAVO)

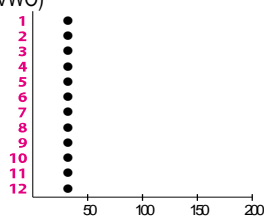
Holandija

Osnovna škola i predstručno srednje obrazovanje (VMBO)

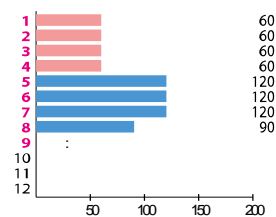

Holandija

Osnovna škola i pripremno preduniverzitetsko obrazovanje (VWO)

Austrija *Volksschule* i AHS (*Realgymnasium*)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

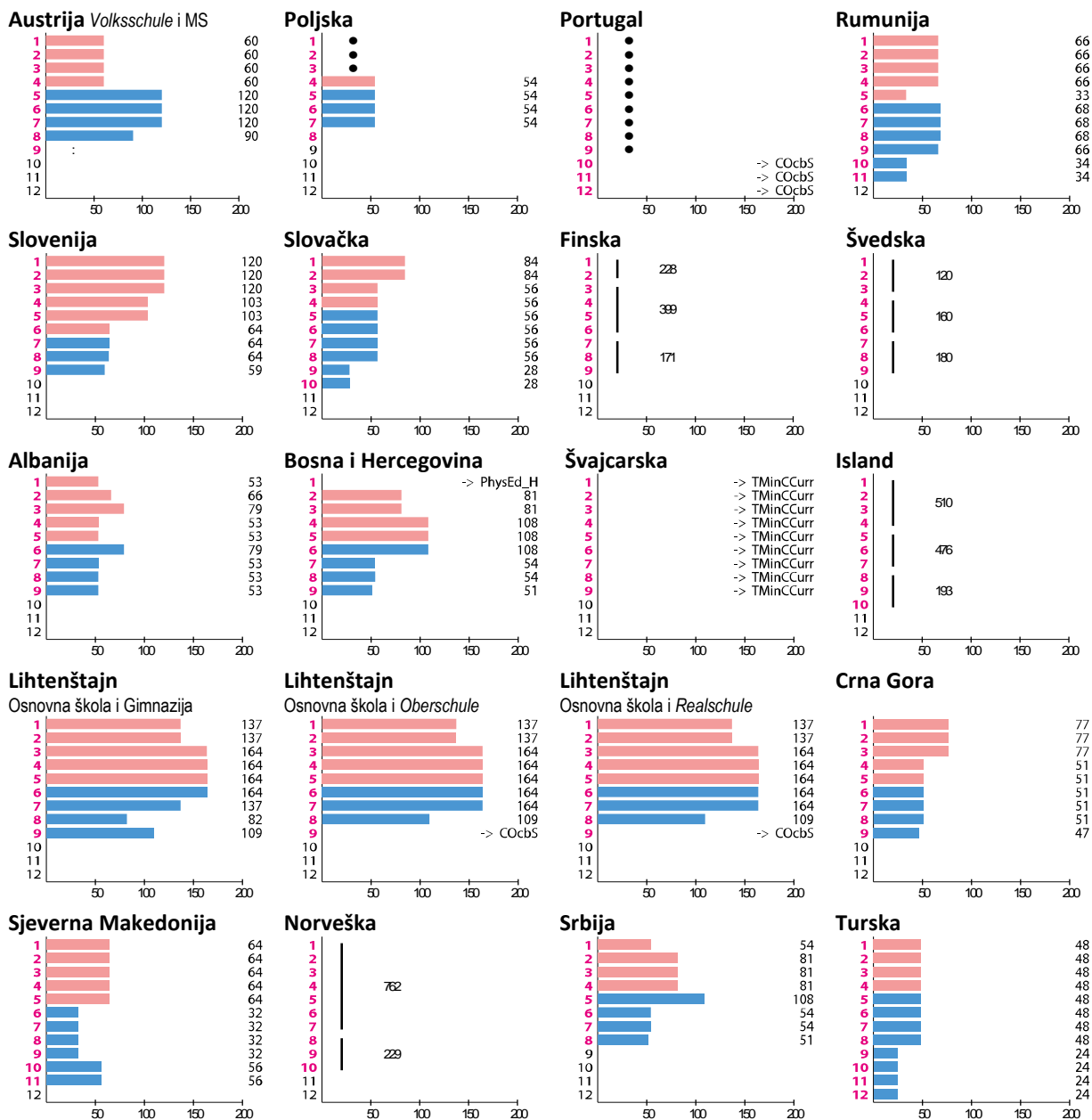
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Preporučeno godišnje vrijeme trajanja nastave u redovnom obaveznom obrazovanju u Evropi – 2020/2021. godina

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ● Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

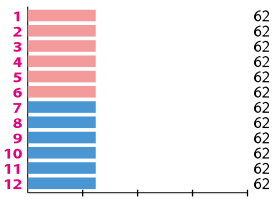
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

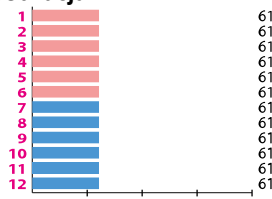
Izvor: Eurydice.

RELIGIJA/ETIKA/MORALNO OBRAZOVANJE

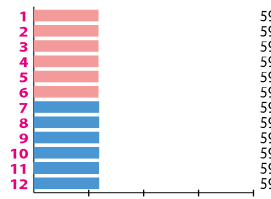
Belgija – Francuska zajednica

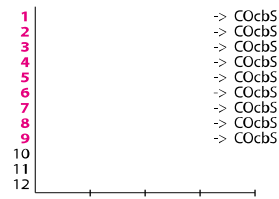
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

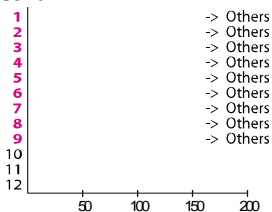
Belgija – Flamanska zajednica

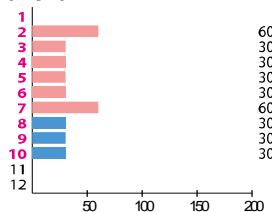
Bugarska

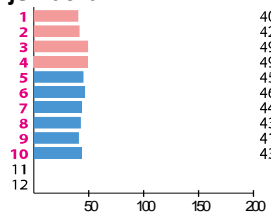
Češka

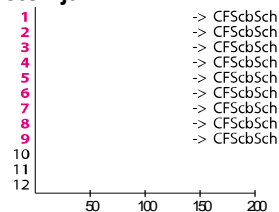
Danska

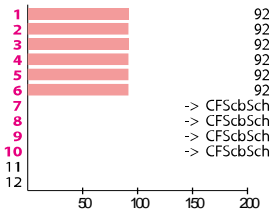
Njemačka

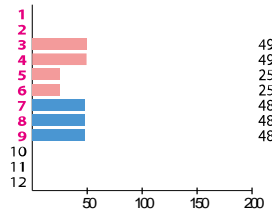
Estonija

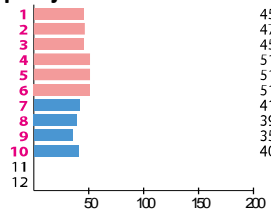
Iraska

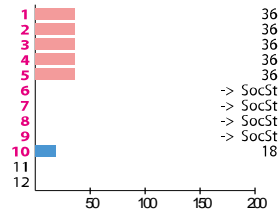
Grčka

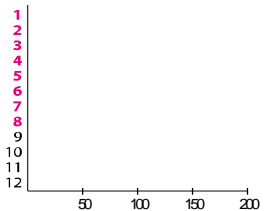
Španija

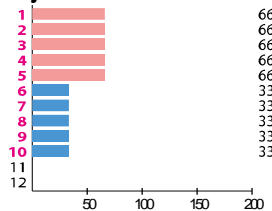
Francuska

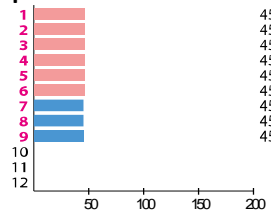
Hrvatska

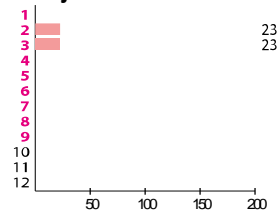
Italija

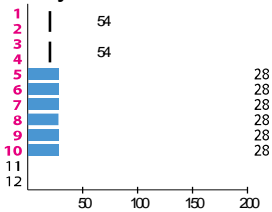
Kipar

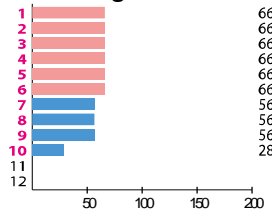
Letonija

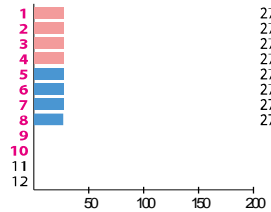
Litvanija

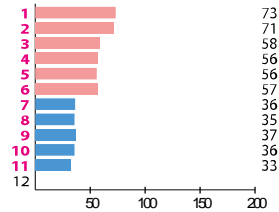
Luksemburg

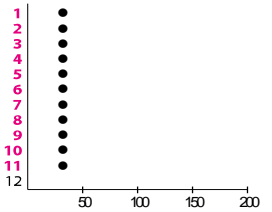
Mađarska

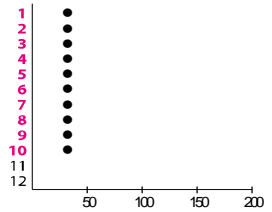
Malta

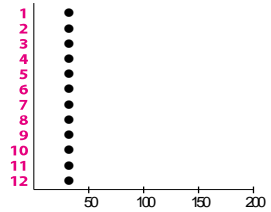
Holandija Osnovna škola i HAVO

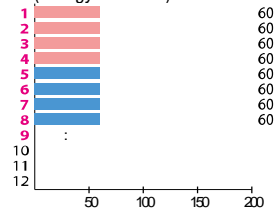
Holandija Osnovna škola i VMBO

Holandija Osnovna škola i VWO

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

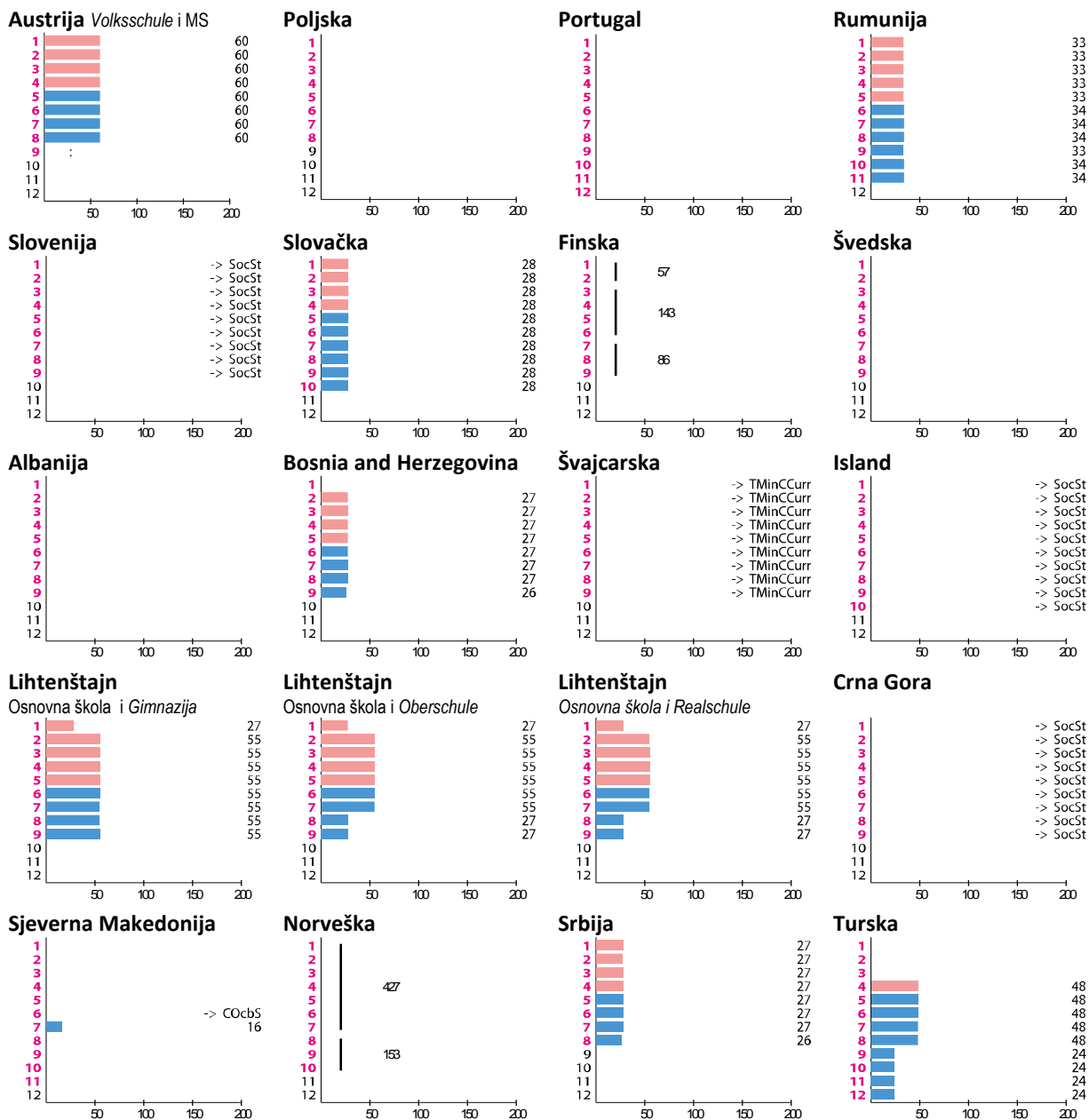
Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija ● Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) ● X Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

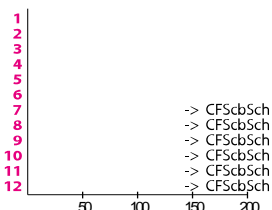
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

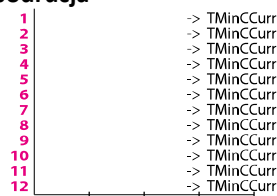
Izvor: Eurydice.

ICT

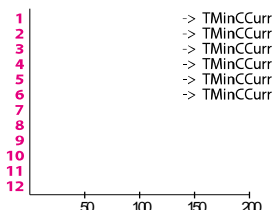
Belgija – Francuska zajednica

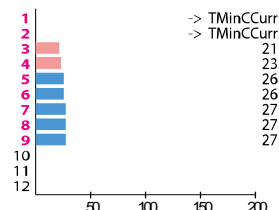
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

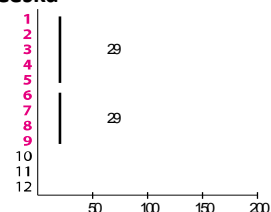
Belgija – Flamanska zajednica

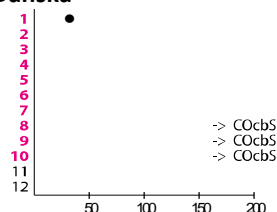
Bugarska

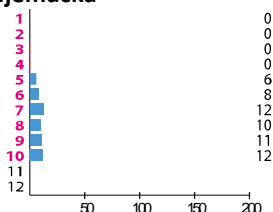
Češka

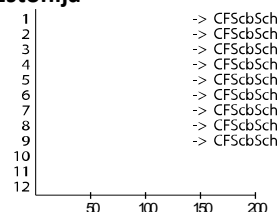
Danska

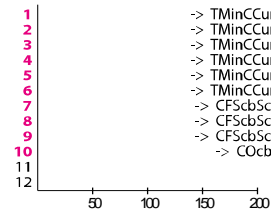
Njemačka

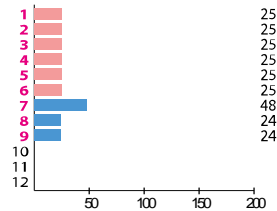
Estonija

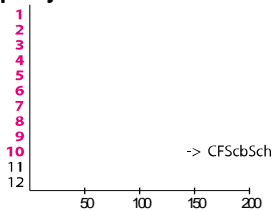
Irska

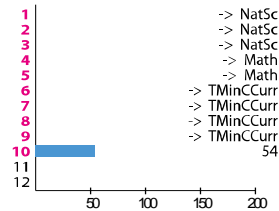
Grčka

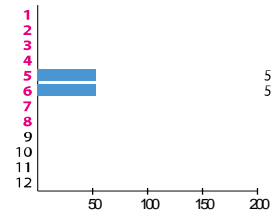
Španija

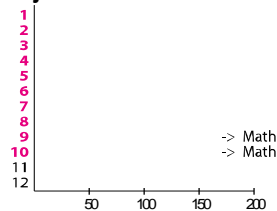
Francuska

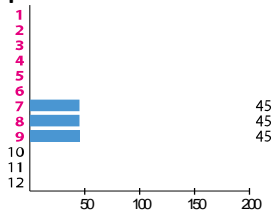
Hrvatska

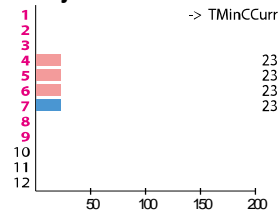
Italija

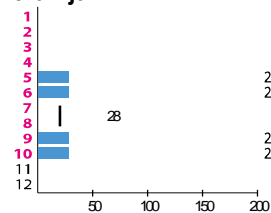
Kipar

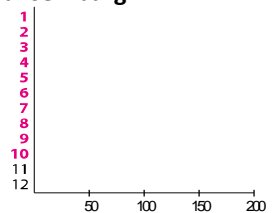
Letonija

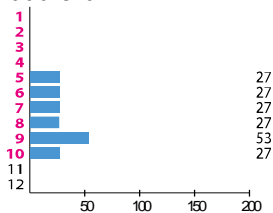
Litvanija

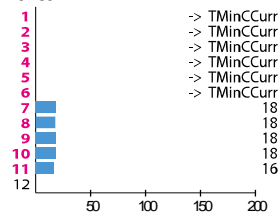
Luksemburg

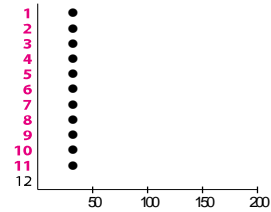
Mađarska

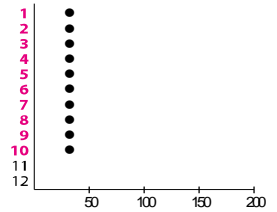
Malta

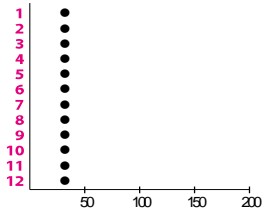
Holandija Osnovna škola iHAVO

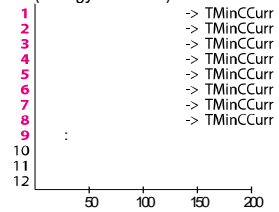
Holandija Osnovna škola i VMBO

Holandija Osnovna škola i VWO

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

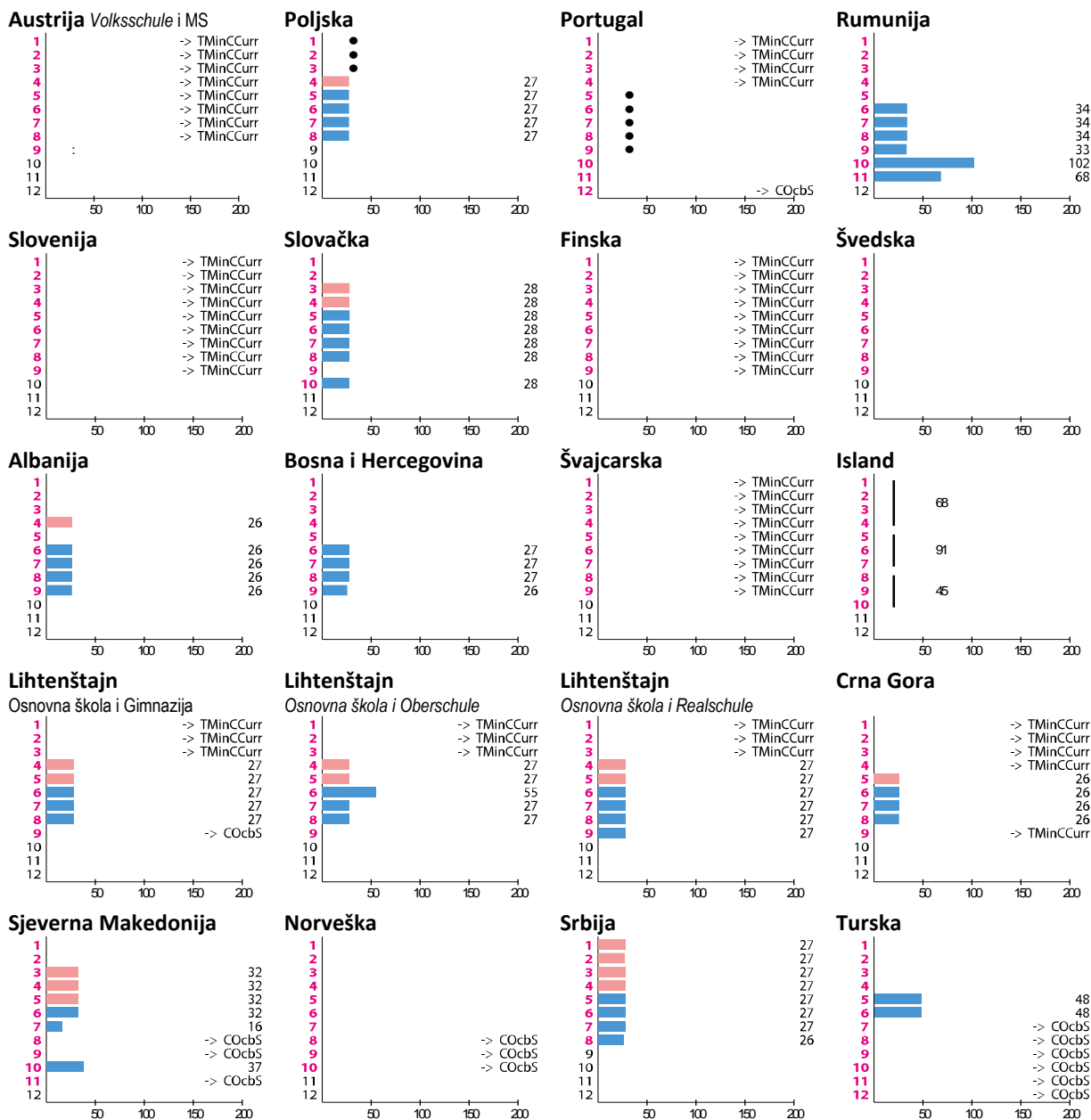

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini Vertikalna osa: Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) X Broj propisanih sati po školskim godinama Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

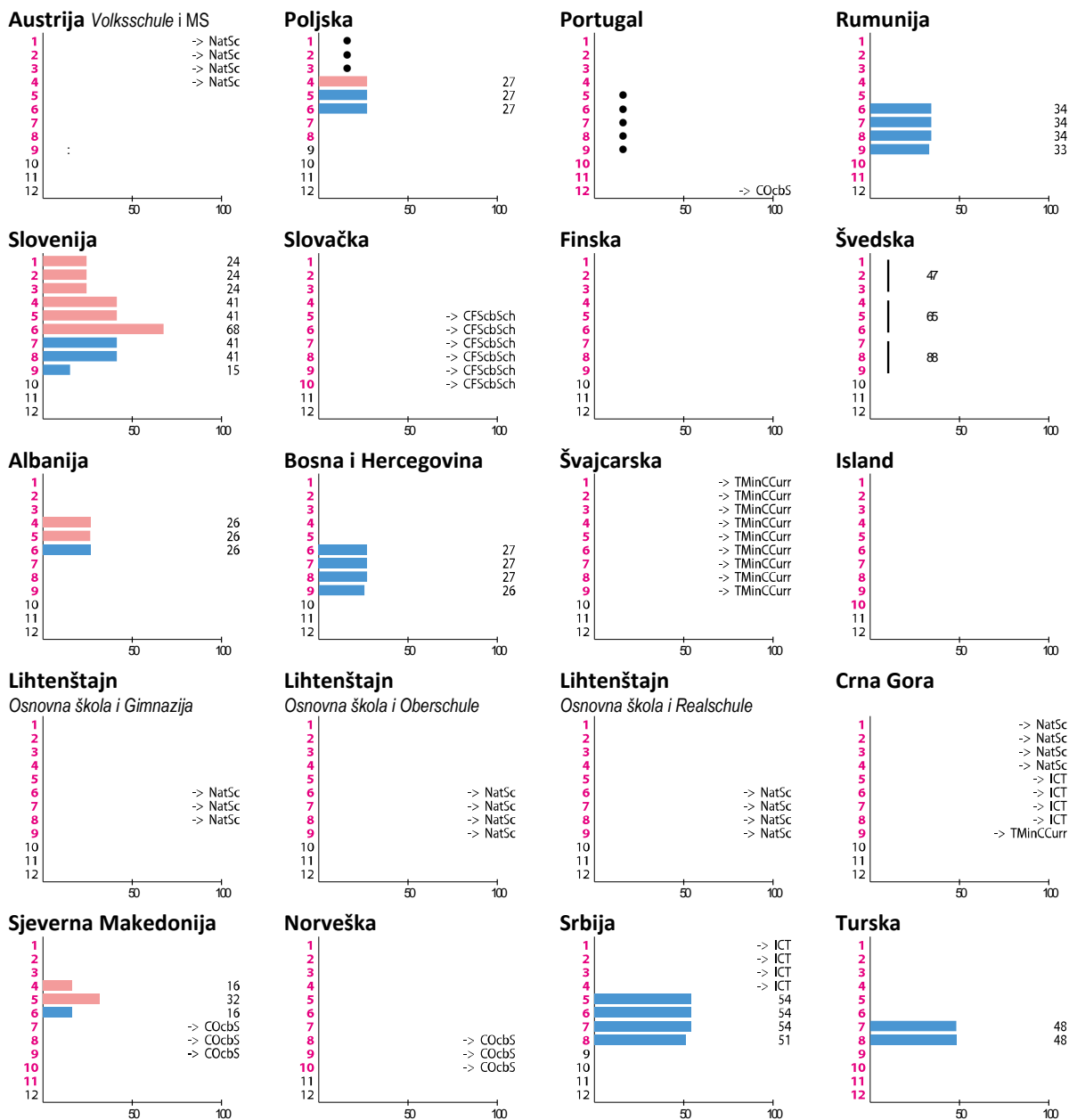
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ● Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

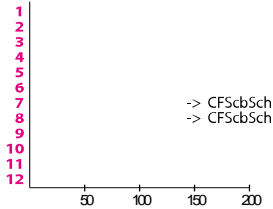
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

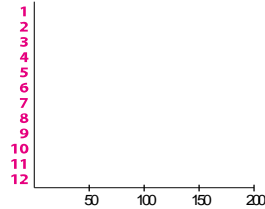
Izvor: Eurydice.

PRAKTIČNE I STRUČNE VJEŠTINE

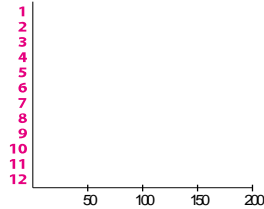
Belgija – Francuska zajednica

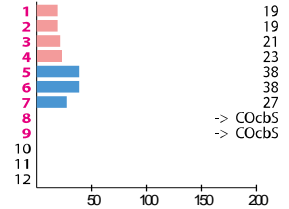
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

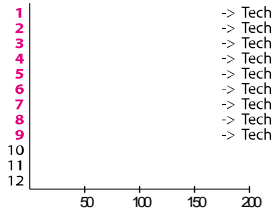
Belgija – Flamanska zajednica

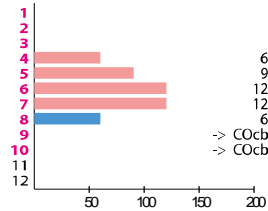
Bugarska

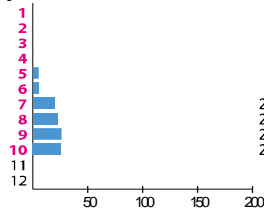
Češka

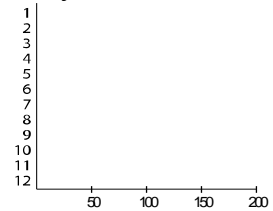
Danska

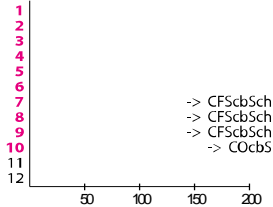
Njemačka

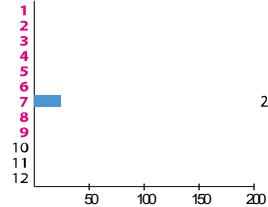
Estonija

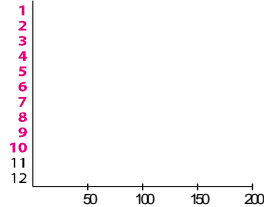
Irska

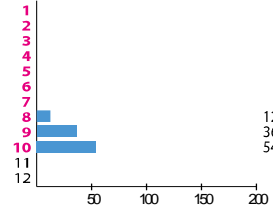
Grčka

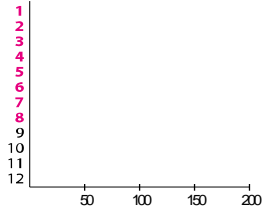
Španija

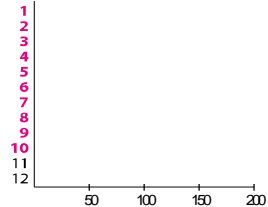
Francuska

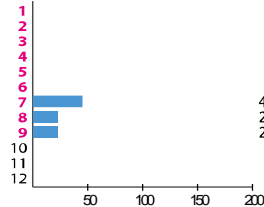
Hrvatska

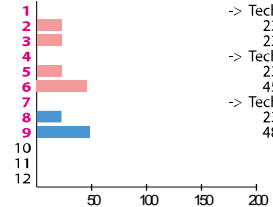
Italija

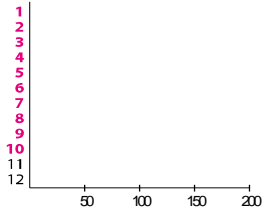
Kipar

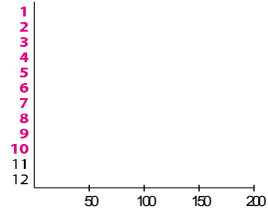
Letonija

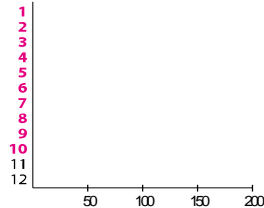
Litvanija

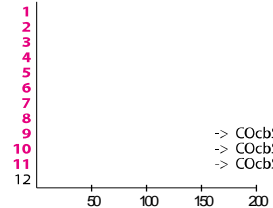
Luksemburg

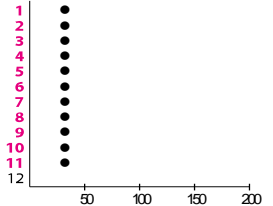
Mađarska

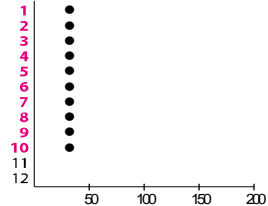
Malta

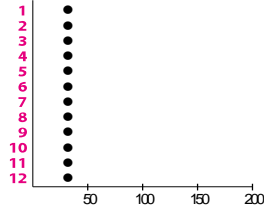
Holandija Osnovna škola i HAVO

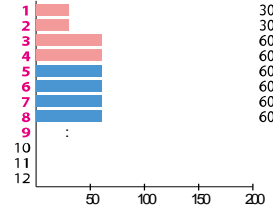
Holandija Osnovna škola i VMBO

Holandija Osnovna škola i VWO

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

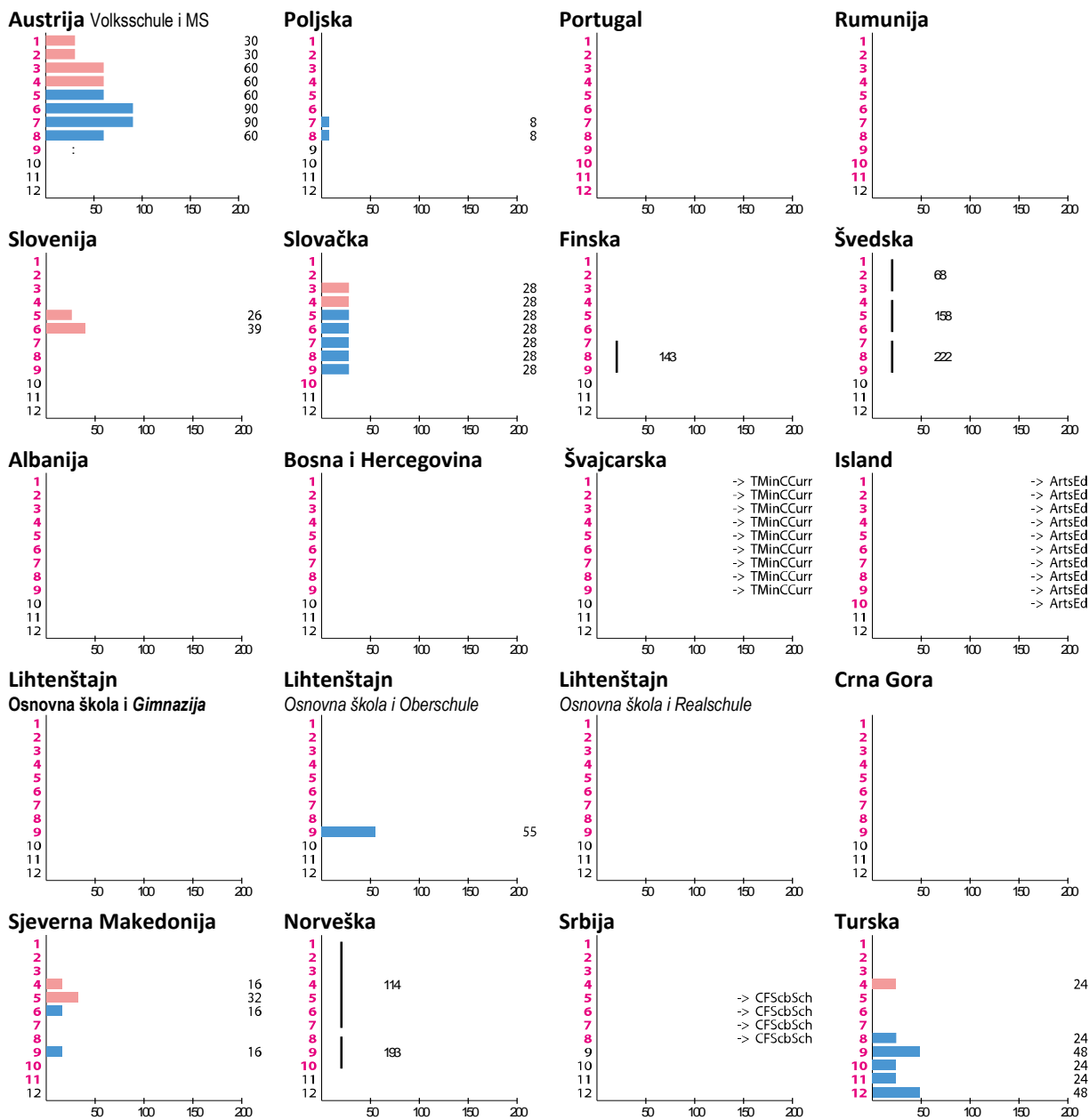
Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna os: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna os:** Razredi ■ Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) X Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

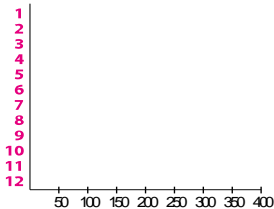
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

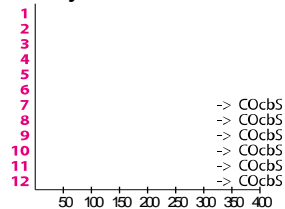
Izvor: Eurydice.

OSTALI PREDMETI

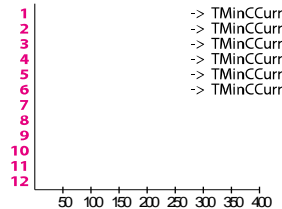
Belgija – Francuska zajednica

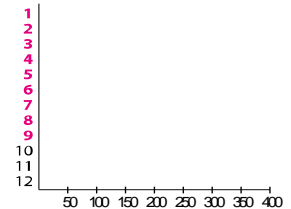
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

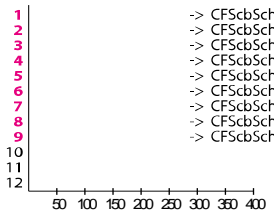
Belgija – Flamanska zajednica

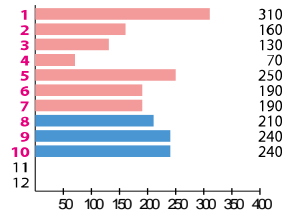
Bugarska

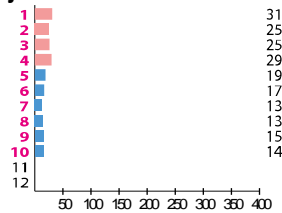
Češka

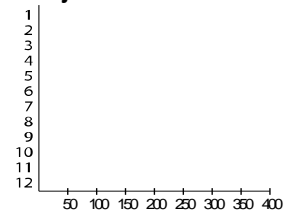
Danska

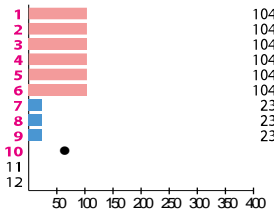
Njemačka

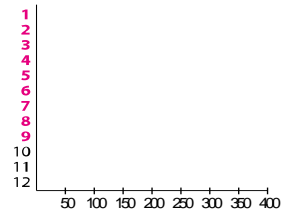
Estonija

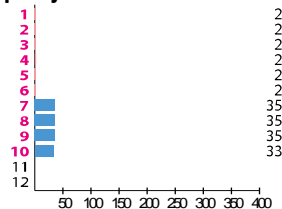
Irska

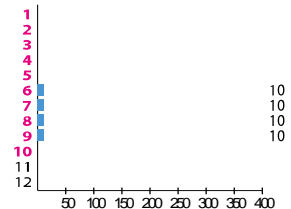
Grčka

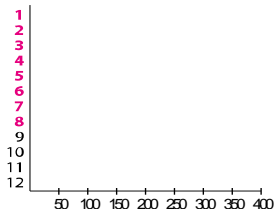
Španija

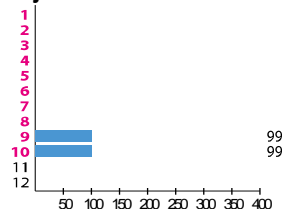
Francuska

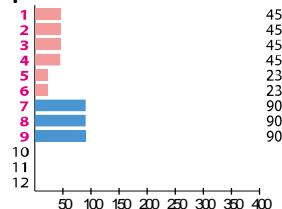
Hrvatska

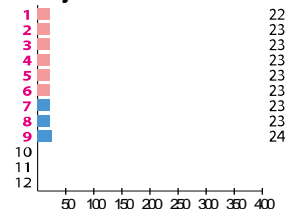
Italija

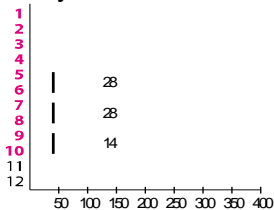
Kipar

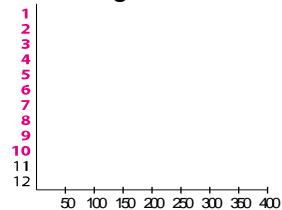
Letonija

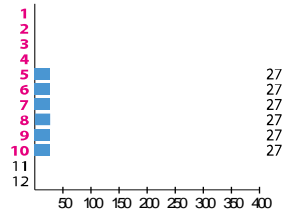
Litvanija

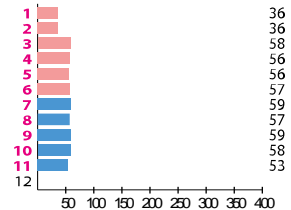
Luksemburg

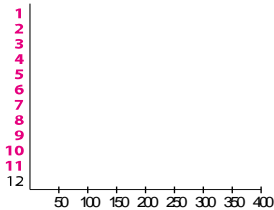
Mađarska

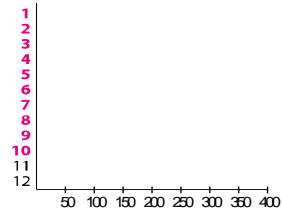
Malta

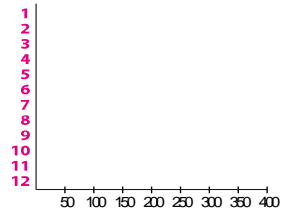
Holandija
Osnovna škola iHAVO

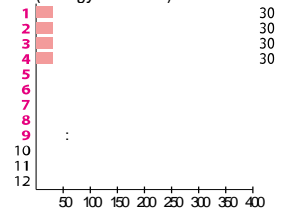
Holandija
Osnovna škola i VMBO

Holandija
Osnovna škola i VWO

Austrija Volksschule i AHS (Realgymnasium)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

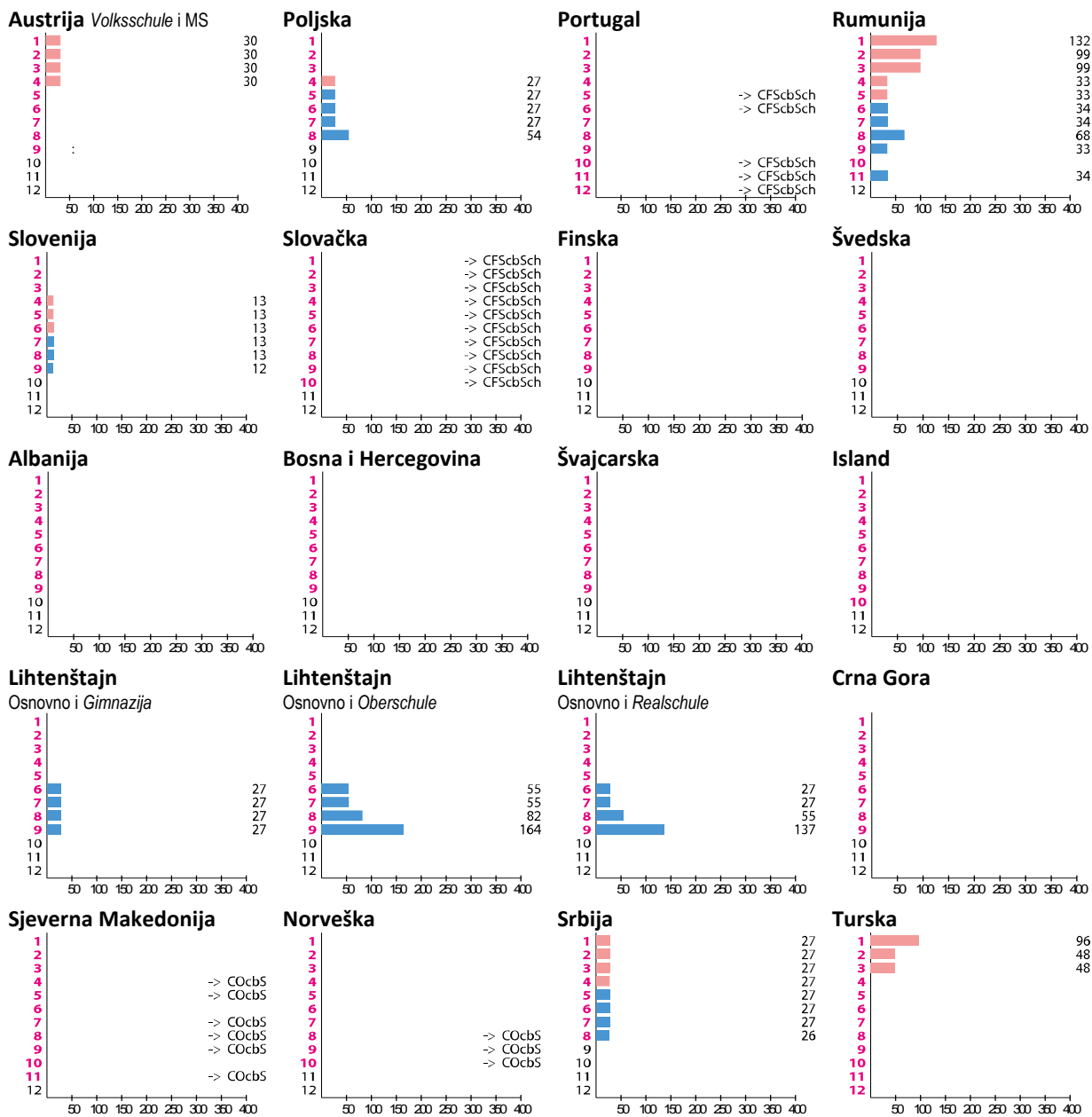
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ● Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

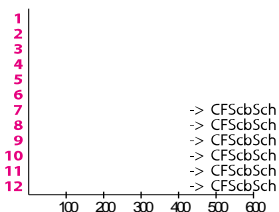
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

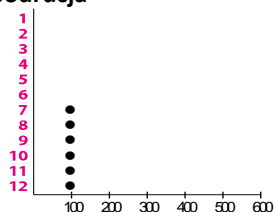
Izvor: Eurydice.

OBAVEZNI IZBORNI PREDMETI KOJE BIRAJU UČENICI

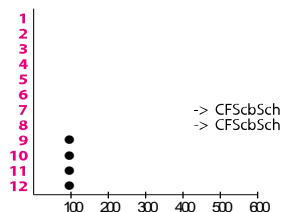
**Belgija –
Francuska zajednica**

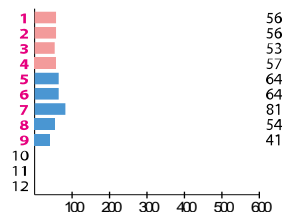
**Belgija – Zajednica
njemačkog govornog
područja**

**Belgija –
Flamanska zajednica**

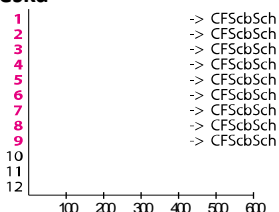

Bugarska

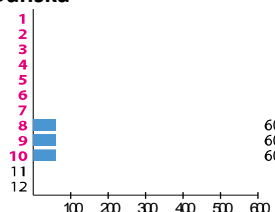

56
56
53
57
64
64
81
54
41

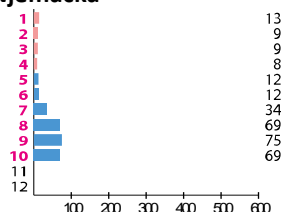
Češka

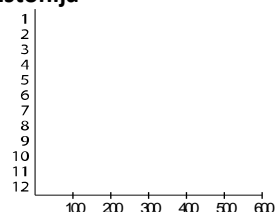
Danska

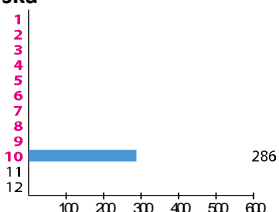
Njemačka

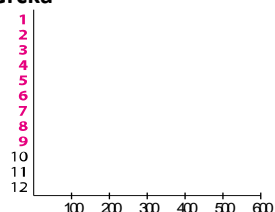
Estonija

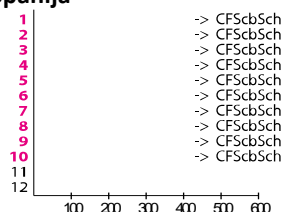
Irska

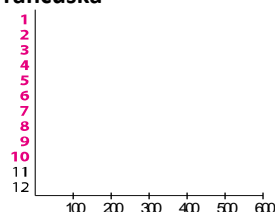
Grčka

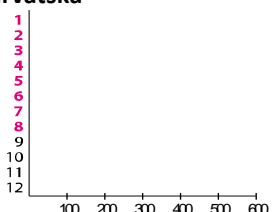
Španija

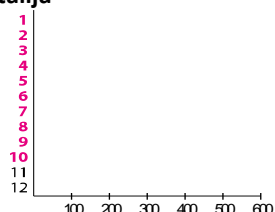
Francuska

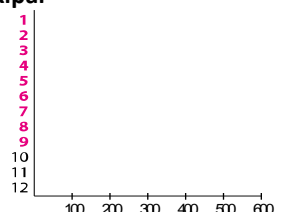
Hrvatska

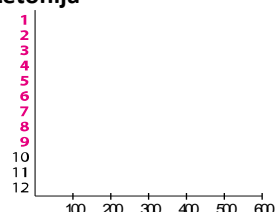
Italija

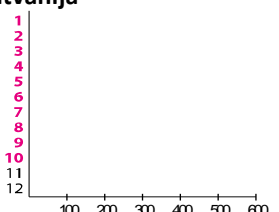
Kipar

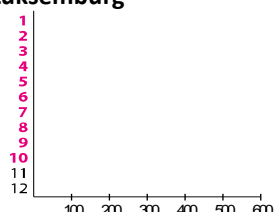
Letonija

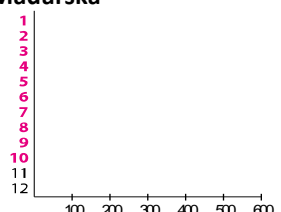
Litvanija

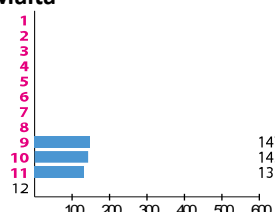
Luksemburg

Mađarska

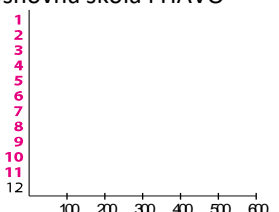

Malta

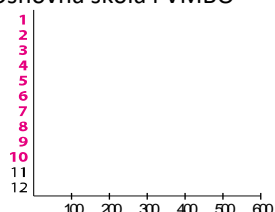

147
143
131

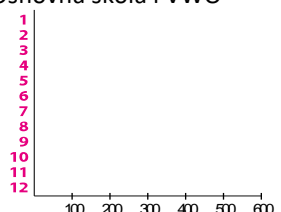
**Holandija
Osnovna škola i HAVO**

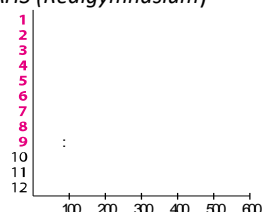
**Holandija
Osnovna škola i VMBO**

**Holandija
Osnovna škola i VWO**

**Austrija Volksschule i
AHS (Realgymnasium)**

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

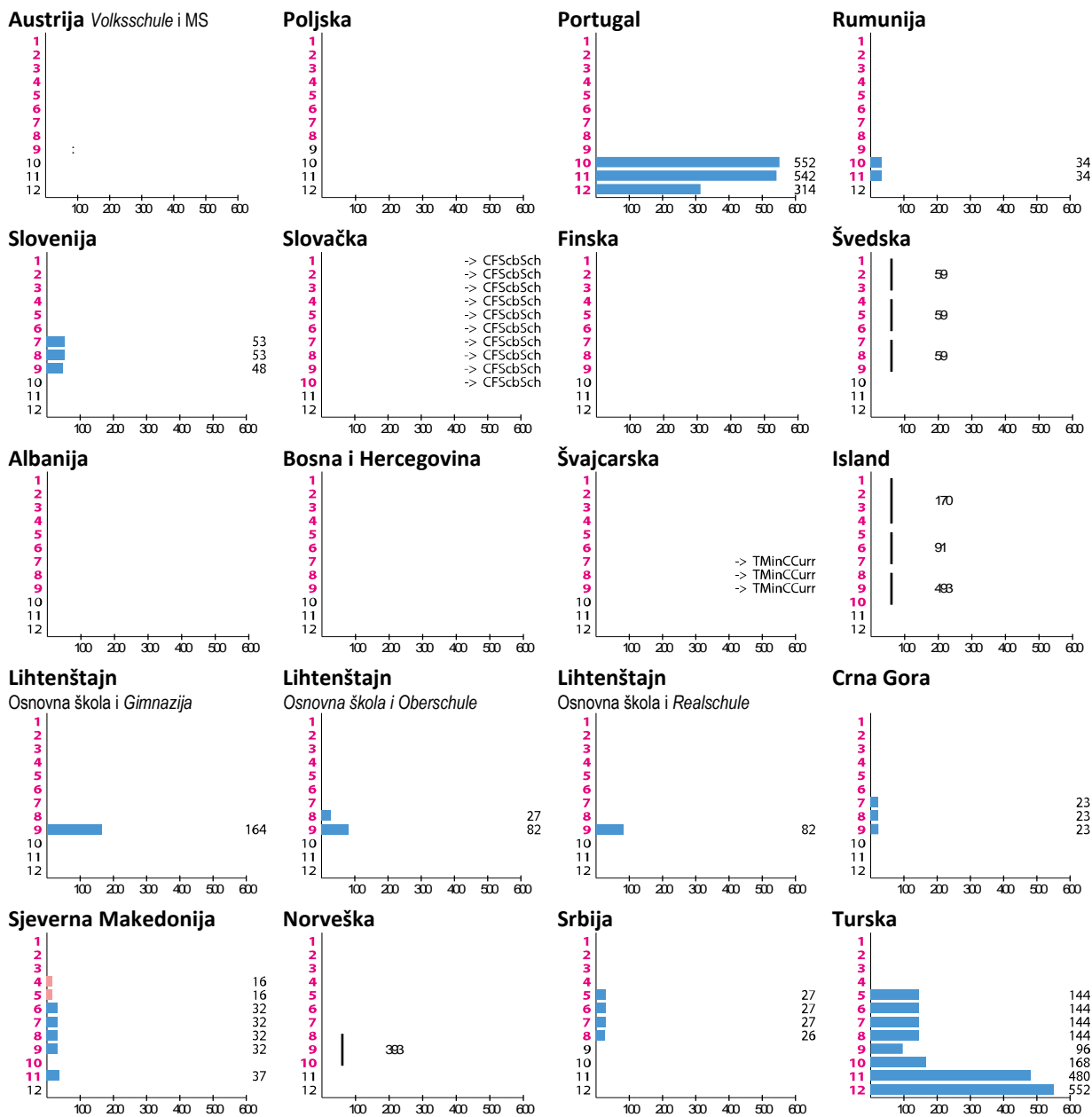
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

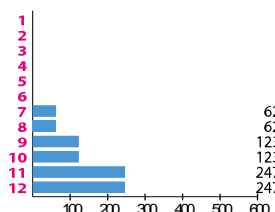
-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

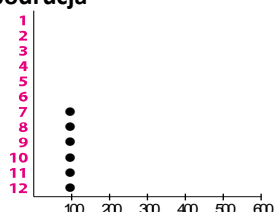
Izvor: Eurydice.

OBAVEZNI FLEKSIBILNI PREDMETI KOJE BIRAJU ŠKOLE

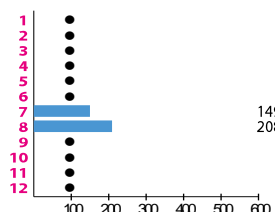
Belgija – Francuska zajednica

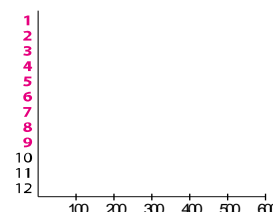
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

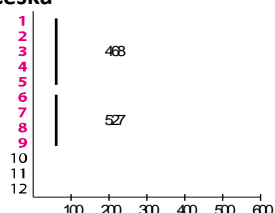
Belgija – Flamanska zajednica

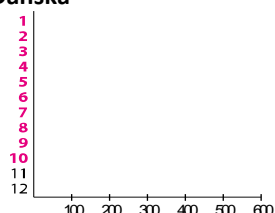
Bugarska

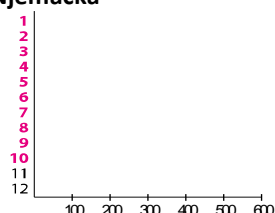
Češka

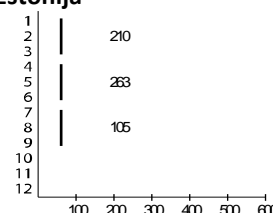
Danska

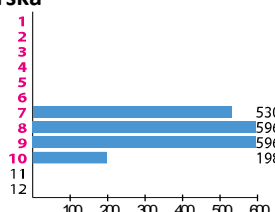
Njemačka

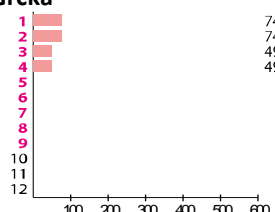
Estonija

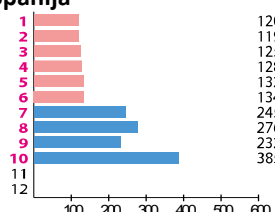
Irsk

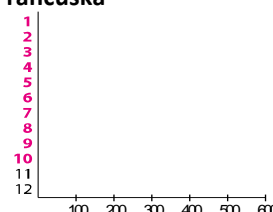
Grčka

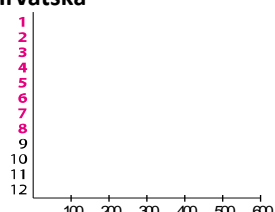
Španija

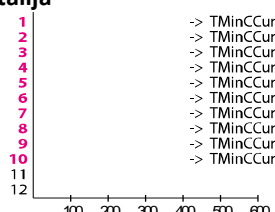
Francuska

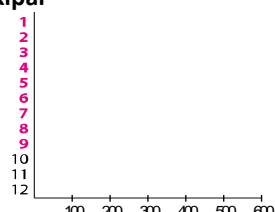
Hrvatska

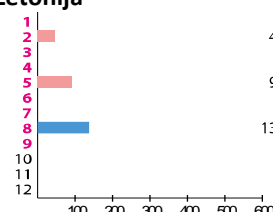
Italija

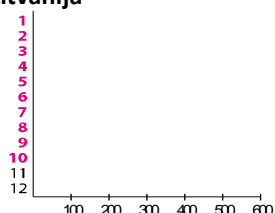
Kipar

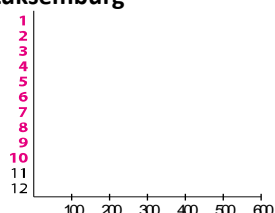
Letonija

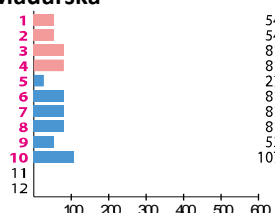
Litvanija

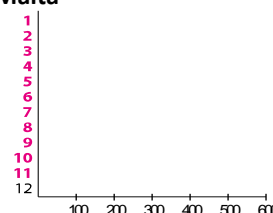
Luksemburg

Mađarska

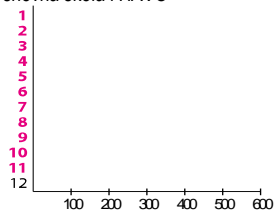

Malta

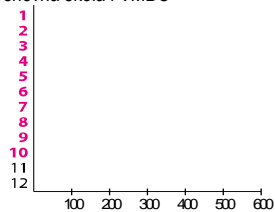
Holandija

Osnovna škola i HAVO

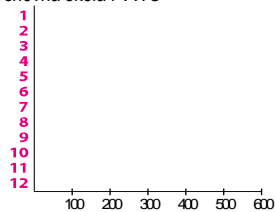
Holandija

Osnovna škola i VMBO

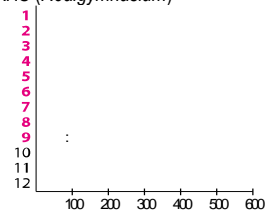
Holandija

Osnovna škola i VWO

Austrija Volksschule i

AHS (Realgymnasium)

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

Osnovni nivo

Srednji nivo

n Razredi u ROOO

Horizontalna osa:

Broj sati po školskoj godini

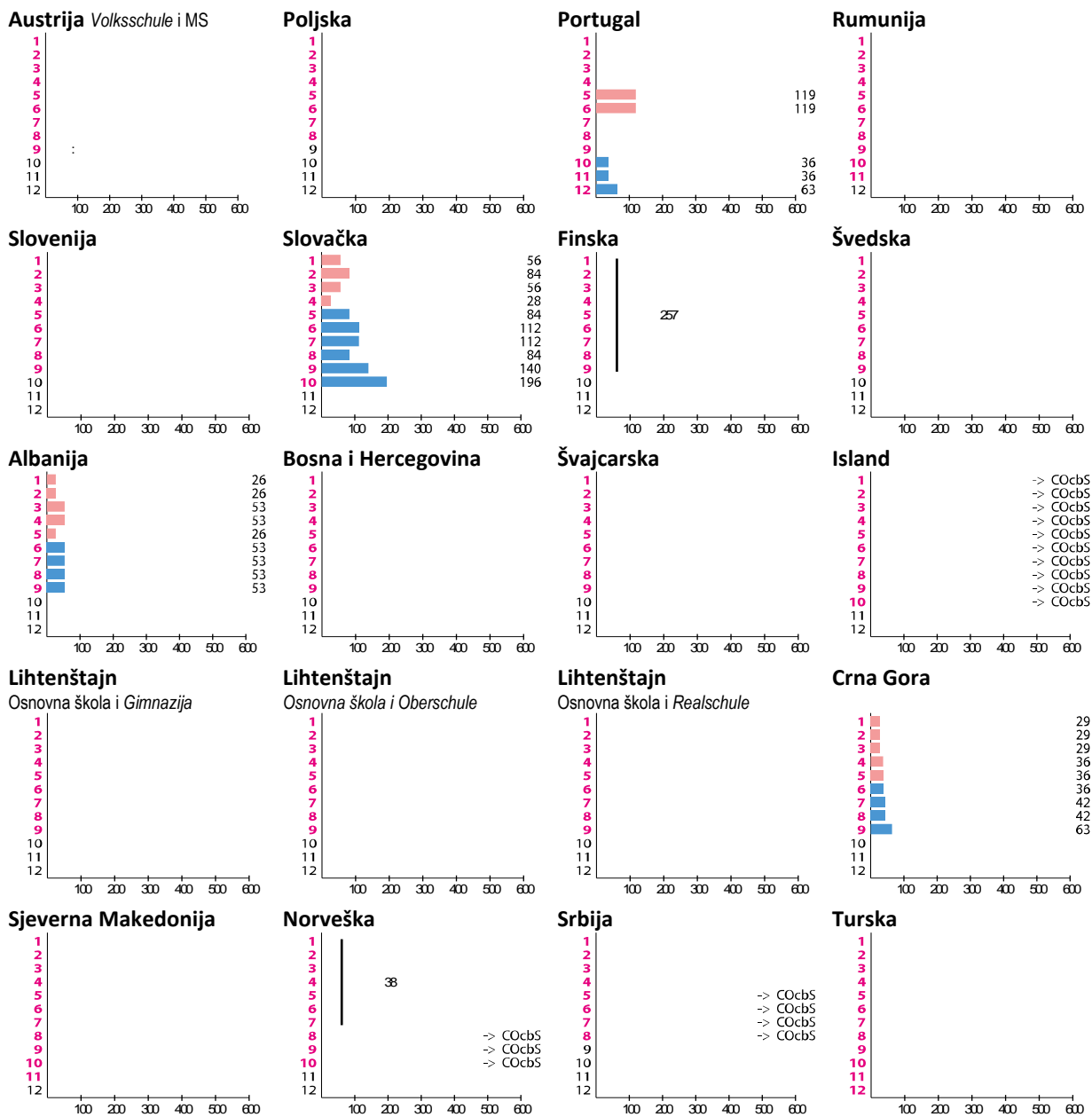
Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ● Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

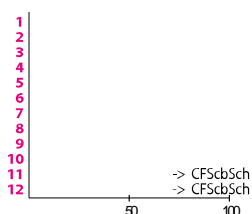
Izvor: Eurydice.

Odjeljak 4. Dodatak

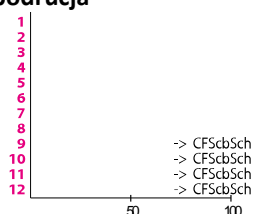
Jezik br. 4 (obavezni kurikulum)	131
Jezik br. 5 (obavezni kurikulum)	132
Neobavezni kurikulum	132

JEZIK BR. 4 (OBAVEZNI KURIKULUM)

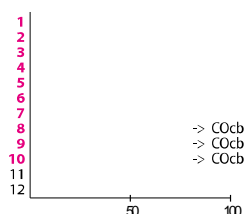
Belgija– Francuska zajednica

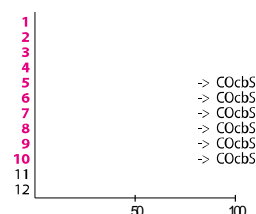
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

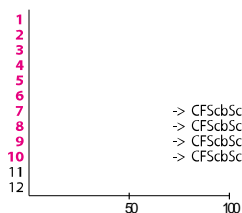
Danska

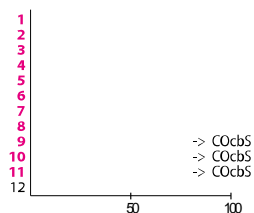
Njemačka

Irska

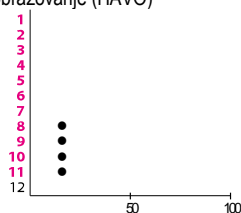

Malta

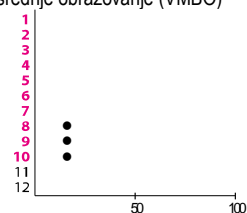
Holandija

Osnovna škola i više srednje
obrazovanje (HAVO)

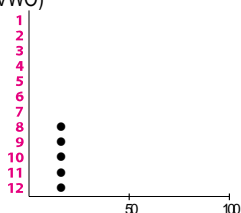
Holandija

Osnovna škola i predstručno
srednje obrazovanje (VMBO)

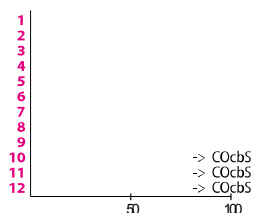

Holandija

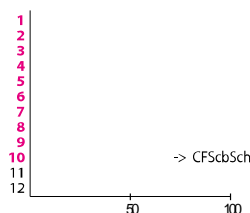
Osnovna škola i pripremno
preduniverzitetsko obrazovanje
(VWO)

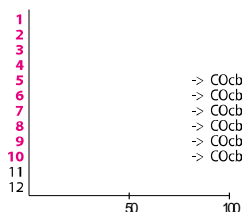
Portugal

Slovačka

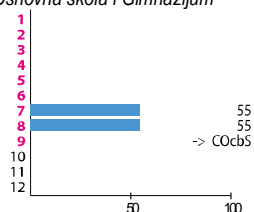

Island

Lihtenštajn

Osnovna škola i Gimnazijum

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO):

■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

● Fleksibilno vrijeme

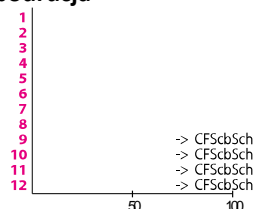
-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji
(vidjeti Vodič)

X Broj propisanih sati po školskim
godinama

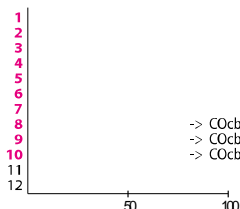
Izvor: Eurydice.

JEZIK 5 (OBAVEZNI KURIKULUM)

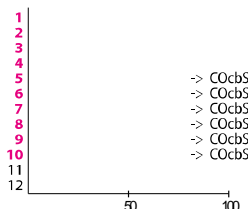
Belgija – Zajednica njemačkog govornog područja

Danska

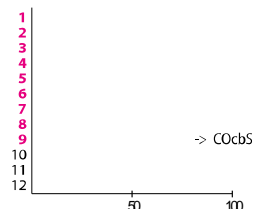

Njemačka

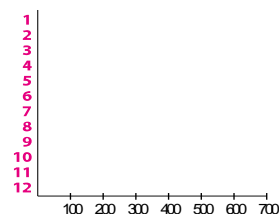
Lihtenštajn

Osnovna škola i Gimnazija

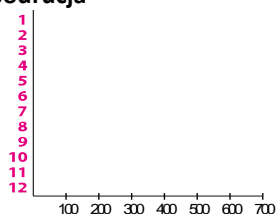

NEOBAVEZNI KURIKULUM

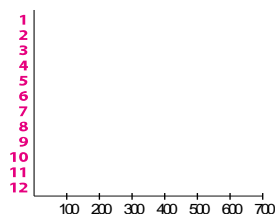
Belgija – Francuska zajednica

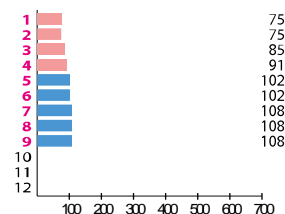
Belgija– Zajednica njemačkog govornog područja

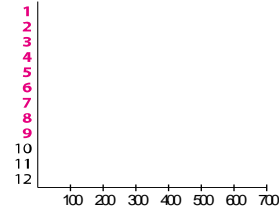
Belgija – Flamanska zajednica

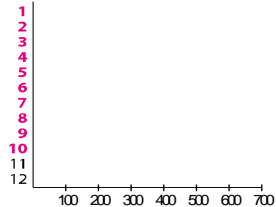
Bugarska

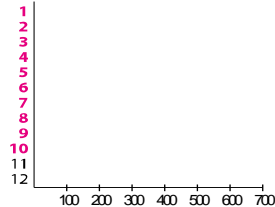
Češka

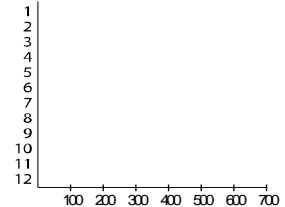
Danska

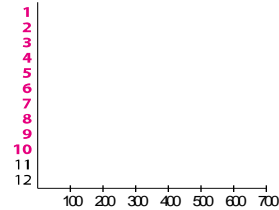
Njemačka

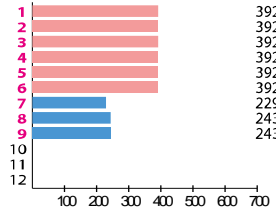
Estonija

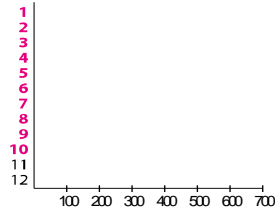
Irska

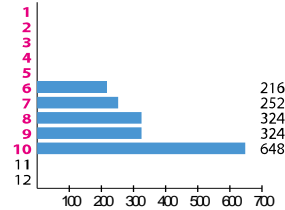
Grčka

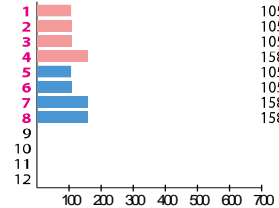
Španija

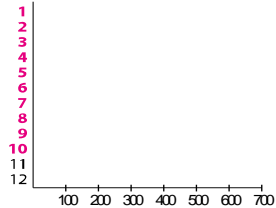
Francuska

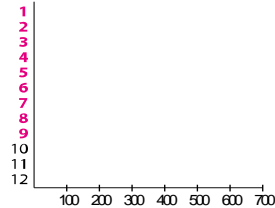
Hrvatska

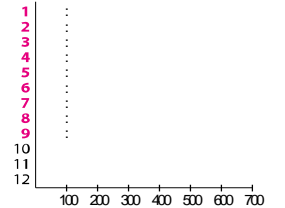
Italija

Kipar

Letonija

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

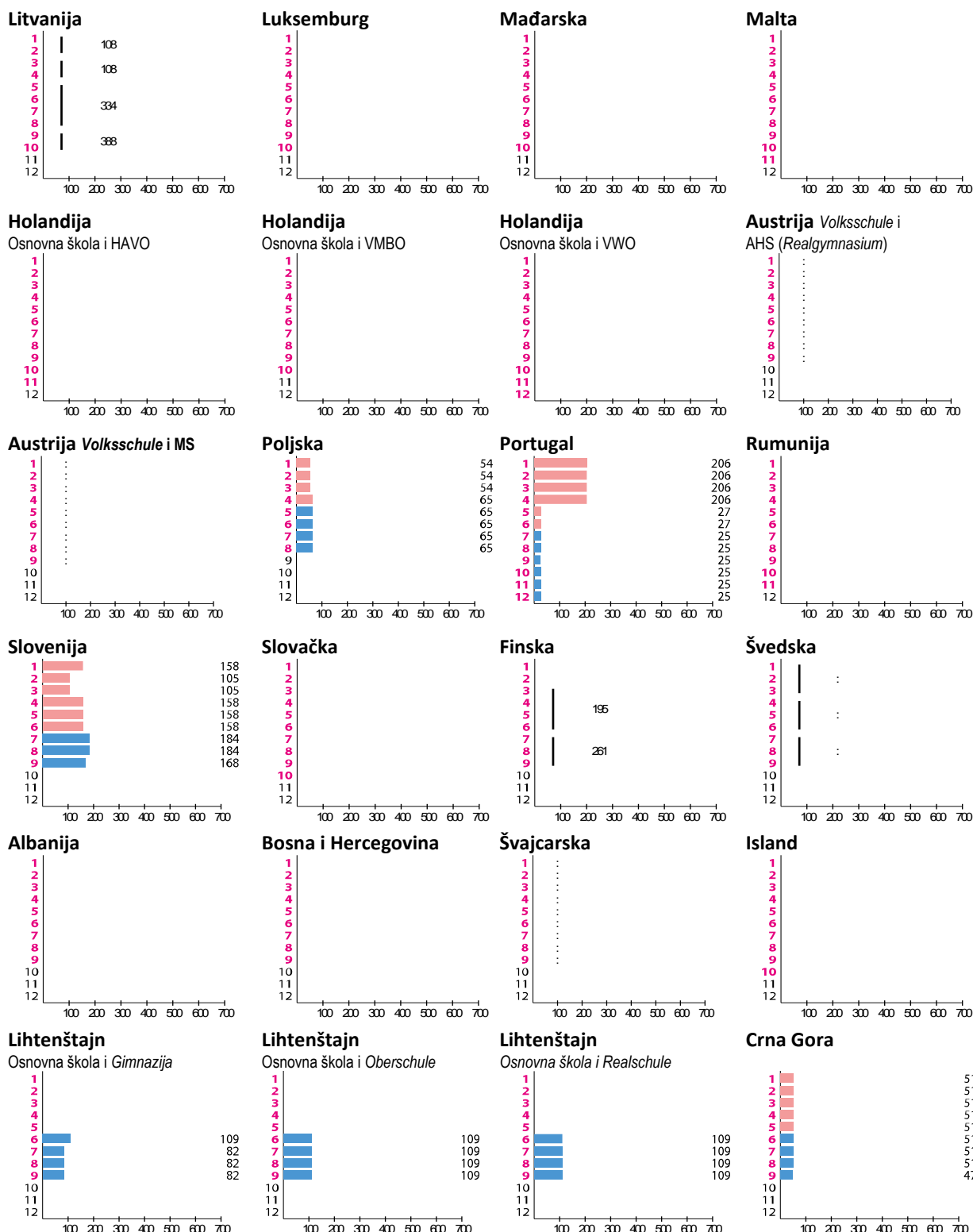
Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini Vertikalna osa: Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

NEOBAVEZNI KURIKULUM

Za pojedinačne informacije zemalja, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo ■ Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini

Vertikalna osa: Razredi

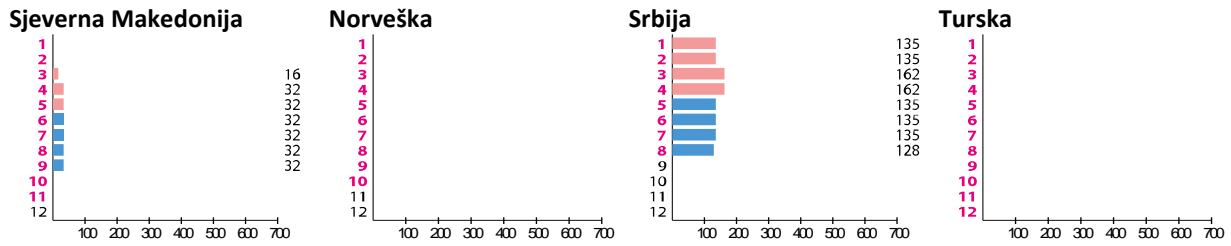
● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme nastave u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič)

x Broj propisanih sati po školskim godinama

Izvor: Eurydice.

NEOBAVEZNI KURIKULUM

Za specifične nacionalne informacije, vidjeti Dio II, Odjeljak 5: Napomene za pojedine zemlje.

Redovno obavezno opšte obrazovanje (ROOO): ■ Osnovni nivo ■ Srednji nivo n Razredi u ROOO

Horizontalna osa: Broj sati po školskoj godini **Vertikalna osa:** Razredi ● Fleksibilno vrijeme

-> kategorija Vrijeme trajanja nastave obuhvaćeno u drugoj kategoriji (vidjeti Vodič) x Broj propisanih sati po različitim školskim godinama

Izvor: Eurydice.

Odjeljak 5: Napomene za određene zemlje

Belgija (francuska zajednica)

U analizu izvještaja su uključene obrazovne ustanove iz javnog sektora i javno – privatne obrazovne ustanove (tzv. 'čarter' škole, tj. obrazovne ustanove javno financirane pri čemu rukovodstvo škole dolazi iz privatnog sektora). Programi obije vrste ustanova se neznatno razlikuju, zbog čega su ovdje predstavljeni samo podaci o minimalnom vremenu nastave za državne obrazovne ustanove. Obavezno obrazovanje traje do 18. godine. Međutim, u stručnom obrazovanju, od 15. godine, obrazovanje u školi je obavezno samo u djelimičnom trajanju. Učenici se mogu odlučiti za strukturirane obrazovne putanje koje kombinuju djelimično stručno obrazovanje u školi sa obukom na radnom mjestu sa nepunim radnim vremenom.

Od 2002. godine, vlasti najvišeg nivoa su uveli nastavničko profesionalno usavršavanje u trajanju od tri dana. Dok se dani obuke oduzimaju od broja nastavnih dana školske godine, preporučeno minimalno nastavno vrijeme ostaje neizmijenjeno kao i prethodnih godina. Propisan je maksimalni broj dana ispita ali ne i obavezni broj ispitnih dana, zbog čega ovi dani nisu oduzeti.

Na osnovnom nivou, zakonom je propisano kombinovano ukupno vrijeme nastave za čitanje, pisanje i književnost, matematiku, prirodne nauke, društvene nauke, umjetničko obrazovanje i tehnologiju, u skladu sa zakonom. Prvi strani jezik (jezik broj dva) takođe može biti dio ovog kombinovanog ukupnog fonda nastavnih sati. O tome kako će vrijeme biti raspoređeno između više predmeta, prepušteno je školama da same odluče. U V i VI razredu, u regionu Valonije, škole su u obavezi da obezbijede najmanje dva perioda (jedan period = 50 minuta) sedmično za izučavanje drugog jezika, koji može biti holandski, engleski ili njemački. Međutim, u 19 opština regiona glavnog grada Brisela i valonskih zajednica sa posebnim jezičkim statusom, prvi strani jezik je obavezan da se izučava najmanje tri perioda sedmično u III i IV razredu i pet perioda sedmično u V i VI razredu. U glavnoj regiji Brisela, holandski jezik je obavezan da se izučava kao prvi strani jezik.

U nižem srednjem obrazovanju (VII i VIII razred), obavezni izborni predmeti koje biraju učenici su francuski jezik (latinski jezik, drama, uvod u antički svijet, itd.); strani jezik (konverzacija, kultura, itd.); nauka i matematika (informatika, nauka, matematika, logika i dr.); socijalne studije (ekonomska pitanja, građanski život, itd.); umjetničke aktivnosti (muzika, umjetnost, itd.); i sportske aktivnosti.

Opšte obrazovanje (*enseignement de transition*) ima dvije obrazovne putanje: *enseignement general (de transition)* i *enseignement technologi et artistikue*. Velika većina učenika (85,75%) na nivou ISCED 34 pohađa programe obrazovne putanje *enseignement general*, te je samo ova putanja obuhvaćena u publikaciji.

U razredima od IX do XII razreda, učenici obavezno biraju najmanje jedan strani jezik sa četiri perioda nastave sedmično.

Od 1. septembra 2016. godine za osnovne škole, i od 1. septembra 2017. godine za srednje škole u kojima postoji mogućnost izbora između predmeta Religija i Proučavanje etike, najmanje jedan čas nedeljno od dva koji se izdvajaju za ove predmete posvećen je predmetu Filozofija i građanstvo. Nastava iz ovog predmeta je dio obaveznog nastavnog plana i programa. U ostalim školama, sadržaj i ciljevi filozofije i građanstva se izučavaju kao obavezni međupredmetni sadržaj u okviru svih predmeta.

Belgija (zajednica njemačkog govornog područja)

Ovdje su predmet izvještaja javne i javno-privatne ustanove ("čarter škole"). Obavezno obrazovanje traje do 18. godine. Međutim, u stručnom obrazovanju, od 15 godina, učenje u školi je obavezno samo u djelimičnom trajanju. Učenici se mogu odlučiti za strukturisanu stazu učenja koja kombinuje stručno obrazovanje u školi u djelimičnom trajanju sa obukom na radnom mjestu takođe u djelimičnom trajanju.

Nadležne obrazovne vlasti utvrdile su period stručnog usavršavanja nastavnika u 2020/2021. godini u trajanju od tri dana. Ovi dani se oduzimaju od broja nastavnih dana u školskoj godini, pri čemu preporučeno minimalno vrijeme trajanja nastave, ostaje kao i prethodnih godina, neizmijenjeno. Za mnoge predmetne oblasti, zakon jedino propisuje ukupno vrijeme nastave (u pitanju su obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom). O tome kako će ovo vrijeme biti raspoređeno između različitih predmeta, ostavljeno je školama da odluče.

U razredima od I do VIII, oblast tehnologije je integrisana u okviru prirodnih nauka. Informaciono-komunikacione tehnologije su integrisane u okviru ostalih predmeta u svim razredima.

U srednjem obrazovanju, škole su u obavezi da obezbijede između 28 i 36 sati nastave nedeljno. Minimalni broj sati sedmično, odnosno 28 sati sedmično, naveden je za obavezni nastavni plan i program, pri čemu najveći broj škola obezbjeđuje i više nastavnog vremena. Škole mogu da utvrde različite programe sa različitim vremenima nastave za različite predmete. Ukupan broj nastavnih sati varira u zavisnosti od programa. Učenici imaju pravo da biraju koji će program da prate. Škole imaju pravo da ponude i „druge predmete“, kao što su latinski jezik i ekonomija. Neobavezni nastavni plan i program odražava razliku između minimalnog i maksimalnog vremena trajanja nastave kojem učenici mogu biti izloženi u zavisnosti od izbornog predmeta koji odaberu.

Belgija (flamanska zajednica)

Izvještajem su obuhvaćene kako javne tako i javno-privatne ustanove. Obavezno školovanje traje do 18 godina. U stručnom obrazovanju, od 15. godine, učenici mogu da biraju koju strukturisanu obrazovnu putanju da prate, kombinujući školovanje u djelimičnom trajanju sa praksom na radnom mjestu u nepunom radnom vremenu.

Zakon propisuje ukupni fond nastavnih sati (za obavezne predmete sa fleksibilnim rasporedom nastave) za mnoge predmetne oblasti. O tome kako će ovo vrijeme biti raspoređeno između različitih predmeta, ostavljeno je školama da same odluče. Reforma, kojom su obuhvaćene prve dvije godine srednjeg obrazovanja (nivo ISCED 24) u 2019/2020. godini, dovela je do drugačije raspodjele ukupnog vremena trajanja obavezne nastave.

U VII razredu, ukupno vrijeme trajanja obavezne nastave je raspoređeno između osnovnog kurikuluma i pet perioda (od 50 minuta) diferencirane nastave. Prema zakonu, osnovni kurikulum više nije direktno vezan za svaki predmet (npr. matematiku, nauku, itd.), već je povezan sa minimumom ciljeva koje djeca treba da postignu do kraja svakog razreda. Ovi ciljevi su snažno povezani sa predmetima koji su u nadležnosti školskih odbora. Diferencijacija se može vezati za iste ciljeve.

U VIII razredu, minimalni fond obaveznih časova (1 čas = 50 minuta) je 32 časa podijeljena između: a) osnovnog nastavnog plana i programa od minimalno 25 časova za A-usmjerenje i najmanje 20 časova za B-usmjerenje; b) osnovna formativna nastava tačno pet časova za A-usmjerenje i tačno 10 časova za B-usmjerenje; c) dio diferencijacije nastave od najmanje 2 časa za A-usmjerenje i najmanje 2 časa za B-usmjerenje.

Časovi diferencirane nastave i osnovnog formativnog obrazovanja se kombinuju u okviru „obaveznih fleksibilnih predmeta“, budući da je izbor diferenciranih programa i osnovnog formativnog kurikuluma rezultat kombinacije izbora koji nudi škola i izbora koje bira učenik.

U razredima od I do VI, oblast tehnologije je integrisani dio proučavanja prirodnih nauka. Škole, takođe, pružaju sledeće „druge predmete“: Učiti kako učiti i Društvene vještine. Ovi predmeti, uz Informaciono-komunikacione tehnologije, izvode se u okviru preostalog niza predmeta. Nema odbitaka broja dana za ispitna testiranja, budući da u Flandriji ne postoje nacionalni ili drugi zvanično regulisani ispitni dani.

Bugarska

Od školske 2018/2019. godine, novim propisima za novi školski kurikulum utvrđene su izmjene u fondu nastavnih sati za III, VII i IX razrede. U III razredu, kodiranje se izučava kao samostalni predmet. U I i II razredu, prirodne i društvene nauke se izučavaju kao integrisani predmet. U I i IV razredu, informaciono-komunikacione tehnologije se uče u okviru svih predmeta. U razredima od I do VII, oblast tehnologije je integralni dio praktičnih i stručnih veština.

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici su strani jezik u I razredu; religija u razredima od I do IX; drugi strani jezik (jezik br. tri) u V do VIII razredu; praktične i stručne veštine od VII do IX razreda; i tehnologija u IX razredu. Neobavezni kurikulum predviđa predmete iste kao u obaveznom kurikulumu, s tom razlikom što može dodatno uključivati predmete kao folklorni ples i robotika.

Republika Češka

U razredima I - V, vrijeme podučavanja društvenih nauka je uključeno u vrijeme predviđeno za prirodne nauke. Nastavno vrijeme je utvrđeno za obrazovnu oblast „Ljudi i svijet“ u okvirnom kurikulumu (OOP). U razredima od VI do IX, geografija je uključena kroz predmet prirodnih nauka (navedena pod kategorijom „prirodne nauke“).

U I i II razredu, prvi strani jezik (jezik br. dva) je obavezan fleksibilni predmet po izboru škole. Ovaj predmet je obavezan za sve učenike od III razreda. Minimalno vrijeme trajanja nastave za drugi strani jezik (jezik br. tri) je određeno za razrede od VI do IX. Izučavanje drugog stranog jezika počinje najkasnije u VIII razredu, pri čemu se može izučavati i u nižim razredima.

Na osnovnom nivou (od I do V razreda), dva školska časa sedmično su namijenjena fizičkom vaspitanju u svakom od razreda. Ovo vrijeme se može produžiti tokom sledeće dvije godine kroz dodatne obavezne časove plivanja, korišćenje časova na raspolaganju za obavezne fleksibilne predmete koje škole biraju. Na ovom nivou (od I do V razreda), zdravstveno obrazovanje je integrisano u okviru prirodnih i društvenih nauka („Ljudi i svijet“). Na nižem srednjem nivou (od VI do IX razreda), u svakom razredu se izdvajaju dva časa nedeljno za fizičko vaspitanje. Zdravstveno vaspitanje se može izvoditi kao zaseban predmet ili može biti integrisano u okviru drugih predmeta, kao što su prirodne nauke ili fizičko vaspitanje. Za obrazovnu oblast Ljudi i zdravlje predviđena su još dva časa sedmično koja se mogu fokusirati na različite teme iz oblasti zdravstvenog vaspitanja ili se vrijeme za fizičko vaspitanje može povećati. Škole same odlučuju u koje razrede će uključiti pojedine teme. Za potrebe prikupljanja podataka, nastavno vrijeme posvećeno zdravstvenom i fizičkom vaspitanju je kombinovano i ravnomjerno je raspoređeno između četiri razreda. Preporučeno vrijeme nastave za oba predmeta, fizičko i zdravstveno vaspitanje traje u prosjeku 2,5 sata po razredu.

Od 18. novembra školske 2020. godine, nastava fizičkog vaspitanja je bila prekinuta za učenike koji su nastavu pratili u školi. Obim nastave fizičkog vaspitanja je takođe bio reduciran počev od 5. oktobra 2020. godine za razrede od VI do IX. Sportske aktivnosti su bile prekinute i mogle su biti zamijenjene šetnjama na otvorenom i/ili teorijskim učenjem. Ovi nastavni dani nisu isključeni iz prijavljenog broja

nastavnih dana. Od 10. maja, sportske aktivnosti na otvorenom, dozvoljene su u svim regionima, a od 24. maja, sportske aktivnosti u zatvorenom prostoru su dozvoljene uz određene higijenske mjere.

Praktične i stručne vještine su integrisane kroz oblast tehnologije (razredi I - IX).

„Drugi predmeti“ obuhvataju međupredmetne predmete: lično i društveno obrazovanje; obrazovanje za demokratsko građanstvo; obrazovanje u pravcu razmišljanja u evropskom i globalnom kontekstu; multikulturalno obrazovanje; ekološko obrazovanje; i izučavanje medija. Religija, etika i moralno obrazovanje su ovdje takođe uključeni, bez obzira što nisu dio obaveznog nastavnog plana i programa definisanog na nacionalnom nivou. Škole imaju mogućnost da ponude etiku kao obavezni, izborni ili neobavezni predmet. Religija se izučava kao neobavezni predmet u školama koje osniva opština ili zajednica opština, u slučaju ako zahtjev podržava najmanje sedam učenika u školi.

Obavezni fleksibilni predmeti kao izbor školama uključuju fleksibilni vremenski okvir, definisan u Okvirnom obrazovnom programu (OOP), kao obavezni periodi, kako bi dodatno povećali vrijeme svih predmeta. Ovo vrijeme može se rasporediti za nastavu prvog stranog jezika u I i II razredu, plivanje u okviru fizičkog vaspitanja na nivou ISCED 1, za izborne predmete i predmete koji pripadaju kategoriji „drugi predmeti“. Škole takođe mogu ponuditi drugi strani jezik na nivou ISCED 1, i treći i četvrti strani jezik na ISCED nivoima 1 i 2, iako to nije uključeno u OOP.

Primjećuju se dvije vrste vertikalne fleksibilnosti. Podučavanje pojedinih predmeta sa vertikalnom fleksibilnošću je obavezno u svim povezanim razredima (čitanje, pisanje i književnost, matematika, prirodne nauke, društvene nauke i umjetničko obrazovanje), dok kod drugih predmeta (npr. informaciono-komunikacione tehnologije i tehnologija) ovaj zahtjev ne postoji.

Danska

U razredima od I do X, u okviru kategorije „drugi predmeti“ uključene su vježbe i fizička aktivnost, asistivne aktivnosti učenja i besplatni časovi. Četrdeset pet minuta vježbi i fizičkih aktivnosti treba organizovati svakog dana u okviru obaveznih predmeta ili aktivnosti potpomognutog učenja. Aktivnosti potpomognutog učenja i besplatni časovi imaju za cilj razvijanje prijemčivosti učenika za nastavu, kroz rad sa učenicima na socijalnim kompetencijama, individualnom razvoju, motivaciji i dobrobiti i kroz podršku razvoju boljeg pristupa radu u budućnosti.

U razredima od VIII do X, obavezni izborni predmeti koje učenici biraju uključuju treći i četvrti strani jezik (njemački, francuski i španski i imigrantski jezici za učenike sa odgovarajućim nivoom prethodnog stečenog znanja jezika), umjetničko obrazovanje (likovna umjetnost, mediji, znanje o filmu, drama, muzika) i praktične i stručne vještine (zanati i dizajn, radno znanje i *Madkundskab* – nauka o hrani).

Njemačka

Podaci za Njemačku čine procjenu prosječnih nastavnih sati za predmete u okviru obaveznog osnovnog predmetnog kurikuluma, na osnovu broja upisanih učenika u različite tipove škola. Podatke je proračunao Sekretarijat ministara obrazovanja i kulture pokrajina (*Länder*).

Pod kategoriju „drugi predmeti“ uključeno vrijeme nastave posvećeno sticanju vještina i kompetencija učenja važnih za život i rad u društvu, kao što su socijalne veštine. U nekim pokrajinama, u okviru ove kategorije može takođe biti zastupljeno i vrijeme za nastavu integrisanih predmeta (tj. kombinacija dva ili tri predmeta).

Drugi strani jezik (jezik br. tri) je obavezan samo za obrazovne putanje koja vode sticanju *Allgemeine Hochschulreife* (opšte kvalifikacije za upis u visoko obrazovanje). Za pojedine pokrajine, podaci o vremenu za nastavu obaveznih „stranih“ (ili modernih) jezika mogu takođe uključivati vrijeme za nastavu latinskog i starogrčkog jezika.

Estonija

Početak izučavanja prvog stranog jezika (jezik br. dva) kao obaveznog predmeta je najkasnije od III razreda, uz mogućnost za škole da početak njegovog izučavanja prošire na I i II razred. Što se tiče drugog stranog jezika (jezika br. tri), obavezno izučavanje počinje najkasnije od VI razreda, s tim što može početi ranije, u IV i V razredu, kako odluče škole.

U školama u kojima jezik nastave nije estonski, učenici su u obavezi da uče estonski kao drugi jezik, dok jezike kao što su engleski, njemački ili francuski izučavaju kao jezik broj tri (ruski jezik je isključen sa liste stranih jezika u školama u kojima se govori ruski).

Što se tiče čitanja, pisanja i književnosti, izučavanje estonskog ili ruskog jezika i književnosti (kao jezika nastave) počinje u razredima od IV do VI.

Predmeti Religija, etika i moralno obrazovanje i Informaciono-komunikacione tehnologije su obično izborni i podučavaju se obavezni fleksibilni predmeti.

Irska

Na nivou ISCED 1, podaci u tabelama obuhvataju period od šest godina obaveznog obrazovanja. Dvije godine osnovnog obrazovanja za četvorogodišnjake i petogodišnjake nisu obavezne i nisu uvrštene među podatke.

Na nivou ISCED 1, oblast tehnologije (projektovanje i izrada) je integralni dio nastave prirodnih nauka i vizuelnih umjetnosti. Na ovom nivou, pod kategoriju „ostali predmeti“ potpadaju socijalno, lično i zdravstveno vaspitanje i obrazovanje (SPZVO) i vrijeme predviđeno za školski parlament i prozivku.

Na nivoima ISCED 1, 2 i 3, svi učenici izučavaju engleski i irski jezici kao nacionalne jezike, sa izuzetkom učenika sa posebnim obrazovnim potrebama, učenika koji su osnovno obrazovanje stekli van države i učenika koji su živjeli u inostranstvu do 12. godine koji mogu biti oslobođeni od izučavanja irskog jezika, u skladu sa propisom br. 0052/2019 i br. 0053/2019.

Engleski jezik se smatra prvim jezikom (jezik br. 1), irski je drugi jezik (jezik br. 2) u školama u kojima je jezik nastave engleski jezik, dok je u školama u kojima je jezik nastave irski, prvi jezik izučavanja irski, dok je engleski - jezik br. 2. U okviru kategorije „čitanje, pisanje i književnost“ izdvojeno je vrijeme za izučavanje engleskog ili irskog jezika, zavisno od toga koji je od dva jezika jezik nastave; vrijeme nastave za drugi jezik je uključeno u okviru jezika broj dva.

Budući da se poludnevno zatvaranje škola tokom pandemije u zvaničnim izveštajima Odeljenja za obrazovanje posmatra kao jedan puni nastavni dan, iz tog razloga ono nema nikakvih implikacija na stvarno vrijeme nastave. Na početku školske 2020/2021. godine, nastavnici su bili u obavezi da prioritet stave na oblasti SPZVO, fizičko vaspitanje, jezike (engleski i irski) i matematiku. Fokus na 'dobrobiti' kao osnovi učenja bio je razlog za davanje prioriteta ovim oblastima u nastavnom planu i programu. Nastavnicima su upućene preporuke da prilagode svoje nastavne rasporede u skladu sa specifičnim potrebama učenika i donose svoje odluke u skladu sa trenutnim i prioritarnim potrebama učenja. U većini slučajeva, očekivanja su bila da će poslije oktobarskog raspusta učenici biti spremni na uobičajeni raspored nastave. Međutim, nastavnici su dobili preporuku da sami donesu odluke o vremenskom okviru na osnovu potreba učenika u odeljenju; u specifičnim okolnostima, omogućeno je dodatno vrijeme za prioritarnu oblast učenja.

Reforma nastavnog plana i programa na nivou ISCED 24 počela je 2014. godine i po fazama bila uvedena do 2021/2022. godine. Reformom je uvedena vertikalna fleksibilnost za pojedinačne predmete za vrijeme tri godine na ovom nivou. Tek nakon završetka reforme 2021/2022. godine, moguće je uspješno predstaviti vertikalnu fleksibilnost.

Reforma je omogućila školama značajnu fleksibilnost u osmišljavanju obrazovnih programa na nivou ISCED 24 u skladu sa 24 izjave o učenju, uzimajući u obzir: školsko okruženje, atmosferu, potrebe i stepen interesovanja učenika za učenje. Na nivou ISCED 24, više vremena se izdvaja za obavezne fleksibilne predmete koje biraju škole.

Na nivou ISCED 24, prema novom opisu za irski jezik (sa zasebnim specifikacijama za škole kojima su jezici nastave engleski i irski), predviđeni su engleski jezik i matematika u minimalnom trajanju od 240 nastavnih sati, po predmetu, tokom tri godine. Uz postojanje sad već propisanog minimalnog vremena nastave za irski jezik, ono je obuhvaćeno pod kategorijom jezika broj dva.

Pored toga, na nivou ISCED 24, propisane su nove specifikacije za sledeće predmete tokom tri godine: nauka, poslovne studije, savremeni strani jezici (treći i četvrti jezik), vizuelna umjetnost, muzika, geografija i kućna ekonomija. Njima je predviđeno minimalno vrijeme nastave od 200 sati tokom tri godine, a predmeti su uključeni kao obavezni fleksibilni predmeti po izboru škola.

Novo određenje za istoriju uvedeno za sve tri godine na nivou ISCED 24, predviđa minimalno vrijeme nastave od 200 sati tokom tri godine. Istorija je prvobitno bila kategorisana kao izborni predmet, ali je izmjenama od školske 2020/2021. godine, propisana kao obavezni predmet za prvu godinu na nivou ISCED 24. Dakle, istorija je uključena u okviru društvenih studija u prvom razredu na nivou ISCED 24 i u obavezne fleksibilne predmete u II i III razredu.

Takođe, nove specifikacije za I i II razred na nivou ISCED 24 izražene su za predmete tehnologije (tehnologija, tehnologija prerade drveta, inženjerska i tehnička grafika) i oblasti kao što su klasični jevrejske studije i vjeronauka. Nova određenja predmeta biće uključena u sve trogodišnje grupe do kraja 2021/2022. godine i predviđaju minimalno vrijeme od 200 nastavnih sati tokom tri godine u okviru predmeta koji su obavezni fleksibilni predmeti koje bira škola.

Dok reforma nastavnog kurikuluma na nivou ISCED 24 pruža školama značajnu fleksibilnost u kreiranju programa, engleski jezik (jezik br. 1 u većini škola), irski (jezik br. 2 u većini škola), matematika i dobrobit su obavezne oblasti u svim školama. Kao dio novog obaveznog predmeta Dobrobit, sa minimalnim vremenom od 300 sati tokom tri godine na nivou ISCED 24, škole treba da uključe obavezno vrijeme za fizičko vaspitanje (minimum 135 sati tokom tri godine), građansko, socijalno i političko obrazovanje (GSPO; minimum 70 sati) i SPZO (minimum 70 sati). Traženo minimalno vreme nastave fizičkog vaspitanja sada je smanjeno na 1,35 sati nedeljno na nivou ISCED 24 za sve tri godine. Fizičko vaspitanje se i dalje obuhvaćeno u okviru fizičkog vaspitanja i zdravlja; vrijeme nastave za GSPO i dalje je uključeno u društvene studije; a SPZO nastavlja da bude uključen u „druge predmete“. Učenici koji pohađaju jedan ili više manjih kurseva iz oblasti 'dobrostanja' (GSPO, SPZO i fizičko vaspitanje) mogu pohađati i do četiri kraća programa iz drugih oblasti nastavnog plana i programa.

Prva godina ISCED nivoa 34 je ujedno i poslednja godina obaveznog obrazovanja za većinu učenika. Mnogi učenici u ovom trenutku pohađaju prelaznu godinu, kada se mnogo manje akcenta stavlja na akademske predmete, i više vremena je posvećeno praktičnom i samostalnom učenju. Svaka škola može da razvija sopstveni program prelazne godine i odlučuje o izboru predmeta; iz tog razloga, podaci za prelaznu godinu su samo indikativni. Program prelazne godine obično uključuje širok dijapazon zajedničkih i vannastavnih aktivnosti kao što su obrazovne ture, izleti, radno iskustvo, mjuzikli i dramske predstave. Mnoge od ovih aktivnosti su bile u skraćenom trajanju u godini pandemije zbog uvođenja zdravstvenih i drugih mjera i, shodno tome, u mnogim školama su pripremljeni novi programi prelazne godine za tu godinu.

Školska godina na ISCED nivou 1 obično je u obaveznom trajanju od najmanje 183 dana.

Na nivoima ISCED 24 i 34, propisano obavezno vrijeme nastave je u trajanju od najmanje 167 dana. U prvom polugodištu 2020/2021. godine, nije bilo prekida nastave u školama za potrebe profesionalnog usavršavanja nastavnika. Postojala su dva opciona zatvaranja cijele škole u drugom polugodištu, što je smanjilo ukupan broj dana u školi sa 167 na 165 za neke škole.

Grčka

U 'Jedinstvenoj cjelodnevnoj osnovnoj školi', program koji se izvodi po predmetima ili na sedmičnom nivou, namijenjen je osnovnim školama u kojima podučava najmanje šest nastavnika (Rješenje Ministarstva PH12/657/70691/D1/26-04-2016, G.G. 1324/B/2016, izmijenjeno (a) Predsjedničkim Dekretom 79/2017, stav 1, poglavlje A, član 11, G.G. 109/A/1-8-2017, (b) Zakon 4559/2018, član 23, G.G. 142/A/2018, (c) Zakon 4589/2019, član 79, G.G. 13/A/2019, i (d) Zakon 4692/2020, član 3 G.G. 111/A/2020).

U V i VI razredu, geografija je obuhvaćena u okviru prirodnih nauka. Društvene nauke obuhvataju istoriju i građanske i društvene discipline.

Od 2017/2018. godine, engleski jezik se uči u svim razredima (od I do IX) obaveznog obrazovanja. Učenici mogu da biraju između francuskog i njemačkog kao drugog stranog jezika, koji se izučavaju od V do IX razreda. Od VII do IX razreda, italijanski jezik se takođe izučava u jednom broju škola.

U VII razredu, praktične i stručne vještine obuhvataju i kućnu ekonomiju.

U osnovnom obrazovanju, obavezni fleksibilni predmeti koje škole biraju odnose se na međutematske programe, inicirane od strane nastavnika, koji mogu uključivati aktivnosti vezane za obrazovanje o životnoj sredini, zdravstveno obrazovanje, kulturu i umjetnost. U nižem srednjem obrazovanju, ovi predmeti obuhvataju tematsku sedmicu u okviru koje se očekuje da škole organizuju sopstvene aktivnosti učenja, na osnovu liste predloženih tema.

Osnovne škole mogu implementirati školski program u cjelodnevnom trajanju (prije podnevne časove od 07,00h do 08,00h i popodnevene od 13,20h do 16,00h); obavezni raspored na dnevnom nivou je od 08,10h do 13,15h. Roditelji treba da se prijave za upis svoje dece u cjelodnevni program, na početku školske godine (Cirkular ministarstva 71858/D1/3-5-2017). Vrijeme nastave ovog programa je uključeno u neobavezni nastavni plan i program, te na osnovnom nivou obuhvata predmete kao što su ICT, engleski jezik, fizičko vaspitanje, umjetnost, muzika, drama i kulturne aktivnosti. U nižoj srednjoj školi, neobavezni nastavni plan i program obuhvata dopunsku nastavu iz matematike, savremenog i starogrčkog jezika, fizike, hemije i engleskog jezika, kao i aktivnosti zasnovane na projektima o kulturi, ekologiji, zdravstvenim pitanjima, mogućnostima karijere i preduzetništvu. Iz razloga uporedivosti, posebne mjere povodom pandemije COVID-19 nisu uključene u ovaj izveštaj.

Španija

Podaci o preporučenom vremenu nastave su zasnovani na nacionalnim i regionalnim propisima o nastavnom planu i programu i školskim kalendarima (referentna godina 2020/2021). Za izračunavanje prosječnih vrijednosti korišćena je statistika Zavoda za statistiku Ministarstva prosvjete i stručnog obrazovanja (referentna godina 2018/2019), o broju učenika po razredima i autonomnim zajednicama.

Opštim aktom o unapređenju kvaliteta obrazovanja i vaspitanja (2013; LOMCE) uvedene su promjene koje utiču na vrijeme nastave, uključujući veći stepen autonomije na regionalnom nivou u raspodjeli vremena po predmetima. Promjene su uvedene u I, III i V razredu (osnovno obrazovanje) 2014/2015. godine; u II, IV i VI razredu (osnovno obrazovanje) i VII i IX razredu (srednje obrazovanje) u 2015/2016. god. i u VII i X razredu (srednje obrazovanje) u 2016/2017. godini. Svaka autonomna zajednica je nezavisna u određivanju vremena nastave za predmete i stepen pojedinačne autonomije škola. U školskoj 2020/2021. godini, novi propisi u pojedinim autonomnim zajednicama doveli su do izmjena kod vremena trajanja nastave za pojedine predmete.

Kategorija „čitanje, pisanje i književnost“ uključuje vrijeme za nastavu drugog službenog jezika u autonomnim zajednicama (gdje je primjenljivo).

Što se tiče religije, etike i moralnog vaspitanja, u osnovnom obrazovanju (od I do VI razreda) učenici su obavezni da biraju između religije i društvenih i građanskih vrijednosti, dok u srednjem obrazovanju (od VII do X razreda) učenici obavezno biraju između religije i etičkih vrijednosti. U pojedinim autonomnim zajednicama, određeni predmeti koji se odnose na građansko obrazovanje i ljudska prava, raspoređeni su u okviru kategorije „obavezni predmeti po izboru škola“.

U razredima od VII do X, kategorija „ostali predmeti“ uključuje nedeljnu grupnu mentorsku sesiju obaveznu za sve učenike. Mentorstvo je takođe uključeno u razrede I – VI, gdje je to posebno pomenuto u regionalnim propisima.

Umjetničko obrazovanje uključuje muzičku i vizuelnu umjetnost. Prema zakonu, umjetničko obrazovanje, drugi strani jezik, ICT i tehnologija, „specifični predmeti“ su koje regulišu regionalne administracije. Ovi predmeti su raspoređeni pod kategoriju „obavezni predmet po izboru škola“.

Obavezne opcije po izboru učenika. U osnovnom obrazovanju (od I do VI razreda), učenici biraju najmanje jedan od zasebnih obaveznih izbornih predmeta, u cilju usklađenosti ukupnog vremena trajanja nastave. U srednjem obrazovanju (od VII do IX razreda), učenici treba da odaberu određeni broj specifičnih predmeta i predmeta koje predlažu autonomne zajednice. U X razredu, učenici biraju određeni broj osnovnih predmeta, samostalnih predmeta i predmeta predloženih od strane autonomnih zajednica. Svi ovi predmeti uključeni su u kategoriju 'obavezni fleksibilni predmeti prema izboru škole'.

Obavezni fleksibilni predmeti po izboru škole. Nevedeni podaci održavaju broj nastavnih sati propisanih od strane autonomnih zajednica za odabrane predmete, u skladu sa ukupnim nastavnim

vremenom. Prema zakonu, u osnovnom obrazovanju (od I do VI razreda), umjetničko obrazovanje i drugi strani jezik su izborni samostalni predmeti definisani od strane obrazovnih vlasti. Regionalne vlasti ili škole mogu birati između dva predmeta u skladu sa svojim potrebama. U srednjem obrazovanju (razredi od VII do IX), klasična kultura, umjetnost, vizuelno i audiovizuelno obrazovanje, muzika, uvod u preduzetničke i poslovne aktivnosti i tehnologija su izborni samostalni predmeti. U X razredu, osnovni predmeti, kao što su biologija i geologija, ekonomija, fizika i hemija i latinski jezik, i osnovna predmetna nauka koja se primjenjuje na profesionalnu djelatnost, uvod u preduzetništvo i poslovnu djelatnost i tehnologija, izborni su osnovni predmeti propisani na najvišem nivou i ponuđeni kao izbori regionalnim vlastima ili školama. Regionalne vlasti ili škole biraju sa nacionalne liste zasebnih izbornih predmeta kao što su izvođačka umjetnost i ples, naučna kultura, klasična kultura, plastika, vizuelno i audiovizuelno obrazovanje, filozofija, muzika, drugi strani jezik i informaciono-komunikacione tehnologije.

Francuska

Od septembra 2019. godine, nastava u Francuskoj je obavezna od treće godine starosti (obavezno predškolsko obrazovanje traje tri godine).

U razredima od I do III, u kategoriju „prirodne nauke“ uključeno je „proučavanje svijeta“ koje obuhvata pojmove nauke, istorije/geografije, tehnologije i ICT. U okviru ovog predmeta su takođe uključeni građansko i moralno vaspitanje, premda je ovo vrijeme za nastavu obuhvaćeno u kategoriji „religija, etika i moralno obrazovanje“. U IV do VI razredu, prirodne nauke uključuju tehnologiju.

U razredima od IV do X, društvene nauke obuhvataju istoriju/geografiju i građansko i moralno obrazovanje (u razredima IV, V i X ovo vrijeme je obuhvaćeno u okviru „religije, etike i moralnog obrazovanja“). U X razredu, izučavaju se društvene i ekonomske nauke.

ICT je integrisan u okviru prirodnih nauka od I do III razreda i u matematici (uključujući pojmove računarske nauke (programiranje)) u IV i V razredu. U razredima od VI do IX, ICT je uglavnom integrisan u okviru tehnologije i matematike ali se može podučavati kao dio obaveznih predmeta. Tehnologija je obuhvaćena prirodnim naukama od I do VI razreda i u ICT-u u X razredu.

Praktične i stručne vještine obuhvataju karijerno vođenje u razredima od VIII do X.

Kategorija „drugi predmeti“ uključuje formativno vrijeme (čas razredne zajednice (*vie de classe*)) u razredima od VI do IX.

U X razredu, drugi strani jezik (jezik broj tri) i drugi jezik se zajedno pominju u izvještaju. Što se tiče obaveznog nastavnog plana i programa, u razredima od VI do IX, lična podrška (*accompagnement personalse*) i praktični interdisciplinarni projekti (*enseignements pratiques interdisciplinaires*) su uključeni u obaveznu nastavu i integrisani u sve predmete. U VIII ili IX razredu, ukupan obavezni nastavni plan i program takođe uključuje petodnevnu praksu na radnom mjestu; uvedenu 2005/2006. godine koja se odvija za vrijeme nastave – ne pominje se dodatno vreme. U X razredu, obavezni nastavni plan i program uključuje vrijeme za formativnu nastavu (*vie de classe*) – ne pominje se dodatno vreme – i *accompagnement personnalise*, tj. praćenje individualnog rada učenika – vrijeme koje se određuje prema potrebama učenika.

Što se tiče neobaveznog nastavnog plana i programa, moguće je kombinovati nekoliko fakultativnih predmeta u granicama onoga što škola može da ponudi i ograničenja nametnutih nastavnim rasporedom i nastavnim satima uređenim od strane svake škole.

U VI razredu, neobavezni nastavni plan i program uključuje dva sata sedmično horskog pjevanja, dva sata nedeljno drugog stranog ili regionalnog jezika – kada se kombinuje sa prvim stranim jezikom, ne duže od šest sati sedmično (svaka škola može da rasporedi šest sati prema svojim potrebama) – i dva sata sedmično uvodnog kursa regionalnih jezika (regionalni jezici i kulture).

U VII razredu, neobavezni kurikulum sadrži dva sata nedeljno horskog pevanja, jedan sat sedmično jezika i kulture iz antike (latinski i starogrčki), dva sata nedeljno regionalnog jezika (regionalni jezici i kultura) i dva sata sedmično kurseva evropskih jezika i kulture jednog od dva strana jezika koja se uče.

U VIII i IX razredu, neobavezni nastavni plan i program obuhvata dva sata nedeljno horskog pjevanja, tri sata nedeljno antičkog jezika i kulture (latinski i starogrčki), dva sata nedeljno regionalnog jezika (regionalni jezici i kulture).) i dva sata nedeljno kursa evropskih jezika i kulture zasnovanih na jednom od dva strana jezika koja se uče.

U razredima od VI do IX, neobavezni kurikulum takođe uključuje „izradu domaćeg zadatka” za učenike koji žele da uz superviziju rade svoje domaće zadatke.

U X razredu, učenici mogu izabrati jedan ili dva dodatna izborna predmeta (*enseignements optionnels*). Prvi se može izabrati sa liste opšteobrazovnih predmeta (sa tri sata nedeljno), uključujući: treći savremeni jezik (strani ili regionalni jezik), antičke jezike i kulturu (latinski i/ili grčki), francuski znakovni jezik, umjetničko obrazovanje (vizuelna umjetnost, film/audiovizuelni mediji, ples, istoriju umjetnosti, muziku ili dramu), fizičko vaspitanje ili cirkusku umetnost (šest sati nedeljno). Drugi se može izabrati sa liste predmeta tehnološkog obrazovanja (1,5 sati sedmično), uključujući: menadžment, zdravstvene i društvene studije, biotehnologije, nauke i laboratorijske vještine, inženjerske nauke, tehnološko stvaralaštvo i inovacije, umjetničku radionicu i stvaralaštvo i kulturu – dizajn (šest sati sedmično). Drevni jezici i kulture (latinski i/ili grčki) takođe se mogu birati pored dva izborna predmeta. U zavisnosti od dodatnih fakultativnih predmeta koje učenici izaberu, vrijeme nastave može da se poveća za do 648 sati godišnje (teorijska maksimalna ograničenja). U praksi, malo je vjerovatno da će vrijeme nastave za dodatne izborne predmete premašiti 216 sati godišnje.

Procenti učenika koji pohađaju neobavezne predmete u državnim školama u školskoj 2019/2020. godini su sledeći:

- VI razred (u državnim i privatnim školama): drugi strani ili regionalni jezik – 15,5 %,
- VII razred: latinski – 17,2 %, uvodni kurs latinskog i starogrčkog jezika – 0,8 %,
- VIII razred: latinski – 16,5 %, starogrčki – 0,2 %, uvodni kurs latinskog i starogrčkog jezika – 0,7 %,
- IX razred: latinski – 14,7 %, starogrčki – 2,2 %, uvodni kurs latinskog i starogrčkog jezika – 1 %,
- X razred (u državnim i privatnim školama):
 - Opšteobrazovni fakultativni predmeti: treći savremeni jezik – 7,6 %, latinski – 4,5 %, fizičko vaspitanje – 4,3 %, vizuelna umjetnost – 3,7 %, drama – 1,9 %, film/ audiovizuelni mediji – 1,6 %, starogrčki – 1,2 %, muzika – 1,1 %, istorija umjetnosti – 0,6 %, ples – 0,3 %, francuski znakovni jezik – 0,2 %
 - Tehnološko obrazovanje - fakultativni predmeti: inženjerske nauke – 5,3 %, nauke i laboratorija – 4,5 %, menadžment – 4,3 %, zdravstvo i društvene nauke – 2,4 %, tehnološko stvaralaštvo i inovacije – 1,9 %, biotehnologije – 1,5 %, stvaralaštvo i kultura – dizajn – 0,6 %.

Hrvatska

Na osnovu Odluke o kurikulumu za nastavni predmet Informatika za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj, Narodne novine, 22/2018), u školskoj 2020/2021. godini, uvedena je informatika (dio predmetne oblasti ICT) kao neobavezni predmet na nivou ISCED 1 (I do IV razredi), čime je povećano vrijeme nastave neobaveznog kurikuluma.

Vrijeme nastave za vjeronauku, etiku i moralno vaspitanje uključeno je u neobavezni nastavni plan i program (od I do VIII razreda). Neobavezni nastavni plan i program uključuje i vrijeme nastave za drugi strani jezik (IV do VIII razred) i ICT (I do IV razred i VII i VIII razred).

Pored minimalnog vremena nastave predviđenog za predmetnu nastavu, postoji mogućnost planiranja dodatnog vremena za razgovor sa učenicima u okviru neobaveznog nastavnog plana i programa. Ovo vrijeme uključuje „čas razredne nastave ili formativno vrijeme“ (sat razrednika). Svaki odjeljenjski starešina priprema sopstveni program formativne nastave i bira nastavne metode koje odgovaraju uzrastu i potrebama učenika.

Vrijeme razredne nastave može da obuhvati sledeće teme: zdravstveno obrazovanje, dječija prava i razgovor o predrasudama. Pored toga, učenici mogu da učestvuju u dodatnoj nastavi (dopunska nastava), dodatnim časovima za darovite učenike (dodatna nastava) i vannastavnim aktivnostima (vannastavne aktivnosti). Navedene aktivnosti se realizuju u više od 35 nastavnih sesija godišnje, sa jednom nastavnom sesijom od 45 minuta nedeljno. Učenici od I do IV razreda (ISCED 1) pohađaju najviše 25 časova nedeljno, ravnomjerno raspoređenih tokom radne sedmice; vrijeme uključuje obaveznu nastavu, časove tutorstva i fakultativnu nastavu (fakultativni predmeti, dodatna nastava, dodatna nastava za darovite učenike, vannastavne aktivnosti). Učenici od V do VII razreda (ISCED 24) pohađaju najviše 30 časova sedmični, ravnomjerno raspoređenih u okviru nastavne sedice. Informacija je zasnovana na Zakonu o osnovnom i srednjem obrazovanju (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Službeni glasnik, 89/2008, 86/2010, 92/2010, 105/2010, 90/2011, 5/2012, 16/2012, 86/2012, 126/2012, 94/2013, 152/2014, 07/2017, 68/2018, 98/2019, 64/2020) i na državnom pedagoškom standardu osnovnog obrazovanja i vaspitanja (Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, Službeni glasnik, 63/2008, 90/2010). Građansko obrazovanje, lični i društveni razvoj, zdravlje, održivi razvoj, učenje kako učiti, preduzetništvo, upotreba ICT-a se izučavaju kao međupredmetne teme.

Italija

U razredima od I do V (ISCED 1), vrijeme nastave odgovara sedmičnom rasporedu od 27 sati tokom perioda od 33 nedelje (891 sat); ovaj raspored važi za 36,89% učenika. Drugi mogući sedmični nastavni rasporedi su u trajanju od 24 sata (0,57% učenika), 28–30 sati (24,89%) i 40 sati (37,65%).

U razredima od VI do VIII (nivo ISCED 24), navedeni fond nastavnih sati odgovara nedeljnom rasporedu od 30 sati; odnosi se na skoro 89,27 % učenika na ovom obrazovnom nivou. Ovaj raspored važi i za učenike koji pohađaju muzičko obrazovanje (7,96 %), pri čemu njihov raspored uključuje dodatne nastavne sate po instrumentu (učenici mogu svirati do tri instrumenta). Društvene nauke su integrisane u okviru čitanja, pisanja i književnosti, dok su prirodne nauke integrisane u okviru matematike. Vrijeme nastave za drugi strani jezik (jezik br. tri) može se iskoristiti za nastavu prvog stranog jezika.

U IX i X razredu (nivo ISCED 34), postoji šest vrsta liceja (*liceo*) posvećenih predmetima umjetnosti, klasičnim studijama, naučnim studijama, stranim jezicima, muzici i plesu kao i humanističkim naukama. Podaci za IX i X razred odnose se na *liceo scienceo* (u koji je upisan najveći procenat učenika, odnosno 28,1%). U ovim razredima, oblast informaciono-komunikacionih tehnologija je integrisana u okviru matematike (ali se predaje kao samostalni predmet u opciji primijenjenih nauka *liceoscienceo*). Kategorija „ostali predmeti“ uključuje latinski jezik i književnost.

Na svim nivoima ISCED, škole imaju autonomiju da modifikuju do 20% rasporeda na godišnjem nivou, promjenom raspodjele vremena nastave širom predmeta ili uvođenjem novih predmeta.

U osnovnom, nižem i višem srednjem obrazovanju, „građansko vaspitanje“ u predmetnoj kategoriji „društvene nauke“ je transverzalni predmet (sati nastave su raspoređeni duž ukupnog obaveznog nastavnog plana i programa). Iako je ovaj predmet transverzalan, predviđeni sati (33 sata godišnje) su obavezni da se ispoštuju i ocjenjuju kao zasebni predmet.

Kipar

Geografija je uključena u okviru društvenih nauka od I do VI razreda, i u prirodnim naukama, od VII do IX razreda.

U razredima od I do IV, dizajn i tehnologija se izučavaju u okviru prirodnih nauka. U V i VI razredu, dizajn i tehnologija obuhvataju obrazovanje o životu. Prva pomoć je dio fizičkog vaspitanja.

Kategorija „ostali predmeti“ uključuje obrazovanje o životu u razredima od I do IV; ekološko obrazovanje – obrazovanje za održivi razvoj u V i VI razredu; nastavno vrijeme posvećeno učvršćivanju vještina i znanja iz predmetnih programa u razredima od I do VI; i klasične studije i starogrčki jezik u razredima od VII do IX.

Letonija

Predmetni kurikulum se odnosi na program osnovnog obrazovanja koji pohađa 73% učenika u državnim školama. Ostalih 27% učenika (referentna godina 2019/2020) uglavnom pohađaju program osnovnog obrazovanja za etničke manjine, koji uključuje nastavu jezika nacionalnih manjina u razredima od I do IX. Škole sa obrazovnim programima etničkih manjina mogu odlučiti da podučavaju predmete na letonskom jeziku, ako ovi predmeti obuhvataju najmanje 80% ukupnog vremena nastave na godišnjem nivou.

U okviru kategorije „ostali predmeti“ spadaju časovi razredne nastave posvećeni diskusijama o vrijednostima, komunikacijskoj kulturi, građanskom obrazovanju, bezbjednosti na putevima, zdravim stilovima života, ličnom razvoju, liderstvu, kritičkom razmišljanju, kreativnom razmišljanju, finansijskoj pismenosti, preduzetničkim vještinama i karijernoj orijentaciji.

Osim toga, škole su obavezne da ponude spisak izbornih fakultativnih predmeta za grupe učenika (npr. hor, ples, drama, sport ili strani jezik), individualnu nastavu i grupe 'produženog dana'. Ovi časovi su uključeni u kategoriju „neobavezni nastavni plan i program“.

Sa postepenim uvođenjem vertikalne fleksibilnosti se započelo 2020/2021. godine za trogodišnje periode, počevši od I, IV i VII razreda. Vertikalna fleksibilnost će biti važeća za sve razrede (I – III, IV – VI i VII – IX) od 2022/2023. godine.

Litvanija

Analizirani nastavni plan i program se odnosi na škole u kojima je jezik nastave litvanski; preko 90% svih učenika pohađa ove škole. Preostali učenici pohađaju škole u kojima se nastava izvodi na jeziku jedne od nacionalnih manjina.

U cilju poboljšanja učeničkih postignuća, trajanje školske godine u osnovnom obrazovanju je produženo. Od 2019. godine, školska godina traje 175 dana. Školske uprave mogu dodatno produžiti trajanje školske godine za pet dana.

U razredima od I do IV, prirodne i društvene nauke se podučavaju kao integrisani predmet. Kako bi se proračunalo minimalno vrijeme trajanja nastave iz prirodnih i društvenih nauka, ukupno vrijeme za integrisane predmete se dijeli sa dva. Tehnologija i umjetničko obrazovanje se takođe poučavaju kao integrisani predmet.

U VII i VIII razredu, prirodne nauke obuhvataju biologiju, hemiju i fiziku. Škole su u obavezi da izdvoje 166,5 sati za fiziku i biologiju zajedno. U VIII razredu, 55,5 sati je posvećeno nastavi hemije. Škola koja realizuje program osnovnog obrazovanja može odlučiti da organizuje izučavanje jednog naučnog predmeta u VII i VIII razredu umjesto zasebnih predmeta nauke – biologije, hemije, fizike – bez smanjenja broja časova biologije, hemije i fizike u toku školske godine (prema Opštim nastavnim planovima za osnovno i više srednje obrazovanje za 2019–2020. i 2020–2021. školske godine, Broj V-417, 15. april 2019, tačka 77).

U IX i X razredu, društvene nauke uključuju historiju, građanstvo, geografiju, ekonomiju i biznis. Istorija se mora učiti najmanje 55,5 sati u svakom razredu. Škole imaju autonomiju odlučivanja o načinu raspoređivanja 166,5 nastavnih sati po ostalim društvenim predmetima.

U razredima od V do X, 7,5 sati godišnje se posvećuje građanskom vaspitanju. Vrijeme trajanja ove nastave je obuhvaćeno ukupnim brojem sati namijenjenih društvenim naukama.

Kategorijom 'ostali predmeti' obuhvaćena je i 'bezbjednost ljudi'.

Učenici mogu da biraju da li da pohađaju dodatnu nastavu izbornog nastavnog plana i programa. Izborni kurikulum se razlikuje od škole do škole. Ovi časovi se mogu iskoristiti za podršku učenicima koji imaju teškoće u učenju i za personalizovano podučavanje talentovanih učenika. Škole često koriste ove časove za dopunsku nastavu iz pismenosti i matematike.

Prilikom implementacije obrazovnih programa, kroz organizaciju nastavnog procesa na daljinu, škola obezbjeđuje najmanje 60% vremena u obrazovnom procesu i ne više od 40% vremena za asinhrono obrazovanje (nedelja, mjesec, školska godina) izdvaja za sinhrono obrazovanje. Maksimalno trajanje kontinuiranog sinhronog obrazovanja je dva sata. Škola koja je u svojim propisima (statutom) predvidjela učenje na daljinu, može odlučiti da dio obrazovnog procesa realizuje na daljinu: u jednoj školskoj godini i do 30% za razrede IX – X osnovne škole i razrede od I do IV gimnazije.

Luksemburg

U razredima od I do VI, njemački i luksemburški jezici su oba jezici nastave uključeni u čitanje, pisanje i književnost, dok se francuski jezik smatra drugim jezikom.

U razredima od VII do X, francuski jezik je jezik na kojem se izvodi nastava, dok su njemački i engleski jezici – jezici br. 2 (njemački) i br. 3 (engleski). Za X razred, podaci obuhvataju samo 30,6% učenika – onih koji pohađaju programe opšteg srednjeg obrazovanja (približno 60% učenika pohađa program srednje stručne škole, dok 10% pohađa pripremnju nastavu; u oba obrazovna programa, nastavni kurikulum varira u zavisnosti od pohađanih časova).

Mađarska

U skladu sa Aktom o javnom obrazovanju, učenici koji su započeli sa pohađanjem nastave IX razreda od školske 2011/2012. godine ili ranije, bili su u obavezi da završe obavezno obrazovanje na kraju školske godine u kojoj su napunili 18 godina. Međutim, kako je ovo pravilo ukinuto i uvedeno da obavezno obrazovanje završava sa 16 godina, XI i XII razredi su isključeni iz analize ovog izveštaja. Obavezni vremenski okvir je definisan u ciklusima u trajanju od dvije godine, ali se zbog postepenog uvođenja mjera i radi veće zastupljenosti, koristi godišnji nastavni vremenski okvir preporučen nacionalnim osnovnim nastavnim planom i programom. Kategorija „ostali predmeti“ uključuje i vrijeme razredne nastave.

Vrijeme za obavezne fleksibilne predmete koje škole biraju, škole mogu iskoristiti da povećaju nastavno vrijeme predviđeno za nacionalno propisane predmete ili za nove predmetne programe (sa okvirnim nastavnim planovima i programima koje donosi ministar obrazovanja) po sopstvenom izboru. Pored toga, škole su u obavezi da uključe predmet „Zavičaj i narod“ između V i VIII razreda (jedan čas sedmično). Ministarskom uredbom br. 27/2020 (VIII. 11.) (*EMMI rendelet*) propisan je broj nastavnih dana u jednoj školskoj godini. Za ISCED 34 nivo, podaci u ovom izveštaju se odnose na više srednje škole (*gimnazium*).

Malta

Izveštajem su obuhvaćene javne i javno-privatne ustanove. Napomene se odnose samo na državne škole na Malti koje pohađa 59% učeničke populacije, i ne prikazuju situaciju u religijskim državnim

školama, koje pohađa oko 28,5% učeničke populacije. U državnim školama, petogodišnji srednji ciklus je podijeljen na dvije faze: tokom prve dvije godine, učenici pohađaju nižu srednju školu, a posljednje tri godine pohađaju srednju školu. Srednji ciklus vjerskih škola koje zavise od finansiranja države u trajanju je od jednog petogodišnjeg ciklusa.

Tokom juna, škole su poludnevno otvorene sa ukupnim vremenom trajanja nastave u svakom razredu tokom obaveznog obrazovanja od 17,5 sati nedeljno.

U I i II godini, četiri nastavna sata sedmično koja su škole u obavezi da posvete pisanju, pričanju priča, čitanju i „razgovorima o sesijama“ u okviru kategorije „obavezni fleksibilni predmeti po izboru škole“. U razredima III - VI, ova kategorija uključuje jedan sat sedmično za “konsolidaciju učenja” (obnovu gradiva). Ovo vrijeme se obično koristi za pismenost, matematiku i jezik broj dva.

U razredima od I do VI, nauka i tehnologija su integrisani u okviru jednog predmeta, sa akcentom na nauci.

Kategorija „ostali predmeti“ uključuje svakodnevnu jutarnju skupštinu u trajanju od 15 minuta, u godinama od I do VI razreda; lični, društveni i profesionalni razvoj karijere u razredima od III do VI; i lični, društveni i karijerni razvoj i dnevna 10-minutna jutarnja skupština/vrijeme razredne nastave u razredima od VII od XI.

U razredima od IX do XI, učenici treba da biraju dva od ponuđenih predmeta (u zavisnosti od raspoloživosti nastavnika ovih predmeta u školi koju pohađaju): arapski, francuski, njemački, italijanski, ruski, španski, biologija, hemija, geografija, umjetnost, muzika, evropske studije, istorija, društvene studije, poslovne studije, računovodstvo, računarske studije, inženjerske tehnologije, zdravstvo i socijalna zaštita, ugostiteljstvo, informacione tehnologije, agrobiznis, dizajn i tehnologija, grafička komunikacija, kućna ekonomija, medijska pismenost, moda i tekstil, maloprodaja i fizičko obrazovanje. Ovi izborni predmeti su uključeni u okviru kategorije „obavezni izborni predmeti koje biraju učenici“.

Holandija

Ukupno vrijeme trajanja obavezne nastave u predškolskom i osnovnom obrazovanju (osam godina) iznosi 7 520 sati. Na koji način će nastavni sati biti raspoređeni po razredima, ostavljeno je školama da odluče. Za potrebe izvještaja, vrijeme nastave za razrede od I do VI izračunato je na sledeći način: $7520/8 \times 6 = 5\ 640$.

Nakon X razreda predstručnog srednjeg obrazovanja (engl. *VMBO*) i XI razreda višeg opšteg srednjeg obrazovanja (engl. *HAVO*), učenici obično nastavljaju svoje školovanje u stručnoj školi ili na visokoškolskoj ustanovi primijenjenih nauka. Kako stručno obrazovanje nije predmet ovog izvještaja, podaci za ove razrede nisu obuhvaćeni. Pošto nije bilo moguće pokazati vertikalnu fleksibilnost za razrede X–XII, vrijeme nastave za ovaj ciklus je vještački podijeljeno na tri.

U VII razredu predstručnog srednjeg obrazovanja (*VMBO*), drugi strani jezik (jezik broj tri) je obavezan za učenike koji pohađaju tri programa od četiri koja su imali na raspolaganju (stručni program za srednji menadžment, kombinovani program i teorijski program). Drugi strani jezik (jezik broj tri) nije obavezan u osnovnom stručnom programu. To znači da u Holandiji 80% učenika (na nivou *VMBO*) pohađa drugi strani jezik (jezik br. tri) kao obavezni predmet.

Austrija

Obavezno školovanje počinje za svu djecu 1. septembra, nakon što napune šest godina, i traje devet godina. Učenici mogu birati između različitih programa u devetom razredu. Budući da ovi programi nisu mogli biti svi predstavljeni, nema podataka za ovu konkretnu godinu.

U osnovnoj školi (*Volksschule*; razredi I - IV), društvene studije i tehnologija su dio integrisanog predmeta pod nazivom *Sachunterricht* (opšte obrazovanje), koji obuhvata i uvod u prirodne nauke.

U I i II razredu, savremena nastava stranog jezika (32 časa od 50 minuta) je integrisana u okviru kategorije „ostali predmeti“ i navedena je u okviru ukupnog minimalnog kurikuluma. ICT se predaje kao integrisani predmet u razredima od I do IV. Obavezno vrijeme trajanja nastave za dopunsku popravnu nastavu je uključeno pod kategoriju 'ostali predmeti'.

Za srednje obrazovanje, podaci se odnose na nastavne planove i programe za *Mittelschule* (obavezna srednja škola) i *Allgemeinbildende höhere Schule* (srednja akademska škola, AHS). U srednjim akademskim školama, uobičajeni su V i VI razred, dok u VII i VIII razredu kurikulum dijeli na tri grane: naučnu granu (*Realgymnasium*), gimnaziju (*Gymnasium*) i granu ekonomije (*Virtschaftskundliches Realgymnasium*). U ovom izvještaju, predstavljeni su podaci koji se odnose na nauku. Obavezne srednje škole i akademske srednje škole mogu se odlučiti da primjenjuju fleksibilni nastavni raspored, koji omogućuje proširenu autonomiju pri odlučivanju o listi predloga izbornih predmeta. Tehnički i tekstilni rad (*Technisches und textiles Verken*) je uključen među oblasti praktičnih i stručnih vještina, iako pojedini aspekti ovog predmeta potpadaju pod 'umjetničko obrazovanje'. ICT je integralni dio svih predmeta, svih razreda, kao i obrazovnih putanja.

Poljska

Novi sistem školovanja se postepeno uvodi od početka reforme školske 2017/2018. godine. U starom sistemu, opšte redovno obavezno obrazovanje se protezalo šest godina osnovnog obrazovanja i tri godine nižeg srednjeg obrazovanja, sa vremenom nastave definisanim u ciklusima od tri godine (tj. postojala je vertikalna fleksibilnost). Novi osmogodišnji sistem osnovnog obrazovanja u potpunosti je implementiran u školskoj 2020/2021. godini. Opšte redovno obavezno obrazovanje u novom sistemu sastoji se od osam godina u okviru jedinstvene strukture koja obuhvata nivoe ISCED 1 i ISCED 2. U novom sistemu, vrijeme nastave je definisano po razredima; više nema vertikalne fleksibilnosti.

U razredima od I do III osnovne škole (obrazovni stadijum I – integrisano rano školsko obrazovanje), ukupni broj nastavnih sati za svaki razred je raspoređen između pojedinačnih obaveznih obrazovnih aktivnosti (razreda) (uključujući poljski jezik, matematiku, društveno obrazovanje, prirodne nauke, likovno obrazovanje, tehnologiju, ICT, muziku i savremeni strani jezik), od strane nastavnika odgovornih za rano školsko obrazovanje, koji predaju neki od ovih predmeta. U slučaju likovnog vaspitanja, informaciono-komunikacionih tehnologija, muzičkog i fizičkog vaspitanja i savremenih stranih jezika, nastavu izvode nastavnici koji imaju odgovarajuće stečene kvalifikacije u skladu utvrđenim propisima, a ne nastavnik zadužen za rano školsko obrazovanje. Nedjeljni broj nastavnih sati ovih predmeta je sledeći: likovno obrazovanje, ICT i muzika – jedan sat u svakom razredu; fizičko vaspitanje – tri sata u svakom razredu; savremeni strani jezici – dva sata u svakom razredu.

Kategorija 'ostali predmeti' obuhvata časove razredne nastave u razredima od IV do VIII i 'obrazovanje za bezbjednost' u VIII razredu. Praktične i stručne vještine obuhvataju stručno usmjeravanje u VII i VIII razredu. Neobavezni nastavni plan i program uključuje 'obrazovanje za porodični život' u razredima od IV–VIII i religiju i/ili etiku u razredima I-VIII.

Organi uprave škole, na zahtjev direktora škole, mogu dodatno opredijeliti do tri sata sedmično za svaki razred u školskoj godini, kako bi omogućili povećanje broja sati na periodičnom ili godišnjem

nivou za nastavu odabranih obaveznih predmeta. Primjenom uredbe pruža se mogućnost direktorima da utiču na stvarni broj obaveznih nastavnih sati. Ovi sati nisu predstavljeni u izvještaju.

Portugal

Brojke prikazuju minimalno vrijeme trajanja nastave u osnovnom obrazovanju. U razredima od I do IV, vrijeme trajanja nastave na sedmičnom nivou je 25 sati. Neobavezni nastavni plan i program se sastoji od pet sati nastave sedmično. U razredima od X do XII, najniže vrijeme varira u zavisnosti od pojedinačne obrazovne staze. Brojke pokazuju najnižu granicu minimalnog trajanja vremena nastave.

Maksimalni i minimalni fond časova je određen za svaki predmet. Svaka škola bira vrijeme koje će dodijeliti predmetima u okviru utvrđenih granica: minimalno vrijeme po predmetu i ukupno godišnje vrijeme trajanja nastave.

Važeća zakonska regulativa (Uredba - zakon br. 55/2018 od 6. jula; Naredba o implementaciji ministarstva br. 223-A/2018 od 3. avgusta; i Naredba o implementaciji ministarstva br. 226-A/2018 od 7. avgusta) definiše programe za osnovne i srednje škole i uspostavlja pravila koja školama pružaju veću autonomiju u donošenju odluka, koje će učenicima pomoći da steknu vještine definisane profilom učenika u obaveznom obrazovanju.

Profilom učenika za obavezno obrazovanje definisane su vještine koje učenici treba da steknu do kraja XII razreda. Ovaj profil je vodič za škole za organizaciju planiranja, nastave, učenje i ocjenjivanja. Škole mogu da upravljaju sa blizu 25% rasporeda nastavnog programa po školskoj godini, pod uslovom da se pridržavaju nastavnih planova, osnovnog kurikuluma kompetencija, ishoda učenja i smjernica za nastavni plan i program, u svakom razredu i za svaki predmet. To školama pruža mogućnost razvijanja suštinskog učenja – tj. onih znanja, vještina i stavova za koje škole odluče da učenici treba da steknu i razvijaju u svakoj školskoj godini, koje se mogu dalje razvijati, osnaživati i obogaćivati – i vještina utvrđenih učeničkim profilom. Škole imaju veći stepen autonomije u razvijanju oblasti građanstva i razvoja, na osnovu nacionalne strategije građanskog obrazovanja; u odlučivanju o neophodnoj podršci studiranju i umjetničkom obrazovanju (drugi ciklus); kreiranju oblasti kurikularne autonomije kombinovanjem predmeta; da integrišu školske projekte u nastavni plan i program; mijenjanju vrijeme nastave iz jednog predmeta sa višestrukim vremenom nastave drugih predmeta; razvijaju praktičan ili eksperimentalni rad raspodjelom časova ili organizovanjem na alternativne načine; da organizuju izvođenje nastave (u skladu sa polugodištem ili na neki drugi način); i omogućće učenicima viših razreda da promijene predmete kako bi sami kreirali sopstvene obrazovne putanje. Dakle, škole imaju više slobode da upravljaju svojim školskim programima i mogu prilagoditi obrazovne programe specifičnim kontekstima i potrebama svojih učenika, kako bi promovisali kvalitetno učenje za sve.

Gore navedena Uredba - Zakon stupio je/stupiće na snagu od školske godine:

- 2018/2019 za I, V, VII i X razred
- 2019/2020 za II, VI, VIII i XI razred
- 2020/2021 za III, IX i XII razred
- 2021/2022 za IV razred

Sve škole imaju autonomiju u odlučivanju o razvoju kurikuluma kroz *atividades de desenvolvimento curricular* (aktivnosti obogaćivanja kurikuluma), u skladu sa ciljevima i obrazovnim planovima. U prvom ciklusu (od I do IV razreda), za ove aktivnosti se izdvaja pet neobaveznih časova sedmično. U pojedinim slučajevima, škole mogu izdvojiti jedan sat kako bi se posvetile *educacao moral e religiosa* (moralnom i religijskom obrazovanju).

Značajno je takođe istaći uvođenje informaciono-komunikacionih tehnologija i *cidadania e desenvolvimento* (građanstvo i razvoj) u nastavni plan i program (od I do IX razreda). Ovi predmeti su transverzalni od I do IV razreda u osnovnom obrazovanju, koji postaju obavezni predmeti u razredima V - IX. U višem srednjem obrazovanju, škole imaju autonomiju u odlučivanju na koji način će implementirati obaveznu komponentu građanstva i razvoja.

Educação física (fizičko vaspitanje) je dio nastavnog plana i programa u osnovnom i srednjem obrazovanju. Pohađanje moralnog i religijskog obrazovanja - *educação moral e religiosa* - fakultativno u osnovnom i srednjem obrazovanju.

Obavezni izborni predmeti za učenike u višem srednjem obrazovanju razlikuju se u zavisnosti od obrazovne putanje. U razredima od X do XII, ovi programi uključuju matematiku, prirodne nauke, strane jezike (jezici 2, 3 i 4), likovno obrazovanje, društvene nauke (samo u XII razredu) i tehnologiju i ICT (samo u XII razredu).

U višem srednjem obrazovanju, učenicima treba dati mogućnost da kreiraju sopstveni put tako što će im biti omogućeno da naprave vlastite izbore između različitih obrazovnih staza.

Rumunija

U Rumuniji, ciklus opšteg obaveznog obrazovanja se sastoji od 11 razreda. Obuhvata osnovno obrazovanje (pripremni razred i razrede od I do IV), niže srednje obrazovanje (*gimnaziu*; razredi V-VIII) i prve dvije godine višeg srednjeg obrazovanja (IX i X razred). Prvi razred na slici odgovara pripremnom razredu u rumunskom obrazovnom sistemu, drugi razred odgovara prvom razredu, itd. Na nivou ISCED 34, vrijeme nastave i predmeti variraju između različitih obrazovnih staza. Podaci u ovom izveštaju odnose se na naučnu obrazovnu stazu.

Okvirni plan za osnovno obrazovanje usvojen 2013. godine se implementira u fazama. U školskoj 2020/2021. godini, svi razredi u osnovnom obrazovanju se zasnivaju na ovom okvirnom planu. Škole imaju mogućnost planiranja jednog dodatnog perioda nastave na sedmičnom nivou.

Okvirni plan za niže srednje obrazovanje (od VI do IX razredi; V–VIII razredi u rumunskom sistemu), odobren 2016. godine, počeo je da se sprovodi 2017/2018. godine u VI razredu, 2018/2019 u VII razredu, 2019/2020 u VIII razredu i 2020/2021 u IX razredu. U VI razredu uvedene su sledeće izmjene: uveden je obavezni predmet Informatika i ICT (jedan sat sedmično); povećan je broj sati za društvene nauke za jedan sat sedmično; i uveden je jedan obavezni izborni predmet. Učenici mogu da biraju između predmeta predloženih od strane škola ili lokalnih ili obrazovnih vlasti. Međutim, izmjenama u odredbi 2018. godine (Uredba br. 4.828 od 30. avgusta 2018. godine u vezi sa izmjenama i dopunama Uredbe ministra prosvjete i naučnog istraživanja br. 3.590/2016 o davanju saglasnosti za okvirne nastavne planove i programe za niže srednje obrazovanje) učenici više nisu obavezni da biraju izborne predmete.

Kategorija „ostali predmeti“ sadrži muziku i pokret u razredima od I do V (pripremni razred i razredi I do IV u rumunskom sistemu); lični razvoj u razredima od I do III (pripremni i I i II razredi); savjetovanje i lični razvoj u razredima od VI do IX (V–VIII razredi); elementi latinskog jezika i romanske kulture u VIII razredu (VII razred); i preduzetničko obrazovanje u XI razredu (X razred).

Slovenija

Obavezno obrazovanje se sprovodi u okviru jedinstvene strukture u trajanju od devet godina. Nastavni plan i program, koji je predmet ovog izvještaja, pohađa 95,1 % učenika. U sredinama u kojima žive italijanske i mađarske nacionalne manjine, škole realizuju prilagođene nastavne planove i programe koji obuhvataju još dva časa nedeljno i nešto drugačiju raspodjelu nastavnih sati po predmetima, jer

su učenici obavezni da uče dva jezika – slovenački i italijanski ili mađarski. Prilagođeni nastavni plan i program prati 3,9 % učenika.

U razredima od I do III, učenje o životnoj sredini (3 školska časa nedeljno) obuhvata prirodne nauke (1,25 časova nedeljno), društvene nauke (1,25 časova nedeljno) i tehnologiju (0,5 časova nedeljno). U IV i V razredu, tri školska časa nedeljno su posvećena prirodnim naukama, od kojih su dva časa posvećena prirodnim naukama i jedan čas sedmično oblasti tehnologije.

U VII i VIII razredu, oblast "patriotska i građanska kultura i etika" (jedan čas sedmično) se izučava u okviru društvenih nauka. Godišnjih obaveznih dodatnih 15 dana aktivnosti iz oblasti umjetnosti, prirodnih nauka, fizičkog vaspitanja i tehnologije uključeno je u odgovarajuće kategorije.

Od I do IX razreda, religija, etika i moralno obrazovanje su integrisani u okviru društvenih nauka. U razredima od VII do IX, ovaj predmet takođe može biti obavezni izborni predmet. ICT je integrisan u sve predmete od I do IX razreda. U razredima od VI do VIII, ICT je obuhvaćen u okviru tehnologije, dok u razredima od VII do IX takođe može biti obavezni izborni predmet.

Kategorija „ostali predmeti“ uključuje i vrijeme za razrednu nastavu.

Obavezni izborni predmeti u razredima od VII do IX obuhvataju predmete iz oblasti društvenih i humanističkih nauka i prirodnih nauka i tehnologije, kao što su ICT, tehnologija, jezik br. tri, jezik br. četiri, religija, etika i moralno vaspitanje, društvene nauke, fizičko vaspitanje, praktične vještine, umjetničko obrazovanje i prirodne nauke. Škole su u obavezi da ponude najmanje tri predmeta iz svake oblasti, uključujući obavezni strani jezik, retoriku i religiju i etiku u oblasti društvenih i humanističkih nauka. Učenici mogu biti izuzeti od pohađanja obaveznih opcija ako pohađaju muzičku školu u okviru akreditovanog programa.

Škole su obavezne da obezbijede sledeće neobavezne predmete: prvi strani jezik u I razredu (polaže 92,1 % učenika); drugi strani jezik (21,1 % učenika), umjetnost (6,6 % učenika), ICT (18,4 % učenika), fizičko vaspitanje (21,2 % učenika) i tehnologiju (pohađa 11,1 % učenika) od IV do VI razreda; strani jezik (5,4 % učenika) u VII - IX razredu; i dodatni čas obaveznih izbornih predmeta u VII do IX razredu. Neobavezni nastavni plan i program (od I do IX razreda) takođe uključuje aktivnosti na osnovu interesovanja učenika, dopunsku nastavu i remedijalno obrazovanje. U I razredu, 74,0 % učenika takođe pohađa prijedodnevni boravak, dok je u razredima od I do V, 82,0 % učenika upisano u vanškolske aktivnosti koje se sprovode u skladu sa zvaničnim uputstvima i od strane kvalifikovanih nastavnika.

Slovačka

Državni obrazovni programi, na snazi od 2015/2016. godine, utvđuju minimalno vrijeme nastave za osnovno i niže srednje obrazovanje po razredu. Međutim, vrijeme nastave za ISCED nivo 34 je propisano za četiri godine višeg srednjeg obrazovanja (vertikalna fleksibilnost). S obzirom da je obavezna samo prva godina (X razred), četvrtina ovog vremena je uključena u svaku od predmetnih kategorija.

Obavezni fleksibilni predmeti koje škole mogu ponuditi su ujedno i obavezni izbori za učenike. Oni uključuju drugi i treći jezik, tehnologiju i 'druge predmete', kao što su saobraćaj i transport, seksualno obrazovanje i jezici manjina. Škole takođe mogu ponuditi dodatne časove za određene obavezne predmete.

Finska

Škole i drugi pružaoci obrazovanja mogu da podučavaju bilo koji obavezni predmet koristeći vertikalnu fleksibilnost od I razreda. U obavezi su da uvedu sledeće predmete do određenog razreda: prvi strani

jezik do drugog polugodišta; drugi strani jezik do VI razreda; društvene nauke do IV razreda; i ekonomiku domaćinstva, orijentaciju i savjetovanje (praktične i stručne vještine) do VII razreda.

Vrijeme nastave za geografiju je uključeno u okviru nastave prirodnih nauka.

Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom uključuju muziku, vizuelne umjetnosti, rukotvorine, fizičko vaspitanje i domaću ekonomiju.

Obavezni predmeti koje škole biraju mogu uključivati bilo koji predmet.

Neobavezni nastavni plan i program se odnosi na jedan izborni strani jezik.

Švedska

Predmet ovog izvještaja su državne obrazovne ustanove i nezavisne škole (finansijski potpomognute grantovima (*fristående skola*)).

Preporučeno minimalno vrijeme nastave se odnosi na *lågstadiet* (niži stepen), *mellanstadiet* (srednji stepen) i *högstadiet* (srednja škola) u obaveznom obrazovanju; odluku o načinu raspodjele vremena nastave po obrazovnim stadijumima donose škole, uz određena ograničenja. Broj sati za predmet ili grupu predmeta može se smanjiti za najviše 20% na svakom od stepena, kako bi se prilagodili mogućnostima škole; izuzetak od ovog pravila su engleski jezik, matematika, švedski i švedski jezik kao drugi jezik.

Obavezne opcije kao izbor učenika uključuju „izbor učenika“ (*elevens val*) sa vremenom nastave od 177 sati. U okviru „izbora od strane učenika“, učenik može da produbi ili proširi svoje znanje oblasti iz jednog ili više predmeta. Nastavni sati za obavezne izborne oblasti mogu se slobodno raspoređivati između tri različita obrazovna stepena; iz razloga uporedivosti, nastavni sati koji se dodjeljuju „izboru učenika“ podjednako su raspoređeni širom tri obrazovna stadijuma.

Ukupno vrijeme trajanja nastave za izbor drugog jezika (jezik br. tri) (*språkval*) je 320 sati. Upravljački dokumenti predviđaju izučavanje drugog stranog jezika najkasnije od VI razreda. Učenici koji ne izaberu drugi strani jezik mogu da uče švedski jezik, švedski kao drugi jezik (pod uslovom da su već stekli znanja iz ovog predmeta), prate nastavu engleskog, znakovnog ili maternjeg jezika. Vrijeme nastave za drugi strani jezik je 320 sati, raspoređeno između srednjeg i višeg stepena: 48 sati u srednjem i 272 sati na višem stepenu.

Što se tiče praktičnih i stručnih vještina, 'poznavanje domaćinstva i potrošnje' obuhvata ukupno 118 sati - 36 nastavnih sati u osnovnoj i srednjoj školi i 82 nastavna sata u srednjoj školi. Iz razloga uporedivosti, 36 sati je dodijeljeno srednjoj školi za izučavanje domaćinstva i potrošnje. Praktične i stručne vještine takođe sadrže 330 sati ručnog rada – 50 sati na nižem stadijumu, 140 sati na srednjem i 140 sati na višem nivou.

Prirodne nauke se izučavaju u okviru tri predmeta na srednjem i višem stepenu: biologije, fizike i hemije. Na srednjem nivou, svaki predmet uključuje minimalno vrijeme nastave od 55 sati. Preostalih 28 sati mogu se slobodno rasporediti između tri predmeta na srednjem nivou. Na višem stadijumu, učenicima se garantuje minimalno vrijeme nastave od 75 sati za svaki predmet. Preostalih 39 sati može se slobodno rasporediti između tri predmeta.

Društvene nauke se sastoje od četiri predmeta u srednjoj i srednjoj školi: geografije, istorije, religije i građanskog vaspitanja. Učenicima srednjeg stepena je zagarantovano minimalno vrijeme nastave od 70 sati iz svakog predmeta. Preostala 53 sata mogu se slobodno rasporediti između četiri predmeta. U višem stepenu, učenicima se garantuje minimalno vrijeme nastave od 75 časova iz svakog predmeta. Preostala 52 sata mogu se slobodno rasporediti između četiri predmeta.

Neobavezni nastavni plan i program uključuje nastavu maternjeg jezika za djecu kojoj švedski jezik nije maternji. Opštine mogu samostalno odlučivati kako da organizuju nastavu i vrijeme trajanja.

Učenici koji su otpočeli IX razred školske 2020/2021. godine poštuju stara pravila o vremenu nastave (vidjeti prethodni izveštaj za školsku 2017/2018. godinu). Predškolsko obrazovanje (koje je posljednja godina nivoa ISCED 02) prelazi u obavezno obrazovanje u godini kada dijete napuni šest godina i traje jednu godinu.

Albanija

Obavezni predmeti koje biraju škole za svoju nastavu uključuju module o životnoj sredini i druge aktivnosti na osnovnom nivou/u razredima od I do V, obično, drugi strani jezik, npr. njemački, francuski ili italijanski, u razredima od VI do IX.

Neobavezni nastavni plan i program, „nastavni plan i program po izboru“ u razredima od III do V razreda i od VI do IX razreda, uključuje drugi strani jezik, kao i druge vannastavne časove koji se protežu u razredima od VI do IX, uključujući obrazovanje o ljudskim pravima, obrazovanje o životnoj sredini, itd.

Bosna i Hercegovina

U Bosni i Hercegovini su u upotrebi tri službena jezika, na jednom od kojih se izvodi nastava.

U prvom razredu, matematika je integrisana u okviru oblasti „čitanje, pisanje i književnost“ (i „stvaranje“), dok je umjetničko obrazovanje integrisano sa fizičkim vaspitanjem i sportom.

U razredima od I do IV, društvene nauke su integrisane u okviru prirodnih nauka.

Švajcarska

Uz izuzetak minimuma sati za fizičko vaspitanje, standardni kurikulum i standardno vrijeme trajanja nastave nisu definisani na nacionalnom nivou. Planove i programe i predviđeno vrijeme određuje 26 kantona na regionalnom nivou. Definicija i broj obaveznih i izbornih predmeta kao i ukupno vrijeme nastave i njegova raspodjela između predmeta značajno se razlikuju širom kantona. Iz tog razloga, ovdje su prikazani samo podaci o ukupnom vremenu trajanja nastave, po razredima i nivoima ISCED. Ukupno vrijeme obavezne nastave za šest godina na osnovnom nivou varira između najmanje 4 484 sata i najviše 5 155 sati između kantona. Ukupni obavezni fond sati za tri godine na nižem srednjem nivou varira između najmanje 2 603 sati i najviše 3 063 sati.

Izveštaj obuhvata samo javne obrazovne ustanove. Brojke predstavljaju izmjerene prosjeke kantonalnih zahtjeva za svaki razred i ukupno vrijeme trajanja nastave, kako je to predviđeno kantonalnim rasporedom nastavnih sati (*Studentafeln/grilles horaires*). Prosjeci su izračunati po broju učenika po kantonu u osnovnom obrazovanju (šest godina) i nižem srednjem obrazovanju (tri godine) u 2018/2019. godini. Za oblast Tičino, sa pet godina trajanja osnovnog obrazovanja i četiri godine nižeg srednjeg obrazovanja, za 2020/2021. godinu proračuni su izvršeni na osnovu šest godina osnovnog i tri godine nižeg srednjeg obrazovanja, iz razloga uporedivosti. Vrijeme nastave za niže srednje obrazovanje predstavlja normu za različite obrazovne putanje (osnovni i napredni zahtjevi; ne uključujući srednje 'bakalaureat' škole u IX razredu).

Obavezno obrazovanje uključuje dvije godine predškolskog obrazovanja (ISCED 02) u ukupnom trajanju od 11 godina.

Dužina godišnjih odmora i broj državnih praznika takođe su različiti širom kantona. Broj nastavnih dana u školskoj godini predstavljen je kao razlika između prosječnog broja školskih sedmica u godini (koji varira između 36,5 i 40 nedelja) i prosjeka pet državnih praznika. Broj dana za profesionalni

razvoj nastavnika određuju same škole i ne mogu se zato isključiti iz ukupnog broja nastavnih dana. Čas traje između 45 minuta (u većini kantona) i 50 minuta.

Island

U razredima od I do X, praktične i stručne vještine su integrisane u okviru umjetničkog obrazovanja, dok se religija, etika i moralno obrazovanje izučavaju u okviru nastave društvenih nauka.

Prema nacionalnom nastavnom planu i programu za obavezne škole, dva strana jezika su obavezna - engleski i danski. Engleski je definisan kao prvi strani jezik (jezik br. dva), a danski (u nekim slučajevima norveški ili švedski) kao drugi strani jezik (jezik br. tri). Škole imaju autonomiju da same odlučuju koliko vremena treba posvetiti prvom i drugom stranom jeziku (jezici br. dva i tri) u okviru predviđenog nastavnog plana i programa za strane jezike. Dodatna nastava stranog jezika je uključena u kategoriju „obavezne opcije koje biraju učenici“. Smjernice nacionalnog kurikulumu izdvajaju vrijeme za obavezne izborne predmete. Sve škole koriste ovo vrijeme kao vrijeme za dodatnu nastavu obaveznih predmeta i drugih predmeta koji su izbor učenika.

Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici, uključuju izborne predmete koje biraju pojedinačne škole. Škole mogu ponuditi izborne predmete koji su isti kao i osnovni predmeti, npr. jezici i matematika, ukoliko žele da obezbijede napredni nivo i proširena znanja iz predmetnih oblasti. Smjernice nalažu školama da održavaju ravnotežu između akademskih i više stručnih predmeta, uz preporuku školama da u obrazovnoj ponudi uključe predmete iz umjetnosti i praktičnih/stručnih vještina, posebno u razredima od VII do X.

Lihtenštajn

U I razredu, engleski jezik se podučava kao integrisani predmet, sa jednim časom od ukupnog vremena trajanja nastave. Nastavnici mogu sami da odluče o metodi podučavanja engleskog jezika.

Društvene nauke su integrisane u okviru prirodnih nauka u razredima od II do V. U *Realschule* i *Oberschule*, društvene nauke su takođe dio nastave prirodnih nauka u razredima od VI do IX. U VI i VII razredu, tehnologija je dio umjetničkog obrazovanja u svim obrazovnim stazama.

Kategorija „ostali predmeti“ uključuje (u tri obrazovne putanje) „nauku o životu“ i „nastavni sat“ (koji se bavi temama kao što su lični razvoj, seksualno obrazovanje, karijerno vođenje i vrijeme za obrazovanje). U *Oberschule* i *Realschule*, kategorija „ostali predmeti“ takođe uključuje kućnu ekonomiju.

U IX razredu, obavezne opcije koje biraju učenici u Gimnaziji zavise od obrazovne putanje koju odaberu, uključujući sledeće: latinicu; španski jezik; italijanski i latinski; umjetnost, muziku i pedagogija; ekonomiju i pravo; matematiku; i prirodne nauke. U *Realschule* i *Oberschule*, obavezni izborni predmeti uključuju tehničko crtanje, zanate i dizajn, umjetnost, muzičko obrazovanje, fizičko vaspitanje, drugi strani jezik (jezik br. tri; francuski jezik), 'druge predmete'/nauke o životu/školske projekte (u *Realschule*) i stručno obrazovanje (u *Oberschule*).

U *Oberschule* i *Realschule* (od VI do IX razreda), škole nude dodatne izborne časove za dopunsku nastavu (uključujući dodatne časove njemačkog za migrante) i zasebne časove podrške namijenjene najboljim učenicima kako bi ih pripremili za prelazak u drugu vrstu škole. U IX razredu, dodatna nastava se posebno koristi za pripremu učenika (individualno) za dalje opšte ili stručno obrazovanje. U gimnaziji, neobavezni predmeti imaju za cilj da promovišu teme iz različitih predmeta (interdisciplinarnih) i na osnovu učenikovih individualnih interesovanja.

Crna Gora

Društvene nauke su integrisane u okviru prirodnih nauka u razredima od I do III.

Religija, etika i moralno obrazovanje su integralni dio društvenih nauka tokom obaveznog obrazovanja.

Tehnologija se izučava u okviru prirodnih nauka, u razredima od I do IV, i u informaciono-komunikacionim tehnologijama, u razredima od V do VIII. U IX razredu, tehnologija i ICT su integrisani kao dio obaveznih predmeta. Osim što se izučava kao poseban predmet, ICT se izučava i kroz sve druge predmete.

U školama u kojima se crnogorski jezik uči kao nematernji, broj školskih časova je veći. Pored nastave maternjeg jezika (četiri časa sedmično), djeca imaju dva dodatna časa crnogorskog jezika na sedmičnom nivou u razredima od I do IX razreda.

Dio nastavnih sati sedmično (od ukupnog preporučenog vremena nastave godišnje) mora biti posvećeno časovima razredne nastave.

U razredima od VII do IX, učenici biraju jedan obavezni izborni predmet (sa jednim časom sedmično). Škole su dužne da ponude najmanje pet predmeta sa liste od ponuđenih 20 predmeta, odobrenih od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje.

Obavezni fleksibilni predmeti prema izboru škola uključuju dvije sedmice vremena nastave posvećene kulturi, tehničkim aktivnostima, sportu, obrazovanju u prirodi i školskim izletima.

Neobavezni nastavni plan i program uključuje aktivnosti za učenike i dodatno vrijeme za obavezne i izborne predmete.

Norveška

Vrijeme nastave svakog predmeta, u okviru desetogodišnjeg programa obaveznog obrazovanja, utvrđuje se prije svega za osnovnu školu (ISCED 1) u cjelini (razredi od I do VII), kao i za niže srednje obrazovanje (ISCED 24) u cjelini (razredi od VII do X).

U osnovnom obrazovanju, vrijeme trajanje nastave za bazične predmete kao što su čitanje, pisanje i književnost, matematika, prirodne nauke i prvi strani jezik (jezik br. dva), propisano je za razrede I - IV i IV – VII. Škole same odlučuju o načinima raspoređivanja vremena između razreda. Škole moraju obezbijediti 38 dodatnih sati godišnje za obavezne predmete po sopstvenom izboru, na osnovu preporuka usklađenih sa potrebama na lokalnom nivou.

Na osnovnom i nižem srednjem nivou, škole mogu preraspodijeliti do 5% ukupnih nastavnih sati za svaki predmet na druge nastavne predmete. Na primjer, svaka škola može da dodijeli 5% predviđenog vremena nastave iz matematike za I - IV razred ($0,05 \times 560$ sati = 28 sati) za druge predmete, na primjer prirodne nauke. Nastavno vrijeme predmeta se može preraspodijeliti samo u okviru pojedinačnih glavnih razreda, odnosno u razredima I - IV, V -VII i VIII–X.

Što se tiče obaveznih izbornih predmeta za učenike, u razredima od VIII do X nižeg srednjeg obrazovanja (ISCED 24), učenici mogu da biraju između 16 predmeta (od 2019/2020. godine uveden je predmet „praktični zanati“) u ukupnom trajanju od 171 sata. Učenici nižeg srednjeg obrazovanja (ISCED 24) sa zadovoljavajućim nivoom znanja, mogu izabrati predmete iz nastavnog plana i programa višeg srednjeg obrazovanja (ISCED 34), kao obavezne izbore. Svaka škola je u obavezi da ponudi najmanje dva različita predmeta kao obavezne opcije. Pored toga, učenici mogu birati između drugog stranog jezika (jezika br. tri) i naprednog izučavanja ili obuke na radu u ukupnom trajanju od 222 sata. Nnapredno izučavanje pruža učenicima mogućnost sticanja kompetencija iz engleskog jezika, čitanja, pisanja i književnosti, kulture Samija, matematike ili obuke na radu, umjesto izučavanja

novog stranog jezika. Škole mogu birati predmete za napredni nivo izučavanja i načine organizacije nastave, ali su u obavezi da ponude makar još jedan predmet pored stranog jezika broj tri. U 2017/2018. godini, prema izvještaju, 73% učenika je izabralo jezik broj tri, dok je samo 15% izabralo nastavu na drugim jezicima, 12% je izabralo napredni nivo matematike ili obuku na radnom mjestu. U 2019/2020, 71% učenika je izabralo jezik br. tri, dok je samo 15% izabralo napredno učenje drugih jezika, a 14% je izabralo napredno proučavanje matematike ili obuku na radnom mjestu (učenje uz rad).

Srbija

U opštinama u kojima je jezik manjinske populacije zvanični, nastava se može organizovati na jeziku manjine. U školama u kojima je jezik nastave srpski, podučavanje manjinskog jezika sa elementima nacionalne kulture se može izvoditi kao izborni predmet, koje učenici manjinske populacije mogu birati ali nisu obavezni (72 sata godišnje).

U razredima od I do IV, društvene nauke su integrisane u okviru prirodnih nauka, dok je tehnologija dio predmeta informaciono-komunikacionih tehnologija.

U prvom razredu, učenici biraju između vjeronauke ili građanskog vaspitanja (oba predmeta 36 sata godišnje; 34 sata u VIII razredu), kao obaveznih izbornih nastavnih predmeta. Ovi predmeti su kategorisani kao religija, etika i moralno obrazovanje. Učenici mogu da pohađaju isti predmet tokom razreda od II do VIII ili da ga promijene u V razredu.

Kategorija 'ostali predmeti' uključuje i vrijeme razredne nastave.

U razredima od V do VIII, škola može ponuditi najmanje tri obavezna fleksibilna predmeta od kojih učenici obavezno biraju jedan. Ovi predmeti se mogu odnositi na sledeće teme: očuvanje prirode, svakodnevni život u prošlosti, crtanje, slikanje, vajanje, hor i orkestar, šah, itd.

Neobavezni nastavni plan i program se sastoji od dopunske nastave, dodatne nastave i vannastavnih aktivnosti (volonterizam, humanitarne aktivnosti, kulturne aktivnosti, sport i dr.). Manjinski jezik sa elementima nacionalne kulture je još jedan izborni predmet koji izučavaju učenici manjinske populacije.

Sjeverna Makedonija

Osnovno obrazovanje je obavezno u trajanju od devet godina i organizovano u tri obrazovna ciklusa: I - III razred, IV - VI razred i VII - IX razred. Prema ISCED klasifikaciji, ovaj nivo obrazovanja je ekvivalentan nivou ISCED 1 (osnovno obrazovanje) i ISCED nivou 23 (niže srednje obrazovanje). Osnovno obrazovanje se realizuje u opštinskim i državnim osnovnim školama. Od 2008. godine, obrazovanje u Severnoj Makedoniji je obavezno od početka osnovnog obrazovanja do kraja višeg srednjeg obrazovanja.

Predmet 'Inovacije' je uključen u okviru praktičnih i stručnih vještina u IX razredu.

U IV i V razredu „Kreativni ručni rad“ je obuhvaćen u kategoriji „ostali predmeti“. U VI razredu, učenici obavezno biraju jedan od sledećih izbornih predmeta: etika, religija, uvod u religiju ili klasična kultura evropske civilizacije. U razredima VII – IX, učenici biraju jedan od sledećih izbornih predmeta: zavičajna kultura, ekološko vaspitanje, istraživanje zavičaja, narodna igra, projekti u muzici, projekti iz likovne umetnosti, tehničko obrazovanje, projekti iz informatike, sporta, zdravstva ili vještine za život. U VIII i IX razredu, na spisak izbornih predmeta dodaje se dodatno predmet "Računarsko programiranje". Učenici od III do IX razreda mogu se odlučiti za (uz odobrenje roditelja) jedan od sljedećih neobaveznih predmeta: aromanski jezik i kultura, jezik i kultura romskog naroda ili bošnjački jezik i kultura.

Srednje obrazovanje je dio obaveznog obrazovanja i pruža se ili u javnim srednjim školama (opštinske ili državne srednje škole) ili u privatnim srednjim školama. Prema ISCED klasifikaciji, ovaj nivo srednjeg obrazovanja je ekvivalentan nivou ISCED 3 (više srednje obrazovanje). Iako zakon o srednjem obrazovanju ne predviđa minimalni broj godina koje treba provesti u srednjem obrazovanju (može biti od dve do četiri godine u školama stručnog obrazovanja ili četiri godine u opštim srednjim školama), ISCED nivo 3 je obavezan za sve učenike. Kada se posmatra učenička populacija u cjelini, minimalni broj godina obaveznog obrazovanja je 11 godina. Međutim, ono traje 13 godina za one učenike koji pohađaju programe opšteg srednjeg obrazovanja.

Programi opšte srednje škole na nivou ISCED 34 se realizuju u gimnazijama. Više srednje opšte obrazovanje u gimnazijama traje četiri godine.

Podaci u ovom izveštaju prikazuju samo prve dvije godine (X i XI razred) višeg srednjeg opšteg obrazovanja. Za treću godinu ili XII razred minimalno vrijeme nastave za ukupni obavezni nastavni plan i program je 621 sat (108 sati za čitanje, pisanje i književnost; 162 sata za prirodne nauke; 81 sat za matematiku, prvi strani jezik i fizičko vaspitanje i zdravlje i 54 sata za drugi strani jezik i društvene nauke). Za četvrtu godinu ili XIII razred minimalno vrijeme nastave za ukupni obavezni nastavni plan i program je 540 sati godišnje (108 sati za čitanje, pisanje i književnost; 81 sat za matematiku, društvene nauke, prvi strani jezik i fizičko vaspitanje i zdravlje) i 54 sata za drugi strani jezik i poslovanje i preduzetništvo). Ovaj opis se odnosi na situaciju prije pandemije COVID-19.

Turska

Vrijeme nastave za ISCED nivo 34 u ovom izvještaju se odnosi samo na srednje škole u Anadoliji. Postoje četiri programa opšteg obrazovanja na nivou ISCED 3 u Turskoj: anadolske srednje škole (80 % učenika), srednje škole (11 %), srednje naučne škole (5 %) i anadolske srednje škole za obuku nastavnika (4 %). Srednje škole i anadolske srednje škole za obuku nastavnika postepeno se transformišu u anadolske srednje škole. Srednje škole i dalje upisuje oko 40% učenika u XII razredu. Nastavni planovi i programi srednjih škola i anadolskih srednjih škola u ovom razredu su veoma slični, s glavnim razlikom u vremenu nastave stranih jezika, koje je manje u srednjim školama.

U razredima od I do III, kategorija „ostali predmeti“ uključuje slobodne aktivnosti.

U razredima od V do VIII razreda, učenici su u obavezi da izaberu tri predmeta po razredu. Obavezni izborni predmeti uključuju predmete koji se odnose na religiju, etiku i moralno vaspitanje, čitanje, pisanje i književnost, matematiku, prirodne nauke, društvene nauke, umjetničko obrazovanje, sport i strane jezike. IKT je obavezna opcija u razredima od VII do XI. U razredima od IX do XII škole mogu ponuditi sledeće predmete kao obavezne: jezik, turska književnost, matematika, geometrija, fizika, hemija, biologija, istorija, geografija, psihologija, sociologija i strani jezik.

Definicija vremena trajanja nastave

Planirano vrijeme za nastavu obuhvata vrijeme koje je javna obrazovna ustanova u obavezi da omogući učenicima za izučavanje svih predmeta obaveznog i neobaveznog kurikuluma, u školskim prostorijama ili u okviru vanškolskih aktivnosti koje čine formalni dio obaveznih programa. Vrijeme nastave isključuje:

- Pauze između časova ili druge vrste prekida.
- Neobavezno vrijeme van formalnog školskog dana.
- Vrijeme posvećeno domaćim zadacima.
- Individualni mentorski rad ili privatnu nastavu.
- Dane kada su škole zatvorene zbog svečanosti kao što su državni praznici i dani kada učenici nemaju nastavu zbog profesionalnog usavršavanja nastavnika ili dana provjere znanja.

Nacionalne liste sa podacima (Dio II, odeljci 2 i 3) predstavljaju podatke kao **godišnje vrijeme trajanja nastave u satima od 60 minuta po razredu**, uzimajući u obzir broj nastavnih dana u nedelji i godini i broj i dužinu perioda ⁽²³⁾. Kada se podaci, prikupljeni iz nacionalnih dokumenata politike, daju u periodima (obično između 35 i 50 minuta) na sedmičnom ili godišnjem nivou, vrše se proračuni kako bi se dobili standardni godišnji podaci u satima.

Definicija predmetnih kategorija

Predmeti koji se podučavaju tokom redovnog obaveznog obrazovanja u Evropi razlikuju se od zemlje do zemlje. Kako bi se uspješno mogle uporediti prikupljene informacije, potrebno ih je grupisati prema više opštim predmetnim kategorijama. Većinom predmetnih kategorija obuhvaćeno je nekoliko predmeta (npr. prirodne nauke: fizika, hemija ili biologija).

Kategorija 'čitanje, pisanje i književnost' povezana je sa 'jezikom br. 1'. Dodatni jezici koje učenici izučavaju – obično su mada ne neophodno u pitanju strani jezici, uvršteni su u kategorije pod nazivom „jezik br. 2“, „jezik br. 3“, „jezik br. 4“ i „jezik br. 5“.

U sledećoj tabeli definisane su predmetne kategorije uključene u nacionalne liste podataka.

⁽²³⁾ Sve brojeke su zaokružene kao naredni cijeli broj i iz tog razloga se može javiti određeni stepen nepodudarnosti između pojedinačnih predmeta i ukupnih godišnjih brojki. Za više informacija o ISCED klasifikacijama: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-en.pdf>

Predmetne kategorije	Definicije
Čitanje, pisanje i književnost (L 1)	Obuhvata vještine kao što su pravopis, čitanje i pisanje na jeziku nastave i predmete kao što su gramatika, jezik nastave i književnost. Može se smatrati prvim jezikom koji učenici prate. Ako se u većini ili svakoj javnoj školi nastava izvodi na dva jezika nastave, onda u izvještaju treba navesti broj nastavnih sati koji se izdvajaju za čitanje, pisanje i književnost na oba jezika nastave.
Matematika	Obuhvata sve matematičke vještine i predmete kao što su aritmetika, algebra, geometrija, statistika, itd.
Prirodne nauke	Uključuje predmete kao što su nauka, fizika, hemija, biologija, nauke o životnoj sredini i ekologija.
Društvene nauke	Uključuje predmete kao što su istorija, geografija i sve povezane oblasti. Može takođe uključivati izučavanje zajednice, društvene i političke studije, filozofiju ili građansko obrazovanje.
Jezici (L 2–5)	Uključuje predmete koji kod učenika razvijaju znanje jezika koji je u kurikulumu definisan kao 'strani' jezik (ili savremeni) jezik, drugi nacionalni jezik(i) i/ili regionalni i manjinski jezik(i). Ova definicija jezika u nastavnom planu i programu je oformljena na pedagoškoj osnovi i nije povezana sa političkim statusom jezika.
Fizičko i zdravstveno obrazovanje	Uključuje predmete kao što su obrazovanje u oblasti sporta i zdravlja koje unapređuje fizičke aktivnosti. Uključuje takođe vrijeme posvećeno izučavanju takmičarskih i tradicionalnih igara, gimnastike, plivanja, atletike, plesa ili drugih aktivnosti koje razvijaju fizičke i društvene kompetencije učenika (uključujući znanja, vještine, psihomotornu koordinaciju, saradnju i vođstvo) i aktivan zdrav način života.
Umjetničko obrazovanje	Uključuje predmete kao što su umjetnost, istorija umjetnosti, muzika, vizuelne umjetnosti, drama, muzika i ples, fotografija i izrada kreativnih rukotvorina.
Religija/etika/moralno obrazovanje	Uključuje predmete čiji je cilj podučavanje principa i istorije jedne ili više religija i predmete kao što je etika, čiji je cilj da utvrdi kako živjeti i ponašati se u skladu sa ljudskim i društvenim principima.
Informacione i komunikacione tehnologije (ICT)	Uključuje predmete kao što su informatika, informacione i komunikacione tehnologije ili računarske nauke. Ovi predmeti obuhvataju širok spektar tema koje se tiču novih tehnologija koje se koriste za obradu i prenos digitalnih informacija, uključujući računare, računarske mreže (uključujući Internet), mikroelektroniku, multimediju, softveri i programiranje, itd.
Tehnologija	Uključuje predmete koji pružaju znanja o praktičnoj upotrebi naučnih ili tehnoloških otkrića koja koriste specifične instrumente i procese. Na primjer, građevinarstvo, elektrotehnika, elektronika, grafika i dizajn, itd.
Praktične i stručne vještine	Uključuje stručne vještine (priprema za određeno zanimanje), računovodstvo, poslovne studije, karijerna orijentacija, odjeća i tekstil, vožnja i bezbjednost na putevima, ekonomija domaćinstva, medicinska njega, sekretarske studije, turizam i ugostiteljstvo, stolarija, metaloprerađivačka obrada i šivenje.
Ostali predmeti	Ova kategorija uključuje različite predmete koji se ne mogu svrstati među druge grupe ili koji se posebno bave nacionalnim interesima. U ovu kategoriju mogu se uključiti sledeće vrste predmeta: klasični jezici i jezici manjina koje nastavni plan i program ne smatra drugim jezicima, lični razvoj/blagostanje.

Definicije kategorija kurikuluma

Planirano nastavno vrijeme može biti sačinjeno od obaveznog nastavnog plana i programa i neobaveznog nastavnog plana i programa. Obavezni nastavni plan i program podrazumijeva količinu i raspored vremena nastave koja se mora obezbijediti u svim državnim školama, i koju su u obavezi da pohađaju skoro svi učenici u javnom sektoru.

Obavezni nastavni plan i program sadrži obavezne predmete koji su definisani od strane organa prosvjetnih vlasti i koje prate svi učenici. Predmet može takođe na različite načine koristiti određene nivoe fleksibilnosti, uzimajući u obzir da lokalne vlasti, škole, nastavnici i/ili učenici mogu uživati različite stepene autonomije kada su u pitanju pravo izbora predmeta i/ili raspodjele vremena obavezne nastave.

Sledeća tabela definiše kategorije kurikuluma uključene u informacije na nacionalnim listama podataka.

Kategorije kurikuluma	Definicije
Obavezni predmet	Predmet koji su u obavezi da izučavaju svi učenici.
Obavezni izborni predmeti koje biraju učenici	Uključuju ukupnu količinu nastavnog vremena za predmete koje biraju učenici, pri čemu postoji lista predmeta koje je škola obavezna da ponudi i svaki učenik mora izabrati jedan ili više predmeta sa ove liste.
Obavezni fleksibilni predmeti koje biraju škole	Uključuje ukupni obim obaveznih nastavnih sati, utvrđen od strane državnih organa vlasti, koji zatim regionalne vlasti, lokalne vlasti, škole ili nastavnici dodjeljuju predmetima po svom izboru (ili izabranim predmetima sa liste definisane od strane obrazovnih vlasti). Na primjer, škole mogu da biraju između vjeronauke ili nauke, umjetnosti i dr., ali uz obavezni izbor jednog od ponuđenih predmeta i čiju nastavu su učenici dužni da prate.
Obavezni predmeti sa fleksibilnim rasporedom (ukupno vrijeme posvećeno ...)	Uključuje ukupno vrijeme trajanja nastave koje definišu centralne vlasti za datu grupu predmeta, koje regionalne vlasti, lokalne vlasti, škole ili nastavnici raspoređuju između pojedinačnih predmeta. Raspodjela količine nastavnog vremena po jednom predmetu je fleksibilna, dok nema fleksibilnosti pri raspodjeli predmeta. Na primjer, najviši organi vlasti definišu ukupni broj nastavnih sati za učenje čitanja, pisanja i književnosti, matematike, nauke i savremenog stranog jezika, kojima učenici treba da budu godišnje izloženi, dok škole imaju autonomiju da raspoređuju nastavno ponuđeno vrijeme po pojedinačnim predmetima.
Neobavezni kurikulum	Uključuje ukupnu količinu nastavnog vremena na raspolaganju učenicima pored obaveznih sati i za koju se očekuje da će biti omogućeno od strane državnih škola. Predmeti se mogu razlikovati od škole do škole, ili od regiona do regiona, i mogu biti izborni. Na primjer, učenici imaju mogućnost da pohađaju program za obogaćivanje znanja iz matematike ili izučavanje dodatnog jezika, kao dodatni programi uz obaveznu nastavu. Učenici nisu obavezni da biraju ove izborne predmete ali se od državnih škola očekuje da ih ponude kao mogućnost.

Kodovi za zemlje

EU/EU-27	Evropska unija	NL	Holandija
BE	Belgija	AT	Austrija
BE fr	Belgija – Francuska zajednica	PL	Poljska
BE de	Belgija – Zajednica njemačkog govornog prostora	PT	Portugal
BE nl	Belgija – Flamanska zajednica	RO	Rumunija
BG	Bugarska	SI	Slovenija
CZ	Češka republika	SK	Slovačka
DK	Danska	FI	Finska
DE	Njemačka	SE	Švedska
EE	Estonija		
IE	Irska	Zemlje Evropskog ekonomskog prostora (EEA) i zemlje kandidati	
EL	Grčka	AL	Albanija
ES	Španija	BA	Bosna i Hercegovina
FR	Francuska	CH	Švajcarska
HR	Hrvatska	IS	Island
IT	Italija	LI	Lihtenštajn
CY	Kipar	ME	Crna Gora
LV	Letonija	MK	Sjeverna Makedonija
LT	Litvanija	NO	Norveška
LU	Luksemburg	RS	Srbija
HU	Mađarska	TR	Turska
MT	Malta		

Statistički kodovi

: Podaci nisu dostupni

(-) Nije primjenjivo

**EVROPSKA IZVRŠNA AGENCIJA ZA OBRAZOVANJE I KULTURU
(EACEA)**

ANALIZA OBRAZOVNIH I OMLADINSKIH POLITIKA

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A6)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Autor

Jari Riiheläinen

Štampa i grafička obrada

Patrice Brel

Korice

Virginia Giovannelli

Koordinator produkcije

Gisèle De Lel

Podaci u ovoj publikaciji rezultat su zajedničkog prikupljanja podataka mreža *Eurydice* i OECD u vezi sa vremenom trajanja nastave u evropskim obrazovnim sistemima

NACIONALNE JEDINICE MREŽE EURYDICE

ALBANIJA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Odjeljenje za evropske integracije i projekte
Ministarstvo prosvjete i sporta
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tiranë
Doprinos kancelarije: Zajednička odgovornost

AUSTRIJA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und
Forschung
Abt. Bildungsentwicklung und –monitoring
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Zajednički doprinos jedinice

BELGIJA

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/001
1080 Bruxelles
Doprinos: Zajednička odgovornost

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsontwikkeling
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Doprinos: Sanne Noël (koordinator);
eksperti: Raymond Van De Sijpe, Marie-Hélène Sabbe,
Hilde Goeman, Chris Dockx

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Doprinos: Catherine Reinertz i Clara Jacquemart

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo civilnih poslova
Obrazovni sector
Trg BiH 3
71000 Sarajevo
Doprinos jedinice: Zajednička odgovornost

BUGARSKA

Eurydice kancelarija
Centar za razvoj ljudskih resursa
Jedinica za istraživanje i planiranje obrazovanja
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Doprinos: Silvia Kantcheva (ekspert)

HRVATSKA

Agencija za mobilnost i EU programe
Frankopanska 26
10000 Zagreb
Zajednički doprinos jedinice

KIPAR

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Ministarstvo prosvjete i kulture
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nikozija
Doprinos jedinice: Christiana Haperi;
eksperti: Ioannis Ioannou (Odjeljenje za srednje opšte
obrazovanje) i Panayiotis Kyrou (Odjeljenje za osnovno
obrazovanje)

ČEŠKA REPUBLIKA

Eurydice kancelarija
Češka nacionalna agencija za međunarodno obrazovanje i
istraživanje
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Zajednički doprinos Kancelarije

DANSKA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Ministarstvo visokog obrazovanja i nauke
Danska agencija za nauku i visoko obrazovanje
Bredgade 43
1260 København K
Doprinos: Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo visokog
obrazovanja i nauke

ESTONIJA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Odjeljenje za istraživanje
Ministarstvo prosvjete i istraživanja
Munga 18
50088 Tartu
Doprinos u jedinici: Inga Kuk (koordinacija); eksperti:
Kristel Vaher, Tiina Annus (Ministarstvo prosvjete i
istraživanja)

FINSKA

Eurydice kancelarija
Finska nacionalna agencija za obrazovanje
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Doprinos jedinice: Hanna Laakso

FRANCUSKA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse et des
Sports (MENJS)
Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et
de l'Innovation (MESRI)
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance (DEPP)
Mission aux relations européennes et internationales
(MIREI)
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Doprinos: Anne Gaudry-Lachet

NJEMAČKA

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V. (DLR)
Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn

Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der
Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10
10117 Berlin
Doprinos: Marco Mundelius i Thomas Eckhardt

GRČKA

Eurydice nacionalna kancelarija
Direktorat za evropske i međunarodne poslove
Ministarstvo prosvjete, istraživanja i religijskih poslova
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
15180 Maroussi (Attiki)
Doprinos: Dimitra Farmakiotou

MAĐARSKA

Mađarska nacionalna kancelarija *Eurydice*
Obrazovna vlast
19-21 Maros Str.
1122 Budapest
Doprinos u kancelariji: Sára Hatony

ISLAND

Odjeljenje za *Eurydice*
Direktorat za prosvjetu
Víkurbílgata 3
203 Kópavogur
Doprinos: Hulda Skogland u konsultaciji sa Ministarstvom
obrazovanja, nauke i kulture

IRSKA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Odjeljenje prosvjete
Međunarodni odsjek
Marlborough Street
Dublin 1 – DO1 RC96
Doprinos u kancelariji: Inspektorat, Odjeljenje prosvjete
kojom rukovodi Mary Gilbride

ITALIJA

Unità italiana di Eurydice
Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e
Ricerca Educativa (INDIRE)
Agenzia Erasmus+
Via C. Lombroso 6/15
50134 Firenze
Doprinos: Erika Bartolini;
ekspert: Lucia De Fabrizio (Ufficio 'Statistica e Studi',
Ministero dell'istruzione, dell'università e della ricerca)

LETONIJA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Državna obrazovna razvojna agencija
Valņu street 1 (5th floor)
1050 Riga
Doprinos: Viktors Kravcenko

LIHTENŠTAJN

Informationsstelle Eurydice
Schulamts des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz
Doprinos: Eurydice Nacionalni informativni centar

LITVANIJA

Eurydice nacionalna kancelarija
Nacionalna agencija za evaluaciju škole Republike Litvanije
Geležinio Vilko Street 12
03163 Vilnius
Doprinos: Litvanska NU; eksperti: Daiva Jakavonytė-
Štaškuvienė i Linas Jašinauskas

LUKSEMBURG

Unité nationale d'Eurydice
ANEFORÉ ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 - étage 01
Route de Diekirch
7220 Walferdange
Doprinos: Gilles Hirt (expert – Ministère de l'Éducation
nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse)

MALTA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Direktorat za istraživanje, cjeloživotno učenje i zapošljivost
Ministarstvo prosvjete
Great Siege Road
Floriana VLT 2000
Doprinos kancelarije: Joanne Bugeja;
ekspert: Louis Scerri

CRNA GORA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Vaka Djurovica bb
81000 Podgorica
Doprinos: Nevena Čabrilo (Zavod za školstvo)

HOLANDIJA

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Doprinos: Zajednička odgovornost i posebna zahvalnost
Hansu Ruesinku (ekspert)

SJEVERNA MAKEDONIJA

Nacionalna agencija za evropske obrazovne programe i
mobilnost
Boulevard Kuzman Josifovski Pitu, No. 17
1000 Skopje
Zajednički doprinos kancelarije

NORVEŠKA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Ministarstvo prosvjete i istraživanja
Kirkegata 18
P.O. Box 8119 Dep.
0032 Oslo
Zajednički doprinos kancelarije

POLJSKA

Poljska nacionalna kancelarija *Eurydice*
Fundacija za razvoj obrazovnog sistema
Aleje Jeruzolimskie 142A
02-305 Warszawa
Doprinos odjeljenja: Magdalena Górowska-Fells i Michał Chojnacki; ekspert: Anna Nowożyńska (Ministarstvo prosvjete i nauke)

PORTUGAL

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Direção-Geral de Estatísticas da Educação e Ciência
Av. 24 de Julho, 134
1399-054 Lisboa
Doprinos: Isabel Almeida; izvan kancelarije: Joaquim Santos; eksterni ekspert: Diana Dias

RUMUNIJA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Nacionalna agencija za programe Zajednice u oblasti obrazovanja i stručnog obrazovanja
Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Doprinos: Veronika – Gabriela Chirea u saradnji sa ekspertima Laura Elena Căpiță i Ciprian Fartușnic (Nacionalni centar za politike i evaluaciju u obrazovanju, Jedinica za obrazovanje i istraživanje – novo ime Instituta za naučno obrazovanje)

SRBIJA

Nacionalna kancelarija za *Eurydice* Srbije
Fundacija Tempus
Ruze Jovanovic 27a
11000 Beograd
Doprinos: Zajednička odgovornost

SLOVAČKA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Slovačka akademska asocijacija za međunarodnu saradnju
Križkova 9
811 04 Bratislava
Zajednički doprinos kancelarije

SLOVENIJA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Ministarstvo prosvjete, nauke i sporta
Kancelarija za razvoj obrazovanja
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Doprinos: Tanja Taštanoska;
ekspert: Karmen Svetlik (Obrazovni istraživački institut)

ŠPANIJA

Eurydice España-REDIE
Instituto Nacional de Evaluación Educativa (INEE)
Ministerio de Educación y Formación Profesional
Paseo del Prado, 28
28014 Madrid
Contribution of the Unit: Ana Martín Martínez,
Jaime Vaquero Jiménez and Juan Carlos Girón Ortega (INEE)

ŠVEDSKA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
Universitets- och högskolerådet/
Švedski savjet za visoko obrazovanje
Box 450 93
104 30 Stockholm
Doprinos jedinice: Zajednička odgovornost; doprinos izvan kancelarije: Švedska nacionalna kancelarija za obrazovanje

ŠVAJCARSKA

Nacionalna kancelarija za *Eurydice*
Švajcarska kancelarija kantonalnih ministara prosvjete (EDK)
Speichergasse 6
3001 Bern
Doprinos kancelarije: Alexander Gerlings

TURSKA

Nacionalna kancelarija *Eurydice*
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Doprinos: Osman Yıldırım Uğur;
ekspert: Prof. Dr. Paşa Tefvik Cephe

Stupiti u kontakt sa EU

LIČNO

Širom Evrope postoje stotine lokalnih EU informativnih centara.

Adrese vama najbližih centara možete pronaći na sajtu: europa.eu/contact

TELEFONOM ILI MEJLOM

Europe Direct je servis koji odgovora na vaša pitanja o Evropskoj uniji. Ovaj servis možete kontaktirati:

- putem besplatnog telefona: 00 800 6 7 8 9 10 11 (određeni operateri mogu naplaćivati ove pozive),
- na sledeći standardni broj: +32 22999696, ili
- elektronskom poštom posredstvom: europa.eu/contact

Pronalaženje informacija o EU

ONLAJN

Informacije su dostupne na svim zvaničnim jezicima Evropske unije na *Europa* veb sajtu: europa.eu

EU PUBLIKACIJE

Možete preuzeti ili naručiti besplatne i kupiti EU publikacije iz EU Knižare na: <http://bookshop.europa.eu>. Više kopija besplatnih publikacija može se dobiti putem kontaktiranja servisa *Europe Direct* ili najbližeg lokalnog informativnog centra (vidi na <http://europa.eu/contact>).

EU ZAKONSKA I POVEZANA DOKUMENTA

Za pristup pravnim informacijama iz EU, uključujući EU pravo od 1951. godine na svim zvaničnim jezicima, poći na sajt EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

OTVORENI PODACI IZ EU

EU Portal za otvorene podatke (<http://data.europa.eu/euodp/en/data>) pruža pristup podacima iz EU. Podaci se mogu preuzeti i koristiti besplatno, u komercijalne i nekomercijalne svrhe.

Preporučeno godišnje vrijeme trajanja nastave u redovnom obaveznom obrazovanju u Evropi – 2020/2021. godina

Jedan od ključnih elemenata procesa učenja je vrijeme koje je na raspolaganju za nastavu. Naime, ne samo kvalitet nastave, već i vrijeme utrošeno za učenje, najčešće imaju pozitivan efekat na učenikov proces učenja. Ovaj izveštaj o vremenu trajanja nastave sadrži analizu preporučenog minimalnog vremena trajanja nastave u redovnom obaveznom opštem obrazovanju u 39 evropskih obrazovnih sistema za školsku 2020/2021. godinu. Posebna pažnja je posvećena čitanju, pisanju i književnosti, matematici, prirodnim i društvenim naukama. Izveštajem želi da se naglasi da su čitanje, pisanje i književnost predmetne oblasti koje imaju najveći udio u ukupnom vremenu trajanja nastave, posebno u osnovnom obrazovanju, dok matematika obuhvata drugi najveći udio u procentu vremena trajanja nastave. Izveštaj, takođe, ukratko ispituje uticaj pandemijske krize COVID-19 na ukupno vrijeme trajanja nastave. Pored komparativne analize, izveštaj sadrži nacionalne dijagrame sa podacima prikazanim po zemljama i predmetima. Podatke su zajednički prikupile mreže *Eurydice* i *OECD NESLI*.

Zadatak mreže *Eurydice* je da pojašni i poboljša razumijevanje načina organizacije i funkcionisanja različitih evropskih obrazovnih sistema. Mreža *Eurydice* ispituje nacionalne obrazovne sisteme, pruža komparativne analize na određene teme, opisuje indikatore i prikuplja statističke podatke. Sve *Eurydice* publikacije su dostupne besplatno na relevantnoj veb stranici ili u štampanoj formi (dostupne na zahtjev). Kroz svoj rad, ova mreža ima za cilj da promoviše razumijevanje, saradnju, povjerenje i mobilnost na evropskom i međunarodnom nivou. Mrežu čine nacionalne jedinice evropskih zemalja kojom koordinira Evropska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu (*EACEA*).

Za više informacija:

<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/>.